

SERVICEDOCUMENT BIJ DE LEERPLANNEN OH EN OA DERDE GRAAD BSO

Juni 2014 (D/2014/7841/031 en D/2014/7841/036)



Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs
Guimardstraat 1, 1040 Brussel

Inhoud

Inleiding	
1 Pedagogisch kader	p.4
1.1 Christelijk opvoedingsproject	
1.2 Welke pedagogische principes of welke pedagogische visie ligt aan de basis van het leerplan	p.5
1.3 Relatie 2 ^{de} – 3 ^{de} graad- specialisatiejaar	p.8
2 Didactisch kader	p.12
2.1 Algemeen	
2.2 Geïntegreerd werken	p.25
2.3 Stage	p.28
2.4 Geïntegreerde proef	p.40
2.5 Evalueren van de vakken Organisatiehulp en Organisatie-assistentie	p.40
2.6 Taalgericht vakonderwijs	p.52
2.7 Wenken bij de leerplandoelstellingen	
2.7.1 Algemene wenken bij het leerplan Organisatiehulp	p.57
2.7.2 Wenken bij algemene module Organisatiehulp	p.60
2.7.3 Algemene wenken bij leerplan Organisatie-assistentie	p.95
2.7.4 Wenken bij algemene module Organisatie-assistentie	p.98
2.7.5 Wenken bij keuzemodule(s)	
Competentie 1	p.134
Competentie 2	p.156
Competentie 3	p.173
Competentie 4	p.184
Competentie 5	p.191
3 Organisatorisch kader	
3.1 Organisatorisch kader Organisatiehulp	p.208
3.2 Organisatorisch kader Organisatie-assistentie	p.215
Bijlage bij leerplan (ICF)	p.217

Inleiding

In september 2014 starten we met de implementatie van een nieuw leerplan voor de 3^{de} graad Organisatie-assistentie. In 2013 (ingang september 2014) werd het leerplan Organisatiehulp na overleg met de inspectie licht herwerkt. In het leerplan werden enkel de wettelijk verplichte onderdelen opgenomen. Voor de andere onderdelen schreven we - de pedagogische werkgroep Personenzorg in samenwerking met de pedagogisch begeleiders – dit servicedocument. We willen dit document beschouwen als een groeidocument. Wanneer wijzigingen zinvol zijn, zal dit document of zullen delen van dit document worden aangepast.

U leest in dit document vanuit welk pedagogisch kader het leerplan werd geschreven (deel 1), in een tweede deel vindt u meer informatie omtrent het didactisch kader. In dit deel werden ook de wenken, toelichting bij de leerplandoelstellingen opgenomen. Vervolgens vindt u in een derde deel meer informatie over en suggesties voor de organisatie van het beroepsgericht gedeelte van de studierichting.

Omdat een aantal delen in het kader van het begeleidingswerk of voor de teamwerking op de school als losstaande gehelen kunnen besproken worden, worden een aantal onderwerpen soms herhaald.

1 Pedagogisch kader

1.1 Christelijk opvoedingsproject

Ons onderwijs streeft de vorming van de totale persoon na waarbij het christelijk mensbeeld centraal staat. Onderstaande waarden zijn dan ook steeds na te streven:

- respect voor de medemens;
- solidariteit;
- zorg voor milieu en leven;
- vanuit een eigen geloof respectvol omgaan met anders gelovigen en niet-gelovigen;
- vanuit een eigen spiritualiteit omgaan met ethische problemen;
- respectvol omgaan met eigen lichaam (seksualiteit, gezondheid, sport,...).

Hoe kunnen deze waarden van het opvoedingsproject binnen de leerplannen OH en OA geconcretiseerd worden?

Binnen het studiegebied Personenzorg wordt er van de toekomstige beroepsbeoefenaars verwacht dat ze gebruikers (kinderen, ouderen, cliënten,...) vanuit een totaalvisie leren verzorgen, begeleiden, benaderen. In het leerplan staat het handelen vanuit een holistische, dynamische en emancipatorische mensvisie dan ook centraal (personalistisch mensbeeld).

Aandacht hebben voor de kwetsbaren in de samenleving (ouderen, zieken, kinderen,...), zich naar hen toewenden en openstaan voor het appel (vragen, wensen, behoeften,...) dat van hen uitgaat, je als mens, als logistiek medewerker raken en ondersteuning en zorg bieden, sluit naadloos aan bij het christelijk project vanuit bijbels perspectief. We kunnen hierbij bv. denken aan het verhaal over de barmhartige Samaritaan, de parabel van het verloren schaap, de verhalen waarin Jezus zieken geneest, doden opwekt, ...

De mensvisie van waaruit we de leerplannen schreven, sluit m.a.w. aan bij het christelijk project en bovenstaande waarden zijn hier dan ook onlosmakelijk mee verbonden.

Omdat we bij het schrijven van de leerplannen dit handelen vanuit een totaalvisie op zorg centraal stellen, opteerden we er voor om 'het kwaliteitsbewust handelen' als eerste algemene doelstelling uit te werken. We beschouwen o.a. respectvol handelen voor zichzelf en anderen (respect voor diversiteit, voor spiritualiteit en levensbeschouwing,...), milieubewust handelen (respect voor de schepping), het aandacht hebben voor het project/missie van een organisatie, het (ethisch) reflecteren,...als wezenlijke elementen van het

kwaliteitsbewust handelen. De eerste algemene doelstelling 'Kwaliteitsbewust handelen' vormt dan ook de basis voor alle andere algemene doelstellingen. Kwaliteitsbewust handelen vormt het fundament voor het communiceren met gebruikers, voor het werken in team, binnen een organisatie, voor het zorg dragen voor voeding, voor kleinhuishouding, gezondheid en welzijn, voor het (ped)agogisch handelen, voor het zorg dragen voor interieur en linnen en voor het ondersteunen van gebruikers in zorginstellingen,....

Wanneer we van leerlingen verwachten dat ze gebruikers ondersteunen vanuit een totaalvisie, lijkt het ons dan ook een voorwaarde dat we leerlingen uitdagen om niet alleen als toekomstig beroepsbeoefenaar, maar ook als persoon, in verbondenheid met de medemens en met God, op een verantwoordelijke wijze in het leven te staan.

Hierbij is het belangrijk dat leerlingen zich tijdens dit groeiproces mogen en kunnen spiegelen aan de leraren die met hen op weg gaan.

Het geloven in een holistische, dynamische en emancipatorische mensvisie vanuit het christelijk project heeft voor de leraar/team dan ook consequenties voor het hanteren van pedagogisch-didactische visies, kaders,....

1.1 Welke pedagogische principes of welke pedagogische visie ligt aan de basis van de leerplannen?

1.1.1 Vanuit een emancipatorische, dynamische en holistische mensvisie naar een visie op competentieontwikkeland leren

Wanneer leerlingen later kiezen voor tewerkstelling in de indirecte zorg, zal het belangrijk zijn dat ze gebruikers benaderen vanuit een emancipatorische en dynamische mensvisie en dat ze zorg en ondersteuning bieden vanuit een totaalvisie. Bovendien verwachten we van een beroepsbeoefenaar dat hij/zij in concrete situaties competent handelt. Dit wil zeggen dat hij/zij bij de uitvoering van een taak niet alleen beschikt over bepaalde vaardigheden en kennis, maar dat hij zelf ook inschat welk geheel aan vaardigheden en kennis voor de uitvoering van een welbepaalde taak van toepassing is. Bovendien moet hij de wil en de motivatie (attitude) hebben om een adequate oplossing te bedenken en toe te passen, om de gebruiker bij de uitvoering van de taak te beluisteren en te betrekken, om indien nodig iemand te raadplegen,....Kortom, competent handelen gaat over het functioneren van de persoon als geheel, over zijn manier van doen in (vaak complexe) situaties. Het gaat bij competenties niet alleen om wat iemand gezien zijn kennis en vaardigheden in principe kan maar om wat hij/zij daadwerkelijk laat zien in reële, ook enigszins vergelijkbare situaties. We verwachten dus van beroepsbeoefenaars dat zij hun kennis en vaardigheden vanuit een bepaalde attitude verankeren in hun handelen binnen welbepaalde situaties.

Wanneer we van beginnende beroepsbeoefenaars (een verzorgende, een logistiek assistent,....)verwachten dat zij over bepaalde competenties (kennis, vaardigheden, attitudes in samenhang) beschikken – in punt 2.3 verduidelijken we welke competenties dit zijn – betekent dit voor het leren van de leerling dat we hen de kans moeten bieden om deze competenties tijdens hun opleiding te ontwikkelen.

Groei, leren in samenhang en verbondenheid zijn dan ook belangrijke uitgangspunten geworden bij het uitschrijven van de leerplannen.

Waarom?

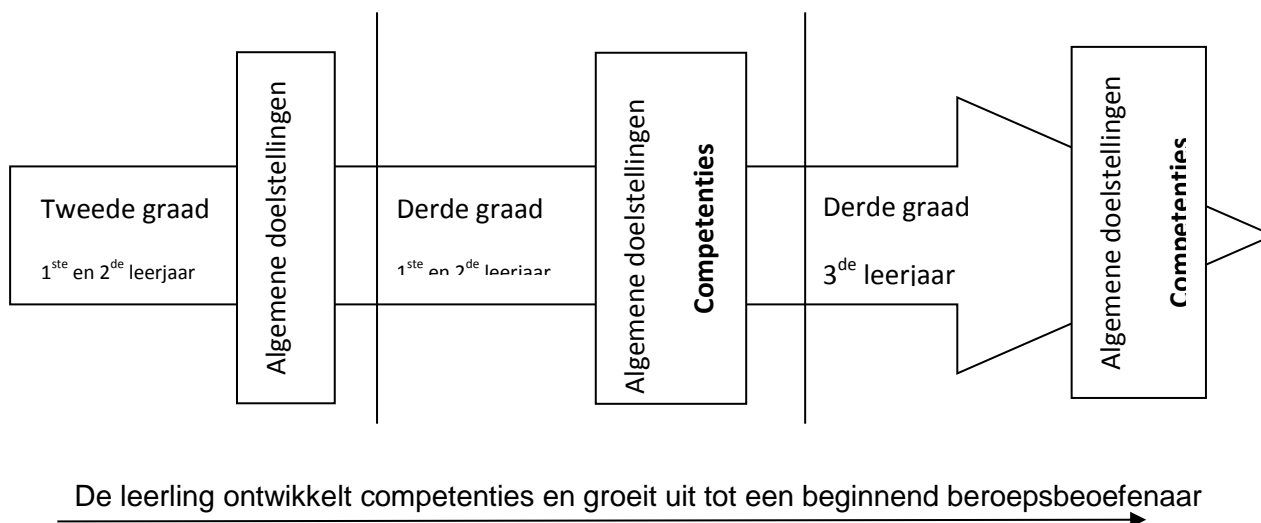
Wanneer we bijvoorbeeld van een beginnend beroepsbeoefenaar verwachten dat hij/zij 'onder verwijderd toezicht in een zorginstelling logistieke zorg verleent aan gebruikers' betekent dit bv. dat hij/zij **kennis, vaardigheden en attitudes** m.b.t. het zorg dragen voor indirecte zorg, m.b.t. het kwaliteitsbewust handelen, m.b.t. het communiceren,...**combineert én transfereert naar** of toepast bij een concrete **gebruiker, in** een concrete **situatie**. En dit uit zich in zijn of haar handelen in die bepaalde situatie.

We mogen en kunnen dit maar van leerlingen verwachten, wanneer zij vanaf het begin van de opleiding (te beginnen van in de 2^{de} graad) hebben gezien en geleerd wat de samenhang is tussen de verschillende algemene doelstellingen van de studierichting. En dat ze hebben ervaren dat je om concrete activiteiten en opdrachten te kunnen uitvoeren, je de kennis, vaardigheden en attitudes die werden aangeleerd binnen welbepaalde algemene doelstellingen moet combineren.

Link met het leerplan

- Omwille van het belang van het leren in samenhang werd er voor gekozen om één leerplan uit te schrijven voor het beroepsgericht gedeelte (= 20u Organisatiehulp of Organisatie-assistentie: 10u les + 10u stage).
- Het leerplan van de 3^{de} graad geeft aan waar de leerling in zijn competentieontwikkeling dient te staan aan het einde van de 3^{de} graad. Het leerplan OA doet hetzelfde voor het specialisatiejaar. De competenties en algemene doelstellingen verwoorden het handelen dat van elke leerling wordt verwacht.
Bij de competenties en algemene doelstellingen wordt de context aangegeven waarbinnen deze dienen bereikt te worden. Door het beschrijven van de context bakenen we de 3^{de} graad af t.a.v. de 2^{de} graad en t.a.v. de specialisatiejaren.
- De leerplandoelstellingen zijn een concretisering van de algemene doelstelling en de competenties. Ze dienen dan ook steeds in functie van het bereiken van de algemene doelstelling te worden gelezen. Bv. Wanneer leerlingen 'De begrippen gezondheid en welzijn verduidelijken en toelichten' (= kennisgericht), zien we dit in functie van het werken als logistiek assistent in ziekenhuizen en/of zorg- en opvanginstellingen. De competentie vooronderstelt immers een toepassen van kennis, vaardigheden en attitudes 'binnen een welomschreven opdracht.
- Bij het uitschrijven van de leerplandoelstellingen geven we door de woordkeuze aan welke gedrag, welke handeling(en) we van de leerling verwachten: verduidelijken, toelichten, aanwenden, zorg dragen voor, bereiden, begeleiden, communiceren,
- In het rubriekje samenhang met andere leerplandoelstellingen wijzen we op de samenhang met andere leerplandoelstellingen (= integratie) van het beroepsgericht gedeelte.
- Een aantal leerplandoelstellingen zijn maar te bereiken op voorwaarde dat je kennis, vaardigheden en attitudes van meerdere algemene doelstellingen/leerplandoelstellingen combineert binnen een welbepaalde activiteit/opdracht. Op deze wijze wordt het leren in samenhang bewerkstelligd en begeleiden we de groei in competentieontwikkeling.

Visuele synthese:



1.1.2 Keuze voor theoretische kaders vanuit een emancipatorische, dynamische en holistische mensvisie

Het is belangrijk dat het lerarenteam zowel bij de keuze van een methodiek en/of theoretisch kader, als bij het werken met deze methodiek of vanuit dit kader, als ook bij de keuze voor bepaalde ordeningskaders, de holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie als uitgangspunt neemt. Bovendien is het omwille van de continuïteit en competentieontwikkeling belangrijk dat men bij de keuzes de lerarenteams van de andere graden betreft.

In concreto:

Reflecteren – communiceren en agogisch handelen – in team werken

De leraar is vrij om m.b.t. de algemene doelstelling AD2 en 3 zelf een theoretisch kader te kiezen in functie van het uitwerken van de leerplandoelstellingen m.b.t. het situeren van gedrag/communicatie: bv. Relatiewijzer, axenroos,....

Orderingskader/organisatievorm

Ook voor de implementatie van het ganse leerplan is het team vrij om in functie van de organisatie op school voor een bepaald orderingskader te kiezen of een orderingskader te ontwikkelen. (zie deel 4)

1.2 Relatie 2^{de} – 3^{de} graad- specialisatiejaar

We beschrijven hieronder het traject dat leerlingen doorlopen van de 2^{de} graad Verzorging-voeding, doorheen Organisatiehulp tot Organisatie-assistentie.

Tweede graad Verzorging- voeding	Derde graad Organisatiehulp	Specialisatiejaar Organisatie-assistentie
	Competenties	Competenties
	C1 Als logistiek assistent werken in ziekenhuizen en/of andere zorg- en opvanginstellingen (verplicht).	C1 Als logistiek assistent werken in ziekenhuizen en/of andere zorg- en opvanginstellingen (verplicht voor zij-instromers). (complexe situaties)
	C2 Als logistiek medewerker in de directe zorg (kleinhuishouding).	C2 Als logistiek medewerker in de directe zorg (kleinhuishouding). (complexe situaties)
	C3 Als logistiek medewerker werken in de voedingsdienst.	C3 Als logistiek medewerker werken in de voedingsdienst.
	C4 Als logistiek medewerker werken in de linnendienst.	C4 Als logistiek medewerker werken in de linnendienst.
	C5 Als logistiek medewerker werken in de onderhoudsdienst.	C5 Als logistiek medewerker werken in de onderhoudsdienst.
Algemene doelstellingen	Algemene doelstellingen	
AD1 Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen	AD1 Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen	AD1 Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen
AD2 Binnen een welomschreven opdracht communiceren in een 1-1 relatie	AD2 Binnen een welomschreven opdracht mondeling (in een 1-1 relatie) en schriftelijk communiceren	AD2 Binnen een welomschreven opdracht agogisch handelen en mondeling en schriftelijk communiceren

AD3 Binnen een welomschreven opdracht, binnen een klasgroep, in groep werken	AD3 Binnen een welomschreven opdracht in een organisatie, in team werken	AD3 Binnen een welomschreven opdracht in een organisatie, in team werken
AD4 Binnen een welomschreven opdracht zorg dragen voor gezondheid en welzijn		
AD5 Binnen een welomschreven opdracht ondersteunen bij (ped)agogische activiteiten		
AD6 Binnen een welomschreven opdracht een maaltijd plannen, voorbereiden en bereiden		
AD7 Binnen een welomschreven opdracht zorg dragen voor lokalen, keuken en leefruimten		
AD8 Binnen een welomschreven opdracht zorg dragen voor linnen		
AD9 Oriënteren op beroepen binnen de directe en indirecte zorg en studiekeuze	AD4 Oriënteren op beroepen en voorbereiden op verder studeren of werken.	AD4 Oriënteren op beroepen en voorbereiden op werken (of verder studeren) en levenslang leren.
Context	Context: <i>Eenvoudige situaties</i>	Context: <i>Eenvoudige tot complexe situaties (C1 en C2)</i> <i>Eenvoudige situaties (C3 tot C5)</i>
<u>Doelgroepen</u> De leerlingen bereiken de algemene doelstellingen bij volgende doelgroepen : <ul style="list-style-type: none"> • medeleerlingen; • gezonde kinderen van 2,5 tot 10 jaar; • gezonde volwassenen. 		

<p>In de situatie van kind en volwassene zijn geen acute veranderingen en problemen te verwachten.</p> <p><u>Opdrachten</u></p> <p>Om de algemene doelstellingen te bereiken voeren leerlingen opdrachten uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • met een lage moeilijkheidsgraad; • aan de hand van duidelijke instructies; • onder directe begeleiding van de leraar. 	<p><u>Opdrachten/handelingen:</u></p> <p>Om de competenties/algemene doelstellingen te bereiken, voeren leerlingen opdrachten/handelingen uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • die eenvoudig zijn en weinig risico met zich mee- – brengen (toepassen van routines en procedures) • volgens duidelijke instructies. • op basis van een door anderen opgesteld werkplan. • in een team, in een organisatie. <p><u>Mate van verantwoordelijkheid</u></p> <p>Om de competenties/algemene doelstellingen te bereiken, werken leerlingen onder verwijderd toezicht van een verantwoordelijke (groei van directe begeleiding naar verwijderd toezicht):</p> <ul style="list-style-type: none"> • hij/zij signaleert veranderingen en meldt deze aan de leidinggevende/verantwoordelijke; • hij/zij weet wanneer hij/zij hulp moet invoeren – bij problemen of in gevallen van twijfel – en vraagt om hulp; • hij/zij rapporteert aan de leidinggevende over de werkzaamheden en evaluaties. • In meer complexe situaties werkt hij/zij onder de verantwoordelijkheid van een werknemer/mentor en assisteert hij/zij deze (= onder directe 	<p><u>Opdrachten/handelingen:</u></p> <p>Om de competenties/algemene doelstellingen te bereiken voeren leerlingen opdrachten/handelingen uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • die meervoudig van aard zijn en weinig risico met zich meebrengen (toepassen van routines en procedures en combinaties ervan); • volgens duidelijke instructies; • op basis van een door anderen opgesteld werkplan; • waarbij ze zelf een werkplan opstellen voor een kleine groep medewerkers (U); • waarbij de zorg wordt afgestemd op de gebruiker, op zijn sociale omgeving en op de situatie (belang van transfer); • in een team, in een organisatie <p><u>Mate van verantwoordelijkheid</u></p> <p>Om de competenties/algemene doelstellingen te bereiken werken leerlingen onder verwijderd toezicht (groei van directe begeleiding naar verwijderd toezicht) van een verantwoordelijke:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hij/zij signaleert veranderingen en meldt deze aan de leidinggevende/verantwoordelijke; • hij/zij weet wanneer hij hulp moet invoeren – bij problemen of in gevallen van twijfel – en vraagt om hulp; • hij/zij rapporteert aan de leidinggevende over de gebruiker, de eigen werkzaamheden en evaluaties;
---	---	---

	<p>begeleiding)</p> <p>Settings:</p> <p>C1: ziekenhuizen, zorg- en opvanginstellingen</p> <p>C2: diensten voor gezinszorg, particulieren</p> <p>C3: instellingen (zorg-, opvang-, vormings-, onderwijs) bedrijven, vakantiecentra, kleinhoreca, voedingszaken, gelegenhedsonthaal, enz.</p> <p>C4: zorg- en opvanginstellingen, verblijfsinstellingen (interne linnendienst); bedrijven textielverzorging waaronder wasserijen enz,...</p> <p>C5: instellingen (zorg-, opvang-, vormings-, onderwijs-), bedrijven (interne diensten), schoonmaakbedrijven (externe diensten).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hij/zij coördineert een kleine groep medewerkers (U). <p>Settings:</p> <p>C1: ziekenhuizen, zorg- en opvanginstellingen</p> <p>C2: diensten voor gezinszorg, particulieren</p> <p>C3: instellingen (zorg-, opvang-, vormings-, onderwijs) bedrijven, vakantiecentra, kleinhoreca, voedingszaken, gelegenhedsonthaal, enz.</p> <p>C4: zorg- en opvanginstellingen, verblijfsinstellingen (interne linnendienst); bedrijven textielverzorging waaronder wasserijen enz,...</p> <p>C5: instellingen (zorg-, opvang-, vormings-, onderwijs-), bedrijven (interne diensten), schoonmaakbedrijven (externe diensten).</p>
--	--	--

2 Didactisch kader

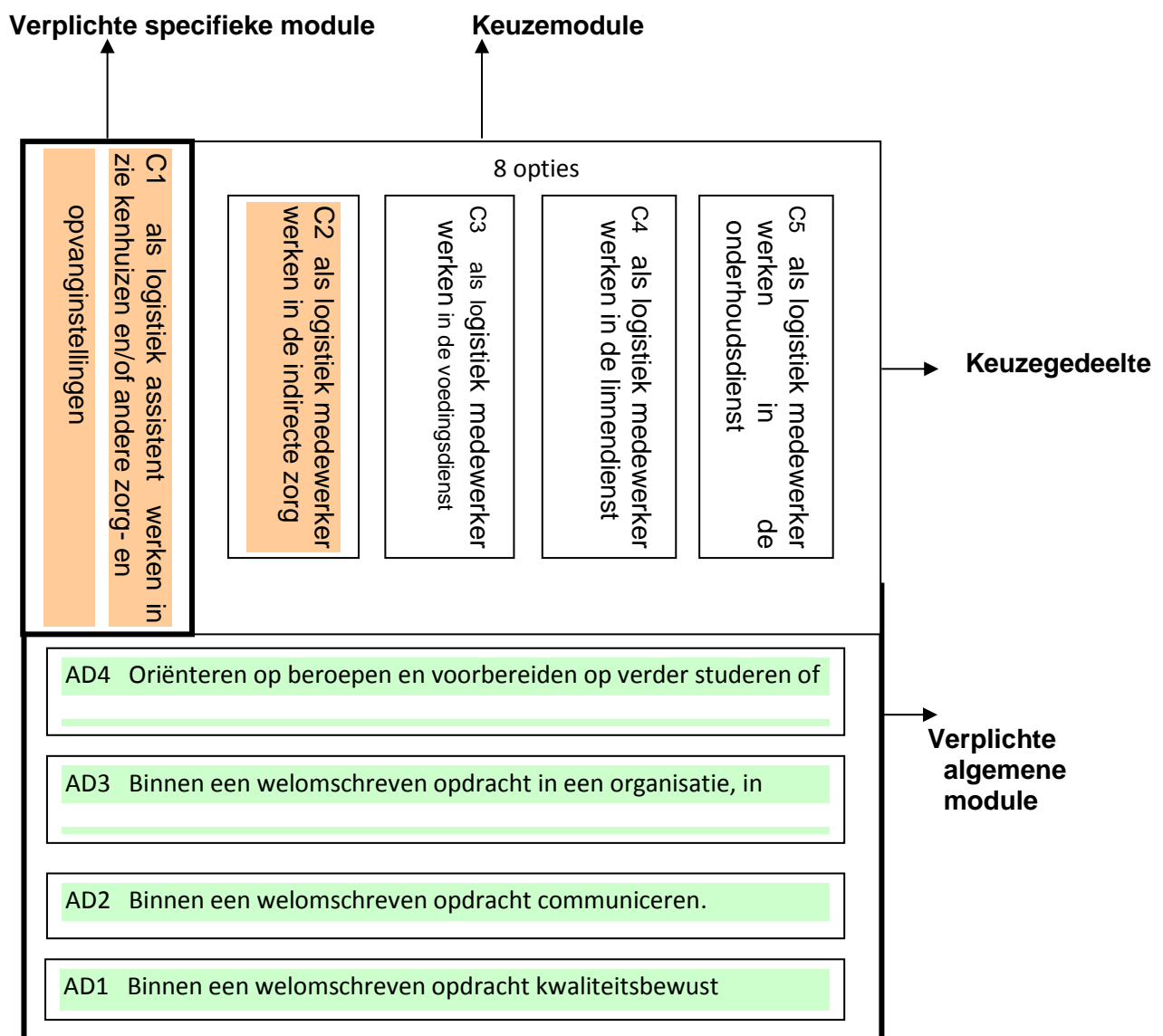
2.1 Algemeen

2.1.1 Competenties¹/algemene doelstellingen² voor de 3^{de} graad Organisatiehulp

We stellen hieronder op visuele wijze de samenhang voor tussen de competenties en algemene doelstellingen van het leerplan 3^{de} graad:

De studierichting bestaat uit een verplichte Algemene module (Algemene doelstellingen 1, 2, 3 en 4) en een verplichte specifieke module (logistiek assistent in zorginstellingen) en een keuzemodule. Binnen de keuzemodule hebben de scholen de keuze tussen 8 opties. Een optie omvat 1 of een combinatie van 2 competenties.

Visuele voorstelling:



¹ Afgekort: C

² Afgekort: AD

De **acht opties** binnen de keuzemodule zijn:

Optie 1: competentie 2

Optie 2: competentie 3

Optie 3: competentie 4

Optie 4: competentie 5

Optie 5: competentie 2 + competentie 4

Optie 6: competentie 2 + competentie 5

Optie 7: competentie 3 + competentie 5

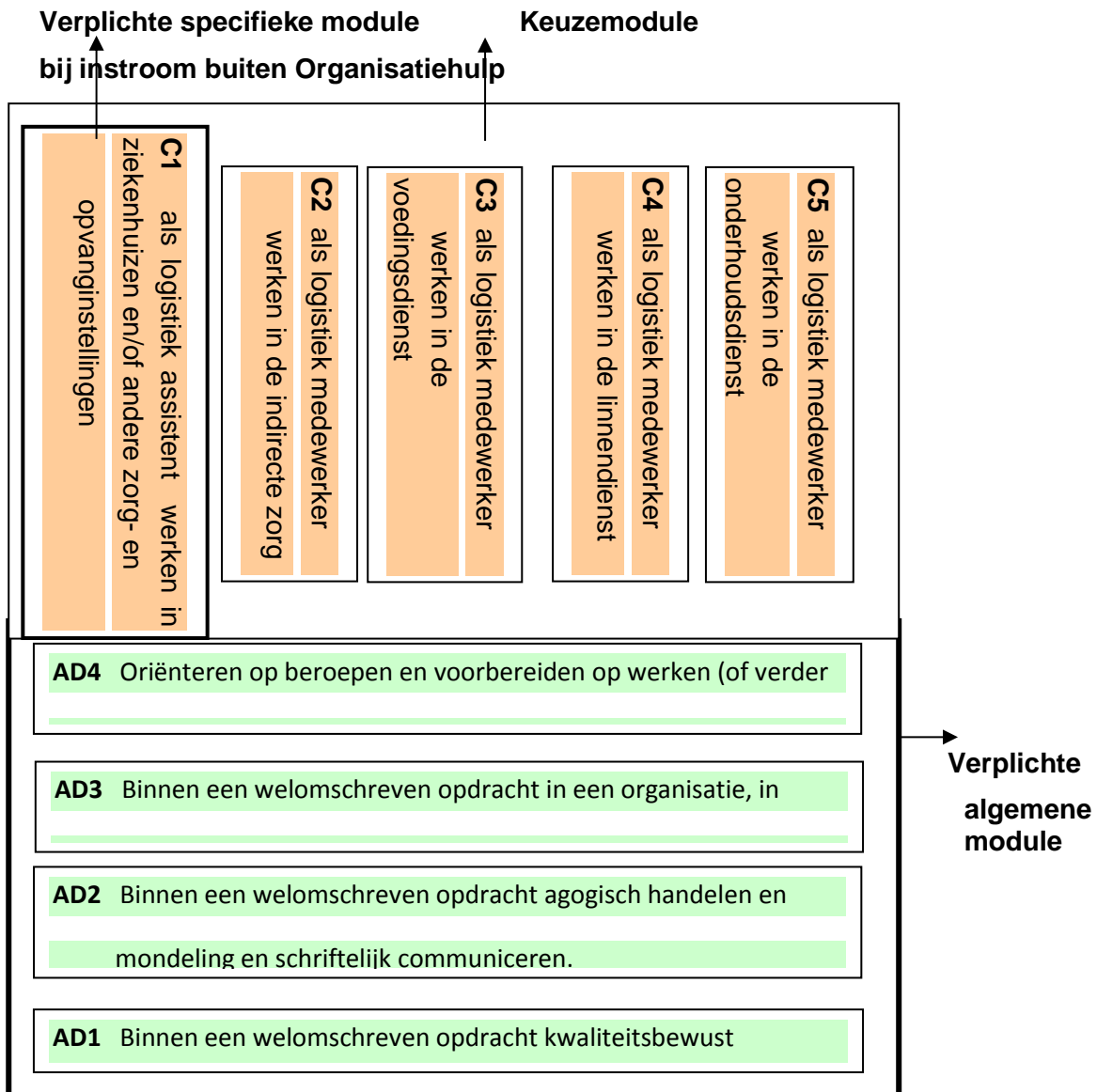
Optie 8: competentie 4 + competentie 5

Optie 5 - 8 zijn mogelijk omwille van inhoudelijke samenhang tussen deze competenties.

2.1.2 Competenties/algemene doelstellingen voor het specialisatiejaar OA

De studierichting bestaat uit een verplichte Algemene module (Algemene doelstellingen 1, 2, 3 en 4) en de keuzegedeelte. In het keuzegedeelte kiest de school voor **minstens 1** competentie (**les + stage**).

Visuele voorstelling:



2.1.3 Leeswijzer leerplannen

Algemene doelstelling/competentie Bij sommige algemene doelstellingen omschrijven we ook het toepassingsgebied.
Context: Beschrijving van de context voor het bereiken van de algemene doelstelling: doelgroep, situatie, aard van de opdracht, mate van verantwoordelijkheid, setting...
Toelichting: <i>Toelichting bij de algemene doelstelling</i> Volgende items worden - indien van toepassing – uitgewerkt: <u>Beginsituatie</u> van leerlingen binnen hun competentieontwikkeling: wat aan bod kwam in het leerplan 2de graad Verzorging-voeding of 3de graad Organisatiehulp. <u>Specialisatiejaren</u> : aandachtspunten voor het leerplan van het specialisatiejaar <u>Duiding</u> : duiding bij de algemene doelstelling



Leerplandoelstelling
Onderliggende doelen: Concretisering van de doelstelling in onderliggende doelstellingen. Hier worden de doelen opgesomd die minimaal aan bod moeten komen bij het bereiken van de leerplandoelstelling (basis). Het staat de leraar vrij de doelstelling verder te verdiepen (V) en uit te breiden (U). De onderliggende doelen zijn dus <u>tussenstapjes</u> bij het bereiken van de leerplandoelstelling. Deze opsomming kan een hulpmiddel zijn voor het formuleren van evaluatiecriteria voor de te bereiken leerplandoelstelling.
Toelichting: bij de leerplandoelstelling (zelfde rubricering als bij de toelichting van de algemene doelstelling)



Samenhang met andere leerplandoelstellingen (specifiek gedeelte):

In deze rubriek geven we aan hoe de leerplandoelstelling in relatie staat met andere leerplandoelstellingen van het leerplan Organisatiehulp / Organisatie-assistentie.

Deze leerplandoelstellingen moeten ofwel bereikt zijn alvorens de bovenstaande leerplandoelstelling kan bereikt worden of ze moeten geïntegreerd verwezenlijkt worden.

Voor scholen die kiezen voor meer integratie, geeft het servicedocument bij het leerplan meer mogelijkheden aan.

Ook deze opsomming kan een hulpmiddel zijn voor het formuleren van evaluatiecriteria voor het bereiken van de bovenstaande leerplandoelstelling.

Ter info:

* woorden met een asterisk worden verklaard in een woordenlijst achteraan in het leerplan.

(H) 'herhaling': deze letter geeft aan dat de doelstelling reeds als 'leerplandoelstelling' deel uitmaakte van het leerplan Verzorging –voeding (voor deel 3de graad Organisatiehulp) of uit het leerplan Organisatiehulp (Voor deel Organisatie-assistentie: AD1 – 4 + C1). Het is

aangewezen om leerlingen te appelleren op reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes (beginsituatie toetsen) alvorens een volgende stap in de leerlijn* te zetten.

- 'gebruiker' we verkiezen in dit leerplan de term 'gebruiker' omdat binnen de verschillende settings verschillende benamingen worden gebruikt voor de mensen voor wie men professioneel zorg draagt of begeleidt. Bij de concretisering van het leerplan (les en stage) kiest de leraar in de communicatie naar leerlingen toe best de term die van toepassing is binnen de setting waarover men het heeft (zie woordenlijst achteraan).
- (U) doelstellingen die optioneel kunnen worden aangeboden indien de school leerlingen wil voorbereiden op het functioneren als 'coördinator' van een kleine groep medewerkers'.
- (V) verdiepingsdoelstellingen in het functie van het werken in complexe situaties in C1 en/of C2.

2.1.4 Van competenties, algemene doelstellingen naar criteria

Studierichtingsprofiel → Competentie → Algemene doelstellingen → Leerplandoelstellingen → Doelen → handelingen → criteria

We werken in dit punt de concretisering uit van Studierichtingsprofiel over competenties en doelstellingen naar criteria. Binnen de visie op competentieontwikkeling wezen we ook op het belang van leren in samenhang. Dit werken we uit in een volgend punt.

2.1.4.1 Studierichtingsprofiel

In het leerplan vindt u op p. 4 het studierichtingsprofiel van de studierichting.

Belangrijk in dit profiel is de **situering** van de studierichting, de competenties en algemene doelstellingen waar men in Organisatiehulp en Organisatie-assistentie rond werkt en de **context** waarbinnen de leerlingen de competenties en algemene doelstellingen bereiken.

In de 3^{de} graad Organisatiehulp bereiken de leerling de competentie 'als logistiek assistent werken in zorg en opvanginstellingen (C1). Daarnaast bereiken de leerlingen binnen de keuzemodule nog 1 of meerdere competenties.

In Organisatieassistentie bereiken leerlingen minstens 1 competentie. Wanneer de school zij-instromers heeft, werkt men verplicht rond C1.

2.1.4.2 Competentie → algemene doelstelling → leerplandoelstellingen

Iedere competentie/algemene doelstelling geeft in algemene termen weer wat we van de leerlingen verwachten aan het einde van de 3^{de} graad OH of OA.

In het leerplan vindt u een concretisering van de algemene doelstellingen in leerplandoelstellingen. Zo weet men wat men juist onder elke doelstelling dient te verstaan. Het is daarom belangrijk om de leerplandoelstellingen te lezen in functie van het bereiken van de algemene doelstelling.

Wanneer men vanuit bepaalde leerplandoelstellingen een opdracht ontwikkelt, dienen de leerplandoelstellingen in een volgende fase nog verder geconcretiseerd te worden in concrete doelen, handelingen en bijhorende evaluatiecriteria.

2.1.4.3 (Onderliggende) doelen

Leerplandoelstellingen zijn weergegeven in algemene bewoordingen. Vervolgens leest u de onderliggende doelen. Deze doelen zijn een concretisering van de leerplandoelstellingen. Het zijn als het ware

tussenstapjes in het bereiken van de leerplandoelstelling. U hebt als leraar de vrijheid om de leerplandoelstellingen zelf te verdiepen en/of uit te breiden. Hierbij is het wel belangrijk om rekening te houden met de concrete context waarbinnen de algemene doelstelling dient te worden bereikt.

2.1.4.4 Handelingen en evaluatiecriteria

Eenzelfde doel zal naargelang de context of de concrete opdracht een andere inhoudelijke invulling krijgen.

Voorbeeld 1: van doel naar handeling (voorbeeld van een combinatie van C1, VOET leren leren)

C1: Als logistiek assistent werken in ziekenhuizen en zorg en opvanginstellingen.

Leerplandoelstellingen (nummering OH):

1.4 De wensen, behoeften, mogelijkheden van de gebruikers binnen de verschillende settings exploreren.

1.5 Vanuit een visie op evenwichtige voeding handelen.

Doel: 'De leerling zoekt informatie over aandachtspunten om voedselinname te optimaliseren ter preventie en behandeling van ondervoeding bij ouderen en krijgt een bronvermelding.'

Handeling: in een welbepaalde opdracht betekent dit bv. concreet:.

'Je zoekt informatie over de aandachtspunten om de voedselinname ter preventie van ondervoeding bij ouderen te optimaliseren en je krijgt de bronvermelding van een artikel uit NICE.'

Werken volgens het SMART-principe kan hier helpen:

SMART staat voor:

Specifiek – duidelijk en concreet

Meetbaar – wat is er als het af is? – hoe meten?

Acceptabel – positief geformuleerd, actiegericht

Realistisch – is het haalbaar voor dit individu/deze groep?

Tijdsgebonden – afbakenen in tijd: wanneer starten/wanneer klaar/wanneer is doel bereikt?

Bij het invullen van de concrete handeling is het tevens belangrijk de evaluatiecriteria vast te leggen en deze vooraf te communiceren aan de leerlingen. Onder evaluatiecriteria verstaan we de normen die als lerarenteam gebruikt om de doelstelling die je wil dat leerlingen bereiken en de manier waarop dit is gebeurd, wil beoordelen...

Voorbeeld 2: Doel, handelingen en evaluatiecriteria

C2 Als logistiek medewerker werken in de indirecte zorg (kleinhuishouding)

Leerplandoelstelling 2.8 Gerechten voor gebruikers/medeleerlingen bereiden en bewaren.

Doel: '**Je bereidt in 30 minuten een pudding voor 2 personen volgens de wens van de gebruiker.**' (= voorbeeld van formulering van een doel in leerlingentaal)

Bij het vastleggen van concrete handelingen is het tevens belangrijk de evaluatiecriteria vast te leggen en vooraf te communiceren naar de leerlingen. Onder evaluatiecriteria verstaan we de normen die je als lerarenteam gebruikt om de doelstelling die je wil dat leerlingen bereiken en de manier waarop dit is gebeurd, wil beoordelen....

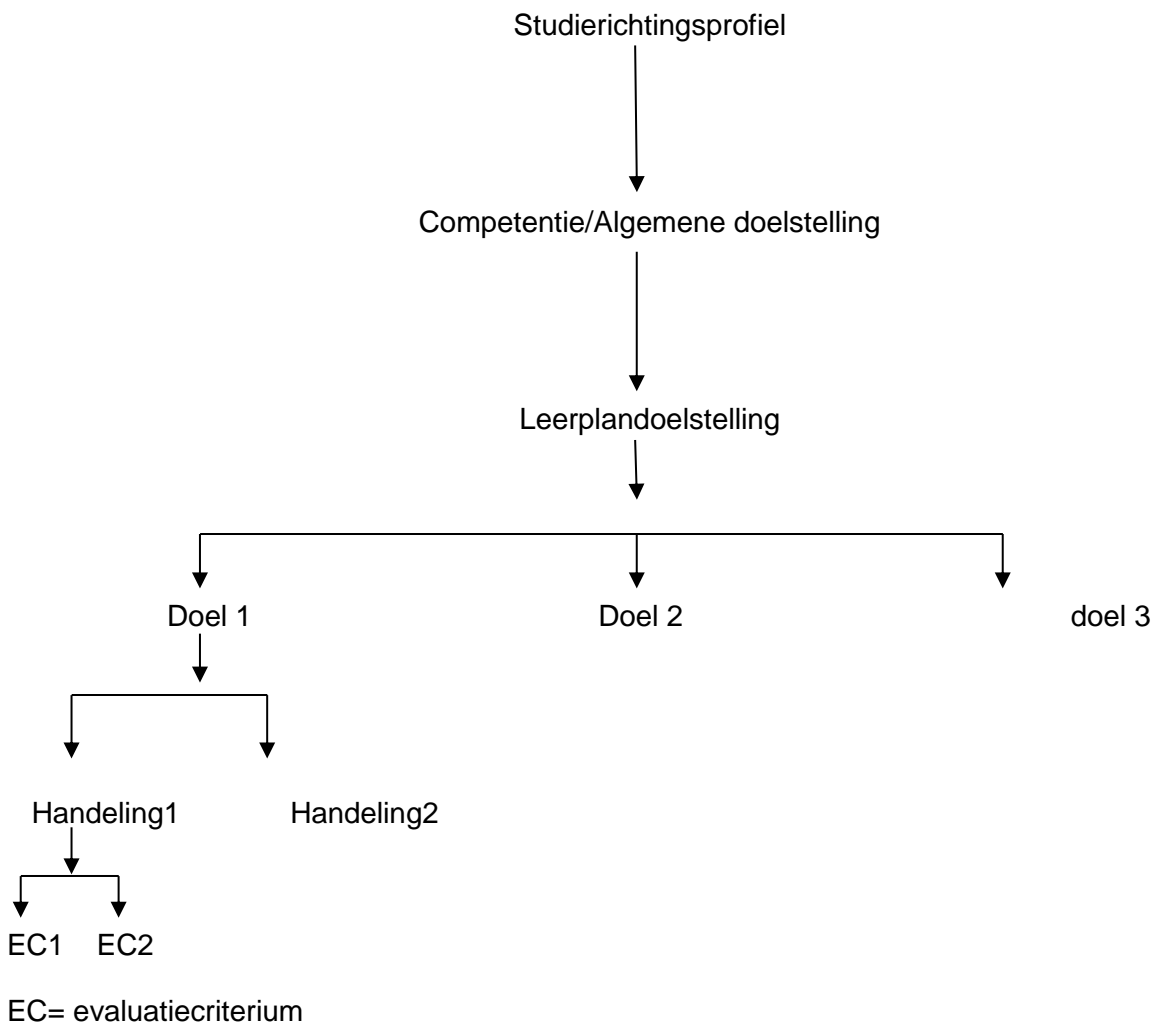
Mogelijke bijhorende evaluatiecriteria:

- *De leerling bevraagt de gebruiker.*
- *De leerling past het recept aan de wens van de gebruiker aan.*

- *De leerling werkt binnen de tijd.*
- *De leerling werkt volgens de afgesproken normen inzake veiligheid en hygiëne (HACCP).*
- *De pudding heeft de gewenste textuur en mondgevoel.*
- *De pudding bevat geen klonters.*
- *De pudding heeft de gevraagde smaak.*
- ...

Wanneer we leerlingen evalueren voor een bepaald doel zullen we aan de hand van concrete evaluatiecriteria moeten nagaan in welke mate de vooropgestelde handelingen van dat welbepaalde doel bereikt zijn.

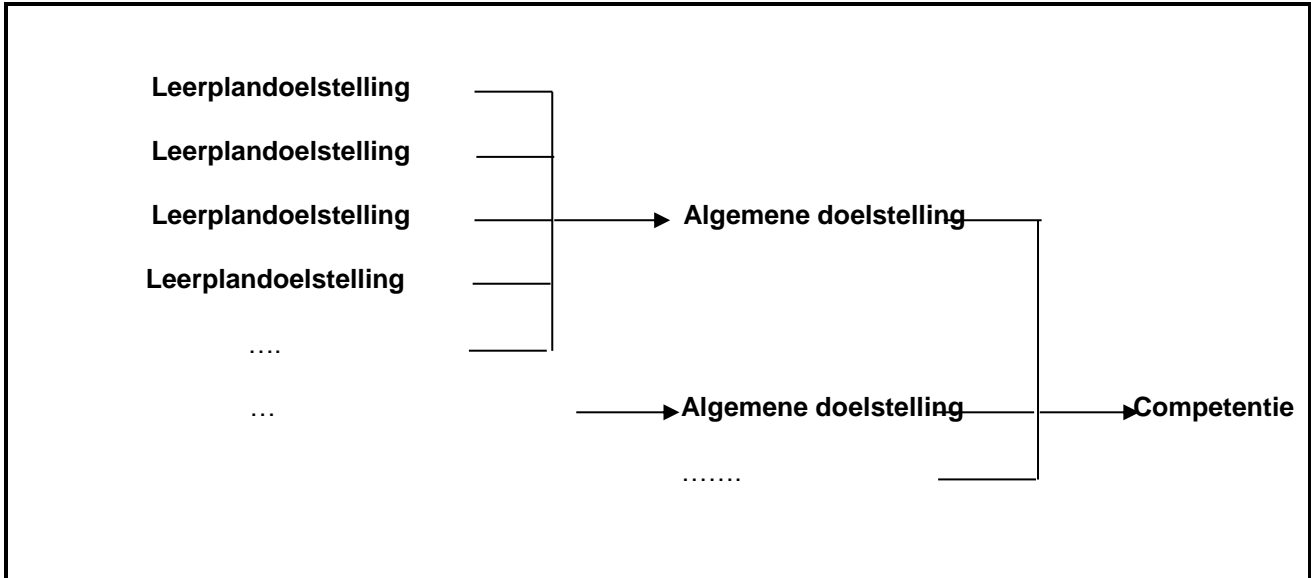
Samenvattend/schematisch



In bovenstaand punt en schema gaan we uit van de concretisering van 1 algemene doelstelling naar 1 leerplandoelstelling, naar 1 concreet (onderliggend) doel.

Binnen de visie van competentieontwikkeling gaan we uit van leren in samenhang. In volgende punten werken we dit verder uit.

2.1.5 Van leerplandoelstelling tot ontwikkelen van competentie (leren in samenhang/integratie en groei)



Het schema geeft aan dat wanneer we leerlingen willen begeleiden in het bereiken van competenties, het belangrijk is dat we leerlingen begeleiden in het zien en ervaren van de **samenhang** of **samenspel** tussen:

- kennis, vaardigheden en attitudes in functie van het bereiken van de leerplandoelstelling;
- verschillende leerplandoelstellingen in functie van het bereiken van de algemene doelstelling;
- verschillende algemene doelstellingen in functie van het bereiken van de competentie.

Leerlingen kunnen zowel tijdens de les als op stage werken rond het zien en ervaren van de hierboven beschreven vormen van samenhang. Merk op: in functie van het bereiken van de competentie dien je als leraar ook rekening te houden met de context waarbinnen deze dienen te worden bereikt. (zie inleiding op het leerplan)

De verschillende vormen van samenhang vooronderstellen telkens een hoger beheersingsniveau van de leerling. Bij de ontwikkeling van leerlijnen dient men hier dan ook rekening mee te houden. Voor het team is de volgende vraag dan ook heel belangrijk: Op welk moment verwacht men van leerlingen welk leren in samenhang?

We werken de verschillende vormen van samenhang nu verder uit.

2.1.5.1 Samenhang tussen/integratie van kennis/vaardigheden/attitudes in functie van het bereiken van de leerplandoelstelling

We zeiden reeds dat we in functie van het ontwikkelen van competenties van leerlingen verwachten dat zij leren om kennis en vaardigheden vanuit een bepaalde attitude te verankeren in hun handelen binnen welbepaalde situaties.

Vanuit deze visie werden leerplandoelstellingen **handelingsgericht** geformuleerd. Het is dan ook belangrijk om aan de hand van het gebruikte **werkwoord** in de leerplandoelstelling na te gaan welk handelen er van de leerling wordt verwacht en welke kennis (K), vaardigheden (V) en attitudes (A) hij/zij hierbij moet inzetten. De onderliggende doelen geven aan welke kennis, vaardigheden en attitudes de leerling kan inzetten in functie van het bereiken van de leerplandoelstelling. Deze onderliggende doelen zijn dan ook een hulpmiddel bij het formuleren van evaluatiecriteria.

In het kader van het belang van de samenhang tussen K,V en A in het concrete handelen, adviseren we dan ook nadrukkelijk om het evalueren van beroepsgerichte attitudes mee te nemen in de evaluatie van leerplandoelstellingen en ze niet apart te evalueren. De attitudes worden dan beschouwd als evaluatiecriteria (als gedrag dat men verwacht bij het bereiken van de doelstelling).

Voorbeeld: zie 2.1.4

2.1.5.2 Samenhang tussen/integratie van verschillende leerplandoelstellingen in functie van het bereiken van de algemene doelstelling

We zeiden reeds dat een algemene doelstelling wordt uitgewerkt door middel van concrete onderliggende leerplandoelstellingen. Het is belangrijk om leerlingen de samenhang tussen de verschillende doelstelling te leren zien (leraar heeft hiertoe een belangrijke voorbeeldfunctie) en te laten ervaren (inoefenen).

Voorbeeld: zie 2.1..4

2.1.5.2 Samenhang tussen/integratie van verschillende algemene doelstellingen/leerlijnen

Wanneer we lezen welke competenties de leerling dient te bereiken aan het einde van de studierichting, veronderstelt competent handelen dat de leerling kennis, vaardigheden en attitudes vanuit verschillende algemene doelstellingen inzet naar de gebruiker toe, in een concrete situatie.

In functie hiervan verduidelijkten we reeds het belang van samenhang tussen de leerlijnen van de AD's in functie van het bereiken van de competentie. (punt 1.1) Het is dan ook belangrijk dat leerlingen deze samenhang leren zien en ervaren, zowel in de les als op stage en dat ze hiertoe voldoende oefen- en groeikansen krijgen.

We illustreren aan de hand van een voorbeeld (// met 2.1.4) hoe leerlingen deze samenhang aan de hand van opdrachten of tijdens het uitvoeren van activiteiten kunnen leren zien en ervaren.

2.1.5.3 Synthese aan de hand van een voorbeeld (nummering OH)

De leerling oefent in het uitvoeren van de opdracht (handelen in een concrete situaties) de samenhang tussen K,V,A van meerdere leerplandoelstellingen, vanuit verschillende AD's:

C1: leerplandoelstelling 1.5: Vanuit een visie op evenwichtige voeding handelen

C1: leerplandoelstelling 1.14: voor het maaltijdgebeuren zorgen: onderliggende doel: gerechten, dranken inschenken, aanbieden, bedelen.

C1: leerplandoelstelling 1.15: Bij maaltijden hulp bieden.

In samenhang met AD1: leerplandoelstellingen 1.3: 'respectvol handelen, hygiënisch handelen, veilig handelen, ergonomisch handelen' en AD2: leerplandoelstelling 2.2: 'vlot en respectvol communiceren'.

Opdracht:

Bedeel koffie of thee en water bij de gebruikers van de afdeling waar je stage loopt.

Doelen: 1) De leerling bedeeft de dranken.

2) De leerling schenkt de dranken in.

3) De leerling biedt de gebruiker de dranken aan.

2) De leerling biedt hulp bij het drinken.

3) De leerling communiceert respectvol met de gebruiker.

4) De leerling handelt kwaliteitsbewust.

Handelingen:

Focus:

1) *Je bedeeft de gewenste dranken, je schenkt ze in en biedt ze aan.*

2) *Je vraagt de gebruiker of hij hulp wenst.
Je biedt indien nodig hulp.*

Samenhang met andere AD's:

3) *Je begroet de gebruiker en vraagt toestemming om de kamer te betreden.
Je vraagt de gebruiker welke drank hij wenst.
Je luistert naar de vragen/wensen van de gebruiker en geeft gepaste antwoorden.
Je voert een dagdagelijks gesprekje met de gebruiker.
Je neemt afscheid bij het verlaten van de kamer.*

4) *Je klopt alvorens de kamer te betreden.
Je bent beleefd.
Je vermijdt morsen.
Je plaatst de kop/glas/beker binnen het bereik van de gebruiker.
Je let op voor dranken met een te hoge temperatuur.*

Mogelijke evaluatiecriteria:

- De leerling bedeeft de gewenste drank, schenkt deze in en biedt ze aan.
- De leerling biedt de gepaste hulp (gepaste hulpmiddelen, gepaste hulp).
- De leerling stimuleert de gebruiker tot vochtinname (stimuleert tot drinken, zorgt spontaan voor aanwezigheid van voldoende water op de kamer).
- De leerling observeert en signaleert veranderingen (niet drinken,...)
- De leerling verwoordt zijn observaties mondeling of schriftelijk.
- De leerling verwoordt mondeling of schriftelijk zijn handelen.
- De leerling doorloopt de fasen van een gesprek: begroet, voert gesprek, neemt afscheid
- De leerling is gespreksvaardig op spontane wijze:
 - o De leerling luistert naar de gebruiker;
 - o De leerling vraagt toestemming (om de kamer te betreden,);
 - o De leerling stelt vragen en antwoordt;

- De leerling voert een dagdagelijks gesprek;
-
- De leerling handelt respectvol:
 - De leerling klopt alvorens de kamer te betreden;
 - De leerling begroet de gebruiker;
 - De leerling benadert de gebruiker zoals deze wenst benaderd te worden;
 - ...
- De leerling werkt hygiënisch:
 - De leerling gebruikt indien nodig hulpmiddelen om de kledij van de gebruiker te beschermen;
 - De leerling voorkomt morsen;
 -
- De leerling handelt ergonomisch:
 - De leerling plaatst de dranken binnen het bereik van de gebruiker;
 - De leerling houdt rekening met ergonomie voor zichzelf (bij tillen, inschenken, bij hulp bieden aan gebruiker);
 -
- De leerling houdt rekening met veiligheid:
 - De leerling attendeert de gebruiker – indien nodig - op te hoge temperatuur van ‘warme’ dranken;
 -

2.1.6 Groei van leren in de les naar leren op stage

De leerplannen Organisatiehulp en Organisatie-assistentie zijn geïntegreerde leerplannen. Dit vooronderstelt dat leerplandoelstellingen zowel tijdens de les als tijdens stage worden bereikt. Het is dan ook belangrijk dat leerlingen een zicht krijgen op het samenspel tussen les en stage én dat er groei wordt verwezenlijkt van het leren in de les naar het leren op stage.

Bij het ontwikkelen van competenties is immers het begeleiden van de **transfer** tussen het geleerde tijdens de les naar het toepassen van geleerde op school naar een concrete gebruiker toe, in een concrete situatie/setting, erg belangrijk.

Wanneer de leerling het geleerde onder verwijderd toezicht en in eenvoudige situaties, kan toepassen naar een concrete gebruiker toe, in een concrete situatie en hierbij kan functioneren in team, in een organisatie, heeft de leerling het hoogste beheersingsniveau (voor de 3^{de} graad of voor het specialisatiejaar) bereikt.

Dit betekent dat naast de groei in het leren in samenhang, ook de groei van het leren tijdens de les naar het leren op stage belangrijk is:

Tijdens de les/tijdens geïntegreerd werken in schoolse context:

Fase 1: aanleren en inoefenen van leerplandoelstellingen of onderliggende doelen (aanleren van kennis en vaardigheden, vanuit een attitude)

Fase 2a: observeren/ervaren van samenhang tussen bepaalde leerplandoelstellingen en AD's.

2b: inoefenen van het handelen vanuit de samenhang tussen leerplandoelstellingen en AD's.

Tijdens stage

Fase 3a: observeren/ervaren van geleerde m.b.t. leerplandoelstelling/AD (link met fase 1) naar een concrete gebruiker toe, in een concrete situatie/setting.

3b: toepassen van geleerde m.b.t. leerplandoelstelling/AD naar een concrete gebruiker toe, in een concrete situatie/setting.

Fase 4a: Observeren van handelen vanuit het geleerde m.b.t. leerplandoelstelling/AD naar een gebruiker toe, in een concrete situatie/setting **in samenhang** met andere leerplandoelstellingen/AD's (link met fase 2).

4b: Handelen vanuit de het geleerde m.b.t. leerplandoelstellingen/AD naar een gebruiker toe, in een concrete situatie/setting **in samenhang** met andere leerplandoelstellingen/AD's



Competenties

Tijdens fase 4 kan men al anticiperen op een volgende stap in de leerlijn, op wat leerlingen tijdens een volgende lesperiode op school zullen aanleren en inoefenen. (= opnieuw fase 1). Het verwezenlijken van het leerplan en leren van leerlingen doorheen les- en stageperiodes is m.a.w. een **cyclisch** gebeuren.

Binnen elke fase is het belangrijk dat er een groei is van werken onder directe begeleiding naar werken onder verwijderd toezicht.

De werkwoorden die werden gebruikt zijn te situeren binnen de verschillende fasen: bv. 'verduidelijken' en 'toelichten' (Fase 1), 'aanwenden' (fase 3b en 4b),....

In de werken bij de leerplandoelstellingen, vindt u heel wat concrete suggesties omtrent het werken binnen de verschillende fasen.

Voorbeeld:

Stage:

In functie van het anticiperen op een volgende stap in de leerlijn, kregen leerlingen een observatieopdracht over het uitvoeren van transfers/ verplaatsingen en mobiliseren van een gebruiker van, tijdens en naar het badgebeuren (setting: woonzorgcentrum) (**Fase 3a en 4a**)

- Hoe en wanneer ondersteunt de logistiek assistent de verzorgende/verpleegkundige en gebruiker bij mobiliteitsproblemen?
- Welke hulpmiddelen gebruikt men, wanneer?
- Hoe besteedt men aandacht aan ergonomie?

- Hoe bevordert men het welbevinden van de gebruiker tijdens dit het uitvoeren van transfer/verplaatsingen/mobiliseren/...?
- Hoe ervaart de gebruiker de transfer/verplaatsing/het mobiliseren....?

Tijdens de lesperiode op school:

De stageopdracht wordt samen met de leerlingen besproken (welke ervaringen hadden ze, welke vragen hebben ze (ook ethische?), wat hebben ze geleerd,...?) en men formuleert aansluitend – samen met de leerlingen - een aantal doelen/vragen waarrond tijdens deze lesperiode zal worden gewerkt:

- Link bewegingsstelsel (H: 2^{de} graad) en belang van ergonomie?
- Belang van beweging voor gebruiker?
- Wat zijn mogelijke mobiliteitsproblemen?
- Aandachtspunten voor de logistiek assistent tijdens het hulp bieden aan de gebruiker?
- Inoefenen van vaardigheden m.b.t. mobiliseren, transfers, intern transport?
- Inoefenen van werken met hulpmiddelen?
- Hoe aandacht besteden aan totaalzorg? Hoe aandacht besteden aan kwaliteitsbewust handelen (respectvol handelen (wat met bv. mensen die niet mee willen?), veilig handelen, ergonomisch handelen)?
- ...

Er wordt vervolgens tijdens de lessen gewerkt rond deze vragen en doelen. (**Fase 1 en 2a**)

Tijdens geïntegreerd werken op school oefenen leerlingen d.m.v. werken met casussen, skillslab aan de hand van situatieschetsen het handelen in samenhang. (**Fase 2b**)

Tijdens stage:

- De leerling observeert het handelen van de stagebegeleider/mentor/meewerkende logistiek assistent. (**fase 3a en 4a**)
- De leerling oefent onder directe begeleiding vaardigheden in op stage en kan zijn handelen duiden (aanwenden van kennis). (**fase 3b**) Stagebegeleider/mentor/verzorgende die leerling begeleidt staat in voor totaalzorg (**fase 4a**) (week 1 en 2).
- Leerling tracht bij het zorg dragen voor mobiliseren/transfers/... naar de eetzaal (met groei van directe begeleiding naar meer zelfstandigheid) zorg te dragen met aandacht voor handelen in samenhang/te handelen vanuit een visie op totaalzorg. (week 2-3) (**fase 4b: in concrete situatie**)
- Leerling oefent zich in het zorg dragen voor mobiliseren/transfers/... vanuit een handelen in samenhang. (week 4 en volgende stageperiodes) (**fase 4b: groei naar transfer van geleerde naar meer concrete situaties + groei naar handelen onder verwijderd toezicht**)

2.2 Geïntegreerd werken

We vermelden in het leerplan dat het team bij het verwezenlijken van het leerplan ruimte dient te maken voor geïntegreerd werken.

Bij het **geïntegreerd werken** krijgt het handelen vanuit een totaalvisie duidelijk gestalte in functie van het bereiken van de competenties van de studierichting. 'Integratie/samenhang' en 'groei' vormen de fundamenteën van dit geïntegreerd werken.

- **Integratie/samenhang:**

- Het geïntegreerd werken helpt leerlingen in het zien en ervaren van de samenhang tussen verschillende AD's en leerplandoelstellingen in functie van het handelen vanuit een totaalvisie (competenties).
- Het geïntegreerd werken helpt leerlingen in het zien en ervaren van samenhang tussen het geleerde op school (kennis, vaardigheden en attitudes) en de toepassing op stage (transfer les – stage, ! van cyclisch leren).

- **Groei:**

- Het geïntegreerd werken helpt leerlingen in hun groei tot competentie.

Geïntegreerd werken kan zowel tijdens de **les op school** als tijdens de **stage** gestalte krijgen. In dit punt beperken we ons tot de **ruimte voor geïntegreerd werken tijdens de lesperiode op school**. Binnen deze ruimte kan men werken met geïntegreerde opdrachten (2.2.1) of rond de samenhang of samenspel tussen les en stage (2.2.2)

2.2.1 Het werken met geïntegreerde opdrachten

Geïntegreerde opdrachten zijn dus opdrachten waarbinnen het handelen vanuit een totaalvisie duidelijk gestalte krijgt in functie van competentieontwikkeling. Door het uitvoeren van opdrachten zien en ervaren leerlingen de samenhang tussen de verschillende AD's en leerplandoelstellingen.

Mogelijke richtvragen bij opmaken van geïntegreerde opdrachten:

- Bouwen de opdrachten voort op de beginsituatie van de leerling (waar staan ze in hun groeilijn, wat hebben ze reeds verworven in de lessen) of anticiperen ze op een volgende stap in de leerlijn (waar zal in een komende periode verder rond gewerkt worden tijdens de lessen)? Hoe zie je dat?
- Worden de leerlingen door de opdracht uitgedaagd om de samenhang te zien en/of te ervaren tussen de verschillende algemene doelstellingen: (ped)agogisch te handelen, zorg dragen voor gezondheid en welzijn, communiceren,...? Hoe worden ze hiertoe uitgedaagd?
- Worden de leerlingen door de opdracht gestimuleerd om te denken en te werken vanuit een totaalvisie op zorg of op begeleiding? Hoe worden ze hiertoe gestimuleerd?

- Worden de leerlingen door de opdracht uitgedaagd om kwaliteitsbewust te handelen (handelen vanuit een holistische, dynamische en emancipatorische mensvisie, respectvol handelen, hygiënisch, veilig, ergonomisch, milieubewust, economisch handelen,...Hoe worden ze hiertoe uitgedaagd?
- Zijn de opdrachten opgemaakt en/of gedragen door het gehele team, met aandacht voor een logische opeenvolging of groeimogelijkheid?
- Werken de lay-out en taal inspirerend voor de leerlingen? Bv. kolommen, mindmapping, richtvragen,....
- Worden de opdrachten door het team geregeld bijgestuurd?
- Worden de evaluatiecriteria geconcretiseerd?
- Is er ruimte voor reflectie voorzien?

Werkvormen voor geïntegreerde opdrachten:

- Casussen met denk- en doe-opdrachten
- Simulatieoefeningen
- Rollenspelen
- Projecten
- Observatieopdrachten
-

Voor concrete suggesties verwijzen we naar de wenken bij de leerplandoelstellingen en naar het luik over stage.

2.2.2 Het werken rond de samenhang les – stage

Naast het ervaren van het samenspel tussen verschillende leerplandoelstellingen/AD's, stellen we dat in de ruimte voor geïntegreerd werken ook aandacht kan worden besteed aan het samenspel tussen les en stage. We denken hierbij o.a. aan het werken met opdrachten en aan het voorbereiden en nabespreken van het stageproces/de stage-ervaringen.

Geïntegreerde opdrachten:

Naast het werken met geïntegreerde opdrachten kan ook het voorbereiden/bespreken/begeleiden van stageopdrachten die gekoppeld zijn aan een specifieke leerplandoelstellingen (in kader van fasen in groei van les naar stage) een plaats krijgen binnen de ruimte voor geïntegreerd werken.

We denken hierbij bv. aan de voorbereiding en bespreking van inhoudelijke stageopdrachten rond bv. toelichten van teamwerking, inspraak van gebruikers en hun sociaal netwerk, observeren van het werken rond de visie/missie van de organisatie,.....

Ook het voorbereiden en bespreken van opdrachten die gekoppeld zijn aan een bepaalde fase in het stageproces kunnen hier een plaats krijgen. Hiervoor verwijzen we naar het deel rond stage (zie 2.1.6).

We denken hierbij bv. aan het voorbereiden of nabespreken van (integratie)opdrachten/oefeningen waarbij linken tussen les en stage gelegd worden aan de hand van concrete ervaringen; bespreken en voorbereiden

van opdrachten m.b.t. stage-evaluatie, verkenning van het werkveld onder de vorm van studiebezoeken en/of inleefmomenten en/of gerichte opdrachten naar een bepaalde doelgroep, werken aan project ... Ook hiervoor verwijzen we verder naar deel rond stage.

Een heel aantal richtvragen voor het uitwerken van geïntegreerde opdrachten (2.2.1) zijn uiteraard ook hier van toepassing.

Vorbereiding en nabespreking stage-ervaringen:

Hierbij is het de bedoeling dat leerlingen in beperkte groep onder begeleiding van een stagebegeleider/leraar werken en reflecteren omtrent stage.

Concreet kan dit verschillende aspecten inhouden:

- stagevoorbereiding (zie deel stage 2.3);
- het uitwisselen van stage-ervaringen (waarbij leerlingen actief luisteren en elkaar feedback geven, zoeken naar concrete bijsturing);
- omgaan met feedback, evaluatie en remediëring (zie deel stage);
- ...

We adviseren om voldoende tijd te voorzien voor geïntegreerd werken – dit kan uiteraard ook buiten de specifieke ruimte voor geïntegreerd werken (= afhankelijk van organisatiemodel!). Het is immers belangrijk dat leerlingen voldoende tijd, ruimte en kansen krijgen om het geleerde in samenhang te verankeren en bij te sturen.

2.3 Stage

2.3.1 Situering van stage en lessen in andere opleidingscentra binnen vak Organisatiehulp (cf. Studierichtingsprofiel: inleiding op het leerplan)

Naast vorming op school maakt de stage in deze studierichting deel uit van de opleiding.

De leerling krijgt de mogelijkheid om de op school aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes op de stageplaats in te oefenen en/of uit te breiden.

De school/het lerarenteam beslist welke doelstellingen via de stage – in combinatie met voorbereiding tijdens de lestijd - worden bereikt.

De school is verantwoordelijk voor de organisatie van de stage.

De stage moet altijd gebeuren conform de omzendbrief betreffende leerlingenstages in het voltijds secundair onderwijs die u kan raadplegen via www.ond.vlaanderen.be/edulex > omzendbrieven > secundair onderwijs > stages.

In de studierichtingen Organisatiehulp krijgen leerlingen via stage en lessen in andere opleidingsinstellingen de kans om naar het einde van de opleiding toe de competenties en onderliggende leerplandoelstellingen (kennis, vaardigheden en attitudes) binnen bepaalde settings te bereiken. Zo beantwoorden alle leerlingen aan het beroepsprofiel van de logistiek assistent in ziekenhuizen en/of andere zorg- en opvanginstellingen (C1) en bereiken ze de competentie(s) gekoppeld aan de keuzemodule (= optie van de school).

Omdat het voor leerlingen in deze studierichting soms moeilijk is - om wille van verschillende redenen - om binnen het voltijds secundair onderwijs een beroepskwalificatie te behalen, bieden lessen in andere opleidingsinstellingen en stage hen de kans om te differentiëren volgens hun eigen mogelijkheden en interesses.

Het aanleren van een beroepshouding staat hierbij centraal. Leerlingen werken tijdens stage aan doelstellingen die deel uitmaken van het algemene deel van de studierichting (algemene doelstellingen 1 tot en met 4). Daarnaast krijgen de leerlingen de gelegenheid om te werken aan onderliggende doelstellingen van competenties die niet behoren tot de keuzeoptie van de school. Leerlingen kunnen in dit geval die competentie (met alle onderliggende leerplandoelstellingen) niet in zijn totaliteit bereiken.

Er worden minimaal 10 wekelijkse lestijden³ besteed aan werkplekleren/stage. Dit is een gemiddelde overheen de graad. Het aantal wekelijkse lestijden werkplekleren/stage kan dus variëren tussen het eerste en het tweede jaar. We beschouwen buitenschoolse praktijk zoals opleiding in externe opleidingscentra, bv. VDAB, enz. ook als een onderdeel van dit werkplekleren/stage.

Van het pakket werkplekleren/stage wordt minimaal 250 uur besteed aan stage in **rusthuizen** (woonzorgcentra) en **ziekenhuizen** functie van het bereiken van de verplichte module (= competentie 1): werken als logistiek assistent in ziekenhuizen en/of andere zorg- en opvanginstellingen (conform: Ministerieel besluit van 25-05-2007).

We adviseren om bij de organisatie van stage te kiezen voor blokstages tenzij voor een bepaalde setting (bv. Kleinhuishouding) een andere organisatievorm meer aangewezen is.

Voor concrete wenken omtrent het organiseren van werkplekleren/stage voor de keuzemodule(s) verwijzen we naar de wenken bij de leerplandoelstellingen.

³ Het totaal aantal stage-uren kan naar gelang de organisatievorm verdeeld worden over het jaar (min. 10u x 36 weken) = 360 uren van 50 minuten (te verdelen in blokken). Wanneer het aantal stage-uren bekeken wordt over de graad, betreft het minimum 720 uren van 50' of 600 uren van 60'.

Omschrijving werken onder verwijderd toezicht:

Het studierichtingsprofiel van de studierichting geeft weer welke competenties/algemene doelstellingen de leerlingen aan het einde van de graad of van het specialisatiejaar dienen te bereiken. Hierbij verwachten we dat leerlingen groeien in verantwoordelijkheid. Ze evolueren van het werken onder directe begeleiding naar het werken onder verwijderd toezicht.

Tijdens stage verwachten we dat leerlingen gedurende een welbepaalde periode vanuit een totaalvisie logistieke ondersteuning bieden onder begeleiding⁴ van de stagementor en/of stagebegeleider.

Hieronder omschrijven we het begrip 'werken onder verwijderd toezicht'. Het is belangrijk om bij het afsluiten van stageovereenkomsten en bij het toelichten van de bijhorende activiteitenlijst⁵ in het bijzonder de betekenis van 'werken onder verwijderd toezicht' toe te lichten en te duiden op het belang van en de verantwoordelijkheid m.b.t. 'gedelegeerde taken'.

De activiteitenlijst vormt immers het vertrekpunt m.b.t. de gedelegeerde taken. Met andere woorden: de taken die door de stagementor gedelegeerd worden moeten steeds terug te vinden zijn in de lijst van stageactiviteiten. Per leerling kan er gedifferentieerd worden. Zo kan aan de ene leerling een bepaalde taak worden gedelegeerd, terwijl de andere leerling ze enkel onder begeleiding mag uitvoeren.

Werken onder verwijderd toezicht?

De leerling begeleiden tijdens het werken onder verwijderd toezicht betekent dat de leerling op zelfstandige wijze functioneert en hierbij:

- onder verwijderd toezicht staat van de begeleider/mentor: leerling kan onmiddellijk beroep doen op de stagebegeleider/mentor die zich in de nabijheid vindt van de leerling.
- gedelegeerde taken uitvoert tijdens een stagedag waarbij hij/zij – mits de mentor/begeleider snel bereikbaar is – alleen handelt. Hierbij is het de stagebegeleider/mentor die taken delegeert volgens het principe van de "goede huisvader". Hoe het toezicht tijdens de stageactiviteiten dient te worden georganiseerd is een feitenkwestie waarover via rechtsleer en rechtspraak geen uitsluitel wordt gegeven. In elk geval zullen concrete omstandigheden moeten gewogen worden bij het bepalen van die activiteiten die worden gedelegeerd en door de leerling aldus "alleen" worden uitgevoerd:
 - o de leeftijd van de leerling;
 - o de maturiteit van de leerling;
 - o de omgeving waar de activiteit doorgaat;
 - o de aard van de activiteit;
 - o de persoonlijke toerekeningsvatbaarheid van de jongere.

Scholen die hun leerlingen bijvoorbeeld in de gezinszorg (kleinhuishouding) een ganse week alleen stage laten lopen zonder stagementor of stagebegeleider in de buurt voldoen dus niet aan de reglementaire bepalingen.

⁴ Een leerlingenstage wordt gedefinieerd als een op een leerlingenstageovereenkomst gebaseerde extramurale vorm van opleiding en vorming voor de leerling-stagiair, door begeleide participatie aan de activiteiten van een reële arbeidspost.

Ministeriële omzendbrief van 16 september 2002 betreffende "Leerlingenstages in het voltijds secundair onderwijs" <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex> > rubrieken > coördinatie van de omzendbrieven > secundair onderwijs > instellingen en leerlingen > stages. => zie ook Mededeling-2011-049

⁵ Volgens de omzendbrief SO/2002/09 moet de stageovereenkomst een bijlage bevatten met de geplande lijst van stageactiviteiten, die gezamenlijk wordt opgesteld door de stagebegeleider en de stagementor en die rekening moet houden zowel met de genoten schoolse opleiding en vorming als met de fysische en psychische maturiteit van de leerling.

2.3.2 Situering van stage en lessen in andere opleidingscentra binnen vak Organisatie-assistentie

Naast vorming op school maakt de stage in deze studierichting deel uit van de opleiding.

De leerling krijgt de mogelijkheid om de op school aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes op de stageplaats in te oefenen en/of uit te breiden.

De school/het lerarenteam kiest welke doelstellingen via de stage – in combinatie met voorbereiding tijdens de lestijd - worden bereikt.

De school is verantwoordelijk voor de organisatie van de stage.

De stage moet altijd gebeuren conform de omzendbrief betreffende leerlingenstages in het voltijds secundair onderwijs die u kan raadplegen via www.ond.vlaanderen.be/edulex > omzendbrieven > secundair onderwijs > stages.

In de studierichting Organisatie-assistentie krijgen leerlingen via stage en lessen in andere opleidingsinstellingen, de kans om naar het einde van de opleiding toe de competenties en onderliggende leerplandoelstellingen (kennis, vaardigheden en attitudes) binnen bepaalde settings te bereiken. Zo beantwoorden alle leerlingen aan het beroepsprofiel van de logistiek assistent in ziekenhuizen en/of andere zorg- en opvanginstellingen (C1) en bereiken ze de competentie(s) gekoppeld aan de keuzemodule (= optie van de school).

Leerlingen werken tijdens stage en tijdens lessen in andere opleidingsinstellingen (zoals opleidingscentra VDAB) aan doelstellingen die deel uitmaken van het algemene deel van de studierichting (algemene doelstellingen 1 tot en met 4) en van de door de school gekozen competentie. Daarnaast krijgen de leerlingen de gelegenheid om te werken aan onderliggende doelstellingen van competenties die niet behoren tot de keuzeoptie van de school. Leerlingen kunnen in dit geval die competentie (met alle onderliggende leerplandoelstellingen) niet in zijn totaliteit bereiken.

Er worden minimaal 10 wekelijkse lestijden besteed aan stage en lessen in andere opleidingsinstellingen.

Voor leerlingen die **niet instromen** vanuit Organisatiehulp wordt van het pakket stage en praktijk in andere opleidingsinstellingen minimaal 250 uur besteed aan stage in **ziekenhuizen** en **rusthuizen** (woonzorgcentra) in functie van het bereiken van de verplichte module (= competentie 1): werken als logistiek assistent in ziekenhuizen en/of andere zorg- en opvanginstellingen (conform: Ministerieel besluit van 25-05-2007).

Voor concrete weken omtrent het organiseren van werkplekleren/stage voor de keuzemodule(s) verwijzen we naar de weken bij de leerplandoelstellingen in het servicedocument.

Omschrijving 'werken onder verwijderd toezicht' zie punt 2.2.1

2.3.3 Stage in relatie tot het bereiken van leerplandoelstellingen

'Groei' en 'integratie/samenhang' vormen de fundamenteën van het competentieontwikkelen en dus ook van stage.

- **Groei:**

- Stage helpt leerlingen in hun groei tot competentie. De opdrachten/activiteiten bouwen voort op de beginsituatie van de leerling (waar staan ze in hun groeilijn, wat hebben ze reeds verworven in de lessen) of anticiperen op een volgende stap in de leerlijn (waar zal in een komende periode verder rond gewerkt worden tijdens de lessen).

- **Integratie/samenhang:**

- o Stage helpt leerlingen in het zien en ervaren van de samenhang tussen verschillende AD's en leerplandoelstellingen in functie van het handelen vanuit een totaalvisie (competenties).
- o Stage helpt leerlingen in het zien en ervaren van samenhang tussen het geleerde op school (kennis, vaardigheden en attitudes) en de toepassing naar een gebruiker in een concrete situatie toe (transfer les – stage, ! van cyclisch leren).

In het leerplan zijn les en stage onlosmakelijk met elkaar verbonden. Stage en les vormen dus één geheel. Kortom, leerlingen bereiken de leerplandoelstellingen zowel via les als via stage. Het hoogste beheersingsniveau wordt bereikt op stage op voorwaarde dat leerlingen een gericht leerproces doormaken. Een gericht leerproces veronderstelt vooraf gekende doelstellingen met concrete criteria, kans tot groei en dus geleidelijkheid gekoppeld aan begeleidende evaluatie met reflectie door de leerling.

2.3.4 Het begeleiden van leerlingen doorheen het stageproces

De volgende fasen staan in functie van het bereiken van de leerplandoelstellingen en dus van het competent worden:

1 Algemene introductie

Deze introductie naar stage zal bepaald worden door het gekozen ordeningskader/leerlijnen en organisatiemodel. Sowieso is er een link tussen stage en les en omgekeerd! Deze link of samenhang moet duidelijk worden voor de leerlingen.

De voorbereiding van de leerlingen gebeurt in samenwerking met de leraren van het vak OH of OA (20 uur/week). Een goede voorbereiding werkt motiverend, prikkelt op een gezonde manier de nieuwsgierigheid naar het werkveld en de gebruikers en verlaagt de drempel om op stage te gaan.

Tijdens de algemene introductie komen volgende inhouden aan bod:

- Kwaliteitsbewust handelen naar gebruikers en hun omgeving vanuit een emancipatorische, holistische en dynamische mensvisie binnen de stagecontext;
- Administratieve voorbereidingen zoals stageovereenkomst, stageplaatsen, stageplanning, afspraken en regels in stagereglement...;
- Leerlingen zicht laten krijgen op de doelstellingen en competenties die ontwikkeld dienen te worden, stageactiviteiten, stageschrift en stage-evaluatiecriteria.
- Kennismaken met de wijze van stagebegeleiding, mentorschap en evaluatie ...;

Er zijn verschillende bruikbare werkvormen zoals kennismakingsbezoeken in het werkveld, getuigenissen van gebruikers en hun omgeving, logistiek medewerkers, stagebegeleiders, stagementoren, inleefsituaties, stellingenspel ...

Een informatiemoment naar ouders toe is heel belangrijk in functie van het erkennen van hun ouderrol.

2 Specifieke introductie voor de stage

De specifieke introductie gebeurt vooraleer de leerlingen naar een nieuwe stageplaats gaan. Een gedeelte gebeurt soms klassikaal, de rest gebeurt in een individueel contact.

Tijdens deze introductie maakt de stagebegeleider kennis met de leerlingen en geeft deze informatie door. Vooraf dient de stagebegeleider hiertoe duidelijke afspraken te maken met de stagementor zowel op inhoudelijk als op praktisch gebied.

Tijdens de specifieke introductie komen volgende inhouds aan bod:

- informatie over de stageplaats zoals ligging, infrastructuur, uurregeling, dagindeling, gewoonten, kledij, maaltijden ...
- informatie over de visie van de stageplaats op ondersteunen/zorgen én de mogelijke concretisering naar gebruikers toe
- opsporen van de individuele beginsituatie van de leerling: waar staat de leerling in zijn competentiegroei? Wat zijn haar/zijn kwaliteiten/talenten? Welke zijn de uitdagingen/werkpunten/aandachtspunten voor de leerling en hoe wordt dit aangepakt?
- leermogelijkheden op basis van stageactiviteitenlijst, doelstellingen, evaluatiecriteria, stageschrift
- eerste stagedag en onthaal, stagebezoeken, stagementor, momenten van tussentijdse en eindevaluatie ...

3 Tijdens de stage

Stage betekent voor een leerling het doormaken van een leerproces via het opdoen van steeds complexer wordende professionele ervaringen en de daarbij behorende reflectie.

Leerlingen worden in dit proces begeleid door de stagebegeleider en de stagementor. Dit betekent:

- door de mentor onthaald worden, kans krijgen tot wennen, activiteiten (in ruime zin, ADL ...) mogen meemaken, observeren ... ruimte en tijd krijgen tot het verwoorden van eerste gevoelens en indrukken. De eerste dagen laten immers een onuitwisbare indruk na op de leerling.
- belangrijk is dat de gebruiker/het takenpakket gesitueerd wordt in zijn totaliteit, toelichten van concrete situaties/gebeurtenissen ... op stage zodat leerlingen een genuanceerd beeld krijgen en niet blokkeren naar aanleiding van bepaalde ervaringen
- activiteiten worden samen of onder begeleiding (van stagementor en/of stagebegeleider) voorbereid, uitgevoerd en besproken. Stagebegeleiders zijn tewerkgesteld als stagebegeleider door de school en niet als werknemer van de zorginstelling. Zij mogen dus in de hoedanigheid van stagebegeleider zelf geen zorgkundige of verpleegkundige handelingen stellen (ongeacht de discipline van de stagebegeleider). In noodgevallen treden ze op als een goede burger ('goede huisvader').
- dat stagebegeleiders leerlingen op de werkvloer observeren, ondersteunen en coachen:
 - samen met de leerling zijn/haar beginsituatie opsporen;
 - feedback en feedforward geven op basis van bijgewoonde momenten die van allerlei aard kunnen zijn;
 - stageopdrachten begeleiden en bijsturen;
 - tussentijdse evaluatie en eindevaluatie voorbereiden;
 - evaluatiegesprekken en nabesprekingen.
- stageschrift is motor tot gesprek met de stagebegeleider en mentor;
- regelmatige feedback met concrete bijsturingen geeft samen met reflectie door leerling kansen tot leren;
- tussentijds evalueren (= begeleidend evalueren) samen met de leerling, de stagementor en de stagebegeleider van zowel positieve punten als werk- of aandachtspunten en tips; de leerling doet een eerste insteek aan de hand van concrete evaluatiecriteria met voorbeelden, de mentor en de stagebegeleider vullen aan en de stagebegeleider stuurt het gesprek als een goede moderator en maakt een bilan (= waar staat de leerling in het groeiproces, wat loopt goed, waaraan moet nog gewerkt worden en hoe wordt dit aangepakt door de verschillende partijen) op. Het is ook belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan aandachtspunten/remediëring vanuit eerdere stageperiodes.
- eindevaluatie voorzien samen met de drie partijen met duidelijke evolutie van werkpunten én al dan niet bereiken van doelstellingen en concrete remediëringsafspraken.

De tussentijdse en eindevaluatie wordt voorbereid door de leerling en ook achteraf aangevuld met wat er gehoord werd op de bespreking. Dit biedt de mogelijkheid om het leerproces bij de leerling te verhogen en op te volgen!

De begeleiding gebeurt in een sfeer van veiligheid, geborgenheid en bevestiging, in dialoog en met professionele deskundigheid. De voorbeeld- en voorleeffunctie van stagebegeleider en stagementor is van doorslaggevend belang. Het geven van groeikansen aan leerlingen primeert.

Werken met het schoolteam (leraren van het vak OH of OA) rond stage is ondersteunend en richtinggevend en verhoogt de kwaliteit van begeleiden én lesgeven. Op de vergaderingen kunnen bv. ervaringen uitgewisseld worden en kan er gezocht worden naar begeleidingstips bv. via een supervisiemethodiek.

4 Na de stage

Na de stage vindt er op de meeste scholen een stagevergadering plaats waarop de individuele evaluatiegegevens worden getoetst aan de concrete evaluatiecriteria en eventuele remediëring wordt afgesproken. De uiteindelijke stagebeoordeling wordt gegeven door de stagebegeleider op basis van de gegevens van de stagementor en de evolutie in het leerproces van de stagiair.

De stagebegeleider heeft eventueel ruggespraak met het stageteam; de klassenleraar en directie kunnen als waarnemers aanwezig zijn.

Verder heeft de leerling meestal samen met de stagebegeleider een individuele nabespreking van de stage en de stageopdrachten. Zo krijgt de leerling een duidelijk beeld van zijn leerproces aan de hand van de doelstellingen. Zowel wat goed liep als wat minder goed liep komt hierbij aan bod alsook de wijze op welke verder kan gewerkt worden. Bijsturing of remediëringsafspraken werken het best wanneer deze in concrete gedragstermen worden geformuleerd (schriftelijk en mondeling) en wanneer deze zowel naar de volgende stage als naar het lesgebeuren gericht zijn. Helderheid over wie deze afspraken samen met de leerling opvolgt en hoe is hierbij noodzakelijk. Soms werkt men met schriftelijke overeenkomsten.

In moeilijke situaties organiseren scholen vaak een gesprek met ouders, leerling, stagebegeleider en eventueel stagecoördinator, zodat alle partijen goed weten wat er aan de hand is en welke de remediëringsafspraken zijn.

Stage-evaluaties worden in een globaal geschreven beoordeling weergegeven. In de meeste scholen worden deze na elke stageperiode aan de ouders voorgelegd afhankelijk van evaluatieafspraken op school.

Aan het einde van het leerjaar volgt een eindbeoordeling voor stage op basis van volgende vragen:

- heeft de leerling de doelstellingen van het vijfde versus zesde leerjaar of specialisatiejaar bereikt?
- Hoe is de evolutie over het jaar?
- In welke mate heeft de leerling de competenties bereikt? (**enkel voor het zesde leerjaar en specialisatiejaar**)

De besluiten van de stagevergadering worden vervolgens voorgelegd en besproken op de klassenraad. De delibererende klassenraad oordeelt dan over het **totaal** van de vorming waarvan stage een belangrijk deel uitmaakt.

Stagevergaderingen geven ook de mogelijkheid tot nascholing ter bevordering van de kwaliteit van het stage begeleiden. Regelmatige evaluatie van de stagewerking zowel met als zonder mentoren biedt leerkansen voor het hele team. Ook kan er heel wat informatieve en praktische uitwisseling gebeuren.

Tenslotte leert de ervaring, dat het zinvol is wanneer de hele stagewerking regelmatig bevraagd en bijgestuurd wordt, zowel vanuit ervaringen met leerlingen, contacten met het werkveld, visie- en sectorontwikkelingen als ervaringen van leraren en stagebegeleiders. Uiteindelijk dient stage en les naar leerlingen toe een samenhangend geheel te vormen.

2.3.5 Werken met activiteitenlijst en stageschrift in functie van groei en integratie/samenhang

In het kader van stage is het wettelijk verplicht om te werken met een activiteitenlijst en stageschrift. We werken in dit punt suggesties uit m.b.t. de activiteitenlijst, de plaats van leerplandoelstellingen binnen het stageschrift en het werken met opdrachten binnen het stageschrift.

We stelden in de inleiding op dit deel rond stage dat groei en samenhang/integratie belangrijke elementen zijn. De activiteitenlijst en het werken met opdrachten staan dan ook in functie van groei en van het zien en ervaren van samenhang/integratie naar een gebruiker toe, binnen concrete situaties.

1 Activiteitenlijst:

Belangrijk is het geïndividualiseerd zijn van de stageactiviteitenlijst en het afgestemd zijn op de leerplandoelstellingen en het gekozen ordeningskader/leerlijn.

De evaluatiecriteria moeten eveneens gebonden zijn aan de leerplandoelstellingen en de competenties, het gekozen ordeningskader/leerlijn.

- Voor het opmaken van de lijst zie: bijlage bij het leerplan (beroepsprofielen/profielen)
- Lijst is aangepast aan de stageperiode/setting (cf. ordeningskader/leerlijnen), met ruimte voor aanvullingen op niveau van de individuele leerling.
- Ruimte voor bijhouden van activiteitenlijst in stageschrift: wat gedaan, hoe verlopen, vragen, bijsturing,....

2 Leerplandoelstellingen/doelen

Afhankelijk van de beginsituatie van de leerling binnen het ordeningskader/leerlijnen worden in het stageschrift de(leerplan)doelstellingen/doelen opgenomen waarrond de leerling tijdens deze stageperiode, in deze setting zal werken. De activiteitenlijst, stageopdrachten en evaluatiedocumenten zijn hiertoe hulpmiddelen.

3 Stageopdrachten

Deze stageopdrachten maken deel uit van het stageschrift en situeren zich binnen het wettelijk kader van het leerplan.

Bedoeling van de stageopdrachten:

- Deze opdrachten ondersteunen het stageproces en/of staan in functie van het geïntegreerd werken (zie punt 2.2);
- Ze helpen leerlingen in het zien/en ervaren van de samenhang tussen verschillende AD's en leerplandoelstellingen in functie van het handelen vanuit een totaalvisie;
- Ze helpen leerlingen in het zien en ervaren van samenhang tussen het geleerde op school (K,V,A) en de toepassing op stage (transfer les- stage, ! cyclisch leren);
- Ze stimuleren leerlingen om te denken en te werken vanuit een totaalvisie op zorg of ondersteuning dagen de leerlingen uit om kwaliteitsbewust te handelen (handelen vanuit een holistische, dynamische en emancipatorische mensvisie, respectvol handelen, hygiënisch, veilig, ergonomisch, milieubewust, economisch handelen,...); dagen de leerlingen uit om de samenhang te zien en/of te ervaren tussen de verschillende algemene doelstellingen: werken als logistiek medewerker, communiceren en agogisch handelen,
- ...

Tips bij het uitwerken van opdrachten:

- worden uitgewerkt/gedragen door het gehele team;
- bouwen voort op waar leerlingen staan in hun groeilijn (beginsituatie van de leerling), op wat ze in de lessen reeds verworven hebben, op waar ze nog verder zullen aan werken in de lessen (cyclisch proces, waarbij transfer stage – les voortdurend begeleid moeten worden);
- zijn gekoppeld aan evaluatiecriteria;
- dienen als reflectie op de ontwikkeling van de doelstellingen/competenties gelinkt aan de evaluatiecriteria (reflectielussen moeten opgenomen worden);
- zijn uitgewerkt met aandacht voor een logische opeenvolging of groeimogelijkheid;
- hebben een inspirerende lay-out, bv. kolommen, mindmapping, richtvragen,....;
- worden gedurende de stageperiode begeleid en bijgestuurd afhankelijk van context, concrete situatie, gebruiker;
- worden door het team op regelmatige basis bijgestuurd;
-

Belangrijke bemerking: "Less is more! "

Suggesties voor stageopdrachten:

- Eerste ervaringen en gevoelens (positieve en negatieve) met doelgroep, collega's, verantwoordelijke, stagementor, stagebegeleider
- Korte situering van de stageplaats (sommige delen kunnen uitgewerkt zijn door het team): benaming/aard, wie zijn de gebruikers, zorgverleners/medewerkers, wat is de missie/(zorg)visie/visie op ondersteunen en ruimte voor eigen bedenkingen, vragen,...
- Opdrachten die leerlingen een zicht helpen krijgen op de praktische organisatie en structuur van de stage (praktisch-organisatorisch)
- Opdrachten die leerlingen helpen in het verwerkings-en reflectieproces omtrent datgene wat ze op stage meemaken: aan de hand van richtvragen, verwerkt in een observatieopdracht, wekelijks ervaringen laten neerschrijven, bv. Bij onthaal, rond taalgebruik,...
- Leerlingen met concrete voorbeelden laten aangeven of ze hun doelstellingen hebben bereikt (als voorbereiding van evaluatie)
- Werken met ventilatieblad waarop leerlingen gevoelens, gebeurtenissen kunnen neerschrijven (vertrouwelijk tussen leerling en stagebegeleider).
- Voorbereiding van tussentijdse en eindevaluatiemomenten aan de hand van concrete vragen, zelfevaluatieformulier,...
- Ruimte voor de leerling om synthese te maken van het evaluatiegesprek, om te verwoorden wat men heeft gehoord tijdens dit gesprek (gevoelens, positieve feedback, werkpunten) en hoe aan deze werkpunten werken?
- Ruimte voor het opnemen van concrete werkpunten (vorige stage, volgende stage)
- Inhoudelijke opdrachten rond bv. toelichten van teamwerking (AD3), de inspraak van gebruikers (en hun sociaal netwerk) - afhankelijk van de competenties, concretiseren van kwaliteitsbewust handelen (AD1), ethisch reflecteren m.b.t. een thema (alle AD's), informatie m.b.t. wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van een gebruiker (competenties), observatieopdracht rond het omgaan met klanten/gebruikers (competenties), toelichten hoe men op de stageplaats aandacht besteedt aan de veiligheid van werknemers en gebruikers.... Voor meer suggesties: zie wenken bij leerplandoelstellingen.
- Opdrachten waarbij 'de gebruiker' of 'een bepaalde activiteit/situatie' (maaltijdgebeuren, administratieve taken, transport,...) het centrale uitgangspunt van de opdracht vormen.

- Opdrachten m.b.t. het evalueren van het eigen handelen⁶ tijdens een activiteit/zorg en formuleren van aandachtspunten naar de toekomst toe (bijsturing)

- Observatieopdrachten:
 - o in functie van het observeren/ervaren van het geleerde m.b.t. leerplandoelstelling/AD/C naar een concrete gebruiker toe, in een concrete situatie/setting (zie fase 3a punt 2.1.5);
 - o In functie van het observeren van het handelen vanuit het geleerde m.b.t. leerplandoelstelling/AD naar een gebruiker toe, in een concrete situatie in samenhang met andere leerplandoelstellingen/AD's (zie fase 4a punt 2.1.5);
 - o In functie van het anticiperen op een volgende stap in de leerlijn, op wat leerlingen tijdens een volgende lesperiode op school zullen aanleren en inoefenen (zie fase 4 punt 2.1.5).
 - o Observeer een activiteit bij een gebruiker aan de hand van richtvragen, stappenplan;
 - o Observatieopdracht waarbij gebruiker centraal staat: Observeer een gebruiker doorheen de stageperiode: 1 item per week (voeding, mobiliteit/motoriek, wensen m.b.t. interieurzorg, deelname aan activiteiten,...) en dit aan de hand van richtvragen (bv. Welke hulp/nood aan ondersteuning heeft de gebruiker, wat zijn de wensen van de gebruiker, hoe verloopt de communicatie?,...)
 - o ...

- Schets een algemeen beeld van een bepaalde gebruiker/situatie a.d.h.v. een schrijfkader (schrijfkader bevat richtvragen);

- Beschrijf de wijze waarop men omgaat met het maaltijdgebeuren (a.d.h.v. richtvragen, bv.: Hoe wordt er opgediend? Hoe wordt er aandacht gegeven aan hygiëne? Hoe besteedt men aandacht aan welbevinden en betrokkenheid? Wat was jouw taak bij het maaltijdgebeuren? Zou jij dit op een andere wijze begeleiden (hoe en waarom)?

-

2.3.6 Rol stagebegeleider – mentor

Wanneer men er voor kiest om op deze wijze te werken is het belangrijk om duidelijke afspraken te maken omtrent de rollen van de stagebegeleider en stagementor. In heel wat scholen organiseert men daartoe mentorenoverleg op de school waarbij men tot een wederzijdse afstemming komt.

⁶ AD1: 1.4 (methodisch handelen)

1 Stagebegeleider

De stagebegeleider is een leraar met een duidelijke onderwijsopdracht op de stageplaats namelijk het begeleiden van het stageleerproces van de stagiair en functioneert binnen het kader van de zorg en bijstandsverlening en het kader van KB 78 voor zorgkundigen.

De stagebegeleider:

- is aangesteld door de school en geeft bij voorkeur ook les;
- stelt zich loyaal op zowel binnen schoolteam als binnen stageplaats;
- bezit sociale vaardigheden om leerlingen te begeleiden (heeft inzicht, is objectief, kan structuur aanbrengen, kan bevestigen en ondersteunen, is een identificatiefiguur ...); kan een gesprek aangaan met leerlingen over leersituatie (leergesprek), gebruikers, gevoelens in de dagelijkse stagesituatie ...;
- heeft zicht op de beginsituatie en het stageleerproces van de leerling;
- bouwt een professionele relatie op met de stagementor;
- kan overleggen en onderhandelen met alle betrokken partijen;
- neemt door middel van coaching (indien mogelijk: afhankelijk van setting) actief deel aan het stageleerproces tijdens ondersteunende, persoonsgerichte, dienstgerichte, huishoudelijke activiteiten: laat de leerling evalueren en reflecteren en geeft concrete feedback en bijsturing;
- indien men als stagebegeleider moeilijk kan coachen op de werkvloer, moet de begeleiding gebeuren via stageschrift en regelmatig gesprek met leerling in samenspraak met de stagementor.
- bezit de vaardigheid en deskundigheid om vorderingen van leerlingen op te volgen, bij te sturen en te evalueren;
- begeleidt het werken met het stageschrift;
- beoordeelt de stage op het einde van het stageproces, na advies van de stagementor en in samenspraak met de stagevergadering;
- maakt een schriftelijke rapportage op van het stageproces/verloop van de leerling;
- rapporteert aan de stagecoördinator, stagevergadering, klassenraad;
- heeft ervaring in het stageleergebied en/of doet alsnog ervaring op, houdt actuele ontwikkelingen bij;
- neemt deel aan stagevergaderingen en delibererende klassenraden;
- bespreekt in de klasgroep op gestructureerde wijze stage-ervaringen die kunnen worden veralgemeend.

2 Stagementor

De stagementor is een personeelslid van de stageplaats (met een begeleidingsopdracht vanwege de stagegever); bij afwezigheden zorgt hij voor een vervanger.

De stagementor is een belangrijke schakel in het leerproces van de leerling. De stagementor heeft een aanvullende taak in de vorming van de leerling. De stagementor brengt gegevens aan die bijdragen tot de evaluatie.

Er kan ook meer dan één mentor zijn bv. een directe collega-logistiek medewerker/verzorgende en de verantwoordelijke. Belangrijk is dat er heldere afspraken zijn en dat beide mentoren betrokken worden bij de begeleiding en evaluatie.

De stagementor

- bezit minimaal een evenwaardig niveau als de leerling- logistiek medewerker;
- stelt zich loyaal op zowel naar schoolteam toe als binnen eigen organisatie;
- is sociaal vaardig om leerlingen te begeleiden (heeft inzicht, is objectief, kan structuur aanbrengen, heeft verbale mogelijkheden, kan bevestigen en ondersteunen, is een identificatiefiguur ...);
- is deskundig en heeft praktijkervaring op de stageplaats;

- is de contactpersoon op de stageplaats voor alle vragen in verband met stages;
- is op de hoogte van de doelstellingen en evaluatiecriteria, kijkt stageschrift na, bereidt voor en neemt deel aan de evaluatiemomenten op de stageplaats;
- introduceert de leerling op de stageplaats en geeft zowel praktische als inhoudelijke informatie;
- is tactvol en respecteert het beroepsgeheim ten opzichte van de leerling stagiairs;
- werkt concreet samen met de leerling en geeft feedback;
- volgt het functioneren van de leerling op;
- meldt tijdig problemen, tekorten in het functioneren van de leerling aan de stagebegeleider;
- is niet verantwoordelijk voor de eindbeslissing i.v.m. stage.

2.3.7 Het organisatorisch kader voor stage

- We verwijzen we hiervoor naar de Mededeling rond stage (doc: M-VVKSO-2011-049) en naar edulex (www.ond.vlaanderen.be/edulex).
- Plan voldoende lange stageperiodes in (periodes van 4 weken) zodat leerlingen kunnen wennen, groeien en bijsturen naar aanleiding van tussentijdse evaluatie.
- Het werken met blokstages is aanbevolen (tenzij voor een bepaalde setting bv. huishoudhulp, een andere organisatievorm meer aangewezen is.)
- Het werken met terugkomdagen kan heel wat mogelijkheden bieden naar geïntegreerd werken: stagebesprekingen, supervisie, werken met stageschrift, werken rond geïntegreerde opdrachten, remediëring ...

2.4 Geïntegreerde proef⁷

Zie visietekst: De geïntegreerde proef in het voltijds secundair onderwijs (www.vvksso.be -> Visieteksten).

Zie Gipfiche op lessentabel: www.vvksso.be -> lessentabellen -> 3^{de} graad bso -> Organisatiehulp of Specialisatiejaren bso-> Organisatie-assistentie)

2.5 Evalueren van het vak Organisatiehulp of het vak Organisatie-assistentie in de 3^{de} graad (bso)

Inleiding

In dit document – dat tot stand kwam in samenwerking met de pedagogische begeleiders – willen we de thematiek van het evalueren uitdiepen en willen we leraren en directie handvatten aanreiken voor het evalueren van het beroepsgericht vak ‘Organisatiehulp of Organisatie-assistentie’ van de derde graad bso van het studiegebied Personenzorg.

We spreken van handvatten omdat evaluatie behoort tot de pedagogische vrijheid of autonomie van de school. Het lijkt ons dan ook aangewezen dat leraren en directie samen nadenken om tot een kwaliteitsvol, schoolspecifiek evaluatiebeleid te komen.

Het vak ‘Organisatiehulp’ en het vak ‘Organisatie-assistentie’ tellen minimaal 20 lessen per week. De leerplannen omvatten 5 competenties en 4 algemene doelstellingen die elk verder worden geconcretiseerd in verschillende leerplandoelstellingen. Deze worden (bij voorkeur) door meerdere leraren aangeleerd en/of dus ook geëvalueerd. De realisatie van het leerplan of het bereiken van de competenties vereist een integratie en/of samenhang van leerplandoelstellingen, afkomstig van verschillende algemene doelstellingen. Alvorens tot de evaluatie van leerlingen over te gaan, dient het schoolteam⁸ een aantal voorbereidende stappen te zetten (punt 1).

De evaluatie is de verantwoordelijkheid van het team en niet van een individuele leraar. Een weloverwogen evaluatiebeleid, gedragen door het hele team, is dan ook wenselijk. In dit document focussen we op de evaluatie van de leerling.

Evalueren heeft 2 grote functies:

1. Evaluaties die enkel **begeleidend** van aard zijn. Het is immers de bedoeling dat leerlingen de kans krijgen om te oefenen, te leren uit gemaakte fouten, te leren van gekregen feedback (punt 2).
2. Evaluaties die leiden tot de **beoordeling** (attestering) van een leerling (punt 3).

Het is zeer belangrijk dat een leerling vooraf weet of het een begeleidende of beoordelende evaluatie is.

⁷ De informatie i.v.m. GIP is ook terug te vinden op de GIP-fiche bij het leerplan.

⁸ Wanneer we het begrip ‘team’ gebruiken, bedoelen we daar alle actoren mee die de leerlingen begeleiden: de leraar, de stagebegeleider, de mentor,... Wanneer we enkel die actoren bedoelen die verbonden zijn aan de school, gebruiken we de term ‘schoolteam’. Wanneer we het verder in document hebben over de ‘leraar’, wordt hiermee, wanneer het stage betreft, ook de mentor of stagebegeleider bedoeld.

1 Voorbereidende fase

Alvorens we als team kunnen focussen op het evalueren van leerlingen dient men voorafgaande, op niveau van het schoolteam – in overleg met de directie – voorbereidende stappen te zetten.

1.1 Organisatie en planning van de vakken ‘Organisatiehulp’ en ‘Organisatie-assistentie’

- Voor of bij de start van het schooljaar is het belangrijk met het schoolteam een keuze voor een optie/competentie(s) binnen de keuzemodule te bepalen en vervolgens alle leerplandoelstellingen te ordenen om een logische leerlijn/groeilijn voor leerlingen te bekomen.
- Als eerste logische stap dient men na te gaan welke stageplaatsen/settings best in aanmerking komen om de leerplandoelstellingen te bereiken en een keuze te maken om leerlijnen te ontwikkelen in functie van de plaatsen waar leerlingen stagelopen of omgekeerd.
- Het is belangrijk om – ongeacht het organisatiemodel waarvoor men kiest - als schoolteam af te spreken of men geïntegreerd werken + stage als een aparte cluster beschouwt (in functie van beoordeling en rapportering) of dat men geïntegreerd werken/stage integreert binnen elke cluster.
- We adviseren om binnen de vakken ‘Organisatiehulp’ en ‘Organisatie-assistentie’ een aparte evaluatie en rapportering voor GIP te voorzien. (zie: fiche GIP bij de lessentabel en deel 2.4 in servicedocument)
- Vervolgens verdeelt men (voor OH) alle leerplandoelstellingen over de 2 leerjaren. Bij de planning houdt het team rekening met het feit dat sommige leerplandoelstellingen in beide jaren én op meerdere momenten aan bod komen.

Voorbeeld: mogelijk model voor planningsdocument⁹: in de cellen vermeldt men het nummer van de leerplandoelstelling.

	5 ^{de} jaar	6 ^{de} jaar	Beide jaren
Kwaliteitsbewust handelen			
Communicatie			
Samenwerking/team + organisatie			
Oriënteren op beroepen en verder studeren/werken			

⁹ Planningsdocument kan ook weerspiegeling zijn van gekozen organisatiemodel. We maken op dit ogenblik binnen dit model nog geen onderscheid tussen les en stage. Op stage en tijdens het geïntegreerd werken krijgt de leerling de kans om het geleerde toe te passen naar de gebruiker toe, in een concrete situatie (hoogste beheersingsniveau van de doelstelling). Daarnaast leert de leerling in het handelen het geleerde vanuit meerdere doelstellingen te combineren in functie van het groeien in competentie (samenhang/integratie). Het onderscheid tussen les en stage wordt dus pas relevant in de volgende stappen.

Werken als logistiek assistent in ziekenhuizen en zorginstellingen (C1)			
Werken als logistiek medewerker in een voedingsdienst (C2)			

- In een volgende stap bepaalt het schoolteam welke leerplandoelstellingen aan bod komen in welke periode en wanneer bepaalde doelstellingen en/of beheersingsniveaus (tussenniveaus) worden beoordeeld:
 - Aanleren, inoefenen (= begeleiden¹⁰) en eventueel beoordelen¹¹ van leerplandoelstellingen of onderliggende doelen tijdens de les: door welke leraar en wanneer? Bv. Door leraar A
 - Inoefenen/begeleiden van het zien van samenhang tussen bepaalde leerplandoelstellingen én van het handelen vanuit die samenhang (bv. tijdens de les, tijdens het geïntegreerd werken)
 - Toepassen van het geleerde m.b.t. de leerplandoelstelling naar de gebruiker toe, in een concrete situatie (op stage/setting): inoefenen en beoordelen.
 - Toepassen van het geleerde m.b.t. de leerplandoelstelling naar de gebruiker toe, in een concrete situatie (op stage/setting) **in samenhang met andere leerplandoelstellingen** (in functie van het bereiken van de competentie): inoefenen en beoordelen.
- Vermits men de leerplandoelstellingen op verschillende wijze kan ordenen en clusteren: per algemene doelstelling/competentie, zelfgekozen cluster (inhoudelijke samenhang al dan niet met de keuze voor geïntegreerd werken + stage als aparte cluster) of.... is het naar de rapportering van evaluatiegegevens toe wenselijk dat er transparantie is tussen het rapporten¹² en de clustering/organisatie van de vakken Organisatiehulp en Organisatie-assistentie.
Merk op: Belangrijk om na te denken over de wijze en het tijdstip dat men rapporteert over stage (na elke stageperiode – of op het ogenblik dat men rapporteert over het geheel van het vak/ studierichting).
- Tenslotte moet we als schoolteam vooraf bepalen welk gewicht iedere cluster naar tijdsbesteding en/of welk gewicht iedere cluster in de beoordelende fase zal krijgen.
- Suggesties:

Bij het bepalen van het gewicht van elke cluster in de beoordelende fase kunnen we:

¹⁰ Zie punt 2.

¹¹ Zie punt 3.

¹² Dit geldt zowel voor de tussentijdse rapporten als voor het (eind)rapport waarop de delibererende klassenraad zijn eindbeoordeling voor het al dan niet slagen voor het schooljaar/studierichting baseert. (zie 3.2 en 3.3)

- vertrekken van het aantal effectieve les- en/of stage-uren dat we besteden aan iedere cluster (tijdsbesteding),
- of elke cluster als even belangrijk beschouwen,
- of als team vooraf het gewicht van elke cluster vastleggen (kan variëren van jaar tot jaar of van periode),
- of...

1.2 Formuleren van evaluatiecriteria

- In functie van het begeleiden en beoordelen van leerlingen is het belangrijk dat evaluatiecriteria (SMART) vanuit de leerplandoelstellingen en vooraf worden uitgeschreven. Voor aanzetten tot het formuleren van deze criteria, verwijzen we naar het servicedocument.
- Suggesties:
 - Let bij het uitschrijven van de criteria goed op het werkwoord dat werd gebruikt in de leerplandoelstelling: het geeft het minimaal vereiste beheersingsniveau weer, het verwijst naar de handeling die van de leerling wordt verwacht.
 - In functie van het bereiken van de competenties dienen leerlingen tijdens het geïntegreerd werken en op stage (= in concrete situaties) verschillende leerplandoelstellingen te combineren bij het handelen. Het is belangrijk om na te gaan op welk moment men welke integratie van de leerlingen verwacht en dit dan ook uit te schrijven op niveau van de criteria.¹³

2 Het begeleidend evalueren van leerplandoelstellingen

2.1 Hoe begeleiden we als team de leerling?

Dit bespreken we in team, op niveau van de studierichting en/of graad en/of leerjaar en in overleg met de directie:

2.1.1 *Wat verstaan we onder begeleidend evalueren?*

Vanuit het oogpunt van de leerling gebeurt het begeleidend evalueren tijdens een soort training, een oefenperiode waarin hij de kans krijgt om te groeien naar wat van hem wordt verwacht (leerplandoelstellingen), zonder dat hij over dit oefenen een waardeoordeel krijgt in functie van attestering. Het begeleidend evalueren is een gezamenlijke en gedeelde verantwoordelijkheid van leerlingen en het team.

2.1.2 *Hoe verloopt het begeleidend evalueren?*

¹³ Voorbeeld: Zorg dragen voor het menselijk functioneren i.v.m. voeding en stofwisseling in een concrete situatie: naast het formuleren van criteria m.b.t. het bereiken van deze specifieke doelstelling (AD4), kan men criteria formuleren als: 'aanwenden van kennis (functioneren van gezonde gebruiker i.v.m. voeding en stofwisseling, aanwenden van informatie m.b.t. aandoeningen en ziektes, aanwenden van kennis i.v.m. veranderingen/tekens,...); vlot communiceren (AD2); kwaliteitsbewust handelen (AD1). Mate van mogelijkheid tot integratie door leerling kan hierbij evolueren doorheen de graad. Bv. Op einde van 5^{de} jaar kan leerling tijdens zorg dragen voor het menselijk functioneren m.b.t. AD1 en AD2 vaardigheden in zijn handelen integreren die werden aangeleerd in de 2^{de} graad.

2.1.2.1 Rol van het team

Tijdens de fase van het begeleidend evalueren, heeft de leraar/mentor een coachende rol.

Merk op: de mentor heeft enkel in deze fase een verantwoordelijkheid, en niet in de fase van het beoordelend evalueren.

Doel?

- Leerlingen begeleiden in hun leerproces door continue reflectie en bijsturing.

Wanneer gebeurt wat?

- Vooraf helderheid verschaffen over **wat** en **hoe** men wil dat leerlingen leren (wordt bepaald door het schoolteam).
 - Suggestie:
 - Het kan zinvol zijn om in functie van het begeleiden van de leerlingen samen met hen criteria (kennis, vaardigheden en attitudes in samenhang) te zoeken en te ordenen.
 - Tijdens het begeleiden kunnen we meer criteria hanteren dan tijdens het beoordelen van de leerling.
- Het begeleidend evalueren gebeurt **permanent** en **regelmatig** waarbij de feedback gegeven tijdens de les en tijdens stage als één geheel wordt beschouwd (koppeling les - stage).

Hoe?

- Leerlingengedrag/handelingen/producten...m.b.t. het leren observeren en registreren.
- Wat we als leraar/mentor zien, horen, voelen....spiegelen of 'teruggeven'.
- Feedback geven: zinvol, vanuit ik-vorm, concreet, onderscheiden van gedragsbeschrijvingen en interpretaties, peilen naar reacties....
- Vragen naar bevindingen van de leerlingen zelf m.b.t. de opgegeven criteria: hoe kijkt hij naar zijn leerproces, hoe ervaart hij dit, hoe ervaart hij de opdracht....
- Kort op de bal bijsturen: concrete werkpunten en advies formuleren, zeggen wat leerling al goed doet, wat hij beter kan en hoe de leerling dit best aanpakt.
- Creëren van een veilig en stimulerend leerklimaat en voldoende tijd voorzien voor het begeleidend evalueren.
- Het eigen onderwijsproces aanpassen aan het leerproces van leerlingen.

2.1.2.2 Rol van de leerling?

Tijdens de fase van het begeleidend evalueren heeft de leerling de rol van 'lerende'.

Doel?

- Inzicht krijgen op en in handen nemen van eigen leerproces, eigen mogelijkheden, vorderingen en beperkingen leren kennen, zichzelf bijsturen en opnieuw proberen/oefenen/... (=reflecteren)

Hoe?

- Volgens bepaalde werkmodellen, bv. Korthagen, Starr-methode, Swot-analyse....
- Mondeling, schriftelijk, met woorden, symbolen, kleuren
- Co-evaluatie (leraar/mentor en leerling), zelfevaluatie (leerling), peerevaluatie (medeleerlingen)

2.2 Rapportering van het begeleidend evalueren

De rapportering kan mondeling of schriftelijk/digitaal gebeuren door een leraar/mentor en/of leerling onder de vorm van reflectieblaadjes, checklists, soort dag- of logboek, portfolio....waarin de voortgang in het verwerven van de leerplandoelstellingen/doelen/handelingen/criteria vastgelegd wordt. Dit laat toe om bij te sturen en te borgen wat goed gaat.

2.3 Attestering

Het begeleidend evalueren gaat vooraf aan het 'beoordelen' en staat los van attestering.

3 Het beoordelend evalueren van competenties/leerplandoelstellingen

3.1 Hoe beoordelen we als team de leerling?

Dit bespreken we in team, op niveau van de studierichting/profiel van de logistiek assistent/medewerker en/of leerjaar en in overleg met de directie.

3.1.1 Wat beoordelen we?

Het leerplan bevat 5 competenties waarvan er min. 2 in OH (verplichte module + keuzemodule) en min. 1 in OA worden bereikt en 4 algemene doelstellingen. De onderliggende leerplandoelstellingen dienen elk op zich en in samenhang met elkaar geëvalueerd te worden.

3.1.2 Wie beoordeelt wanneer?

- Suggesties:
 - Eerst aanleren en begeleiden, daarna pas beoordelen!
 - Eenzelfde leerplandoelstelling kan op verschillende momenten en door verschillende leraren geëvalueerd worden. Het is belangrijk om dezelfde lijst van criteria te hanteren wanneer een zelfde doelstelling door meerdere leraren wordt geëvalueerd. Verschillende leraren kunnen echter verschillende of slechts een beperkt aantal criteria uit een zelfde lijst beoordelen.
 - Als schoolteam bepalen we op welk (tussen)niveau/beheersingsniveau een leerplandoelstelling best wordt geëvalueerd. Een leerplandoelstelling kan gaandeweg bereikt worden, de evaluatie kan met een stijgende moeilijkheidsgraad opgebouwd worden. Criteria worden daarom best in stijgende moeilijkheidsgraad opgelijst. Ook de context waarbinnen de doelstelling moet worden bereikt kan gaandeweg complexer worden (o.a. transfer naar gebruiker toe, in concrete situatie).

- Als schoolteam bepalen we wanneer we leerplandoelstellingen in samenhang evalueren en maken we daarvoor de nodige afspraken (wie evalueert welke samenhang wanneer?)
- Merk op: het schoolteamteam en niet de mentor draagt de eindverantwoordelijkheid bij het beoordelend evalueren.

3.1.3 Hoe verloopt het beoordelen?

3.1.3.1 Wat zijn geschikte beoordelingsmethoden?

- De keuze van de evaluatiemethode wordt in zeer grote mate bepaald door de leerplandoelstelling¹⁴.
- Mogelijke evaluatiemethoden: assessment¹⁵, praktijkoefening, observatie, oefening in groep, toets, gesprek....
- Suggestie:
 - Bij evaluatie van eenzelfde leerplandoelstelling door meerdere leraren of op verschillende momenten, is er variatie aan evaluatiemethoden nodig en zijn dus afspraken binnen het team zeker aangewezen.

3.1.3.2 Hoe registreren we de gegevens van de beoordeling?

- Vertrekkende van evaluatiecriteria, kan de beoordeling worden weergegeven aan de hand van cijfers, categorieën (letters, waardeschalen....)via een uitgeschreven verslag of een combinatie.
 - Aan de hand van cijfers:
Voorbeeld: een leraar besteedt 8 uren aan 1 leerplandoelstelling. Hij toetst deze aan de hand van 6 evaluatiecriteria. De leraar geeft door middel van een cijfer weer in welke mate de leerling de doelstelling heeft bereikt.
 - Aan de hand van categorieën, meer bepaald waardeschalen:
Voorbeeld: een leraar besteedt 4 uren om 2 leerplandoelstellingen te bereiken. Als evaluatie neemt hij een klassieke toets af. De toets bestaat uit 3 vragen: vraag 1 toetst de eerste leerplandoelstelling, vragen 2 en 3 de tweede leerplandoelstelling. Door middel van een waardeschaal met 4 beoordelingscriteria geeft de leraar op het einde van de toets weer in welke mate de leerling de iedere leerplandoelstelling heeft bereikt: onvoldoende, voldoende, goed of zeer goed.
 - Aan de hand van een uitgeschreven verslag
 -

3.1.3.3 Welk gewicht krijgt iedere leerplandoelstelling tijdens het beoordelen?

- Het is belangrijk dat iedere leerplandoelstelling doorheen de graad (OH) of leerjaar (OA) geëvalueerd wordt.

¹⁴ Wanneer een leerplandoelstelling verwijst naar 'handelen', moeten leerlingen de handeling kunnen uitvoeren en moet de gekozen evaluatiemethode aangepast zijn.

¹⁵ "De term assessment betekent dat het handelen van de totale persoon voorop staat. Het gaat niet om het meten van kennis, vaardigheden of attitude, maar om de integratie en interactie met elkaar (Dochy)." Voor meer informatie hieromtrent verwijzen we bv. naar F. Doch, G.Nickmans, Competentiegericht opleiden en toetsen, Lemma (2005)

- Bij de keuze van het gewicht van iedere leerplandoelstelling in het geheel van de beoordeling kunnen we:
 - Vertrekken van het aantal effectieve lessen dat we besteed hebben aan iedere leerplandoelstelling afzonderlijk.
 - Iedere leerplandoelstelling als even belangrijk beschouwen. Iedere leerplandoelstelling krijgt een zelfde gewicht.
 - Als team vooraf het gewicht van iedere leerplandoelstelling vastleggen....(naar analogie met de jaarplanning)
 - Het hoogste beheersingsniveau van de doelstelling (transfer en samenhang/integratie – geïntegreerd werken/stage) krijgt een ander gewicht dan de tussenniveau's.
 -

3.1.3.4 Hoe brengen we de gegevens van de beoordelingen samen in functie van rapportering?

- Iedere leraar beschikt over heel wat evaluatiegegevens op het niveau van de leerplandoelstellingen en heeft dit weergegeven volgens een schoolspecifiek systeem (cijfers, categorieën, verslag, een combinatie van....)
- Suggesties:
 - Iedere leraar geeft zijn beoordelingen op het niveau van de leerplandoelstelling digitaal in (cfr. Digitaal puntenboek)
voorbeeld format:

Leraar X	Evaluatiemomenten				
	Datum	Datum	Datum	Datum	Datum
1.1 holistische mensvisie ¹⁶ :					
- Tijdens de les					
- Tijdens geïntegreerd werken + stage					
1.2 missie/opdrachtsverklaring					
1.3 respectvol handelen					
....					

- Software hanteren die een verdere verwerking van de leraargebonden gegevens toelaat:

¹⁶ Wanneer men naar beoordeling toe geen onderscheid in gewicht maakt tussen beheersingsniveau bereikt tijdens de les en beheersingsniveau op stage (transfer + samenhang) of wanneer men koos voor een aparte cluster voor stage is de opsplitsing 'tijdens de les' en 'tijdens geïntegreerd werken + stage' overbodig.

- Samenbrengen van de beoordelingen van de verschillende leraren op niveau van:
 - Leerplandoelstellingen
 - Competenties en 4 algemene doelstellingen
 - Vak Organisatiehulp of vak Organisatie-assistentie
 - Zelf samengestelde clusters van leerplandoelstellingen/algemene doelstellingen

Voorbeeld format:

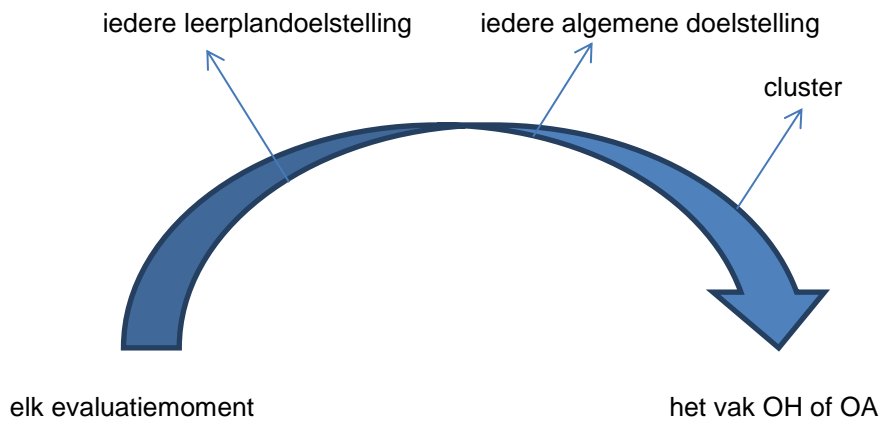
	Leraar 1				Leraar 2			Leraar 1 + 2
	Datum	Datum	Datum	Totaal	Datum	Datum	Totaal	Totaal
1.1 Holistische mensvisie								
1.2 Missie/opdrachtsverklaring								
1.3 Respectvol handelen								
1.4 Methodisch handelen								
1.5 Milieubewust handelen								
....								

- In functie van de rapportering is het aangewezen dat het team een advies formuleert m.b.t. de reeds bereikte groei/resultaten van de leerling voor het ganse vak Organisatiehulp of Organisatie-assistentie. We zouden het een weergave van de 'stand van zaken' kunnen noemen: voor welke doelstellingen/clusters, is de leerling op de goede weg, welke doelstellingen/clusters werden op onvoldoende wijze bereikt...? Het is aan te raden om ouders en leerling bij onvoldoendes uit te nodigen voor een gesprek.

3.2 Het rapport voor de ouders

3.2.1 *Het tussentijds rapport*

- Omwille van de transparantie, is er een duidelijke congruentie tussen de wijze van (tussentijds) rapporteren aan ouders en de wijze van rapporteren aan de delibererende klassenraad (3.2.2).
- De rapportering dient een antwoord te geven op de vragen:
 - In welke mate heeft de leerling de vooropgestelde leerplandoelstellingen van de afgelopen periode bereikt?
 - Hoe evolueert de leerling? Welke evolutie verwachten we voor dit schooljaar?
- Keuze maken hoe concreet men de gegevens wenst te rapporteren naar de ouders:



- Suggestie:
 - Wanneer we als schoolteam kiezen voor een meer algemene rapportering (rechtelijk continuüm), kan het aangewezen zijn te werken met bijkomende tussentijdse rapporten/verslagen (vakrapporten).
 - Het optellen van verschillende beoordelingen (werken met totalen) is een keuze. Wanneer men deze keuze maakt is het belangrijk om stil te staan bij de gewichten van die beoordelingen:
 - niet alle beoordelingen zijn zomaar op te tellen¹⁷;
 - wanneer het team van oordeel is dat een bepaalde (deel)cluster een bepalende factor is bij het komen tot een eindbeoordeling (intern deliberatiecriteria) moet je de (deel)cluster een voldoende groot gewicht toekennen om te voorkomen dat tekorten bij optelling worden opgeheven.
- Keuze maken over de vorm van het rapport?
 - Punten
 - Categorieën
 - Visuele voorstellingen: grafieken,....
 - Schriftelijk verslag
 - Een combinatie van...
- Suggestie:
 - Het is belangrijk om verstaanbare opbouwende taal voor onze bso-leerlingen en ouders te gebruiken.

¹⁷ Bv. Het handelen van een leerling kan als 'voldoende' beoordeeld worden tijdens een eerste stageperiode binnen een bepaalde setting, terwijl dat zelfde handelen als 'onvoldoende' kan beoordeeld worden tijdens een 2^{de} stageperiode binnen een zelfde setting omdat er op dat ogenblik van de leerling een hoger beheersingsniveau wordt verwacht (groei).

- De manier waarop een school leerlingen beoordeelt en/of quoteert op proeven, toetsen of examens (onderlinge verhouding tussen vakken/clusters, impact van dagelijks werk, concept van geïntegreerde proef...) is een essentieel onderdeel van het evaluatiesysteem en behoort tot het studiereglement. Hierbij is het niet aangewezen om aan te geven dat bepaalde onderdelen/clusters in de eindbeoordeling een groter gewicht zullen krijgen dan andere (zie 3.3). Het is wel aangewezen dat ouders en leerlingen uit de wijze waarop het vak OH/OA is georganiseerd (organisatiemodel) en uit de wijze van rapportering (weergeven van clusters) kunnen opmaken dat een bepaalde cluster een grote rol speelt bij evaluatie en de deliberatie. Bv.: weergeven hoeveel uren van het totaalpakket van de studierichting worden besteed aan verschillende clusters/vakken (= onderlinge verhouding tussen vakken/clusters); tijdens het tussentijds rapporteren duidelijke feedback geven over werkpunten, over tekorten, wanneer het slagen voor het vak/cluster dreigt in het gedrang te komen,....

3.2.2 *Het rapport voor de delibererende klassenraad*

- Alle geregistreerde gegevens worden samengebracht in een rapport voor de delibererende klassenraad.
- Enkele voorbeelden ter inspiratie:
 - Rapport op niveau van algemene doelstellingen, met waardeoordeel

Voorbeeld:

Toelichting

gebruikte

letters:

A: zeer goed, B: goed, C: nipt voldoende; D: onvoldoende

Onderdeel	Tussentijds rapport				
	1	2	3	4	5
1 Kwaliteitsbewust handelen					
2 Communiceren					
3 Samenwerken in team, organisatie					
4 Oriënteren op de toekomst					
C1 logistiek assistent (ZH/zorginstellingen)					
C2 logistiek medewerker in kleinhuishouding					

Exploreren van contexten ¹⁸					
--	--	--	--	--	--

- Rapport op niveau van de cluster, met puntenomzetting

Voorbeeld:

	Tussentijdse rapporten /100				
	1	2	3	4	5
Cluster A					
Cluster B					
Cluster C					
Stand van zaken ¹⁹ (1)					
Stand van zaken (2)					

3.3 De delibererende klassenraad: attestering

- In verband met de reglementering omtrent de delibererende klassenraad verwijzen we naar APR 3 (www.vvksso.be – pedagogisch-didactisch – APR's)
- Wanneer meerdere leraren samen verantwoordelijk zijn voor een bepaalde cluster of wanneer men er voor koos om te rapporteren op het niveau van het totale (geclusterde) vak OH of OA, is het aangewezen om voor de start van de delibererende klassenraad met de betrokken leraren/team vooraf een globale beoordeling voor de cluster/vak te formuleren aan de hand van vooraf afgesproken criteria (gebaseerd op de competenties voor de studierichting/ beroepsprofiel van de logistiek medewerker). Deze vooraf gesproken criteria (gewichten, al dan niet geslaagd zijn voor een algemene doelstelling,...) legt men vast in samenspraak met de directie. Het is aangewezen om deze criteria niet schriftelijk te rapporteren aan derden, omdat ze te beschouwen zijn als richtsnoeren die de klassenraad voor zichzelf hanteert zonder zich daaraan te willen binden.
- Voor het beantwoorden van de deliberatievraag moet een delibererende klassenraad zich baseren op het globale leerlingendossier (alle relevante gegevens: globale vorming van de leerling, het totaal van zijn aanleg en talenten) en dus nooit op de gegevens van 1 vak of cluster. Net daarom dient men het verschil in keuzes tussen scholen om naar rapportering toe het vak OH of OA al dan niet op te splitsen in clusters te relativeren.

¹⁸ Bv. in het geval de school er voor kiest om leerlingen in kader van doelstelling AD4: 4.2 via werkplekleren/stage andere contexten exploreert.

¹⁹ Het is belangrijk om bij 'stand van zaken' te verwoorden of de leerling tijdens de stageperiode het beoogde beheersingsniveau van die periode behaalde en wat de eventuele werkpunten zijn in functie van het bereiken van het beoogde beheersingsniveau op stage aan het einde van het schooljaar.

2.6 Taalgericht vakonderwijs²⁰

Taal en leren zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Die verwevenheid vormt de basis voor het taalgericht vakonderwijs. Het gaat over de didactiek die, binnen het ruimere kader van een schooltaalbeleid, de taalontwikkeling van de leerlingen wil bevorderen, ook in Organisatiehulp en Organisatie-assistentie. Dit kan door 'contextrijk, interactief onderwijs met taalsteun' aan te bieden.

In dit punt willen we een aantal didactische tips geven om de lessen meer taalgericht te maken. De didactische principes: context, interactie, het scheppen van lees- en schrijfsituaties en taalsteun wijzen een weg, maar zijn geen doel op zich.

Context

Onder context verstaan we het verband waarin de nieuwe leerinhoud geplaatst wordt. Welke aanknopingspunten reiken we de leerlingen aan? Welke verbanden laten we hen zelf leggen met eerdere ervaringen? Wat is hun voorkennis? Bij contextrijke lessen worden verbanden gelegd tussen de leerinhoud, de leefwereld van de leerling, de actualiteit, (stage)ervaringen binnen bepaalde settings of met bepaalde doelgroepen en eventueel andere vakken. Contextrijke lessen dragen met andere woorden bij tot het opwekken van betrokkenheid en welbevinden van leerlingen, wat het leren bevordert.

Bij het uitwerken van contextrijke lessen zijn leerlijnen richtsnoeren. De leerlingen van de 3^{de} graad zijn immers geen onbeschreven bladen. Ze dragen een rugzak vol verworven kennis, vaardigheden en attitudes mee vanuit de 2^{de} graad. Het zal een uitdaging zijn om bij het in voege gaan van het nieuwe leerplan leerlingen te appelleren op hun voorkennis (activeren van voorkennis). Om leraren hiertoe te ondersteunen en om overleg met het lerarenteam van de 2^{de} graad te stimuleren, verwijzen we bij de uitwerking van de leerplandoelstellingen in het leerplan duidelijk naar de beginsituatie van de leerlingen en leggen we – wanneer dit relevant is – ook de link met de leerplannen van de specialisatiejaren.

De leerlingen van de 3^{de} graad Organisatiehulp en van het specialisatiejaar verwerven ook kennis, vaardigheden en attitudes in de vakken van de basisvorming. Bij de werken van de leerplandoelstellingen (deel 2.7) geven we de samenhang met een aantal vakken van de basisvorming aan. Deze vermeldingen stimuleren het overleg over leerlijnen omtrent bv. informatieverwerking en –verwerking, probleemoplossend denken, individueel werk en groepswork en maatschappelijke participatie,...

In het kader van contextrijke lessen is het dus belangrijk om bij het aanreiken van begrippen, leerinhouden...telkens aan te haken bij wat de leerling al kent om vervolgens bepaalde aspecten toe te voegen. (functie van leerlijnen). Door gericht voorbeelden te geven en vragen te stellen, door kernbegrippen op te schrijven en te verwoorden, door te vragen naar denk- en werkwijzen...stimuleren we de taalontwikkeling en kennisopbouw. Cruciaal bij het opzetten van een effectieve introductieactiviteit is dan ook de vraag welke kennis leerlingen nodig hebben om de brug te kunnen slaan naar een volgende stap in de leerlijn (brug ervaring/alledaagse voorkennis – vakkennis, brug tussen schoolse voorkennis/basiskennis – uitdieping vakkennis). Laat leerlingen m.a.w. een positieve, uitdagende, motiverende wijze ervaren dat hun voorkennis nog een aantal hiaten bevat en dient aangevuld, verbreed, verdiept te worden.

Tips: voor bevorderen van taalontwikkeling:

- Werk met sterke instap-activiteiten die nieuwsgierigheid en interesse opwekken: een doe-activiteit (concrete ervaring), een probleemstelling, een casus.

²⁰ Bron: Handboek taalbeleid secundair onderwijs, N. Bogaert en K. Van den Branden, Acco, 2011.

- Leerlingen voorkennis laten verwoorden en interactie over voorkennis mogelijk maken.
- Respecteer de cesuren die in het leerplan worden opgenomen: niet meer kennis aanreiken dan nodig voor het bereiken van de doelstellingen van de derde graad.

Interactie

Leren is een interactief proces: kennis groeit doordat je er met anderen over praat.

Leerlingen worden aangezet tot gerichte interactie over de leerinhouden, in duo's, in groepjes of klassikaal. Opdrachten worden zo gesteld dat leerlingen worden uitgedaagd om in interactie te treden. Elkaar bevragen, informatie geven, spreken, schrijven zijn middelen om in interactie te treden. Hierbij is het belangrijk dat er ruimte wordt gegeven aan de leerling voor eigen inbreng, voor het verwoorden van eigen ervaringen, eigen ideeën. Bevorder dus dat de leerlingen elkaar vragen stellen.

Ruimte voor interactie biedt ook heel wat voordelen voor de leraar. Zo geeft het je als leerkracht kans om taaluitingen van leerlingen ter herformuleren zodat onbekende taal betekenis kan krijgen en door alle leerlingen kan worden opgepikt. Het biedt je als leerkracht ook kansen tot actieve observatie en diagnose. Je krijgt als leerkracht een duidelijk zicht op aan- of afwezige voorkennis, op mogelijke misvattingen bij leerlingen, wat je de kansen biedt om hierop in te spelen.

Enkele voorbeelden:

- Leerlingen wisselen van gedachten in verband met verschillende plooimogelijkheden tijdens het uitvoeren van een strijkopdracht in duo's.
- Leerlingen geven instructies aan elkaar bij het uitvoeren van een logistieke handeling (bv. mobiliseren van een gebruiker) in het skillslab aan de hand van een checklist.
- Leerlingen vullen gezamenlijk een observatieblad in na het bekijken van een videofragment.
- Leerlingen verwoorden in duo een gevoel bij het spelen van een rollenspel.
- Klassikale besprekingen waarbij de leerling wordt uitgedaagd om de eigen mening te verwoorden en om rekening te houden met de mening van anderen.
- Bij het uitvoeren van een huishoudelijke zorg de eigen keuze voor een product motiveren (verwoorden, neerschrijven,...).
- Een eigen besluit formuleren en aftoetsen aan de mening van anderen bij een bepaalde waarnemingsopdracht.
- Leerlingen gaan in interactie over de voorkennis die ze bezitten t.a.v. een bepaald thema/onderwerp/ ...via de methodiek van de placemat,...
- Groepswerk in functie van het construeren van nieuwe kennis.

Voorzie begeleiding tijdens de uitvoering van opdrachten, voorzie eventueel een nabespreking.

Lees- en schrijfsituaties

Uiteraard schept de variatie in aangeboden informatiebronnen een krachtige leeromgeving. Sommige leerlingen leren vooral door te kijken naar demonstratie door anderen, naar filmbeelden, foto's en andere plaatjes; anderen al luisterend (naar uiteenzettingen, naar vraaggesprekken); en nog anderen al lezend (gedrukte teksten, teksten op internet). Ook in Organisatiehulp en in het specialisatiejaar is het gebruik van al deze informatiebronnen in functie van leerprocessen belangrijk en adviseren we om leerlingen geregeld aan het lezen en schrijven te zetten.

Hoe er als vakleerkracht voor zorgen dat lees- en schrijfactiviteiten succesvol verlopen en leerrijk zijn.

- Kies voor functionele opdrachten: de opdracht moet ingebed zijn in het lesgebeuren en moet de leerling helpen om iets interessants te weten te komen of om een probleem op te lossen.
- Besteed voldoende aandacht aan bespreking van lees- en schrijfopdrachten en betrek leerlingen hierbij.
- Timing is belangrijk: teksten moeten aangepast zijn aan het niveau van de leerlingen. Bezitten leerlingen m.a.w. voldoende voorkennis van de vaktaal en van het onderwerp om te tekst te begrijpen?
- Lezen en schrijven hoeven geen individuele bezigheden te zijn. Samenwerkend lezen of schrijven kan leerlingen helpen om meer greep op de inhoud van de tekst te krijgen of om de inhoud die ze willen overbrengen in woorden te vervatten
- Ondersteuning van de leerkracht is essentieel (zie punt taalsteun).

Tips binnen OH/OA:

- Maak tijd voor het bespreken van schriftelijke (stage)opdrachten.
- Werk met authentieke teksten uit folders en websites.
- Let op met invuldidactiek.
- Instructies voor een doe-opdracht op papier geven.
- ...

Taalsteun

Leraren geven in een klassituatie vaak opdrachten. Voor deze opdrachten gebruiken ze een specifieke woordenschat die we 'instructietaal' noemen. Hierbij gaat het vooral over werkwoorden die een bepaalde actie uitdrukken (vergelijk, definieer, verklaar, verduidelijk,...) De betekenis van deze woorden is noodzakelijk om de betekenis van de opdracht te begrijpen.

Leerlingen die niet voldoende woordkennis hebben in verband met instructietaal, zullen problemen hebben met het begrijpen van de opdrachten die gegeven worden door de leraar, niet alleen bij mondelinge maar ook bij schriftelijke opdrachten, zoals toetsen en huistaken.

Opdrachten moeten voor leerlingen talig toegankelijk zijn. Bij het organiseren van taalsteun worden lessen, bronnen, opdrachten, toetsen,...begrijpelijk gemaakt voor leerlingen.

Enkele tips i.v.m. taalsteun in OH en OA:

- Sta expliciet stil bij de betekenis van vaktermen en van vakgebonden uitdrukkingwijzen. Veel vaktermen lijken sterk op andere woorden, of hebben een andere betekenis in het alledaagse leven of in een ander vakdomein (bv. 'cel'). Het is belangrijk om leerlingen op de verschillen te wijzen. Voor samengestelde woorden (bv. 'dagvoedingr') of afgeleide woorden (bv. 'mobiliseren',...) maak je er best een gewoonte van om terug te gaan naar het grondwoord, zodat leerlingen deze strategie leren gebruiken.
- In het leerplan vindt u een lijst van werkwoorden die mogelijke concretisering zijn van de werkwoorden 'verduidelijken', 'toelichten' en 'aanwenden' die in de leerplandoelstellingen worden gehanteerd. Het lijkt ons zinvol om in het lerarenteam (in overleg met het team van de 2^{de} graad) keuzes te maken van de concretisering die men in de 3^{de} graad of het specialisatiejaar zal gebruiken en om ook hiervoor een leerlijn uit te werken.
- Controleer via 'vraaggesprekjes' of de leerlingen de betekenis van moeilijke taal hebben begrepen.
- Confronteer de leerlingen niet met nodeloos ingewikkeld taalgebruik en wees voorzichtig met beeldspraak.
- Gebruik visuele weergaven of een werkblad dat structuur geeft: duidelijke schetsen, schema's, stappenplannen. Voorbeelden die in het leerplan voorkomen: een stappenplan hanteren (methodisch handelen), aanduiden op een schets, veiligheidspictogrammen herkennen,...
- Stel de leerling vragen wanneer hij/zij vastloopt tijdens het uitvoeren van een opdracht: *Wat is het probleem? Wat gaat er niet? Weet je nog wat het doel is van de opdracht? Wat denk je dat het woord x betekent? Wat zou je kunnen doen om dit te weten te komen? Kijk anders eens naar de afbeelding. Helpt die je?... Hardop meedenken met leerlingen en gerichte vragen stellen kan de leerling helpen een manier te vinden om het struikelblok uit de weg te ruimen.*
- Maak tijd voor feedback.
- Hanteer passende leerstrategieën:
Het is belangrijk dat tijdens de lessen en stage, bij het uitvoeren van opdrachten als bij evaluatiemomenten leerstrategieën worden getraind.
Voorbeelden:
 - Door observatieherkennen en benoemen.
 - Benoemen en aanduiden op een schets.
 - Een werkmodel hanteren om....
 - In concrete voorbeelden....aantonen.
- Het werken met sleutelschema's kan een interessant hulpmiddel zijn om interactie hiertoe op gang te brengen:
 - Tijdsbalken voor feiten en gebeurtenissen;

- Woordspinnen voor de opsomming van kenmerken, voorbeelden, toepassingen in de werkelijkheid,...;
- Venndiagrammen voor de explicitering van overeenkomsten en verschillen tussen begrippen, procedures, feiten,...
- Stroomschema's voor een chronologie voor een procedure,...
- Kettingschema's voor oorzaak-gevolgrelaties;
- Kolomtabellen voor clustering van samen horende elementen.

Als je meer wil lezen, verwijzen we verder naar Het Handboek taalbeleid secundair onderwijs en bijhorende website. (zie voetnoot 9). Ook de website www.cteno.be biedt heel wat bruikbare info en tips.

2.7 Wenken bij de leerplandoelstellingen

2.7.1 Algemene wenken bij het leerplan Organisatiehulp:

- Het betreft een geïntegreerd leerplan: dit betekent dat leerplandoelstellingen zowel tijdens de les als op stage kunnen worden verwezenlijkt. Bij de uitwerking van het leerplan:
 - o Wordt er gestreefd naar een zo groot mogelijk integratie tussen de algemene doelstellingen;
 - o Wordt er gestreefd naar een zo groot mogelijke integratie tussen les en stage;
 - o Houdt men bij de uitwerking van de algemene doelstellingen en competenties rekening met de **context** waarbinnen deze dienen te worden bereikt. Men zorgt bij de uitwerking van de doelstellingen voor toepassingen binnen de verschillende settings en naar de verschillende doelgroepen toe (settings en doelgroepen: zie leerplan).
 - o Besteedt men 60% van de te voorziene tijd van het specifiek gedeelte (lesuren + stage), waarvan min. 250u stage in functie van C1) aan het algemeen deel (AD1, 2, 3 4) en de verplichte specifieke module (werken als logistiek assistent in ziekenhuizen en andere zorg- en opvanginstellingen).
 - o Besteedt men 40% van de te voorziene tijd voor het specifiek gedeelte (lesuren + stage) aan de keuzemodule. Binnen de keuzemodule kiest de school voor één van de 8 mogelijke opties (zie leerplan: structuur studierichting).
 - o Besteedt men minimaal 10 wekelijkse lestijden van het lestijdenpakket aan het bereiken van de algemene doelstellingen in relatie tot de competenties via lessen op school. Er wordt hierbij gestreefd naar een zo groot mogelijke integratie tussen de algemene doelstellingen.
 - o Besteedt men minimaal 10 wekelijkse lestijden aan het bereiken van de algemene doelstellingen in relatie tot de competenties via stage (waarvan min. 250u stage in functie van C1).
- Interdisciplinaire teamafspraken zijn belangrijk inzake wie wat wanneer aanbrengt, waar er verdere toepassingen gebeuren, welke geïntegreerde oefeningen worden voorzien, wanneer en waar en met welke leerdoelen leerlingen op stage gaan, welke gezamenlijke stageopdrachten (in samenhang: integratie tussen verschillende AD/c's en tussen les-stage) er gegeven worden,....
- Relatie 2^{de} – 3^{de} graad – specialisatiejaren:
 - o Het leerplan geeft aan wat de beginsituatie is van de leerlingen in de 2^{de} graad en ook waar de cesuur ligt met de specialisatiejaren (indien relevant). Overleg met de lerarenteam 2^{de} graad en met het lerarenteam van de specialisatiejaren is wenselijk.
 - o Leerlingen hebben al heel wat kennis, vaardigheden en attitudes verworven met betrekking tot de verschillende algemene doelstellingen. Het is belangrijk leerlingen hierop te appelleren. Dit kan door middel van een opdracht, een oprissingstoets, een kwis,....
 - o Consequentie voor zij-instromers:

- Tip: basispakket (kennis, vaardigheden, attitudes) voorzien vanuit de 2^{de} graad waarop wordt voortgebouwd in de 3^{de} graad: kaders waarmee men in de 2^{de} graad werkte, werkmodellen, instructiefiches, schema's en schetsen,.....
 - Het uitvoeren van logistieke taken werd aangeleerd in de 2^{de} graad, doch werd niet toegepast op stage. Herhaling in functie van toepassing binnen de context van het leerplan op stage is noodzakelijk (geeft mogelijkheden naar zij-instromers)
- Relatie algemeen deel – verplichte specifieke module en keuzemodule (optie):
 - De optie waarvoor de school kiest en dus de competenties waarrond de leerlingen zullen werken, bepalen de contexten waarbinnen de leerplandoelstellingen van het algemeen deel worden bereikt: bv. wanneer men met leerlingen werkt rond AD2 (communiceren) is het noodzakelijk om tijdens rollenspelen, oefeningen,...te werken rond situaties, gebruikers,...waarmee de logistiek assistent (C1) en de logistiek medewerker (context optie) te maken krijgen.
 - Een logistiek assistent in zorg- en opvanginstellingen (C1) voert taken uit m.b.t. maaltijdzorg, linnenzorg en interieurzorg. Wanneer je kijkt naar de leerplandoelstellingen van de competenties C2 tot en met C5, merk je dat binnen die competenties van de logistiek medewerker een hoger beheersingsniveau wordt verwacht op vlak van maaltijdzorg of linnenzorg of interieurzorg of in een combinatie dan van de logistiek assistent (C1). Wanneer de school kiest voor een bepaalde optie, kunnen ze voor de welbepaalde inhoudelijke component (in casu maaltijdzorg, linnenzorg of interieurzorg) leerplandoelstellingen voor die component in samenhang met de optie bereiken. Bv. de school kiest als optie 'werken al logistiek medewerker in de voedingsdienst', dan biedt het geleerde m.b.t. maaltijdzorg een voldoende ruime basis om in het kader van C1 enkel te verwijzen naar de toepassing van het geleerde vanuit de functie logistiek assistent. De mogelijke samenhang/overlap tussen de leerplandoelstellingen onder C1 met de leerplandoelstellingen van de andere competenties staat weergegeven in het leerplan.
- Werken rond integratie (cyclisch gebeuren met aandacht voor transfer):
 - Integratie les – stage (toepassen):
 - Stage is een middel om leerlingen te helpen hun kennis, vaardigheden en attitudes in concrete situaties te integreren in hun handelen (= transfer). Het werken met activiteitenlijsten (wettelijk), ondersteunende stage-opdrachten, reflectieopdrachten,...zijn mogelijkheden om de integratie les - stage en dus het competent worden te bevorderen.
 - Stage biedt de ruimte om leerlingen voor te bereiden op het werken rond bepaalde leerplandoelstellingen in de klas of om bepaalde leerstof en/of kennis te toetsen of te verdiepen naar concrete situaties of naar concrete doelgroepen toe (verkennen, ontdekken, exploreren, observeren,...). Dit kan door middel van stage-opdrachten. Deze opdrachten worden voorbereid en nabesproken tijdens de lestijd op school.
 - Integratie tussen verschillende algemene doelstellingen:
 - In de 2^{de} graad werden een groot aantal onderliggende leerplandoelstellingen van AD1 systematisch aangeleerd en ingeoeft. Zij kunnen in de 3^{de} graad dadelijk worden geïntegreerd bij de uitwerking van de andere AD/C's. De

leerplandoelstellingen kunnen vervolgens verder worden aangeleerd en uitgediept.

- Kennis, vaardigheden en attitudes die reeds zijn aangeleerd in de 2^{de} graad kunnen van bij het begin van de 3^{de} graad opnieuw worden opgefrist (indien nodig) en toegepast naar doelgroepen en settings.
- Mogelijkheden om te werken rond integratie tussen de verschillende AD's:
 - Het lerarenteam heeft zicht op de leerlijnen van de verschillende AD's en integreert de K,V,A die leerlingen bezitten in de eigen lespraktijk.
 - Gebruik maken van werkvormen die uitnodigen tot integratie: casuïstiek, skillslab (simulaties/rollenspelen), projectwerk, geïntegreerde stageopdrachten, methodische praktijkbegeleiding, supervisie, seminarie...

- Uitwerken van leerlijnen:

- In functie van het beantwoorden aan het beroepsprofiel van logistiek assistent/medewerker/competenties leerplan.
- Staat in relatie tot het organisatiemodel waarvoor de school kiest (zie deel organisatorisch kader) met inbegrip van de wijze waarop de school kiest om te werken rond integratie.
- Men kan leerlijnen uitwerken in functie van de stageplaatsen waar de leerlingen stage lopen (integratie les – stage) of men kan leerlingen net die stageplaatsen aanbieden die hen de meeste leerkansen bieden om het geleerde op school toe te passen op stage..
- In de 3^{de} graad is het logisch om bij de uitwerking van leerlijnen voor de verschillende AD's te opteren voor de integratie van AD1, 2 en 3 binnen de leerlijnen van de verschillende AD's. Dit is mogelijk omdat de basis reeds werd gelegd in de 2^{de} graad.

2.7.2 Wenken bij Algemene module Organisatiehulp

De algemene module wordt gevolgd door alle leerlingen en vormt de basis voor de specifieke modules. In deze algemene module verwerven leerlingen kennis, vaardigheden en attitudes die men binnen verschillende beroepscontexten (specifieke modules) en in het dagelijkse leven kan inzetten.

1 Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen.

- Handelen vanuit een **totaalvisie***

Context:

Zie leerplan!

Algemene wenken:

- Het is belangrijk dat deze items zowel op stage als in de les worden meegenomen.
- De optie waarvoor de school kiest (keuzemodule) en dus de competenties waarrond de leerlingen zullen werken (C1 + Cx), bepalen de contexten waarbinnen de leerplandoelstellingen m.b.t. AD1 worden bereikt. Het is dan ook aangewezen deze doelstellingen uit te werken in samenhang met de modules.
- Voor de concretisering van de leerplandoelstellingen naar de context van de competenties, is het zinvol te werken met stappenplannen, instructiefiches, protocollen, situatieschetsen, materialen,... vanuit de stagepraktijk/werkveld.

Toelichting:

Beginsituatie

In de 2de graad werkten leerlingen reeds rond kwaliteitsbewust handelen. Zij voerden er handelingen en opdrachten uit met een lage moeilijkheidsgraad en onder directe begeleiding van de leraar.

Derde graad

In de 3de graad is het belangrijk dat leerlingen hun kennis, vaardigheden en attitudes verdiepen, uitbreiden en aanwenden binnen de context van het leerplan.

In de 3de graad is het in functie van het bereiken van competenties noodzakelijk om integratie te bewerkstelligen met AD2, AD3, AD 4 en met de leerplandoelstellingen van de specifieke module en/of keuzemodule.

Afhankelijk van de optie die de school aanbiedt, worden de onderliggende leerplandoelstellingen, in relatie tot de te bereiken competenties, anders geconcretiseerd.

Samenhang met vakken van de basisvorming:

PAV:

- Zelfstandig en in concrete situaties relevante en toegankelijke informatie vinden en selecteren uit (1):
 - o Gesproken teksten;

- Geschreven teksten;
 - Beeldmateriaal;
 - ICT-bronnen
 - Tabellen, grafieken, diagrammen, kaarten.
- Over de gevonden informatie reflecteren (2);
- De gevonden informatie evalueren (3);
 - Informatie uit gesproken teksten;
 - Informatie uit geschreven teksten;
 - Informatie uit beeldmateriaal;
 - Informatie uit ICT-bronnen;
 - Informatie uit tabellen, grafieken, diagrammen en kaarten.
- Zelfstandig en in concrete situaties relevante en toegankelijke informatie mondeling en schriftelijk gebruiken (4):
 - Essentie uit gesproken teksten;
 - Essentie uit geschreven teksten;
 - Essentie uit beeldmateriaal;
 - Essentie uit ICT-bronnen;
 - Concrete informatie uit tabellen, grafieken, diagrammen en kaarten.
- Zelfstandig en in concrete situaties mondeling en schriftelijk informatie inwinnen en meedelen (5):
 - Formele informatie;
 - Informele informatie
- Zelfstandig analoge of digitale hulpmiddelen gebruiken om de communicatie te optimaliseren, zoals (6):
 - Een verklarend woordenboek;
 - Een spellingwijzer;
 - Een schrijfkader of standaard tekststructuur;
 - Een spreekkader of standaard tekststructuur;
 - Software;
 - Aangeboden ondersteunend visueel materiaal;
 - Lay-out.
- Bij het luisteren en het lezen, indien nodig, volgende strategieën gebruiken (7):
 - Gebruik maken van aangeboden beeldmateriaal;
 - Gebruik maken van de context;
 - Het leesdoel bepalen;
 - Onduidelijke passages opnieuw lezen;

- De vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden;
 - De vermoedelijke betekenis van onbekende woorden uit de context afleiden.
- Zich bij het lezen en luisteren blijven concentreren, ondanks het feit dat men niet alles begrijpt (8).
- Bereid zijn om de eigen teksten na te kijken (9).
- Zelfstandig opdrachten individueel realiseren via volgende stappen (13):
 - De planning;
 - De organisatie;
 - De uitvoering;
 - De reflectie;
 - De evaluatie;
 - De bijsturing.
- Culturele verschillen in het dagelijks leven van mensen herkennen en bespreken (25):
 - Vanuit de actualiteit;
 - In de eigen leefwereld.
- Respect opbrengen voor verschillen en gelijkenissen in leefwijze, waarden en normen (30).
- Respect opbrengen voor het leefmilieu (30).
- Met concrete voorbeelden aantonen hoe natuurwetenschappen bijdragen tot een duurzame leefomgeving (28):
 - Op lokaal niveau;
 - Op globaal niveau.
- In dagelijkse situaties spontaan een veilige houding aannemen (16).
- Reflecteren om de maatschappelijke weerbaarheid te verhogen (22):
 - Bewuste en verantwoorde keuzes maken;
 - Bewust en verantwoord consumentengedrag;
 - Zorg voor gezondheid en veiligheid van zichzelf en anderen;
 - Kritische benadering van de media.

Vermits de doelstellingen van PAV gebaseerd zijn op eindtermen, vind je dezelfde of gelijkaardige doelen eveneens in de leerplannen van de vakken Wiskunde, Nederlands en MAVO.

VISIE

1.1 Vanuit een holistische*, emancipatorische* en dynamische* mensvisie handelen, in relatie tot de gebruiker en zijn omgeving.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt en licht een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie toe.
- licht het belang van het omgaan met gebruikers en hun omgeving vanuit deze mensvisie toe.
- verduidelijkt de relatie tussen deze mensvisie en de christelijke traditie.

Wenken:

- De begrippen zijn voor leerlingen heel abstract. Best worden de termen uitgelegd aan de hand van concrete situaties en (stage)ervaringen van de leerlingen: 'goede' en 'minder goede' voorbeelden van uiteenlopende manieren waarop zorgverleners, familieleden,....met gebruikers omgaan.
Bv. Leerlingen termen laten opsommen die worden gebruikt om oudere en hulpbehoevende mensen te omschrijven en te vragen vanuit welke visie op gebruikers de termen voortkomen (paternalistisch: 'ouderen zijn sukkelaars', emancipatorisch: ': 'de oudere bepaalt welke zorg hij nodig heeft',....)
- Leerlingen hun eigen mensvisie (visie op gebruiker) op het spoor laten komen via het werken met filmfragmenten, stellingen, getuigenissen.....

Toelichting:

Beginsituatie

- In de 2de graad werkten leerlingen rond het begrip 'holistische mensvisie' en het belang van het handelen vanuit een holistische mensvisie. Voorbeelden kwamen uit de eigen leefwereld.

Derde graad

- In de 3de graad is het belangrijk dat leerlingen weten dat het als logistiek medewerker belangrijk is om te handelen vanuit deze mensvisie. In het bereik van de andere leerplandoelstellingen uit dit leerplan is integratie met deze leerplandoelstelling noodzakelijk en evident.

1.2 De kernelementen van het project/de missie van een zorginstelling/organisatie en de wijze waarop deze worden geïmplementeerd in de dagelijkse beroepscontext exploreren en aanwenden.

Wenken:

- Leerlingen via (stage)opdrachten het project/missie van een zorginstelling/organisatie laten exploreren. De opdracht kan daarna in de les verder worden besproken.
- Leerlingen de elementen van het project of de missie van de zorginstelling/organisatie waar ze stage lopen, concreet laten vertalen in voorbeelden van de dagelijkse omgang met de gebruikers.
- Aanbeveling: zelfde kijkwijzer gebruiken als in de 2^{de} graad.

- Bij het formuleren van opdrachten is het belangrijk om na te gaan of de vraag van de leraar correspondeert met de visie/keuzes van de stageplaats/instelling...

Toelichting:

Beginsituatie

- In de tweede graad werd gewerkt rond het opvoedingsproject van de eigen school.

Derde graad

- Accent op project/missie van zorginstelling/organisatie waarmee leerlingen in contact komen tijdens werkplekleren.

Specialisatiejaren

- In de specialisatiejaren staan we stil bij het 'Kwaliteitshandboek' van de zorginstelling/organisatie.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Verschillende beroepscontexten exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt. (4.2)

RESPECTVOL HANDELEN

1.3 Bij de uitvoering van een opdracht respectvol handelen.

Toelichting:

Beginsituatie:

- Van in de 2^{de} graad leerden leerlingen binnen de context van de school en het leerplan respectvol omgaan met zichzelf, met anderen en met materialen en benodigdheden. Er werd gewerkt rond de zin voor orde en nauwkeurigheid en het loyaal zijn aan de school, klas en medeleerlingen.

Derde graad:

- In de 3^{de} graad ligt het accent op het als logistiek medewerker respectvol omgaan met gebruiker/teamleden/anderen binnen verschillende settings.
- Het is belangrijk leerlingen te appelleren op reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes.

Wenken:

- Werken met een portfolio, met een SWOT-analyse logboek
- Werken met supervisie/intervisie(technieken)
- Belang van concrete feedback door leraren en stagementoren naar leerlingen, spiegelen ...

Respectvol omgaan met zichzelf

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt bij zichzelf een basisemotie, een gedachte, een intentie, een gedrag/handeling (H).

- drukt een basisemotie, gedachte, intentie, gedrag/handeling expressief uit (H).
- ontwikkelt zelfvertrouwen en een positief zelfbeeld.
- bespreekt moeilijke ervaringen en situaties.
- durft initiatief nemen.
- komt opkomen voor de eigen belangen op een gepaste manier.
- ontwikkelt doorzettingsvermogen.
- ontwikkelt beslissingsvermogen.
- kent en voelt eigen grenzen en geeft aan wanneer deze overschreden worden
- ontwikkelt een kritische ingesteldheid.

Wenken:

- Werken met kwaliteitenspel, normen en waardenspel,....
- Stress: aanleren van relaxatietechnieken; werken met brochures: idewe (www.idewe.be); mutualiteiten,...

Respectvol omgaan met anderen

Onderliggende doelen:

De leerling:

Ethisch en deontologisch handelen:

- exploreert wat in concrete situaties ethisch handelen betekent.
- verduidelijkt het beroepsgeheim en licht het toe.
- respecteert het beroepsgeheim.
- exploreert de patiëntenrechten.
- houdt rekening de grenzen van gebruikers.
- heeft aandacht voor privacy en zelfbeschikkingsrecht.
- hanteert informatie (persoonsgegevens) over gebruikers en hun omgeving/werkgever/stagegever/stageplaats op een discrete wijze.

Zorg dragen voor welbevinden en betrokkenheid:

- handelt belevingsgericht.
- hanteert omgangsvormen correct.
- houdt rekening met wensen en de behoeften van een gebruiker.
- draagt zorg voor autonomie.
- streeft comfort na.
- geeft inspraak.
- toont empathie.
- gaat om met diversiteit.
- is authentiek.

Verantwoordelijkheid:

- neemt verantwoordelijkheid.

- handelt verantwoordelijk.
- handelt nauwkeurig, ordelijk en is stipt.
- heeft zin voor samenwerking.
- komt afspraken na.
- neemt het eigen deel in de werkverdeling op.
- houdt rekening met een klacht van een gebruiker en treedt adequaat op (klachtenbehandeling).

Flexibel zijn/creatief denken en handelen.

- heeft persoonlijke ideeën en bedenkt gepaste oplossingen en voert ze uit.

Wenken:

- Belangrijk om te werken rond diversiteit in de betekenis van 'aandacht voor elk individu' (elke gebruiker is anders; holistische mensvisie;...)
- Werken met videoregistraties,...

Respectvol omgaan met materialen en benodigdheden

Onderliggende doelen:

De leerling:

- draagt zorg voor materialen en benodigdheden.
- handelt nauwkeurig.
- handelt ordelijk.

Wenken:

- Leerlingen verantwoordelijkheid laten dragen voor materialen en benodigdheden die bv. aanwezig zijn in de school.

Loyaal zijn aan medeleerlingen, klas, school, team, zorginstelling/organisatie

Onderliggende doelen:

De leerling:

- is loyaal aan medeleerlingen, klas, school (H).
- neemt initiatief.
- is stipt.
- past zich aan wijzigende omstandigheden (middelen, doelen, gebruikers, procedures) aan.
- draagt op een positieve wijze bij tot het preventiebeleid dat wordt tot stand gebracht in het kader van de bescherming van werknemers tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk.
- handelt volgens organisatiespecifieke kwaliteitseisen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Vanuit een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie handelen, in relatie tot de gebruiker en zijn omgeving. (1.1)

- De kernelementen van het project/missie van een zorginstelling/organisatie en de wijze waarop deze worden geïmplementeerd in de dagelijkse zorg- en/of begeleidingscontext, exploreren en aanwenden.
- Binnen de grenzen van de eigen deskundigheid handelen (AD4:4.4)

METHODISCH HANDELEN

1.4 Bij de uitvoering van een opdracht methodisch handelen.

Wenken:

- Het aanleggen van een vademecum (in de school) van de verschillende gebruikte werkmodellen in de verschillende modules/onderdelen/....
- Wanneer er met leerlingen wordt gewerkt rond methodisch handelen is het belangrijk om als leraar de aandacht te vestigen op het belang van duurzaamheid (milieubewust zijn), respectvol handelen, veiligheid enz. tijdens het geheel van het methodisch handelen.
- Het methodisch handelen integreren in (stage)opdrachten.
- Naar leerlingen toe, de nadruk leggen op het belang van het proces.

Toelichting:

Beginsituatie

- Leerlingen leerden in de 2de graad methodisch handelen.

Derde graad

- Het is belangrijk leerlingen te appelleren op reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes.
- Het is zinvol dat leerlingen in de 3de graad werken met dezelfde werkmodellen als in de 2de graad. In de 3de graad kunnen deze modellen worden uitgebreid in functie van het werkplekieren. Bovendien is het belangrijk dat leerlingen mogen groeien in het op een meer zelfstandige wijze omgaan met werkmodellen.
- Methodisch handelen is een cyclisch gebeuren, het is belangrijk dat leerlingen in de 3de graad leren dat men vanuit de fase van de evaluatie, of vanuit andere of bijkomende vragen/wensen/behoefte van de gebruiker, het proces opnieuw vanaf de fase van het informeren doorloopt.

Informereren

Onderliggende doelen:

De leerling:

- informeert zich over de opdracht (H) en verzamelt de nodige gegevens.

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 2^{de} graad leerden leerlingen zich informeren over de opdracht, de visie van waaruit er wordt gewerkt, het werkmodel/planning/pictogrammen/symbolen, de vraag en context van de opdracht, de doelgroep voor wie de opdracht is, de methode, de materialen en benodigdheden die men nodig heeft, de evaluatiecriteria van de opdracht.

Wenken:

- Leerlingen een stappenplan aanreiken of dit samen met de leerlingen aanmaken,....
- Leerlingen criteria aanreiken voor bronnengebruik (bronnen aanbieden)
- Belangrijk om rond deze doelstelling overleg te plegen met de leraren PAV/Nederlands/MAVO...
- Bij het werken rond deze doelstelling is het belangrijk om het belang van deze fase aan te tonen in functie van het werken rond competenties.

Plannen**Onderliggende doelen:**

De leerling:

- plant een opdracht volgens criteria (H).
- maakt afspraken met de gebruiker.
- organiseert het eigen werk.

Toelichting:Beginsituatie:

- In de 2^{de} graad leerden leerlingen een opdracht plannen volgens een bepaalde methode/werkmodel, ze leerden een werkvolgorde bepalen, ze leerden materialen en benodigdheden ophoesten en klaar zetten en ze leerden afspraken maken in functie van de planning en uitvoering van taak/opdracht.

Wenken:

- Verschillende werkmodellen gebruiken (beroep doen op de werkmodellen die worden gebruikt op de stageplaatsen).
- Leerlingen stappenplannen aanreiken en leren gebruiken.

Uitvoeren**Onderliggende doelen:**

- voert een opdracht uit volgens criteria (H).
- volgt een plan/werkvolgorde/procedure/technische fiche/protocol correct op.
- werkt zelfstandig.
- licht het eigen handelen toe aan de gebruiker, verantwoordelijke.
- houdt tijdens het handelen rekening met anderen.

Toelichting:Duiding:

- Plan: plan van aanpak voor kleine opdrachten die binnen de eigen bevoegdheid vallen.

Beginsituatie:

- In de 2^{de} graad leerden leerlingen een opdracht uitvoeren onder directe begeleiding en aan de hand van duidelijke instructies. Ze leerden een opdracht uitvoeren vanuit een bepaalde visie, volgens

planning en volgens een bepaalde methode. Ze leerden het belang van het naleven van regels en afspraken. Ze leerden het resultaat van een opdracht voorstellen volgens bepaalde evaluatiecriteria.

Wenken:

- Tijdens de fase van het uitvoeren wijzen op het belang van observeren, rapporteren (1.10) en van het anticiperen op doelgroep / gebruiker.

Evalueren

Onderliggende doelen:

De leerling:

- controleert het verloop en de resultaten van een opdracht aan de hand van criteria.
- bevraagt de tevredenheid van de gebruikers.
- formuleert concrete werkpunten.

Wenken:

- Leerlingen werkmodellen aanreiken en leren gebruiken om te evalueren.
- Aandacht besteden aan het evalueren van gehanteerde stappenplannen tijdens de fase van de uitvoering (overeenstemming methode, werkmodel, protocol,...zoals gepland)
- Samen met de leerlingen evaluatiecriteria (in relatie tot de doelen van de opdracht) bepalen alvorens de leerlingen een opdracht aanvaatten.
- Leerlingen eerst zichzelf laten evalueren alvorens als leraar feedback te geven of te beoordelen.

Toelichting:

Beginsituatie:

- Leerlingen leerden in de 2^{de} graad het verloop van een opdracht evalueren aan de hand van een werkmodel. Ze leerden verduidelijken wat goed en minder goed verliep tijdens de opdracht en waarom. Ze leerden nagaan of de resultaten voldeden aan vooropgestelde criteria en ze bevraagden de tevredenheid van de doelgroep.

Derde graad

- Naar leerlingen toe is het belangrijk om na opdrachten zowel tijd te besteden aan evalueren als aan reflecteren (1.11).

Duiding

- "Bij een evaluatie kijkt een persoon of een groep terug op het verrichten van een bepaalde taak. De taak, of het volbrengen er van staat centraal. Het eindresultaat van de taak wordt beoordeeld, alsook het proces dat tot het eindresultaat heeft geleid. Op grond van deze evaluatie worden werkpunten (doelen) bijgesteld. Het verschil met reflecteren (1.11): bij reflectie staat de persoon met zijn denken, handelen, voelen centraal."²¹

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht respectvol handelen (1.3)
- Over het kwaliteitsbewust handelen reflecteren (1.11)

²¹ Mirjam Groen, Reflecteren: de basis, Wolters/Noordhoff, 2006, p.32.

MILIEUBEWUST HANDELEN

1.5 Bij de uitvoering van een opdracht milieubewust handelen volgens de geldende richtlijnen²².

Onderliggende doelen:

De leerling:

- beperkt en sorteert afval (H).
- kiest of koopt materialen en benodigdheden aan die zo weinig mogelijk negatieve effecten voor het milieu hebben. (H)
- doseert het energie- en watergebruik (H).
- leeft milieuvorschriften na.

Wenken:

- Leerlingen, via opdrachten, het omgaan met afval op stageplaatsen laten observeren.
- Werken aan de hand van een afvalkalender.
- Samenwerken met MOS.

Toelichting:

Duiding

- We spreken van 'milieubewust handelen' omdat dit een concreter begrip is dan 'duurzaamheid'. Het is wel belangrijk dat leerlingen het milieubewust handelen kaderen binnen visies rond duurzame ontwikkeling. (totaalvisie).

Samenhang met andere leerplandoelstellingen

- Bij de uitvoering van een opdracht respectvol handelen (1.3)
- Bij de uitvoering van een opdracht methodische handelen (1.4)
- Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen volgens de geldende richtlijnen (1.6)
- Bij de uitvoering van een opdracht ergonomisch handelen (1.7)
- Bij de uitvoering van een opdracht hygiënisch handelen volgens de geldende richtlijnen (1.8)

VEILIG HANDELEN

1.6 Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen volgens de geldende richtlijnen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt het belang van preventie en bescherming op het werk.
- informeert zich vanuit risicoanalyse, werkpostfiche, werkplaatsreglement en preventiemaatregelen over de geldende richtlijnen en hun belang.
- herkent en interpreteert veiligheidssignalisaties.

²² Met het begrip 'geldende richtlijnen' verwijzen we naar wettelijke reglementeringen/procedures die geldend zijn binnen voorzieningen (stageplaatsen/werkplekieren), school, ed.

- interpreteert een evacuatieplan.
- past de geldende richtlijnen die eigen zijn aan de setting:
 - m.b.t. persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's),
 - m.b.t. brandveiligheid
 - bij evacueren
 - m.b.t. materialen en benodigdheden
 - m.b.t. psychosociale veiligheid

Wenken:

- Werken rond evacuatieoefeningen op school (voor leerlingen op stage vertrekken).
- Kinderopvang: omgaan met veiligheid is een steeds belangrijker item in de opvang: zie website Kind en Gezin. Wanneer leerlingen als logistiek medewerker stage lopen in de kinderopvang is dit een belangrijk aandachtspunt.
- Filmpjes/brochures over veiligheid op het werk: www.beswic.be; <http://www.napofilm.net>.
- Werken aan de hand van concrete situaties/casussen, stappenplannen (werkmodellen), aandachtspunten,... vanuit de stagepraktijk.

Toelichting:

- Geldende richtlijnen die eigen zijn aan de setting zoals: het melden van incidenten, afsluiten en openen van lokalen, preventiemaatregelen om ongevallen te voorkomen,...
- Leerplandoelstelling m.b.t. Eerste hulp komt aan bod in specifieke module 'werken als logistiek assistent in ziekenhuizen en zorginstellingen'.
- Vanaf 1 december 2010 is het gebruik van H- en P-zinnen verplicht (Hazard en Precaution), R- en S- zinnen mogen nog gebruikt worden in een overgangperiode tot 2015.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht respectvol handelen (1.3)
- Bij de uitvoering van een opdracht methodisch handelen (1.4)
- Bij de uitvoering van een opdracht ergonomisch handelen (1.7)
- Bij de uitvoering van een opdracht hygiënisch handelen (1.8)

ERGONOMISCH HANDELEN

1.7 Bij de uitvoering een opdracht ergonomisch handelen volgens de geldende richtlijnen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- heft en tilt voorwerpen rugsparend (H).
- neemt bij de uitvoering van een opdracht een ergonomische houding aan zoals bij staan, zitten, hanteren van voorwerpen (H).
- past op een veilige en ergonomische wijze hef- en tiltechnieken/transfertechnieken/verplaatsingstechnieken bij gebruikers toe.
- hanteert de technische hulpmiddelen correct bij het positioneren, mobiliseren en transporteren van de gebruiker.
- houdt rekening houden met de mogelijkheden en beperkingen van de gebruiker.

- stimuleert de zelfstandigheid van de gebruiker.
- past bij de uitvoering van een opdracht de werkpostschikking toe(H).

Wenken:

- Rugpreventie start op school bij het inoefenen van vaardigheden.
- Bruikbaar filmpje: <http://www.youtube.com/beswic>
- Brochures en opleidingen: www.idewe.be; RTC's.
- Brochures 'Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg: www.werk.belgie.be; Preventie van musculoskeletale aandoeningen (MSA) voor het personeel uit de sector van de thuishulp.

Toelichting:

- In de 2de graad leerden leerlingen over het bewegingsstelsel van de mens. Het is zinvol om leerlingen te appelleren op deze reeds verworven kennis in functie van het werken rond het belang van ergonomisch handelen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht respectvol handelen (1.3)
- Bij de uitvoering van een opdracht methodisch handelen (1.4)
- Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen (1.6)
- Bij de uitvoering van een opdracht hygiënisch handelen (1.8)

HYGIENISCH HANDELEN

1.8 Bij de uitvoering van een opdracht hygiënisch handelen volgens de geldende richtlijnen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- informeert zich vanuit risicoanalyse, werkpostfiche, werkplaatsreglement en preventiemaatregelen over de geldende richtlijnen en hun belang.
- past geldende richtlijnen toe m.b.t. persoonlijke hygiëne (H).
- past geldende richtlijnen toe m.b.t. voedselveiligheid/voedselhygiëne:
 - licht gevaren bij maaltijdbereiding en –distributie toe;
 - voorkomt kruisbesmetting (H);
 - scheidt droog-nat, vuil-proper, warm-koud;
 - houdt rekening met voorschriften m.b.t. temperatuur;
 - concretiseert FIFO en FEFO-principes.
 - past geldende richtlijnen toe m.b.t. zorg voor de gebruiker zoals toepassen van maatregelen tegen infectiegevaar, voorzorgsmaatregelen bij gezondheidsklachten.
 - past geldende richtlijnen toe m.b.t. materialen en benodigdheden zoals het hygiënisch reinigen en desinfecteren.

Wenken

- Linken met competenties: bv belang van werken rond handhygiëne en andere preventiemaatregelen en de relatie met ontstaan van (ziekenhuis)infectie, salmonella,...

(voedselveiligheid/hygiëne), legionella,....

- Gebruik maken van informatie van de Hoge gezondheidsraad, brochure, aanbevelingen inzake handhygiëne tijdens de zorgverlening (uitgave januari 2009 – HGR NR 8349).
- Werken met campagnemateriaal 'U bent in goede handen' (Vlaamse overheid): woonzorg, ziekenhuizen,...
- Website Kind en Gezin (kinderopvang) biedt bruikbaar materiaal in leerlingentaal en wetenschappelijk dossier met achtergrond voor leraren.
- Brochures en bronnen i.v.m. voedselveiligheid: www.favv.be Bv. Het deel over Goede Hygiënepraktijken uit de autocontroleleids voor de kinderopvang, is ook zeer bruikbaar i.v.m. C2.
- Leerlingen maakten in de 2^{de} graad kennis met kleurencodes. Bij reinigen en ontsmetten leerlingen met kleurendoeken laten werken.

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 2^{de} graad leerden leerlingen hygiënisch handelen en kruisbesmetting voorkomen. Ze verduidelikten de geldende richtlijnen m.b.t. voedselveiligheid bij een opdracht. Ze leerden bij het uitvoeren van een opdracht zorg dragen voor persoonlijke hygiëne zoals het verzorgen van handen, nagels en haren, alsook het gebruik van PBM's. Ze leerden de handen wassen volgens de richtlijnen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht methodisch handelen (1.4)
- Bij de uitvoering van een opdracht milieubewust handelen (1.5)
- Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen (1.6)
- Bij de uitvoering van een opdracht ergonomisch handelen (1.7)
- Bij de uitvoering van een opdracht economisch handelen (1.9)

ECONOMISCH HANDELEN

1.9 Bij de uitvoering van een opdracht economisch handelen volgens de geldende richtlijnen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- handelt vanuit een bewust zijn van prijs/kwaliteit verhoudingen.
- houdt rekening met werktempo.
- selecteert en beperkt materialen en benodigdheden (H).
- onderhoudt materialen en benodigdheden (H).
- verzamelt en sorteert en bergt materialen en benodigdheden op volgens richtlijnen.
- zorgt voor bevoorrading.
- controleert gestockeerde materialen en benodigdheden waaronder (voedings)producten op houdbaarheid.
- stockeert volgens FEFO-principes.
- inventariseert eenvoudige stocks.

- werkt aan de hand van een budget (H).

Wenken:

- Interessante bron: www.oivo.be

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 2^{de} graad leerden leerlingen binnen de context van de school economisch handelen. Er werd aandacht besteed aan budget; kiezen, kopen, gebruiken van materialen en benodigdheden volgens criteria; selecteren en beperken van materialen en benodigdheden, het onderhouden van materialen en benodigdheden en aan de invloed van reclame op het eigen aankoopgedrag.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht respectvol handelen (1.3)
- Bij de uitvoering van een opdracht methodisch handelen (1.4)
- Bij de uitvoering van een opdracht milieubewust handelen (1.5)
- Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen (1.6)
- Bij de uitvoering van een opdracht hygiënisch handelen (1.8)

OBSERVEREN, INTERPRETEREN, RAPPORTEREN

1.10 Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- observeert gericht.
- registreert gegevens.
- licht het verschil tussen observeren en interpreteren toe in verschillende situaties en past dit toe.
- hanteert observatiemethodes.
- rapporteert mondeling (in een 1-1 relatie) en schriftelijk bij het uitvoeren van taken.
- merkt veranderingen/problemen op die zich voordoen tijdens de uitvoering van een taak en meldt deze aan de bevoegde persoon.

Wenken

- Linken met AD2 en competenties.
- Werken met rollenspelen, videoregistratie.
- Aandacht voor automatisatie en digitalisatie (werkveld)

Toelichting:

Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen de begrippen waarnemen, observeren en registreren verduidelijken en het verschil toelichten. Er werd gewerkt rond het belang van observeren. Onder directe begeleiding en met ondersteuning van een werkmodel werkten leerlingen rond het observeren, registreren van het menselijk gedrag.

Derde graad

- In de 3de graad wordt er gewerkt rond het verschil tussen observeren en interpreteren en werken ze rond deze doelstelling in concrete beroepssituaties. Het betreft nu de totale beroepscontext: menselijk gedrag, materiële omgeving, enz.
- Het is belangrijk dat leerlingen leren groeien in het handelen vanuit observaties en dat ze de samenhang leren zien met de cyclus van het methodische handelen (observeren = vorm van informatie verwerven).

Specialisatiejaar

- In het specialisatiejaar komt het rapporteren in een team aan bod.

REFLECTEREN

1.11 Over het kwaliteitsbewust handelen reflecteren*.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- reflecteert over het handelen en de beleving van de situatie.
- formuleert kwaliteiten en aandachtspunten.
- stuurt onder begeleiding het eigen handelen.

Wenken:

- Leerlingen reflectiemodellen aanreiken.
- Werken met het kwaliteitenspel.
- Werken met portfolio, supervisie,...
- Werken rond ethisch reflecteren: Wat is goede zorg vanuit de beleving van de gebruiker? Geef ik de goede zorg? En geef ik die om de goede reden? Effect van perspectiefwissel?
- Nadenken over eigen ervaringen in het kader van menswaardigheid/respectvol handelen. Hebben we op een menswaardige, respectvolle manier gehandeld?

Toelichting:

- Het is belangrijk dat leerlingen niet enkel leren reflecteren op situaties en het eigen handelen tijdens lessen en klasgebeuren maar ook op situaties en op het eigen handelen tijdens het werkplekleren.
- Vanuit een reflectie op het eigen handelen, het formuleren van werkpunten leren leerlingen de samenhang zien met de cyclus van het methodisch handelen.
- Reflectie op kwaliteitsbewust handelen: In het zorg dragen voor en in het ondersteunen van andere mensen heb je een verantwoordelijkheid om na te denken over wat goede zorg is. Goede zorg is die zorg die het meest aansluit bij de ander. Soms kan dit ook betekenen dat men een bepaalde zorg niet geeft. Bv. Je krijgt als logistiek assistent de taak om de gebruikers van een bepaalde afdeling naar een animatieactiviteit te brengen. Een bepaalde gebruiker heeft hier geen zin in. Goede zorg geven is bv. Onderhandelen en afspreken dat mijnheer vandaag niet deelneemt aan de activiteit, maar dat je hem morgen opnieuw komt uitnodigen. De kwaliteit van de zorg is dus meer dan het eenzijdig beslissen van de zorgverlener over wat goed is voor de ander. Dit kan enkel kaderen in het kader van een zorgrelatie tussen zorgontvanger en zorgverlener. We zorgen vanuit een relationeel mensbeeld: mensen horen voor elkaar te zorgen (wederkerigheid). De waardigheid

van zorgverlener en zorgontvanger wordt bewaakt. Iedereen heeft er deugd van, iedereen wordt er beter van.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht methodisch handelen: evalueren (AD1:1.4)

AD2 Binnen een welomschreven opdracht mondeling (in een 1-1 relatie) en schriftelijk communiceren.

Context: zie leerplan!

Wenken:

- De optie waarvoor de school kiest (keuzemodule) en dus de competenties waarrond de leerlingen zullen werken (C1 + Cx), bepalen de contexten waarbinnen de leerplandoelstellingen m.b.t. AD2 worden bereikt. Het is dan ook aangewezen deze doelstellingen uit te werken in samenhang met de modules.
- Voor de concretisering van de leerplandoelstellingen naar de context van de competenties, is het zinvol te werken met situatieschetsen, rollenspelen,...vanuit de stagepraktijk, rekening houdend met de eigenheid van de gebruikersgroep (ouderen, kinderen, klanten,...)
- Bij het werken rond communicatie is het belangrijk om aandacht te besteden aan de houding van leerlingen tijdens het communiceren. Respectvol handelen, empathisch zijn,...(AD1: 1.3, 1.10) zijn fundamenteel bij het zorg dragen voor het menselijk functioneren van gebruikers (competenties 1,2,...,5). Communicatie is een wezenlijk onderdeel van dit zorg dragen.
- Leerlingen verschillende soorten gesprekken en communicatieve vaardigheden in de klas laten inoefenen via rollenspelen. Oefening is belangrijk. Het werken met videoregistraties is voor leerlingen zeer verhelderend. Leraar dient zelf ook onmiddellijke en concrete feedback te geven op het communicatieve gedrag van leerlingen én de kans te geven tot opnieuw proberen ...
- In de 2^{de} graad werd er heel wat aandacht besteed aan het herkennen, benoemen en expressief uitdrukken van gevoelens. Omdat dit een voorwaarde is om vlot te communiceren, is het aangewezen om - in relatie tot leerplandoelstellingen - hierrond verder te werken (zie AD1: 1.3).
- Opdrachten formuleren per stageperiode (in relatie met doelstellingen vanuit andere AD's en competenties).
- Leerlingen via supervisie, (stage)ervaringen (leren) duiden.
- Werken met situatieschetsen, simulaties, rollenspelen...
- Feedback geven en ontvangen op voorbeelden van medeleerlingen.

Toelichting:

Beginsituatie

- In de 2de graad voerden leerlingen onder directe begeleiding dagdagelijkse gesprekken (gelegenheidsgesprekken) met medeleerlingen, gezonde kinderen van 2,5 tot 10 jaar en met gezonde volwassenen.

Derde graad

- In de 3de graad is het belangrijk dat leerlingen hun kennis, vaardigheden en attitudes verdiepen, uitbreiden en aanwenden binnen de context van het leerplan.
- Het is belangrijk dat leerlingen vaardiger worden in het communiceren en dat ze in dagdagelijkse beroepssituaties **eenvoudige gesprekken** leren voeren in een 1-1 relatie: **ondersteunende en functionele gesprekken** met gebruiker en hun sociaal netwerk, **functionerings- en evaluatiegesprekken** met leraar, mentor, verantwoordelijke en **rapporteren** aan een verantwoordelijke.
- Het is belangrijk dat er een leerlijn wordt opgebouwd van het communiceren in een 1-1 relatie naar het communiceren met (meerdere) personen in concrete situaties: bv. gesprek met stagebegeleider

en mentor, gesprek met gebruiker, gesprek met een familielid, gesprek met gebruiker en familielid ...

- In de 3de graad is het in functie van het bereiken van de competenties noodzakelijk om integratie te bewerkstelligen met AD1, AD3, AD4 en met de leerplandoelstellingen van de specifieke modules..
- Afhankelijk van de modules die de school aanbiedt, kunnen de onderliggende leerplandoelstellingen, in relatie tot de te bereiken competenties, anders worden geconcretiseerd.

Tijdsbesteding:

Het lijkt ons aangewezen om min. 2u/week te besteden aan het bereiken van de leerplandoelstellingen AD2 + AD3 in relatie tot AD1: 1.3 en 1.10 (in samenhang met modules).

Samenhang met vakken van de basisvorming:

PAV:

- Bereidheid en durf tonen om (33):
 - Te luisteren, te spreken, gesprekken te voeren en te schrijven;
 - Het taalgebruik te verzorgen.
- Mondeling argumenteren (15).
- Bij het luisteren en het lezen, indien nodig volgende strategieën te gebruiken (7):
 - Een spreekkader;
 - Aangeboden ondersteunend visueel materiaal.
- Zich bij het lezen en luisteren blijven concentreren, ondanks het feit dat men niet alles begrijpt (8).
- Zelfstandig en in concrete situaties relevante en toegankelijke informatie mondeling en schriftelijk gebruiken (4):
 - Essentie uit gesproken teksten;
 - Essentie uit geschreven teksten;
 - Essentie uit beeldmateriaal;
 - Essentie uit ICT-bronnen;
 - Concrete informatie uit tabellen, grafieken, diagrammen en kaarten.
- Zelfstandig en in concrete situaties mondeling en schriftelijk informatie inwinnen en meedelen (5):
 - Formele informatie;
 - Informele informatie
- Zelfstandig analoge of digitale hulpmiddelen gebruiken om de communicatie te optimaliseren, zoals (6):
 - Een verklarend woordenboek;
 - Een spellingwijzer;
 - Een schrijfkader of standaard tekststructuur;
 - Een spreekkader of standaard tekststructuur;
 - Software;
 - Aangeboden ondersteunend visueel materiaal;

- Lay-out.
- Reflecteren om de maatschappelijke weerbaarheid te verhogen (22):
 - Kritische benadering van de media.

Vermits de doelstellingen van PAV zijn gebaseerd op eindtermen, vind je dezelfde of gelijkaardige doelen eveneens in de leerplannen van de vakken Nederlands, MAVO.

VISIE

2.1 Verschillende elementen van het communiceren en de eigen communicatie situeren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden.

Wenken:

- Starten met model uit 2^{de} graad en dit verder verfijnen en uitbreiden.

Bv.: Zoek samen met de leerlingen naar situaties waarin de communicatie mank liep (bv. Stage-ervaringen met gebruikers en/of medewerkers). Analyseer de situaties aan de hand van het door het lerarenteam gebruikte kader om beter te begrijpen waar het fout liep. Zoek met behulp van het kader naar een andere aanpak die tot betere resultaten zou leiden. Bv. Na een kritische bemerking van de stagebegeleider wordt de leerling woedend. Toegepast op de relatiewijzer: Aanvallend gedrag lokt opstandig gedrag van leerling uit, dit zorgt vaak voor een escalatie. Als de leerling op een andere manier reageert, lokt hij een ander gedrag van de begeleider uit.

Toelichting:

Beginsituatie

- In de 2de graad werkten leerlingen reeds met een kader om gedrag en sociale interacties te duiden (axenroos, Roos van Leary, relatiewijzer ...).

Derde graad

- Het is aangewezen om met hetzelfde kader te werken als in de 2de graad.
- Bij het werken rond de leerplandoelstellingen uit AD2 is het belangrijk om telkens opnieuw dit kader toe te passen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- De verschillende sociale interacties tijdens het samenwerken situeren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden (AD3:3.1)

VLOT COMMUNICEREN

2.2 Vlot en respectvol communiceren in een 1-1 relatie.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- voert in dagdagelijkse beroepssituaties eenvoudige gesprekken in een 1-1 relatie.

- doorloopt de verschillende fasen bij het communiceren zoals groeten, zichzelf voorstellen, kennismaken, onthalen/verwelkomen, een gesprek afsluiten, afscheid nemen (H).
- hanteert communicatieve vaardigheden:
 - gebruikt ik-boodschappen (H)
 - luistert actief (H)
 - heeft aandacht hebben voor de afstemming tussen verbale en non-verbale communicatie (H)
 - geeft en ontvangt feedback (H)
 - stelt vragen (H)
 - vraagt door;
 - vraagt toestemming;
 - informeert (volgens afspraken)
 - maakt afspraken.

Wenken:

- Werken met casussen, rollenspelen, simulaties, videoregistraties.
- Voldoende tijd en aandacht voor het eigene van de communicatie met specifieke gebruikersgroepen (in relatie tot stageplaatsen).
- Via videoregistraties reflecteren over het vlot en respectvol communiceren.
- Eigen (stage)ervaringen verwerken via intervisie.
- Werken met filmfragmenten: vb. The Doctor (1991): verschil in beleving tussen zorgverlener en zorgvrager.

Toelichting:

Duiding:

- Het communiceren kan verbaal en non-verbaal zijn.
- Eenvoudige gesprekken in dagdagelijkse beroepssituaties: gesprekken die een logistiek medewerker binnen haar/zijn bevoegdheid voert (zie toelichting bij AD):
 - Ondersteunende gesprekken met gebruikers en hun sociaal netwerk.
 - Functionele gesprekken met gebruikers en hun sociaal netwerk;
 - Rapporteren aan een verantwoordelijke.

Beginsituatie:

- In de 2de graad leerden leerlingen het communicatieschema verduidelijken, het verschil tussen inhoud- en betrekkningsniveau verduidelijken, verschillende fasen in de communicatie verduidelijken (groeten, zichzelf voorstellen/kennismaken, een gesprek voeren, afscheid nemen) en doorlopen. Ze oefenden communicatieve vaardigheden (aangeduid met een H) in binnen de context van het leerplan van de 2de graad (in een 1-1 relatie, binnen de context van de dagelijkse gesprekken).

Derde graad:

- In de 3de graad wordt het aanwenden van communicatieve vaardigheden uitgebreid en verdiept (aantal vaardigheden; contexten: aard van het gesprek, situatie ...).
- Informeren: in de 3de graad leren leerlingen de gebruiker informeren over het eigen handelen en over de taak/opdracht. Het is hierbij belangrijk de link te leggen met respectvol handelen. Zo is het bv. als

logistiek assistente in zorginstellingen niet voldoende om een gebruiker in te lichten over 'wat men komt doen', maar deze ook om toestemming vragen om 'dit te doen' ... Het is ten aanzien van de gebruiker belangrijk dat men leert aangeven wat de eigen taak is en indien nodig door te verwijzen naar andere zorgverleners of hulp in te roepen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht respectvol handelen (AD1:1.3)
- Eenvoudige (organisatiegebonden) administratieve opdrachten uitvoeren (AD2:2.5)

2.3 Vlot communiceren en hierbij gebruik maken van communicatiemiddelen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- maakt gebruik van communicatiemiddelen binnen een professionele context.
- past (n)etiquette toe bij het gebruik van communicatiemiddelen.

Wenken

- (In functie van stage) leerlingen praktische opdrachten geven om verschillende communicatiemiddelen te gebruiken.
- Men hoeft hier geen aparte 'lessen' rond op te bouwen. Dit thema kan behandeld worden als er een concrete aanleiding is, bv. Als leerlingen naar een leraar of stageplaats mailen, SMS' en of telefoneren. Dergelijke mails kunnen als voorbeeld worden gehanteerd (met toestemming van de leerling) om te werken rond (n)etiquette ed.
- Werken rond belang van het beroepsgeheim in het omgaan met communicatiemiddelen.

Toelichting:

Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen de vaardigheden toepassen binnen de schoolcontext en de eigen leefwereld (met aandacht voor veiligheid, het bewaken van eigen grenzen ...).

Derde graad

- Het is belangrijk aandacht te besteden aan nieuwe ontwikkelingen, o.a. gebruik van intranet binnen organisaties, het gebruik van nieuwe media door gebruikers ...
- Leerlingen maken gebruik van sociale netwerken. Het is belangrijk hen er op te wijzen dat rekening houden met het beroepsgeheim ook hier noodzakelijk is.
- Een logistiek medewerker dient over ICT-vaardigheden te beschikken. Het is afhankelijk van de keuze die school maakt (t.a.v. vorming in het algemeen) hoe ICT-vaardigheden en het omgaan met ICT binnen de opleiding aan bod komen.
- ICT: GSM, I-pod, Smartphone, sociale netwerksites, Tablet,....

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Vlot communiceren en hierbij gebruik maken van communicatiemiddelen (AD3:3.4).

2.4 De eigen communicatie afstemmen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- stemt de communicatie in een 1-1 relatie af op de ander (H) en houdt hierbij rekening met taalgebruik, verstaanbaarheid, lichaamstaal, inhouds- en betrekkningsniveau.
- stemt de communicatie in een 1-1 relatie af op de situatie (H)
- stemt de communicatie in een 1-1 relatie af op de ander in relatie tot de situatie.

Wenken:

- Werken met rollenspelen: bv. leerlingen een bepaalde situatie meerdere keren laten spelen, waarbij de rol van de tegenspeler telkens verandert: van medeleerling, leraar, gebruiker, verzorgende op stage, directeur, diensthoofd op stage,....Leerlingen leren zo hun communicatie af te stemmen op de persoon in kwestie.
- Werken met videoregistraties van oefensessies/rollenspelen en deze bespreken.

SCHRIFTELIJK COMMUNICEREN

2.5 Eenvoudige (organisatiegebonden) administratieve opdrachten uitvoeren.

Onderliggende doelen:

De leerling voert opdrachten uit die aangepast zijn aan de setting (zorginstelling, winkel, magazijn, keuken, enz.) en:

- vult administratieve documenten in.
- haalt en brengt documenten, papieren, dossier, post weg.
- noteert en geeft menukeuzes en bestellingen van gebruikers door volgens de geldende richtlijnen.
- kijkt leveringsbonnen na.
- past eenvoudige basisvaardigheden informatica toe zoals het invullen van een rekenblad, tekstverwerking.

Wenken:

- Schriftelijk communiceren kwam nog niet aan bod in de 2^{de} graad, het is dan ook belangrijk leerlingen voldoende oefenkansen te bieden.
- Het is aangewezen om te werken met concrete toepassingen/formulieren/programma's/..eigen aan de stageplaatsen/werkveld/settings.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht economisch handelen (AD1:1.9)
- Bij de uitvoering van een opdracht vlot communiceren en hierbij gebruik maken van communicatiemiddelen (AD2: 2.3)

REFLECTEREN

2.6 Op de eigen communicatie reflecteren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- reflecteert over de eigen communicatie in een 1-1 relatie binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden (H).
- reflecteert over het eigen communiceren en de beleving van de situatie.
- formuleert kwaliteiten en aandachtspunten.
- stuurt onder begeleiding het eigen communiceren bij.

Wenken:

- Leerlingen reflectiemodellen aanreiken.
- Werken met kwaliteitenspel.
- Werken met portfolio, supervisie,...
- Werken rond ethisch reflecteren: Wat is goede zorg vanuit de beleving van de gebruiker? Geef ik de goede zorg (o.a. communiceren)? En geef ik die om de goede reden? Effect van perspectiefwissel?
- Nadenken over eigen ervaringen in het kader van menswaardigheid/respectvol handelen. Hebben we op een menswaardige, respectvolle manier gehandeld?

Toelichting:

- Het is belangrijk dat leerlingen niet enkel leren reflecteren op situaties en het eigen handelen tijdens les- en klasgebeuren maar ook op situaties en op het eigen handelen tijdens het werkplekleren.
- Vanuit een reflectie op het eigen handelen, het formuleren van werkpunten leren leerlingen de samenhang zien met de cyclus van het methodisch handelen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht methodisch handelen: evalueren (AD1:1.4)

AD3 Binnen een welomschreven opdracht in team en in een organisatie werken.

Context: zie leerplan!

Wenken:

- De optie waarvoor de school kiest (keuzemodule) en dus de competenties waarrond de leerlingen zullen werken (C1 + Cx), bepalen de contexten waarbinnen de leerplandoelstellingen m.b.t. AD3 worden bereikt. Het is dan ook aangewezen deze doelstellingen uit te werken in samenhang met de modules.
- Voor de concretisering van de leerplandoelstellingen naar de context van de competenties, is het zinvol te werken met situatieschetsen, rollenspelen,... vanuit de stagepraktijk, rekening houdend met de eigenheid van de organisatie/team.
- Bij het werken rond het communiceren (link met AD2) en het samenwerken in team is het belangrijk om aandacht te besteden aan de houding van leerlingen. Respectvol handelen, empathisch zijn,...(AD1: 1.3) zijn fundamenteel bij het in een organisatie, in team werken.
- Werken met rollenspelen, videoregistraties, simulaties, situatieschetsen.
- Opdrachten formuleren per stageperiode.
- Leerlingen via intervisie, (stage)ervaringen leren duiden.
- Feedback geven en ontvangen op voorbeelden van medeleerlingen. (zie ook wenken bij AD2)

Toelichting:

Beginsituatie

In de 2de graad leerden leerlingen onder directe begeleiding, binnen een klasgroep in groep werken.

Derde graad

Het is belangrijk om leerlingen te appelleren op reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes. In de 3^{de} graad zullen leerlingen hun kennis, vaardigheden en attitudes verder verdiepen, uitbreiden en aanwenden binnen de context van dit leerplan.

Het is belangrijk dat leerlingen leren **werken in een organisatie**, leren **communiceren en werken in team**, deelnemen aan teamoverleg, leren **samenwerken** met andere zorgverleners.

In de 3de graad is het in functie van het bereiken van de competenties noodzakelijk om integratie te bewerkstelligen met AD1, AD2, AD4 en met de leerplandoelstellingen onderliggend aan de competenties.

Afhankelijk van de keuzemodule die de school aanbiedt, kunnen de onderliggende leerplandoelstellingen, in relatie tot de te bereiken competenties, anders worden geconcretiseerd.

Tijdsbesteding:

Het lijkt ons aangewezen om min. 2u/week te besteden aan het bereiken van de leerplandoelstellingen AD2 + AD3 in relatie tot AD1: 1.3 en 1.10 (in samenhang met de modules)

Samenhang met vakken van de basisvorming:

PAV:

- Zelfstandig opdrachten in groep realiseren via volgende stappen (14)
 - Het overleg;
 - De planning;
 - De organisatie;
 - De uitvoering;
 - De reflectie;
 - De evaluatie;
 - De bijsturing.

Vermits de doelstellingen van PAV zijn gebaseerd op eindtermen, vind je dezelfde of gelijkaardige doelen eveneens in de leerplannen van de vakken Wiskunde, Nederlands, MAVO.

VISIE

3.1 Verschillende sociale interacties tijdens het samenwerken situeren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- licht verschillende rollen en posities in een team toe (H).
- licht de rol en positie van de verschillende teamleden toe.
- licht de eigen rol van leerling/stagiair binnen het team toe.
- functioneert in team.
- respecteert werkafspraken.
- gaat om met verschillen in een team.
- gaat om met conflicten in een team.

Wenken:

- Groepswork kan een methodiek zijn om rond deze doelstelling te werken. De inhoud en het resultaat van het groepswork staan dan niet centraal, maar wel het proces en de samenwerking. Er kan afgewisseld worden tussen groepswork waarbij de leraar zelf de rollen toekent (voorzitter, secretaris, woordvoerder,...) en groepswork waarbij de taakverdeling wordt overgelaten aan de leerlingen zelf. Interessant om te bespreken: wie voelt zich goed in welke rol, wat zorgde er voor dat zaken fout liepen of dat het net vlot ging....? Tip: Zie bv. ook coöperatief leren met CLIM methodiek!
- Conflicten in het team: linken met oefeningen van communicatie.

- Via rollenspelen en situatieschetsen teamconflicten analyseren.

Toelichting:Beginsituatie

In de 2de graad leerden leerlingen reeds de begrippen 'groep, groepssamenhang, rollen en posities en groepsnormen en -waarden', verduidelijken, toelichten en exploreren en verschillende sociale interacties tijdens het samenwerken situeren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Verschillende elementen van het communiceren en de eigen communicatie situeren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden (AD2:2.1)

ORGANISATIE

3.2 Werken in een instelling/organisatie.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- exploreert de werking van de organisatie.
- verduidelijkt de overlegorganen van de organisatie.

Wenken:

- Leerlingen het organogram van de stageplaats aan medeleerlingen laten toelichten.
- Werken met SQN managing tools (spel): een spel om eigenschappen en vaardigheden te ontdekken en te ontwikkelen ter bevordering van communicatie en samenwerking: doosje met 2 sets van 108 kaarten en spelregelboekje. (www.managementboek.nl)

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Handelen binnen de grenzen van de eigen deskundigheid (AD4:4.4)
- Kennismaken met verschillende vormen van beroepsuitoefening (directe en indirecte zorg) binnen de context van de directe zorg, binnen andere beroepscontexten van de logistiek medewerker en met de vereisten om deze beroepsvormen uit te oefenen (AD4:4.3)
- Kernelementen van het project/de/missie van een zorginstelling/organisatie en de wijze waarop deze worden geïmplementeerd in de dagelijkse beroepscontext exploreren en aanwenden (AD1:1.2)

VLOT COMMUNICEREN

3.3 Vlot en respectvol communiceren in team.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- doorloopt de verschillende fasen bij het communiceren zoals groeten, zichzelf voorstellen, kennismaken, onthalen/verwelkomen, een gesprek afsluiten, afscheid nemen (H).
- hanteert communicatieve vaardigheden bij het communiceren in team:

- gebruikt ik-boodschappen (H).
 - luistert actief (H).
 - heeft aandacht voor de afstemming tussen verbale en non-verbale communicatie (H);
 - geeft en ontvangt feedback (H);
 - stelt vragen (H);
 - vraagt door;
 - informeert (volgens afspraken);
 - formuleert een eigen mening;
 - maakt afspraken.
- neemt deel aan teamoverleg.
 - licht het onderscheid tussen formeel en informeel overleg toe.

Wenken:

- Werken met simulaties/rollenspelen/groepsopdrachten.
- Werken met reflectieopdrachten na stage-ervaringen.
- Belangrijk om communicatieve vaardigheden (aangeleerd in kader van AD2) ook effectief in te oefenen tijdens communiceren in groep.

Toelichting:

Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen het communicatieschema verduidelijken, het verschil tussen inhoud- en betrekkingniveau verduidelijken, verschillende fasen in de (groeps)communicatie verduidelijken (groeten, zichzelf voorstellen/kennismaken, een gesprek voeren, afscheid nemen) en doorlopen. Ze oefenden communicatieve vaardigheden (aangeduid met een H) in binnen de context van het leerplan van de 2de graad (in een klasgroep).

Derde graad

- In de 3de graad wordt het aanwenden van communicatieve vaardigheden uitgebreid en verdiept (aantal vaardigheden; contexten: in team ...).
- Informeren: in de 3de graad leren leerlingen de teamleden informeren over het eigen handelen en over de taak/opdracht.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Vlot en respectvol communiceren in een 1-1 relatie (AD2:2.2)
- Eenvoudige (organisatiegebonden) administratieve opdrachten uitvoeren (AD2:2.5)

3.4 Vlot communiceren en hierbij gebruik maken van communicatiemiddelen.

Onderliggende doelen:

- maakt gebruik van communicatiemiddelen binnen een professionele context.
- past (n)etiquette toe bij het gebruik van communicatiemiddelen.

Wenken:

- Bron: 'De 10 geboden van mobiele etiquette op het werk (via jobat.be)

Toelichting:Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen de vaardigheden toepassen binnen de schoolcontext en de eigen leefwereld (met aandacht voor veiligheid, het bewaken van eigen grenzen,...).

Derde graad

- Het is belangrijk aandacht te besteden aan nieuwe ontwikkelingen, o.a. gebruik van intranet binnen organisaties, het gebruik van nieuwe media door gebruikers ...
- Leerlingen maken gebruik van sociale netwerken. Het is belangrijk hen er op te wijzen dat rekening houden met het beroepsgeheim ook hier noodzakelijk is.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Vlot communiceren en hierbij gebruik maken van communicatiemiddelen (AD2:2.3)

3.5 De eigen communicatie afstemmen.**Onderliggende doelen:**

De leerling:

- stemt de communicatie in team af op de ander (H) en houdt hierbij rekening met taalgebruik en verstaanbaarheid, lichaamstaal, inhouds- en betrekkningsniveau.
- stemt de communicatie in team af op de situatie (H).
- stemt de communicatie in team af op de ander in relatie tot de situatie.

Wenken:

- Werken met rollenspelen, videoregistraties, supervisie,...
- Analyseren van briefing, overdracht.

SAMENWERKEN**3.6 Bij het realiseren van een gedelegeerde teamopdracht samenwerken.****Onderliggende doelen:**

De leerling:

- draagt bij aan een open en collegiale werksfeer door:
 - constructief samen te werken;
 - de taakverdeling te respecteren;
 - afspraken te maken en op te volgen.

Wenken:

- Bespreken van simulaties en situatieschetsen (bv. Over teamoverleg)
- Stilstaan bij en bespreken van conflictsituaties in de klas.
- Werken met groepsopdrachten.

Toelichting:Specialisatiejaren

Vergaderen in teamverband en groepsdynamica komen aan bod tijdens de specialisatiejaren.

Duiding

We beperken ons hier tot gedelegeerde taken. Binnen klasverband is het aangewezen om leerlingen ook rond opdrachten te laten uitvoeren die ze 'zelf' kozen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht respectvol handelen (AD1:1.3)
- Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen: psycho-sociale veiligheid (AD1:1.6)
- Kennismaken met verschillende vormen van beroepsuitoefening binnen de context van de directe zorg, de kinderopvang en met vereisten om deze beroepsvormen uit te oefenen (AD4:4.3)

REFLECTEREN**3.7 Over het werken in team en in een organisatie reflecteren.****Onderliggende doelen:**

- reflecteert over de eigen samenwerking binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden (H).
- reflecteert over het eigen handelen en over de beleving van de situatie.
- formuleert kwaliteiten en aandachtspunten.
- stuurt onder begeleiding het eigen handelen bij.

Wenken:

- Leerlingen reflectiemodellen aanreiken.
- Werken met kwaliteitspel.
- Werken met portfolio, supervisie,...

Toelichting:Derde graad

Het is belangrijk dat leerlingen niet enkel leren reflecteren op situaties en het eigen handelen tijdens les- en klasgebeuren maar ook op situaties en op het eigen handelen tijdens het werkplekleren.

Vanuit een reflectie op het eigen handelen, het formuleren van werkpunten leren leerlingen de samenhang

zien met de cyclus van het methodisch handelen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht methodisch handelen: evalueren (AD1:1.4)

AD4 Oriënteren op beroepen en voorbereiden op verder studeren of werken.

Context: zie leerplan!

Wenken:

- De optie waarvoor de school kiest (keuzemodule) en dus de competenties waarrond de leerlingen zullen werken (C1 + Cx), bepalen de contexten waarbinnen de leerplandoelstellingen m.b.t. AD4 worden bereikt. Het is dan ook aangewezen deze doelstellingen uit te werken in samenhang met de modules.
- Voor de concretisering van de leerplandoelstellingen naar de context van de competenties, is het zinvol te werken met situatieschetsen,...vanuit de stagepraktijk/setting, rekening houdend met de eigenheid van de organisatie/setting.

Toelichting:

Derde graad

In de 3de graad is het in functie van het bereiken van de competenties noodzakelijk om integratie te bewerkstelligen met AD1, AD2, AD3 en met de leerplandoelstellingen onderliggend aan de competenties.

Afhankelijk van de modules die de school aanbiedt, kunnen de onderliggende leerplandoelstellingen, in relatie tot de te bereiken competenties, anders worden geconcretiseerd.

Volgens de grenzen van de eigen deskundigheid handelen (4.4) is voor de leerlingen een belangrijke leerplandoelstelling die met alle andere algemene doelstellingen en competenties dient te worden geïntegreerd.

Tijdsbesteding:

Het lijkt ons aangewezen om min. 0,5u/week te besteden aan het bereiken van de leerplandoelstellingen AD4 in relatie tot AD1 (in samenhang met de modules).

Samenhang met vakken van de basisvorming:

PAV:

- Relevante aspecten van sociale wetgeving en arbeidsrecht kennen (17).
- Volgens de gangbare procedures solliciteren (18).

- Zelfstandig maatschappelijk relevante formulieren lezen, invullen, controleren en gebruiken (19).
- In functie van de leerlingen, de belangrijkste maatschappelijke voorzieningen, instellingen en mechanismen in de eigen regio verkennen en gebruiken (21).
- Mogelijkheden tot levenslang leren verkennen in functie van (34):
 - Persoonlijke ontwikkeling;
 - Beroepsmogelijkheden en beroepsvervolmaking;
 - Omscholing.

Vermits de doelstellingen van PAV zijn gebaseerd op eindtermen, vind je dezelfde of gelijkaardige doelen eveneens in de leerplannen van de vakken Wiskunde, Nederlands en MAVO.

4.1 De arbeids- (en stage)voorwaarden voor de logistiek medewerker (in opleiding) verduidelijken, toelichten en aanwenden.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt aspecten van sociale wetgeving en arbeidsrecht.
- verduidelijkt formulieren, procedures en reglementen.
- exploreert stagereglementering en stagevereisten.

Wenken:

- Werken aan de hand van formulieren, reglementering,...eigen aan de stageplaats/setting.
- Werken aan de hand van situatieschetsen, casussen,...

Toelichting:

Derde graad

In de lessen PAV/MAVO komen aspecten van sociale wetgeving en arbeidsrecht voor de burger aan bod en wordt er ook gewerkt rond leren solliciteren ed. We beperken ons hier tot de toepassing op de studierichting. Het is bij de uitwerking van deze doelstelling dan ook belangrijk om afspraken te maken met de leraren pav/mavo. Ofwel kiest men ervoor om bepaalde items in samenwerking uit te werken, ofwel maakt men afspraken omtrent de items die in de verschillende vakken worden uitgewerkt.

4.2 Verschillende beroepscontexten exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- maakt in functie van oriëntering en tewerkstelling kennis met:
 - settings van de modules die de eigen school aanbiedt.

- andere settings waarbinnen logistiek medewerkers tewerkgesteld worden.
- maakt kennis met de eigenheid van de verschillende settings en met de werkomstandigheden van de logistiek medewerker binnen deze settings.
- participeert* als logistiek medewerker binnen een bepaalde setting waarbinnen logistiek medewerkers tewerkgesteld worden (settings die de school niet aanbiedt) (U).

Wenken:

- Werken met studiebezoeken, projecten (link met AD4: 4.2 en AD4: 4.3), beroepent filmpjes, getuigenissen, interviews,... Het is hierbij belangrijk om te linken met stage ervaringen.
- Het exploreren van contexten kan op verschillende manieren. Wanneer je er als school voor opteert om leerlingen ook contexten te laten exploreren via stage, dient men voldoende ruimte te voorzien om leerlingen hier binnen de lestijd op school voldoende op voor te bereiden.
- Men kan ervoor opteren om in het kader van deze doelstellingen leerlingen een korte opleiding te laten volgen bv. VDAB/RTC bv. 'professionele schoonmaaktechnieken'.

Toelichting:

Duiding:

- Andere settings waarbinnen een logistiek medewerker kan worden tewerkgesteld: doe-het-zelfzaken, woonwinkels, tuincentra ...
- handelingen/vaardigheden eigen aan het profiel van de logistiek medewerker binnen bepaalde settings: technische instructies begrijpen, bouw pakketten als demonstratiemodel monteren, bloemen, planten en andere winkelartikelen etiketteren en ordenen, smaakvol blikvangers en rayonkopen etaleren, gelegenheidsversiering samenstellen en aanbrengen, planten verzorgen, onkruid verwijderen, eenvoudige bloemstukken samenstellen, decoratieve basistechnieken toepassen, basisgereedschap en kleine machines bedienen en gebruiken ...

Derde graad

- In functie van oriëntering is het belangrijk dat leerlingen kennismaken met opties die de school zelf niet aanbiedt of pas aanbiedt in het specialisatiejaar.
- Het is zinvol dat leerlingen ook kennis maken met andere settings waarbinnen ze als logistiek medewerker kunnen worden tewerkgesteld. Men kan leerlingen binnen deze setting laten participeren in functie van het aanleren van een beroepshouding of in functie van het inoefenen van vaardigheden uit de algemene module, of in functie van het aanleren van vaardigheden die eigen zijn aan het profiel van de logistiek medewerker binnen een welbepaalde setting.

4.3 Exploreert verschillende vormen van beroepsuitoefening (directe en indirecte zorg) binnen de context van de directe zorg, binnen andere beroepscontexten van de logistiek medewerker en met de vereisten om deze beroepsvormen uit te oefenen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- exploreert verschillende vormen van beroepsuitoefening in de directe en indirecte zorg (ondersteunend

personeel en andere zorgberoepen).

- exploreert de vereisten om deze beroepsvormen uit te oefenen en de context waarbinnen men deze beroepen uitoefent.
- onderscheidt de taken en de verschillen van beroepsuitoefening tussen verschillende beroepen in de directe zorg;
- informeert zich over het wetgevend kader waarbinnen bepaalde beroepen zich situeren.
- exploreert de vereisten voor verschillende vormen van beroepsuitoefening.

Wenken:

- Werken met beeldmateriaal dat kan bijdragen tot de positieve beeldvorming van zorgberoepen: sites VDAB, beroepsfederaties, www.ikgaervoor.be (via www.ikgaervoor.be/pro kan je filmpjes, affiches,...zelf downloaden), www.roadies.be.

4.4 Binnen de grenzen van de eigen deskundigheid handelen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt het onderscheid tussen professioneel en intuïtief handelen.
- licht de begrippen aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid toe.

Wenken:

- Belangrijk om als leraar de actualiteit te volgen.
- Werken met situatieschetsen, casussen gerelateerd aan stagepraktijk.
- Belangrijk aandachtspunt bij voorbereiden, begeleiden en nabespreken/evalueren van stage.

4.5 Keuzes motiveren vanuit reflectie op eigen mogelijkheden en beperkingen m.b.t. werken en studeren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- benoemt de eigen mogelijkheden, beperkingen en interesses.
- exploreert verschillende mogelijkheden tot verder studeren.

4.6 Eigen (competentie)groei in kaart brengen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- licht eigen kwaliteiten en evolutie toe.
- licht eigen aandachtspunten toe.

Wenken:

- Werken met portfolio, groeiboekje, reflecties, supervisie,...

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Over het kwaliteitsbewust handelen reflecteren (AD1:1.11)
- Over de eigen communicatie reflecteren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden (AD2:2.5)
- Over het werken in een organisatie, in team, reflecteren (AD3:3.7)
- Over het werken als logistiek medewerker reflecteren (C1:1.21; C2:2.16; C3:3.14; C4:4.9; C5:5.7)

4.7 Het belang van levenslang leren/professionalisering verduidelijken en toelichten.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- licht het belang van zelfreflectie voor levenslang leren toe.
- exploreert nascholingsmogelijkheden en beroepsorganisaties.
- exploreert vakliteratuur binnen bepaalde beroepscontexten.
- licht de actualiteit betreffende de beroepscontext toe.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Over het kwaliteitsbewust handelen reflecteren (AD1:1.11)
- Op de eigen communicatie reflecteren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden (AD2:2.6)
- Over het werken in team en in een organisatie reflecteren (AD3:3.7)
- Over het handelen als logistiek medewerker reflecteren (C1:1.21; C2:2.16; C3:3.14; C4:4.9; C5:5.7)

2.7.3 Algemene wenken bij het leerplan Organisatie-assistentie:

- Het betreft een geïntegreerd leerplan: dit betekent dat leerplandoelstellingen zowel tijdens de les als op stage kunnen worden verwezenlijkt. Bij de uitwerking van het leerplan:
 - o Wordt er gestreefd naar een zo groot mogelijk integratie tussen de algemene doelstellingen;
 - o Wordt er gestreefd naar een zo groot mogelijke integratie tussen les en stage.
 - o Houdt men bij de uitwerking van de algemene doelstellingen en competenties rekening met de **context** waarbinnen deze dienen te worden bereikt. Men zorgt bij de uitwerking van de doelstellingen voor toepassingen binnen de verschillende settings en naar de verschillende doelgroepen toe (settings en doelgroepen: zie leerplan)
 - o Besteedt men 10u van de te voorziene tijd van het specifiek gedeelte aan stage, (waarvan voor zij-instromers min. 250u stage in functie van C1).
 - o Besteedt men 5u van de voorziene tijd voor de lestijd op school aan het algemeen deel (AD1, 2, 3 4) en 5u aan de competentie (wel in samenhang realiseren).
 - o Wanneer de school zij-instromers in het specialisatiejaar heeft, dient men verplicht te werken rond C1. De zij-instromers dienen verplicht 250u stage te lopen in functie van het behalen van deze competentie. Voor de leerlingen die uit OH of Verzorging komen kan men er voor opteren het aantal stage-uren in C1 te beperken (zij bereiken immers al heel wat leerplandoelstellingen).
 - o Wanneer de school kiest om te werken rond C1 of C2 kan men in het specialisatiejaar werken rond complexe situaties (zie leerplan). Wanneer de school kiest om in het specialisatiejaar te werken rond C3, 4 of 5 adviseren we om te werken rond andere competenties dan in de 3^{de} graad.
- Interdisciplinaire teamafspraken zijn belangrijk inzake wie wat wanneer aanbrengt, waar er verdere toepassingen gebeuren, welke geïntegreerde oefeningen worden voorzien, wanneer en waar en met welke leerdoelen leerlingen op stage gaan, welke gezamenlijke stageopdrachten (in samenhang: integratie tussen verschillende AD/C's en tussen les-stage) er gegeven worden,....
- Relatie 2^{de} – 3^{de} graad – specialisatiejaren:
 - o Het leerplan geeft aan wat de beginsituatie is van de leerlingen (3^{de} graad). Overleg met de lerarenteam 2^{de} graad en met het lerarenteam van de specialisatiejaren is wenselijk.
 - o Leerlingen hebben al heel wat kennis, vaardigheden en attitudes verworven met betrekking tot de verschillende algemene doelstellingen. Het is belangrijk leerlingen hierop te appelleren. Dit kan door middel van een opdracht, een opfrissingstoets, een kwis,....
 - o Consequentie voor zij-instromers:
 - Tip: basispakket (kennis, vaardigheden, attitudes) voorzien vanuit de 3^{de} graad waarop wordt voortgebouwd in het specialisatiejaar: kaders waarmee men in de 3^{de} graad werkte, werkmodellen, instructiefiches, schema's en schetsen,....

- Relatie algemeen deel – verplichte specifieke module en keuzemodule (optie):
 - o De optie waarvoor de school kiest en dus de competenties waarrond de leerlingen zullen werken, bepalen de contexten waarbinnen de leerplandoelstellingen van het algemeen deel worden bereikt: bv. wanneer men met leerlingen werkt rond AD2 (communiceren en agogisch handelen) is het noodzakelijk om tijdens rollenspelen, oefeningen,...te werken rond situaties, gebruikers,...waarmee de logistiek assistent (C1) en de logistiek medewerker (context optie) te maken krijgen.
 - o Een logistiek assistent in zorg- en opvanginstellingen (C1) voert taken uit m.b.t. maaltijdzorg, linnenzorg en interieurzorg. Wanneer je kijkt naar de leerplandoelstellingen van de competenties C2 tot en met C5, merk je dat binnen die competenties van de logistiek medewerker een hoger beheersingsniveau wordt verwacht op vlak van maaltijdzorg of linnenzorg of interieurzorg of in een combinatie dan van de logistiek assistent (C1). Wanneer de school kiest voor een bepaalde optie, kunnen ze voor de welbepaalde inhoudelijke component (in casu maaltijdzorg, linnenzorg of interieurzorg) leerplandoelstellingen voor die component in samenhang met de optie bereiken. Bv. de school kiest als optie 'werken al logistiek medewerker in de voedingsdienst', dan biedt het geleerde m.b.t. maaltijdzorg een voldoende ruime basis om in het kader van C1 enkel te verwijzen naar de toepassing van het geleerde vanuit de functie logistiek assistent. De mogelijke samenhang/overlap tussen de leerplandoelstellingen onder C1 met de leerplandoelstellingen van de andere competenties staat weergegeven in het leerplan.

- Werken rond integratie (cyclisch gebeuren met aandacht voor transfer):
 - o Integratie les – stage (toepassen):
 - Stage is een middel om leerlingen te helpen hun kennis, vaardigheden en attitudes in concrete situaties te integreren in hun handelen (= transfer). Het werken met activiteitenlijsten (wettelijk), ondersteunende stage-opdrachten, reflectieopdrachten,...zijn mogelijkheden om de integratie les - stage en dus het competent worden te bevorderen.
 - Stage biedt de ruimte om leerlingen voor te bereiden op het werken rond bepaalde leerplandoelstellingen in de klas of om bepaalde leerstof en/of kennis te toetsen of te verdiepen naar concrete situaties of naar concrete doelgroepen toe (verkennen, ontdekken, exploreren, observeren,...). Dit kan door middel van stage-opdrachten. Deze opdrachten worden voorbereid en nabesproken tijdens de lestijd op school.
 - o Integratie tussen verschillende algemene doelstellingen:
 - In de 2^{de} en 3^{de} graad werden een groot aantal onderliggende leerplandoelstellingen van AD1 systematisch aangeleerd en ingeoefend. Zij kunnen in het specialisatiejaar dadelijk worden geïntegreerd bij de uitwerking van de andere AD/C's. De leerplandoelstellingen kunnen vervolgens verder worden aangeleerd en uitgediept.
 - Kennis, vaardigheden en attitudes die reeds zijn aangeleerd in de 3^{de} graad kunnen van bij het begin van het specialisatiejaar opnieuw worden opgefrist (indien nodig) en toegepast naar doelgroepen en settings.
 - Mogelijkheden om te werken rond integratie tussen de verschillende AD's:
 - Het lerarenteam heeft zicht op de leerlijnen van de verschillende AD's en integreert de K,V,A die leerlingen bezitten in de eigen lespraktijk.

- Gebruik maken van werkvormen die uitnodigen tot integratie: casuïstiek, skillslab (simulaties/rollenspelen), projectwerk, geïntegreerde stageopdrachten, methodische praktijkbegeleiding, supervisie, seminarie...

- Uitwerken van leerlijnen:

- In functie van het beantwoorden aan het beroepsprofiel van logistiek assistent/medewerker/competenties leerplan.
- Staat in relatie tot het organisatiemodel waarvoor de school kiest (zie deel organisatorisch kader) met inbegrip van de wijze waarop de school kiest om te werken rond integratie.
- Men kan leerlijnen uitwerken in functie van de stageplaatsen waar de leerlingen stage lopen (integratie les – stage) of men kan leerlingen net die stageplaatsen aanbieden die hen de meeste leerkansen bieden om het geleerde op school toe te passen op stage..

2.7.4 Wenken bij Algemene module Organisatie-assistentie

AD1 Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen.

Context: zie leerplan.

Toelichting:

Beginsituatie:

In de 3de graad werkten leerlingen reeds rond kwaliteitsbewust handelen binnen de context van het leerplan van de derde graad (eenvoudige situaties).

In de 3^{de} graad werd er gewerkt rond de volgende doelstellingen:

- Vanuit een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie handelen in relatie tot de gebruiker en zijn omgeving;
- De kernelementen van het project/missie van een zorginstelling/organisatie en de wijze waarop deze worden geïmplementeerd in de dagelijkse zorg- en/of begeleidingscontext exploreren en aanwenden;
- Bij de uitvoering van een opdracht respectvol, methodisch, milieubewust, veilig, ergonomisch, hygiënisch, economisch handelen volgens de geldende richtlijnen;
- Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren;
- Over het kwaliteitsbewust handelen reflecteren.

Specialisatiejaar:

In het specialisatiejaar is het belangrijk dat leerlingen hun kennis, vaardigheden en attitudes verdiepen, uitbreiden en aanwenden binnen de context van het leerplan Organisatie-assistentie.

Hierbij is het belangrijk dat leerlingen leren bijdragen aan* kwaliteitszorg binnen een organisatie (dit gaat verder dan het zuiver uitvoeren van procedures). In het specialisatiejaar verwachten we immers dat leerlingen de aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes toepassen binnen verschillende beroepssituaties en ze afstemmen op de individuele gebruikers en situaties (belang van transfer*²³).

In het specialisatiejaar is het in functie van het bereiken van competenties en vanuit het handelen vanuit een **totaalvisie** noodzakelijk om **integratie** te bewerkstelligen met AD2, AD3, AD 4 en met de leerplandoelstellingen van den specifieke module en/of keuzemodule.

Afhankelijk van de optie die de school aanbiedt, worden de onderliggende leerplandoelstellingen, in relatie tot de te bereiken competenties, anders geconcretiseerd.

Algemene wenken:

- Het is belangrijk dat deze items zowel op stage als in de les worden meegenomen.
- De optie waarvoor de school kiest (keuzemodule) en dus de competentie(s) waarrond de leerlingen zullen werken, bepalen de context(en) waarbinnen de leerplandoelstellingen m.b.t. AD1 worden bereikt. Het is dan ook aangewezen deze doelstellingen uit te werken in samenhang met de modules.
- Voor de concretisering van de leerplandoelstellingen naar de context van de competenties, is het zinvol te werken met stappenplannen, instructiefiches, protocollen, situatieschetsen,

²³ Woorden met asterisk: zie woordenlijst in bijlage bij het leerplan.

materialen,...vanuit de stagepraktijk/werkveld.

Samenhang met leerplandoelstellingen PAV-MAVO-Nederlands

- Zelfstandig en in concrete situaties maatschappelijk relevante informatie vinden en selecteren uit (1):
 - Diverse tekstsoorten;
 - Beeld materiaal;
 - ICT- bronnen en ICT-toepassingen;
 - Kwantitatieve gegevens uit tabellen, grafieken, diagrammen en kaarten.
- Zelfstandig en in concrete situaties maatschappelijk relevante informatie kritisch beoordelen (2):
 - Essentie uit schriftelijk materiaal;
 - Essentie uit mondelinge taal;
 - Essentie uit beeldmateriaal;
 - Essentie uit ICT-bronnen;
 - Kwantitatieve gegevens uit tabellen, grafieken, diagrammen en kaarten.
- Zelfstandig en in concrete situaties maatschappelijk relevante informatie vergelijken en integreren(3):
 - Essentie uit mondeling materiaal;
 - Essentie uit schriftelijk materiaal;
 - Essentie uit beeldmateriaal;
 - Essentie uit ICT-bronnen;
 - Essentie uit 2 of meer computerprogramma's;
 - Kwantitatieve gegevens uit tabellen, grafieken, diagrammen en kaarten.
- Zelfstandig en in concrete situaties maatschappelijk relevante informatie efficiënt toepassen en gebruiken (4):
 - Essentie uit mondeling materiaal;
 - Essentie uit schriftelijk materiaal;
 - Essentie uit beeldmateriaal;
 - Essentie uit ICT-bronnen;
 - Kwantitatieve gegevens uit tabellen, grafieken, diagrammen en kaarten.
- Beknopt en duidelijk rapporteren (5):
 - Mondeling;
 - Schriftelijk;
 - Grafisch.
- Bij het verwerven en verwerken van informatie rekening houden met ethische en deontologische principes (6):
 - Auteursrecht;

- Het recht op privacy;
 - De beveiliging van ICT-bronnen;
 - De publicatie van cijfergegevens.
- Zelfstandig analoge of digitale hulpmiddelen gebruiken om de communicatie en het taalvaardig handelen te optimaliseren, zoals (7):
- Een verklarend woordenboek;
 - Een spellingwijzer;
 - Een schrijfkader of standaard tekststructuur;
 - Een spreekkader of standaard tekststructuur;
 - Software;
 - Aangeboden ondersteunend visueel materiaal;
 - Lay-out.
- Bij het luisteren en het lezen, indien nodig, volgende strategieën inzetten (8):
- Gebruik maken van aangeboden beeldmateriaal;
 - Gebruik maken van de context;
 - Het leesdoel bepalen;
 - Onduidelijke passages opnieuw lezen;
 - De vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden;
 - De vermoedelijke betekenis van onbekende woorden uit de context afleiden.
- Zich bij het lezen en luisteren blijven concentreren, ondanks het feit dat men niet alles begrijpt (9).
- Bereid zijn om eigen teksten na te kijken (10).
- Zelfstandig een probleem onderkennen en omschrijven (11).
- Zelfstandig een probleem analyseren (12):
- Beïnvloedende factoren achterhalen;
 - Beïnvloedende factoren volgens belangrijkheid rangschikken;
 - Relaties tussen factoren aangeven.
- Een gepaste oplossingsstrategie kiezen, plannen en uitvoeren (13).
- De uitvoering, het proces en het resultaat van de gevolgde oplossingsstrategie evalueren, bijsturen en optimaliseren(14).
- Bij het oplossen van een probleem rekening houden met maatschappelijke en ethische normen zoals (15):
- Comfort;
 - Veiligheid;
 - Hygiëne;
 - Privacy;

- Solidariteit;
- Respect,...
- Respect opbrengen voor (23):
 - Het leefmilieu;
 - Het cultuur-historisch erfgoed;
 - Verschillen en gelijkenissen in leefwijze, waarden en normen.

VISIE

1.1 Bij de uitvoering van een opdracht bijdragen aan* kwaliteitsontwikkeling in de organisatie.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- handelt vanuit een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie in relatie tot de gebruiker en zijn omgeving (H).
- verduidelijkt het begrip kwaliteitszorg binnen de context van de organisatie.
- maakt kennis met de functie en onderdelen van een kwaliteitshandboek.
- handelt volgens de visie op kwaliteitszorg en missie/doelstellingen/richtlijnen/procedures van de organisatie.
- licht toe hoe de visie op kwaliteitszorg binnen de werking van de organisatie wordt geïmplementeerd en wat hierbij de rol van de logistiek medewerker is.

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 3^{de} graad exploreerden leerlingen de kernelementen van het project/missie van een organisatie en de wijze waarop deze worden geïmplementeerd in de dagelijkse zorg en leerden ze deze aanwenden.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar komt het kwaliteitshandboek aan bod en verwachten we dat leerlingen als logistiek medewerker leren bijdragen aan kwaliteitszorg binnen de organisatie.

Wenken:

- Het is belangrijk dat leerlingen het kwaliteitshandboek raadplegen in functie van het uitvoeren van stageopdrachten en –activiteiten.
- De Sector specifieke Minimale Kwaliteitseisen (SMK's) kunnen het hulpmiddel zijn bij formulering van opdrachten (www.zorg-en-gezondheid.be/kwaliteit). (zorginstellingen)

- Het is belangrijk dat de toekomstige logistiek medewerker de visie op kwaliteitszorg van de organisatie waar hij/zij wil werken deelt.
- Het is belangrijk het maatschappelijk debat rond kwaliteitsvolle zorg in de media te volgen.
- Je kan leerlingen tijdens stage stimuleren om zelf te informeren naar de visie van de organisatie.
- Het Kwaliteitspel (Voca) kan een hulpmiddel zijn.
(<http://www.acerta.be/socialprofit/aanbod/voca-training-consult-social-profit/materiaal>)

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Werken in een organisatie (AD3: 3.1)

RESPECTVOL HANDELEN

1.2 Bij de uitvoering van een opdracht respectvol omgaan met zichzelf.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- draagt zorg voor eigen welbevinden en gezondheid en bewaakt de eigen draagkracht*.
- draagt zorg voor eigen persoonlijke integriteit in moeilijke situaties.
- kent zijn kwaliteiten, voelt eigen grenzen, geeft aan wanneer deze overschreden worden, gaat hier op een voor zichzelf goede manier mee om en kan dit bespreken of vraagt hulp.
- bespreekt moeilijke ervaringen en situaties (H).
- maakt tijd en ruimte voor zingeving.
- bespreekt eigen emoties die worden teweeg gebracht door de situatie zoals ontroering, verwondering, verdriet rond verlies en sterven, onmacht, angst...

Toelichting:

Duiding:

- Rond het bewaken van eigen grenzen is het belangrijk aandacht te besteden aan items als:
 - professionele afstand behouden ten aanzien van de gebruiker, collega's, ... (rol van sociale media)
 - omgaan met taken die niet tot de eigen bevoegdheid behoren,
 - omgaan met een onveilige werkomgeving,
 - omgaan met ongewenste intimiteiten,....
 - burn-out
- Rond tijd en ruimte maken voor zingeving is het belangrijk om aandacht te besteden aan items als:
 - tijd maken voor herbronning,
 - omgaan met zingevingsvragen m.b.t. leven en dood, ziek zijn,...
 - tijd maken voor gebed/bezinning,

Beginsituatie:

- In de 3^{de} graad werkt men verder rond het uitdrukken van een basisemotie, gedachte, intentie, gedrag/handeling. Men werkte rond het zorg dragen voor het eigen welbevinden: zelfvertrouwen en een positief zelfbeeld ontwikkelen; het bespreken van moeilijke ervaringen en situaties; initiatief durven nemen. De leerlingen leerden op een gepaste manier opkomen voor de eigen belangen, ontwikkelen doorzettings- en beslissingsvermogen en leerden de

eigen grenzen kennen en aanvoelen en leerden aangeven wanneer deze worden overschreden. Daarnaast ontwikkelden leerlingen een kritische ingesteldheid.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar leert men professioneel zorg dragen voor het welbevinden en de eigen gezondheid. Het bewaken van de eigen draagkracht, het bespreekbaar maken van de situaties en ervaringen en tijd en ruimte voor zingeving zijn hierbij belangrijke elementen.

Wenken:

- Via stageopdrachten kan men leerlingen laten reflecteren over draagkracht, bewaken van grenzen,....
- Door samen met leerlingen stageopdrachten te bespreken, kan je handvatten aanreiken om met moeilijke situaties om te gaan en om tijdig hulp in te schakelen.
- In de brochure Cliënt of Koning (www.vivosocialprofit.org) werkt men rond cliënten die hulpverleners discrimineren o.w.v. uiterlijk, geslacht of enig ander verschil. Het bevat een deeltje over hoe hier als verzorgende op reageren. De tips zijn ook bruikbaar voor logistiek medewerkers (bv. in kader van C1 en C2).
- Achtergrond voor leraren (in combinatie met 1.3): Brochure Het taboe doorbroken: seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen zorgaanbieders en zorgvragers. Handleiding voor het ontwikkelen van een beleid in voorzieningen (Zorgnet Vlaanderen : www.zorgnetvlaanderen.be) (in het kader van C1)
- Mogelijke kaders: Ofman, relatiewijzer, verbindende communicatie.
- Werken met vlaggensysteem (Sensoa) in kader van grensoverschrijdend gedrag.
- www.fitinjehoofd.be -> veel voorkomende klachten -> burn-out (bv. Werken met goedgevoelstoel).
- Creëren van een veilige context waar leerlingen uitgenodigd worden om zich ook kwetsbaar op te stellen en grenzen aan te geven.
- Het is belangrijk dat leerlingen weten bij wie, waar ze terecht kunnen met vragen over grensoverschrijdend gedrag, emoties in de organisatie of daarbuiten.

1.3 Bij de uitvoering van een opdracht het respectvol handelen afstemmen op de ander en zijn situatie.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- handelt volgens een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie (H).
- heeft oog voor het welbevinden en de betrokkenheid van het sociaal netwerk* van de gebruiker.
- individualiseert zorg volgens de wensen en behoeften van de gebruiker, met oog voor zelfbeschikkingsrecht, privacy, welbevinden en betrokkenheid van de gebruiker (V: C1 en C2)
- neemt verantwoordelijkheid en handelt verantwoordelijk (H).
- bevordert de zelfredzaamheid en zelfstandigheid van de gebruiker (V: C1 en C2)
- verduidelijkt het begrip vooroordelen en het ontstaan ervan.
- verduidelijkt hoe (eigen) vooroordelen het (eigen) professioneel handelen beïnvloeden.
- gaat op een gepaste manier om met eigen vooroordelen en die van anderen.
- gaat respectvol om met materialen en benodigdheden (H).
- Is loyaal aan medeleerlingen, klas, school, team en organisatie (H).

Toelichting:Beginsituatie:

- Leerlingen leerden al van in de 2^{de} graad respectvol omgaan met anderen. In de 3^{de} graad stond in het respectvol omgaan met anderen, het zorg dragen voor welbevinden en betrokkenheid en verantwoordelijkheid centraal.
- Leerlingen leerden in de 3^{de} graad ook loyaal zijn aan medeleerlingen, klas, school, team en organisatie en respectvol omgaan met materialen en benodigdheden.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar is de herhaling van reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes binnen de context van dit leerplan belangrijk en wordt er gewerkt op het afstemmen van het eigen respectvol handelen op de ander en zijn situatie (transfer, individualiseren).

Wenken:

- Werken met casussen, situatieschetsen, rollenspelen,....

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- De actoren en beïnvloedende factoren in de agogische relatie in kaart brengen en hun betekenis verduidelijken en toelichten. (AD2: 2.6)

1.4 Bij de uitvoering van een opdracht ethisch* en deontologisch* handelen.**Mogelijke onderliggende doelen:**

De leerling:

- licht het belang van ethisch en deontologisch handelen in een professionele context toe.
- respecteert het beroepsgeheim (H).
- verduidelijkt de patiëntenrechten (V: C1).
- exploreert de ethische code van een bedrijf/organisatie.
- verduidelijkt eigen waarden en normen m.b.t. het professioneel handelen.

- licht toe hoe waarden en normen een invloed hebben op het handelen.
- verduidelijkt dat men in verschillende culturen verschillende waarden en normen hanteert in verband met zorg*.
- gaat om met verschillen in waarden en normen.

- reflecteert over zorgethische, dagelijkse aspecten en situaties in de context waarbinnen de logistiek medewerker werkt.
- bespreekt ervaringen met betrekking tot ethische/morele dilemma's in de zorg.
- reflecteert onder begeleiding over ethische dilemma's . (V: C1 en C2)

Toelichting:Duiding:

- Het ethisch en deontologisch handelen is een groeiproces. Het is belangrijk dat leerlingen beseffen dat dit deel uitmaakt van levenslang leren.

Beginsituatie:

- In functie van het respectvol omgaan met anderen leerden leerlingen m.b.t. het ethisch en deontologisch handelen het beroepsgeheim verduidelijken en toelichten, het beroepsgeheim respecteren, aandacht hebben voor privacy, discretie en zelfbeschikkingsrecht en exploreerden ze de patiëntenrechten. Tijdens het reflecteren over het eigen handelen, kwamen ethische aspecten in het handelen aan bod.

Specialisatiejaar:

- Het is belangrijk om uitdrukkelijk aandacht te besteden aan het ethisch en deontologisch handelen en het bespreken van en reflecteren over ethische aspecten en dilemma's in de zorg.

Wenken:

- Brochure "rechten van de patiënt – een uitnodiging tot dialoog" (FOD-Volksgezondheid)
- Beroepsgeheim: achtergrond voor leraren: Omgaan met beroepsgeheim (cahier welzijnsgids), Ed.: B. Hubeau, J. Mertens, R. Roose, e.a, Kluwer 2013.
- Cirkels van zorg: ethisch omgaan met ouderen, C. Gastmans en L. Vanlaere, 2005. (achtergrond voor leraren m.b.t. reflecteren over zorgethische aspecten in de zorg en het omgaan met ethische dilemma's.)
- Werken rond concrete situaties en casussen zoals: een gebruiker weigert te eten, situaties rond eten en drinken, een gebruiker die jouw discretie als logistiek medewerker test,...
- Methodiek om met leerlingen dit in groep te bespreken: methodiek Wanda (www.projectwanda.be)
- Diversiteit: www.pigmentinzorg.be (VIVO)
- www.stimul.be
- Waarden en normen in verschillende culturen:
 - o DVD: migranten in tijd en ruimte (Garant)
 - o spel kwinkslag (centrum voor informatieve spelen)
 - o brochure: Allochtone ouderen, senioren van bij ons: lessen uit de praktijk (KBS) via www.pigmentinzorg.be

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bijdragen aan kwaliteitszorg in een zorginstelling/dienst (1.1)
- Omgaan met bijzondere zorgnoden in complexe zorgsituaties (5.5).
- Reflecteren over het eigen kwaliteitsbewust handelen (1.12)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de zorg verduidelijken en toelichten (AD4: 4.1)

METHODISCH HANDELEN**1.5 Bij de uitvoering van een opdracht het methodisch handelen afstemmen op de gebruiker en zijn situatie.****Onderliggende doelen:**

De leerling:

- doorloopt bij de uitvoering van een opdracht de fasen van het zich informeren, plannen, uitvoeren en evalueren (H).
- maakt een planning/werkplan op voor een kleine groep medewerkers (U).
- combineert taken als logistiek medewerker (V: C1 en C2).
- werkt op basis van een door anderen uitgewerkt werkplan.
- stemt na overleg met gebruiker en/verantwoordelijke/team een werkplan af op een concrete situatie.
- stelt zelf een werkplan op voor het uitvoeren van zorgvragen die binnen de eigen bevoegdheid vallen.
- voert onder verwijderd toezicht taken uit volgens criteria.
- combineert taken.
- evalueert een werkplan op basis van observaties en stuurt het bij .

Toelichting:Duiding:

- Belang van het hanteren van vakliteratuur binnen de fase van het informeren.
- Afstemmen: op een concrete (thuis)situatie of omgeving, op de gebruiker als individu (transfer).
- Combineren van taken: het combineren van verschillende logistieke taken die eigen zijn aan de setting.
- Criteria: tempo, zelfstandigheid,....
- Methodisch handelen is een cyclisch gebeuren, het is belangrijk dat leerlingen leren dat men vanuit de fase van de evaluatie, of vanuit andere of bijkomende vragen/wensen/behoefte van de gebruiker, het proces opnieuw vanaf de fase van het informeren doorloopt. Hierbij is de afstemming op de richtlijnen van de organisatie of van de gebruiker essentieel.

Wenk:

- Belangrijk dat leerlingen leren werken met werkmodellen eigen aan de setting.
- Werken met situatieschetsen.
- Methodieken aanreiken om te werken met een situatieschets (stappenplan).

MILIEUBEWUST HANDELEN**1.6 Bij de uitvoering van een opdracht bijdragen aan het milieubewust handelen volgens de geldende richtlijnen*.****Onderliggende doelen:**

De leerling:

- past het milieubewust handelen aan de gebruiker en de situatie aan.

Toelichting:Beginsituatie:

- In de 2^{de} en 3^{de} graad leerden leerlingen afval beperken sorteren; materialen en benodigdheden kiezen of aankopen die zo weinig mogelijk effecten hebben voor het milieu; water- en energiegebruik doseren en milieuvorschriften naleven.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar heeft men aandacht voor het milieubewust handelen binnen verschillende settings en voor het aanpassen van het eigen handelen aan de gebruiker en aan verschillende situaties. We denken bijvoorbeeld aan het handelen met beperkte mogelijkheden in een thuissituatie of het zich aanpassen aan de gewoonten en wensen van de gebruiker of aan de regels van de organisatie, gemeente,....

VEILIG HANDELEN**1.7 Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen en bijdragen aan de veiligheid van de ander volgens de geldende richtlijnen.****Onderliggende doelen:**

De leerling:

- verduidelijkt het belang van preventie en bescherming op het werk (H).
- informeert zich vanuit risicoanalyse, werkpostfiche, werkplaatsreglement en preventiemaatregelen over de geldende richtlijnen en hun belang (H).
- past geldende richtlijnen m.b.t. persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's), brandveiligheid, evacueren, materialen en benodigdheden en psychosociale veiligheid toe (H).
- past preventiemaatregelen toe om veel voorkomende ongevallen te voorkomen.
- past het veilig handelen aan de gebruiker/ander en aan de situatie aan.
- zet de gebruiker/ander aan tot veilig gedrag.
- zet medewerkers aan tot veilig gedrag (U).

Toelichting:

Duiding:

- Leerplandoelstelling m.b.t. eerste hulp komt aan bod in specifieke module 'werken als logistiek assistent in ziekenhuizen en zorginstellingen'.

Beginsituatie:

- De leerling leerde in de 2^{de} en 3^{de} graad veilig handelen.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar heeft men aandacht voor het veilig handelen voor zichzelf en voor het bijdragen aan de veiligheid van anderen binnen verschillende settings. De leerling leert het eigen handelen aanpassen aan de gebruiker/ ander (bezoeker, mantelzorg, collega,...) en aan verschillende situaties. We denken bijvoorbeeld aan het veilig handelen met beperkte mogelijkheden in een thuisomgeving of het zich aanpassen aan de behoeften, mogelijkheden,... van de gebruiker/ander of aan de regels van de organisatie.
- Belangrijke herhaling: geldende richtlijnen die eigen zijn aan de setting: bv. richtlijnen m.b.t. evacueren, brandveiligheid,...

Wenken:

- Voorkomen van ongevallen: aandacht voor vallen, CO-vergiftiging, bevorderen van veiligheid in huis, ...
- C2: Werk met brochures (provincie, mutualiteiten,...) rond veiligheid in huis.
- www.health.belgium.be
- www.werk.belgie.be (ongevallen, vallen,...reeks Sobane-strategie)
- www.ergothuis.be (video's)

ERGONOMISCH HANDELEN

1.8 Bij de uitvoering van een opdracht ergonomisch handelen en bijdragen aan het ergonomisch handelen van de ander volgens de geldende richtlijnen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- handelt ergonomisch met aandacht voor houding, materialen en benodigdheden, werkpost (H).
- hanteert hulpmiddelen bij het positioneren, mobiliseren en transporteren op een veilige en ergonomisch verantwoorde wijze. (H)
- past het ergonomisch handelen aan de gebruiker/ander en aan de situatie aan.
- stimuleert de zelfstandigheid van de gebruiker (H).
- zet medewerkers aan tot ergonomisch handelen (U).

Toelichting:

Beginsituatie:

- Leerlingen leerden in de 2^{de} en 3^{de} graad ergonomisch handelen.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar heeft men aandacht voor het ergonomisch handelen voor zichzelf en voor het bijdragen aan de zorg voor ergonomie van anderen binnen verschillende settings. De leerling leert het ergonomisch handelen aanpassen aan de gebruiker/ ander en aan verschillende situaties. We denken hierbij aan het ergonomisch handelen met beperkte mogelijkheden in een thuisomgeving of het zich aanpassen aan de behoeften, mogelijkheden, beperkingen... van de gebruiker/ander (= gebruikergerichte ergonomie) of aan de richtlijnen van de organisatie.

Wenken:

- Brochures 'Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg: oa preventie van rugklachten in de sector van thuishulp, www.werk.belgie.be

HYGIENISCH HANDELEN

1.9 Bij de uitvoering van een opdracht hygiënisch handelen en bijdragen aan het hygiënisch handelen van de ander volgens de geldende richtlijnen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- informeert zich vanuit risicoanalyse, werkpostfiche, werkplaatsreglement en preventiemaatregelen over de geldende richtlijnen en hun belang (H).
- informeert zich omtrent protocollen en procedures (H) zoals procedures ter bestrijding van ziekenhuisinfecties, voor ontsmetten en steriliseren.
- past geldende richtlijnen toe m.b.t. persoonlijke hygiëne, voedselhygiëne/voedselveiligheid, zorg voor de gebruiker en materialen en benodigdheden (H).
- past het hygiënisch handelen aan de gebruiker/ander en aan de situatie aan.

- zet medewerkers aan tot hygiënisch handelen (U).

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 2^{de} graad leerden leerlingen zorg dragen voor persoonlijke hygiëne: verzorgen en wassen van handen, verzorgen van nagels en haren. Bovendien was er aandacht voor PBM's.
- In de 3^{de} graad informeerden ze zich over en handelden volgens geldende richtlijnen. Wat betreft voedselhygiëne: voorkomen van kruisbesmetting, scheiden van droog en nat, vuil – proper, koud-warm; rekening houden met voorschriften m.b.t. temperatuur en het concretiseren van FEFO- en FIFO-principes. Wat betreft de zorg voor de gebruiker: toepassen van maatregelen tegen infectiegevaar, voorzorgsmaatregelen bij gezondheidsklachten. Wat betreft materialen en benodigheden: hygiënisch reinigen en desinfecteren.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar heeft men aandacht voor het hygiënisch handelen voor zichzelf en voor het bijdragen aan de zorg voor hygiëne van anderen binnen verschillende settings. De leerling past het eigen handelen aan de gebruiker/ ander en aan verschillende situaties aan. Bijvoorbeeld: het hygiënisch handelen ter voorkoming van besmetting, zorg dragen voor hygiëne met beperkte mogelijkheden in een thuissituatie of het zich aanpassen aan de wensen, behoeften van de ander of aan de richtlijnen van de organisatie.

Wenken:

- Draaiboek infectiebeleid in woonzorgcentra (www.zorg-en-gezondheid.be)
- Voedselveiligheid: werken met autocontrolegidsen FAVV: bv. Deel Goede Hygiënepraktijken in autocontrolegids voor de kinderopvang is zeer bruikbaar in functie van C2.
- Luchtkwaliteit: www.properelucht.be

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Zorg dragen voor het menselijk functioneren van de gebruiker in een complexe zorgsituatie (4.3)
- Ondersteunen bij kraamzorg (gezinszorg) (4.4)
- Zorg dragen voor een gebruiker waarvan het levenseinde nabij is (4.5)
- Zorg dragen voor indirecte zorg (6.2 -6.4)

ECONOMISCH HANDELEN

1.10 Bij de uitvoering van een opdracht economisch handelen en bijdragen aan het economisch handelen van de ander volgens de geldende richtlijnen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- past het economisch handelen aan de gebruiker/ander en de situatie aan.
- volgt voorraden op, stelt tekorten vast en maakt bestellingen op.
- schat of berekent kosten (U).
- werkt binnen een budget.
- maakt een inventaris op (U).
- hanteert kassasystemen (U).
- zet de gebruiker aan tot economisch handelen (V).
- zet medewerkers aan tot economisch handelen (U).

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 3^{de} graad werd er gewerkt rond stockbeheer, omgaan met materialen en benodigdheden vanuit een economische visie, het werken binnen een budget en rekening houden met werktempo.

Wenken

- vanuit aandacht voor diversiteit en kwetsbare gezinnen (AD4: 4.1): belangrijk om te werken rond verschillen tussen mensen in bewustzijn van de betekenis en waarde van geld.

OBSERVEREN, INTERPRETEREN, RAPPORTEREN

1.11 Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- observeert gericht (H).
- hanteert observatiemethoden en technieken (H).
- registreert gegevens (H) met behulp van (digitale) werkmodellen eigen aan de setting.
- rapporteert mondeling in een 1-1 relatie en schriftelijk (H) met behulp van (digitale) werkmodellen eigen aan de setting .
- rapporteert in teamverband met behulp van werkmodellen eigen aan de setting.

Toelichting :

Beginsituatie:

- In de 2^{de} graad leerden leerlingen de begrippen waarnemen, observeren en registreren verduidelijken en het verschil toelichten. Er werd gewerkt rond het belang van observeren. Onder directe begeleiding en met ondersteuning van een werkmodel werkten leerlingen rond

het observeren, registreren van het menselijk gedrag.

- In de derde graad werd er gewerkt rond het verschil tussen observeren en interpreteren en werken ze rond deze doelstelling in concrete beroepssituaties. Het betreft nu de totale beroepscontext: menselijk gedrag, materiële omgeving, enz.
- Leerlingen groeiden in het handelen vanuit observaties en leerden de samenhang zien met de cyclus van het methodisch handelen (observeren = vorm van informatie verwerven).

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar is het belangrijk om de vaardigheden van de leerlingen te verdiepen met bijzondere aandacht voor het mondeling en schriftelijk rapporteren over de gebruiker en zijn situatie (zowel in een 1-1 relatie als in teamverband).

Wenken:

- Vanuit concrete situaties, het belang van observeren herhalen.
- vanuit het gegeven van openbaarheid van bestuur en recht op inzage van het zorgdossier/patiëntendossier (patiëntenrechten), is het belangrijk leerlingen te wijzen op het belang van zorgvuldig en respectvol te rapporteren!
- Als leerlingen op stage niet mogen rapporteren, is het mogelijk te werken met simulaties binnen de stageopdrachten.
- Werk zoveel mogelijk met de observatiesystemen, rapporteringssystemen waarmee men werkt op de stageplaatsen. Voor digitale systemen die op school niet beschikbaar zijn: werken met kennismakingsopdrachten tijdens stage (in afspraak met stageplaats).

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Gegevens over de gebruiker m.b.t. de verschillende gezondheidspatronen verzamelen om de zorgsituatie van de gebruiker in kaart te brengen. (4. 1)
- De actoren en beïnvloedende factoren in de zorgrelatie in kaart brengen en hun betekenis verduidelijken en toelichten (5.1)
- Binnen een welomschreven opdracht mondeling en schriftelijk communiceren (AD2)
- Binnen een welomschreven opdracht in een organisatie, in team/verpleegkundige equipe werken (AD3)

REFLECTEREN

1.12 Over het kwaliteitsbewust handelen reflecteren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- reflecteert over het eigen kwaliteitsbewust handelen en de beleving van de situatie(H).
- verplaatst zich in het standpunt van de ander.
- gaat na wat het effect van zijn/haar handelen op het gedrag van anderen is.
- formuleert kwaliteiten en aandachtspunten (H).

- stuurt het eigen handelen bij.

Toelichting:Duiding:

- Het is belangrijk dat leerlingen niet enkel leren reflecteren op situaties en het eigen handelen tijdens les- en klasgebeuren maar ook op situaties en op het eigen handelen tijdens stage.
- Vanuit reflectie op het eigen handelen, het formuleren van werkpunten leren leerlingen de samenhang zien met de cyclus van het methodisch handelen.

Wenken:

- www.stimul.be

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht ethisch en deontologisch handelen (AD1: 1.4)
- Bij de uitvoering van een opdracht methodisch handelen: evalueren (AD1: 1.5)

AD2 Binnen een welomschreven opdracht agogisch handelen en mondeling en schriftelijk communiceren.

Context (zie leerplan):

Toelichting:

Beginsituatie:

In de 3^{de} graad werkten leerlingen reeds rond communicatie in functie van het competent worden als logistiek medewerker.

In de 3^{de} graad werd er gewerkt rond de volgende doelstellingen:

- verschillende elementen van het communiceren en de eigen communicatie situeren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden;
- vlot en respectvol communiceren in een 1-1 relatie.
- vlot communiceren en hierbij gebruik maken van communicatiemiddelen;
- de eigen communicatie afstemmen;
- eenvoudige (organisatiegebonden) administratieve opdrachten uitvoeren.
- over de communicatie reflecteren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden;

Leerlingen pasten de aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes toe bij het voeren van **ondersteunende en functionele gesprekken** met gebruikers en hun sociaal netwerk, bij het voeren van **functionerings- en evaluatiegesprekken** met leraren, mentoren, verantwoordelijken,...., bij **het rapporteren** aan een verantwoordelijke.

Specialisatiejaar:

Het is belangrijk leerlingen te appelleren op deze reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes. In het specialisatiejaar zullen de leerlingen hun kennis, vaardigheden en attitudes verdiepen, uitbreiden en **aanwenden** binnen de context van dit leerplan.

Het belangrijk dat leerlingen vaardiger worden in het communiceren én dat ze leren om **complexere gesprekken te voeren over moeilijker thema's zoals verdriet, verlies, conflicten, moeilijke ervaringen,....** Naast het rapporteren aan een verantwoordelijke (H) dient de leerling te het **rapporteren (mondeling en schriftelijk) over een gebruiker**. In het specialisatiejaar leggen we bijkomend een extra focus op het **agogisch handelen**.

In functie van het bereiken van de competenties en vanuit het handelen vanuit een **totaalvisie** is het noodzakelijk om **integratie** te bewerkstelligen met AD1, AD3 en AD4 en met de leerplandoelstellingen van de specifieke modules. Hierbij is het **afstemmen van de communicatie** op de gebruiker en de situatie (o.a. (zorg)context, sociaal netwerk) een belangrijk aandachtspunt (belang van transfer*).

Afhankelijk van de modules die de school aanbiedt, kunnen de onderliggende leerplandoelstellingen, in relatie tot de te bereiken competenties, anders worden geconcretiseerd.

Algemene wenken:

Wenken:

- De optie waarvoor de school kiest (keuzemodule) en dus de competentie(s) waarrond de leerlingen zullen werken, bepalen de context(en) waarbinnen de leerplandoelstellingen m.b.t. AD2 worden bereikt. Het is dan ook aangewezen deze doelstellingen uit te werken in samenhang met de modules.
- Voor de concretisering van de leerplandoelstellingen naar de context van de competenties, is

het zinvol te werken met situatieschetsen, rollenspelen,...vanuit de stagepraktijk, rekening houdend met de eigenheid van de gebruikersgroep (ouderen, kinderen, klanten,..)

- Bij het werken rond communicatie is het belangrijk om aandacht te besteden aan de houding van leerlingen tijdens het communiceren. Respectvol handelen, empathisch zijn,...(AD1: 1.3, 1.12) zijn fundamenteel bij het zorg dragen voor het menselijk functioneren van gebruikers (competenties 1,2,...,5). Communicatie is een wezenlijk onderdeel van dit zorg dragen.
- Leerlingen verschillende soorten gesprekken en communicatieve vaardigheden in de klas laten inoefenen via rollenspelen. Oefening is belangrijk. Het werken met videoregistraties is voor leerlingen zeer verhelderend. Leraar dient zelf ook onmiddellijke en concrete feedback te geven op het communicatieve gedrag van leerlingen én de kans te geven tot opnieuw proberen ...
- Opdrachten formuleren per stageperiode (in relatie met doelstellingen vanuit andere AD's en competenties).
- Leerlingen via supervisie, (stage)ervaringen (leren) duiden.
- Werken met situatieschetsen, simulaties, rollenspelen...
- Feedback geven en ontvangen op voorbeelden van medeleerlingen.

Samenhang met leerplandoelstellingen PAV-Nederlands-MAVO

- Bereidheid en durf tonen om (26):
 - Te luisteren, te spreken, gesprekken te voeren en te schrijven;
 - Het taalgebruik te verzorgen.
- Zelfstandig een probleem analyseren (12):
 - Beïnvloedende factoren achterhalen;
 - Beïnvloedende factoren volgens belangrijkheid rangschikken;
 - Relaties tussen factoren aangeven.
- Zie ook AD1

VLOT COMMUNICEREN

2.1 Vlot en respectvol communiceren in een 1-1 relatie.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- hanteert communicatieve vaardigheden in een 1-1 relatie (H).
- stemt communicatie in 1-1 relatie af op de mogelijkheden, specifieke noden en situatie van de gebruiker en gebruikt indien nodig hulpmiddelen.
- voert in dagdagelijkse beroepssituaties complexere gesprekken over moeilijke thema's.
- wint informatie in bij gebruiker en peilt naar wensen, voorkeuren, gewoonten,....
- informeert de gebruiker en geeft advies overeenkomstig de afspraken.

Toelichting:Duiding:

- Het communiceren kan verbaal, non-verbaal, mondeling of schriftelijk zijn.
- Afstemmen op mogelijkheden, specifieke noden en situatie van gebruiker: aandacht voor de afstemming van de communicatie op specifieke doelgroepen (C1 en C2).
- Hulpmiddelen: grafisch-visuele (bv. pictogrammen) of ruimtelijk-tactiele (gebaren, schrijven in de hand, braille, voorwerpen die verwijzen,...) communicatievormen ter ondersteuning van de communicatie.
- complexere gesprekken over moeilijke thema's: ziek zijn, verlies, conflicten, moeilijke (stage)ervaringen,...

Beginsituatie:

- De leerlingen leerden in de 3^{de} graad verschillende fasen in de communicatie doorlopen, aandacht hebben voor lichaamstaal en congruentie, verschillende communicatieve vaardigheden hanteren zoals actief luisteren, ik-boodschappen gebruiken, omgaan met feedback, vragen stellen en doorvragen, toestemming vragen, informeren en afspraken maken.
- Ze pasten deze vaardigheden toe in eenvoudige situaties, in een 1-1 relatie en binnen de context van ondersteunende gesprekken, functionele gesprekken, en functionerings- en evaluatiegesprekken.
- Ze leerden op inhouds- en betrekkningsniveau de eigen communicatie afstemmen op de ander en op de situatie in eenvoudige situaties (taalgebruik, verstaanbaarheid, lichaamstaal)

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar wordt het aanwenden van communicatieve vaardigheden uitgebreid en verdiept (afstemming, context).

Wenken:

- Werken met rollenspelen en situatieschetsen.
- Werk met casussen aangepast aan doelgroepen en situaties waarmee leerlingen binnen context OA geconfronteerd worden.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht het respectvol handelen afstemmen op de ander en zijn situatie (AD1: 1.3)
- Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren. (AD1:1.11)
- Eenvoudige (organisatiegebonden) administratieve opdrachten uitvoeren (AD2:2.5)
- Agogisch handelen (AD2: 2.6 – 2.8)

2.2 Vlot en respectvol communiceren met het sociaal netwerk van de gebruiker.

De leerling:

- communiceert in een 1-1 relatie met het sociale netwerk van de gebruiker en hanteert hierbij communicatieve vaardigheden (H).
- stemt communicatie in een 1-1 relatie af op de mogelijkheden, specifieke noden en situatie van de ander (V).
- past de communicatie aan de leeftijd van kinderen in het gezin* aan (V).
- wint volgens afspraken informatie in bij het sociaal netwerk en peilt naar wensen, voorkeuren, gewoonten van de gebruiker.
- informeert het sociaal netwerk in een 1-1 relatie en geeft advies volgens afspraken.
- overlegt in een 1-1 relatie met het sociaal netwerk over de uit te voeren taken.

Wenken:

- werken met rollenspelen en situatieschetsen.
- Belang van inoefenen!

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht het respectvol handelen afstemmen op de ander en zijn situatie (AD1:1.3)
- Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren. (AD1:1.11)
- Eenvoudige (organisatiegebonden) administratieve opdrachten uitvoeren (AD2: 2.5)
- Agogisch handelen (AD2: 2.6 – 2.8)

2.3 Vlot communiceren en gebruik maken van communicatiemiddelen (H).

Toelichting:

Beginsituatie:

- Leerlingen leerden in de 2^{de} en 3^{de} graad op een respectvolle wijze telefoneren, omgaan met sms, ICT, sociale media.

Specialisatiejaar:

- Vanuit concrete casussen kan het zinvol zijn leerlingen te appelleren op reeds verworven kennis en vaardigheden.
- Opvolgen van en leerlingen leren werken met media gebruikt door organisaties (stageplaatsen).

2.4 Als coördinator vlot communiceren met een medewerker (U).

Onderliggende doelen:

De leerling:

- hanteert communicatieve vaardigheden in een 1-1 relatie (H).
- geeft de medewerker duidelijke instructies.
- bespreekt de door de medewerker uitgevoerde taken.
- bespreekt het functioneren van de medewerker volgens afspraken.

Wenken:

- werken met rollenspelen, situatieschetsen.

SCHRIFTELIJK COMMUNICEREN

2.5 Eenvoudige (organisatiegebonden) administratieve opdrachten uitvoeren (H).

Onderliggende doelen:

De leerling:

- vult opvolgdocumenten en formulieren in eigen aan de setting.
- vult opvolgdocumenten van de werkzaamheden van medewerkers in en geeft de info door aan de betrokken dienst (U).

Toelichting:

Duiding:

- Het is belangrijk om aandacht te besteden aan documenten die eigen zijn aan de settings waarbinnen leerlingen stage lopen.

Beginsituatie:

- In de derde graad leerden leerlingen opdrachten uitvoeren die zijn aangepast aan de setting (zorginstelling, winkel/magazijn/keuken enz.) We denken hierbij aan het invullen van documenten zoals menukaarten, documenten m.b.t. voorraadbeheer... Het halen en wegbrengen van post, documenten, dossiers,... Bovendien leerden ze eenvoudige basisvaardigheden informatica toepassen zoals het invullen van een rekenblad, tekstverwerking,...

Specialisatiejaar:

- Het is belangrijk dat leerlingen de reeds verworven kennis verdiepen en uitbreiden en deze leren toepassen binnen de context van de stageplaats.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht economisch handelen (AD1: 1.10)
- bij de uitvoering van een opdracht vlot communiceren en hierbij gebruik maken van communicatiemiddelen. (AD2: 2.3)
- Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren,... (AD1:1.11)

AGOGISCH HANDELEN

Algemene wenken:

- Werken met situatieschetsen, filmfragmenten, rollenspelen, simulatieoefeningen,...
- Gebruik maken van educatieve spelen (Centrum voor Informatieve spelen – www.cis.be)

2.6 Actoren en beïnvloedende factoren in de agogische relatie in kaart brengen en hun betekenis exploreren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- brengt de verschillende actoren en partners in de agogische relatie in kaart.
- exploreert de rol en het belang van alle actoren en partners in de agogische relatie.
- exploreert de eigen rol in de agogische relatie met de gebruiker en het sociaal netwerk.
- exploreert verschillende persoonlijke en externe factoren die de actoren en partners in de agogische relatie beïnvloeden.

Toelichting:

Duiding:

- Actoren: gebruiker, logistiek medewerker, werkgever – werknemer, sociaal netwerk van de gebruiker/ander, organisatie/bedrijf/..., cultuur en samenleving.
- Persoonlijke factoren zoals leeftijd, geslacht, levensstijl (talent, waarden, gewoonten, levensovertuiging...), levensloop, gezondheid.
- Externe factoren zoals klimaat, sociale omgeving, fysiek milieu, leefomgeving.
- De begrippen 'persoonlijke factoren, externe factoren,...' zijn gebaseerd op het ICF-schema (duiding zie bijlage bij leerplan).

Beginsituatie:

- In de 2^{de} graad leerden leerlingen kenmerken m.b.t. lichamelijk, psychisch, sociaal en existentieel welbevinden (gekoppeld aan holistische mensvisie) en de beïnvloedende factoren toelichten. Het accent lag op de eigen leefstijl.

Specialisatiejaar:

- Accent leggen op de relatie gebruiker – logistiek medewerker en de actoren in de (zorg-)relatie.

Wenken:

- Werken met situatieschetsen.
- Mogelijke kaders: ICF, kader gebruikt in PAV bij uitwerking van doelstelling 12 en doelstellingen m.b.t. maatschappelijke participatie (3^{de} graad) (samenwerken met leraar PAV en zoeken naar toepassingen m.b.t. agogisch handelen).
- Werken met relatiekaarten om actoren en relatie tussen actoren in kaart te brengen (bv. D.m.v. spel Persona – CIS)

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht het respectvol handelen afstemmen op de ander en zijn situatie (AD1:1.3)
- Bij de uitvoering van een opdracht ethisch en deontologisch handelen (AD1:1.4).
- Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren (AD1: 1.11)
- Agogisch handelen (AD2: 2.7-2.8)

2.7 Gedrag situeren en interpreteren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- ziet in en verduidelijkt uit welke motivatie/behoefte gedrag voortkomt.
- ziet in en verduidelijkt wanneer gedrag in een bepaalde situatie gepast of ongepast is.
- situeert en verduidelijkt het eigen gedrag.
- bespreekt voorbeelden van reacties op gewenst en ongewenst gedrag en hun effect.
- toetst interpretaties van gedrag.

Toelichting:

Beginsituatie:

- Leerlingen leerden in de 2^{de} en 3^{de} graad een kader om gedrag en sociale interacties te duiden, hanteren in functie van het reflecteren op de eigen communicatie en samenwerking.

Wenken:

- Werken met de relatiewijzer.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht het respectvol handelen afstemmen op de ander en zijn situatie. (AD1:1.3)
- Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren (AD1:1.11)
- Agogisch handelen (AD2: 2.6 en 2.8)
- Op het eigen agogisch handelen en de eigen communicatie reflecteren binnen een kader op gedrag en sociale interacties te duiden (AD2:2.9)

2.8 Voor het welbevinden en de betrokkenheid van de gebruiker/ander zorg dragen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt de begrippen welbevinden en betrokkenheid.
- houdt rekening met persoonlijke factoren die het welbevinden en de betrokkenheid van de gebruiker/ander bepalen.
- houdt rekening met externe factoren die het welbevinden en de betrokkenheid van de gebruiker/ander bepalen.
- achterhaalt de behoefte van de gebruiker/ander.
- (h)erkent en drukt in relatie tot de gebruiker/ander een emotie, gedachte, intentie, een gedrag/handeling uit (H).
- laat ruimte voor en gaat om met de gevoelens en gewoonten van de gebruiker/ander.
- verplaatst zich in de situatie en/of het perspectief van de ander.

Wenken:

- zie duiding en wenken bij 2.6 en 2.7
- inspelen op en werken rond situaties in klasgebeuren, stage-ervaringen.
- Werken met filmfragmenten.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht het respectvol handelen afstemmen op de ander en zijn situatie (AD1: 1.3)
- Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren (AD1: 1.11)
- Agogisch handelen (AD2: 2.6 en 2.7).

REFLECTEREN

2.9 Over het eigen agogisch handelen en de eigen communicatie reflecteren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- situeert de eigen communicatie binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden (H).
- reflecteert over het communiceren en de beleving van de situatie (H).
- verplaatst zich in het standpunt van de ander.
- gaat na wat het effect van zijn/haar handelen op het gedrag van de ander is

- reflecteert over het eigen taalgebruik.
- formuleert kwaliteiten en aandachtspunten (H).
- stuurt de eigen communicatie en het eigen agogisch handelen bij.

AD3 Binnen een welomschreven opdracht in team en binnen een organisatie werken.

Context: (zie leerplan)

Toelichting:

Beginsituatie

In de 3^{de} graad leerden leerlingen in team, binnen een organisatie **(samen)werken**. Ze leerden in team **communiceren** en **deelnemen aan teamoverleg** en ze leerden aan een verantwoordelijke **rapporteren**. Het is belangrijk om leerlingen te appelleren op reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes.

Ze werkten rond volgende doelstellingen:

- De verschillende sociale interacties tijdens het samenwerken situeren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden;
- Werken in een instelling/organisatie;
- Vlot en respectvol communiceren in team;
- Vlot en respectvol communiceren en hierbij gebruik maken van communicatiemiddelen;
- De eigen communicatie in team afstemmen;
- Bij het realiseren van een gedelegeerde teamopdracht samenwerken;
- Over het werken in een organisatie en in team reflecteren.

Specialisatiejaar

Het is belangrijk om leerlingen te appelleren op reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes. In het specialisatiejaar zullen de leerlingen hun kennis, vaardigheden en attitudes verder verdiepen, uitbreiden en **aanwenden** binnen de context van dit leerplan.

Het is belangrijk dat leerlingen vaardiger worden in het werken in team en in een organisatie. Dat ze in **teamverband leren rapporteren, dat ze actief leren deelnemen aan teamoverleg en dat ze (multidisciplinair) leren samenwerken**. Als uitbreiding kan er gewerkt worden rond het **coördineren van een kleine groep medewerkers**.

In functie van het bereiken van de competenties en vanuit het handelen vanuit een **totaalvisie**, is het noodzakelijk om integratie te bewerkstelligen met AD1, AD2, AD4 en met de leerplandoelstellingen onderliggend aan de competenties.

Afhankelijk van de keuzemodule die de school aanbiedt, kunnen de onderliggende leerplandoelstellingen, in relatie tot de te bereiken competenties, anders worden geconcretiseerd.

Wenken:

- De optie waarvoor de school kiest (keuzemodule) en dus de competentie(s) waarrond de leerlingen zullen werken, bepalen de contexten waarbinnen de leerplandoelstellingen m.b.t. AD3 worden bereikt. Het is dan ook aangewezen deze doelstellingen uit te werken in samenhang met de modules.
- Voor de concretisering van de leerplandoelstellingen naar de context van de competenties, is het zinvol te werken met situatieschetsen, rollenspelen,...vanuit de stagepraktijk, rekening houdend met de eigenheid van de organisatie/team.
- Bij het werken rond het communiceren (link met AD2) en het samenwerken in team is het belangrijk om aandacht te besteden aan de houding van leerlingen. Respectvol handelen, empathisch zijn,...(AD1: 1.3) zijn fundamenteel bij het in een organisatie, in team werken.
- Werken met rollenspelen, videoregistraties, simulaties, situatieschetsen.

- Opdrachten formuleren per stageperiode.
- Leerlingen via supervisie, (stage)ervaringen leren duiden.
- Feedback geven en ontvangen op voorbeelden van medeleerlingen. (zie ook wenken bij AD2)

Samenhang met leerplandoelstellingen PAV-Nederlands-MAVO:

- Om een doel te bereiken, met een team overleggen en onderhandelen over (16):
 - Aanpak;
 - Taakverdeling; verantwoordelijkheid.
- Als teamlid de eigen taken volgens afspraak realiseren (17).
- Over eigen bijdrage, teamwerking, interactievaardigheden en groepsresultaat reflecteren (18).
- De eigen bijdrage, de teamwerking, de interactievaardigheden en het groepsresultaat evalueren en bijsturen (19).
- Over eigen bijdrage, teamwerking, interactievaardigheden en groepsresultaat verslag uitbrengen (20).
- Bij het werken in team empathie, loyaliteit en wederzijds respect tonen (21).
- Bereid zijn een eigen standpunt in te nemen, te nuanceren en te beargumenteren (22).

ORGANISATIE

3.1 Werken in een instelling/organisatie.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt de werking van de organisatie (H)/afdeling.
- verduidelijkt de wijze waarop multidisciplinair wordt samengewerkt binnen de organisatie.
- verduidelijkt het belang van diversiteit* en complementariteit* in een organisatie.
- neemt een positieve houding aan t.o.v. diversiteit in een organisatie.

Toelichting:

Duiding:

- Het is belangrijk om de thema's (onderdelen van het kwaliteitshandboek) uit te diepen die cruciaal zijn voor de werking van de dienst/zorginstelling.

Beginsituatie:

- In de derde graad exploreerden leerlingen de werking van een organisatie en verduidelijkten ze de verschillende overlegorganen binnen een organisatie.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht bijdragen aan kwaliteitszorg in een zorginstelling/dienst (1.1)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de zorg verduidelijken en toelichten (7.1)
- Het wetgevend kader verduidelijken en aanwenden waarbinnen een verzorgende/zorgkundige functioneert. (7.4)

- De taken en functie van andere zorg- en welzijnsberoepen binnen de verschillende settings exploreren, verduidelijken en toelichten (7.5)

COMMUNICEREN IN TEAM

3.2 Vlot en respectvol communiceren in team.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- hanteert communicatieve vaardigheden in team (H).
- neemt actief deel aan dienstoverdracht en/of teamoverleg.
- stemt de communicatie af op de situatie en de ander.
- informeert het team over de gebruiker tijdens teambesprekingen (V).
- wisselt informatie uit tijdens overlegmomenten rond gebruikergebonden thema's om de continuïteit van de zorg te verzekeren (V).
- signaleert klachten en vragen aan de verantwoordelijke.
- voert een functioneringsgesprek met een verantwoordelijke.
- hanteert communicatieve vaardigheden bij het communiceren met een kleine groep medewerkers (U).

Toelichting:

Duiding:

- gebruikergebonden thema's zoals diabetes, dementie, palliatieve zorg,

Beginsituatie:

- Leerlingen leerden in de derde graad verschillende fasen in de communicatie doorlopen, aandacht hebben voor lichaamstaal en congruentie, actief luisteren, vragen stellen en doorvragen, omgaan met feedback, ik-boodschappen gebruiken, informeren (volgens afspraken) over het eigen handelen en over de taak/opdracht, afspraken maken en overleggen.
- Ze leerden de eigen communicatie (op inhouds- en betrekkningsniveau) in team afstemmen. Hierbij werd aandacht besteed aan taalgebruik, verstaanbaarheid, lichaamstaal, de situatie (formeel – informeel).
- Ze oefenden de communicatieve vaardigheden binnen de context van het leerplan van de derde graad.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar wordt het aanwenden van communicatieve vaardigheden uitgebreid en verdiept (afstemming op de ander en zijn situatie).

Wenken:

- Deelnemen aan teamoverleg/dienstoverdracht tijdens stage is wenselijk. Wanneer het tijdens stage moeilijk is om aan deze doelstelling te werken, is het belangrijk om deze vaardigheden

in klasverband in te oefenen via rollenspel en situatieschetsen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Vlot en respectvol communiceren in een 1-1 relatie (AD2: 2.2)
- Eenvoudige (organisatiegebonden) administratieve opdrachten uitvoeren (AD2: 2.5)
- C1 en C2

SAMENWERKEN

3.3 Samenwerken in team.

Onderlinge doelen:

De leerling:

- verduidelijkt waaruit de signaalfunctie van de logistiek medewerker bestaat en weet bij wie hij hulp kan inroepen.
- verduidelijkt het belang van teamwerk en licht de voorwaarden tot teamwerk toe.
- verduidelijkt het belang van regels en afspraken in een team.
- licht het belang van de complementariteit van de leden in een team toe.
- vervult een signaalfunctie ten aanzien van andere zorgverleners/functies (multidisciplinair werken).
- heeft zicht op het groepsgebeuren met aandacht voor groepsklimaat, samenwerken.
- denkt en werkt teamgericht.
- neemt de eigen verantwoordelijkheid op binnen het team.
- houdt zich aan afspraken.
- gaat constructief om met conflicten in een team.

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 2^{de} graad leerden leerlingen binnen de eigen klasgroep in groep werken. Ze leerden hierbij de begrippen 'groep, groepssamenhang, rollen en posities, groepswaarden en -normen' verduidelijken, toelichten en exploreren. Ze leerden ook de sociale interacties tijdens het samenwerken situeren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden.
- In de derde graad leerden leerlingen samenwerken bij het realiseren van teamopdrachten. Hierbij werd aandacht besteed aan een open en collegiale werksfeer, het constructief samenwerken, het respecteren van taakverdeling en afspraken.

Wenken:

- Werken met groepsopdrachten, stageopdrachten waarin samenwerking met andere zorgverleners en het werken met gedelegeerde taken centraal staat.
- Werken met materialen Voca (<http://www.acerta.be/socialprofit/aanbod/voca-training-consult-social-profit/materiaal>)

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Werken in een organisatie (AD3:3.1)
- Vlot en respectvol communiceren in team (AD3:3.3).
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten. (AD4:4.1)
- Agogisch handelen. (AD2: 2.6-2.8)

COÖRDINEREN

3.4 Een kleine groep medewerkers coördineren (U).

Onderliggende doelen:

De leerling:

- geeft als coördinator zelf het goede voorbeeld.
- heeft kennis van technieken voor het leiden van een team.
- maakt personeel attent op afspraken en regels, procedures, technieken, productiemethoden, tools en voorschriften.
- draagt zorg voor het welbevinden en de betrokkenheid van medewerkers.
- gaat de uitvoering van opdrachten/prestaties van medewerkers na, houdt gegevens bij over de uitvoering (volgens kwaliteitsnormen) en bundelt klachten.
- grijpt in bij verkeerd werk of verkeerd gedrag van medewerkers.
- stelt preventieve en corrigerende acties op of beveelt ze aan (organisatie, middelen, methodes).
- signaleert problemen en crisissituaties aan een leidinggevende.

Toelichting:

Duiding:

- Omdat leerlingen tijdens stage weinig of geen kansen krijgen om een kleine groep medewerkers te coördineren, is het belangrijk om tijdens de lestijd op school te werken met simulaties en op stage met observatieopdrachten.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht het respectvol handelen afstemmen op de ander en zijn situatie (AD1:1.3)
- Bij de uitvoering van een opdracht observeren, interpreteren, registreren en rapporteren (AD1: 1.11)
- Agogisch handelen (AD2:2.6 en 2.8)
- Op het eigen agogisch handelen en de eigen communicatie reflecteren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden. (AD2:2.9)

REFLECTEREN

3.4 Over het werken in team en in een organisatie reflecteren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- situeert het eigen samenwerken in team binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden (H).
- reflecteert over het samenwerken in team en de beleving van het samenwerken (H).
- verplaatst zich in het standpunt van de ander.
- gaat na wat het effect van zijn/haar handelen op het gedrag van de ander is.
- reflecteert in groep.
- formuleert kwaliteiten en aandachtspunten (H).
- stuurt het eigen handelen bij.

Wenken:

- Bij reflecteren over samenwerking aandacht besteden aan teamwerking, eigen bijdrage groepsklimaat (teamsfeer), effect van eigen handelen op teamwerking (criteria).

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht methodisch handelen: evalueren (AD1:1.5)

AD4 Oriënteren op beroepen en voorbereiden op werken (en/of verder studeren) en levenslang leren.

Context: zie leerplan

Toelichting:

Beginsituatie:

In de derde graad werkten leerlingen rond volgende doelstellingen:

- De arbeids- en (stage)voorwaarden voor de logistiek medewerker (in opleiding) verduidelijken, toelichten en aanwenden;
- Verschillende beroepscontexten exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt;
- Kennismaken met verschillende vormen van beroepsuitoefening (directe en indirecte zorg) binnen de context van de directe zorg, binnen andere beroepscontexten van de logistiek medewerker en met de vereisten om deze beroepsvormen uit te oefenen;
- Binnen de grenzen van de eigen deskundigheid handelen;
- Keuzes motiveren vanuit reflectie op eigen mogelijkheden en beperkingen m.b.t. werken en studeren;
- Eigen (competentie)groei in kaart brengen;
- Het belang van levenslang leren/professionalisering verduidelijken en toelichten.

Specialisatiejaar:

In functie van het bereiken van de competenties is het belangrijk om integratie te bewerkstelligen met AD1, AD2, AD3 en met de leerplandoelstellingen onderliggend aan de competenties.

Afhankelijk van de modules die de school aanbiedt, kunnen de onderliggende leerplandoelstellingen, in relatie tot te bereiken competenties, anders worden geconcretiseerd.

Volgens de grenzen van de eigen deskundigheid handelen (4.2) is voor de leerlingen een belangrijke leerplandoelstelling die met alle andere algemene doelstellingen en competenties dient te worden geïntegreerd.

Wenken:

- De optie waarvoor de school kiest (keuzemodule) en dus de competentie(s) waarrond de leerlingen zullen werken, bepalen de context(en) waarbinnen de leerplandoelstellingen m.b.t. AD4 worden bereikt. Het is dan ook aangewezen deze doelstellingen uit te werken in samenhang met de modules.
- Voor de concretisering van de leerplandoelstellingen naar de context van de competenties, is het zinvol te werken met situatieschetsen,...vanuit de stagepraktijk/setting, rekening houdend met de eigenheid van de organisatie/setting.

Samenhang met leerplandoelstellingen PAV-MAVO-Nederlands:

- Mogelijkheden tot levenslang leren verkennen in functie van:
 - Persoonlijke ontwikkeling;
 - Beroepsmogelijkheden en beroepsvervolmaking;

- Omscholing.
- Zie ook leerplandoelen 3^{de} graad.

MAATSCHAPPIJ

4.1 Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- licht actuele maatschappelijke tendensen en de hiermee samenhangende uitdagingen voor het werk van de logistiek medewerker toe.
- licht de tendens van de 'vermaatschappelijking van de zorg' en de consequenties voor de toekomstige taken van de logistiek medewerker toe.
- licht het begrip diversiteit toe in relatie tot de taak van logistiek medewerker.

Toelichting:

Duiding:

- Met 'vermaatschappelijking' van zorg doelen we op de tendens waarbij zorg steeds meer de verantwoordelijkheid wordt van de ganse samenleving en waarbij men inzet op **inclusie*** zoals bv. Het afbouwen van bedden binnen psychiatrische instellingen, binnen instellingen voor gehandicaptenzorg,ten voordele van het zo lang mogelijk 'thuis wonen' (bv. in kangoeroewoningen, initiatieven voor kleinschalig genormaliseerd wonen,...), persoonsgerichte financiering...
- Actuele tendensen: vergrijzing en verzilvering van de samenleving, ver'markt'ing of commercialisering van de zorg, aandacht voor belang aan (voedsel)veiligheid...
- Diversiteit*: verschillen in leeftijd, geslacht, in gewoonten en levensstijl (met aandacht voor (kans)armoede , de gevolgen van (kans)armoede voor een gezin en kwetsbare gezinnen*), gezondheid; het hebben van een beperking (inclusie), deel uit maken van een cultureel etnische minderheid: verschillen in gezondheidsbeleving, verschillende levensbeschouwingen, verschillende waarden en overtuigingen.

Wenken:

- Armoede: www.4wvg.vlaanderen.be/wvg/armoede (Vlaamse overheid), www.kindengezin.be, www.welzijnszorg.be,...
- Diversiteit: zie website VIVO (www.vivosocialprofit.org), [www.kindengezin](http://www.kindengezin.be),...
- Actuele tendensen: Weliswaar (gratis abonnement via www.weliswaar.be)

WERKEN ALS LOGISTIEK MEDEWERKER

4.2 Het (wetgevend) kader verduidelijken en aanwenden waarbinnen een logistiek medewerker functioneert.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt de arbeids- en (stage)voorwaarden van de logistiek medewerker (in opleiding) en wendt ze aan (H).
- verduidelijkt aspecten van sociale wetgeving en arbeidsrecht (H).
- verduidelijkt de taken van de logistiek medewerker.
- handelt binnen de grenzen van de eigen deskundigheid (H).

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de derde graad kwamen in de lessen PAV/MAVO aspecten van sociale wetgeving en arbeidsrecht voor de burger aan bod en werd er gewerkt rond leren solliciteren e.d. (vooral in 3^{de} graad). We beperken ons hier tot de toepassing op de studierichting. Het is bij de uitwerking van deze doelstelling dan ook belangrijk om afspraken te maken met de leraren PAV/MAVO. Ofwel kiest men ervoor om bepaalde items in samenwerking uit te werken ofwel maakt men afspraken omtrent items die in de verschillende vakken worden uitgewerkt.

4.3 Verschillende beroepscontexten/settings exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt (H).

Onderliggende doelen:

De leerling:

- exploreert in functie van tewerkstelling:
 - settings van modules die de eigen school aanbiedt;
 - andere settings waarbinnen logistiek medewerkers tewerkgesteld worden.
- exploreert de eigenheid van de verschillende settings en de werkomstandigheden van de logistiek medewerker binnen deze settings.
- participeert als logistiek medewerker binnen een bepaalde setting waarbinnen logistiek medewerkers tewerkgesteld worden (settings die de school niet aanbiedt) (U).

Toelichting:

Duiding:

- In functie van oriëntering op tewerkstelling is het belangrijk dat leerlingen kennismaken met

competenties die de school zelf niet aanbiedt.

- Het is zinvol dat leerlingen ook andere settings exploreren waarbinnen ze als logistiek medewerker kunnen worden tewerkgesteld. Men kan leerlingen binnen deze setting laten participeren in functie van het aanleren van een beroepshouding of in functie van het inoefenen van vaardigheden uit de algemene module of in functie van het aanleren van vaardigheden die eigen zijn aan het profiel van de logistiek medewerker binnen een welbepaalde setting.

Wenk:

- Verken de verschillende settings d.m.v. getuigenissen, studiebezoeken,...

4.4 De taken en functies van andere (zorg- en welzijns)beroepen binnen de verschillende contexten van de logistiek medewerker exploreren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- exploreert verschillende vormen van beroepsuitoefening binnen de context van de directe zorg, binnen andere beroepscontexten van de logistiek medewerker en de vereisten om deze beroepsvormen uit te oefenen (H).
- onderscheidt de taken en de verschillen van beroepsuitoefening tussen verschillende beroepen in de directe zorg.

Wenken:

- Werken met getuigenissen, studiebezoeken,...
- Verschillende beroepen in de (in)directe zorg: www.ikgaervoor.be , www.roadies.be.

LEVENSLANG LEREN

4.5 Het belang van levenslang leren exploreren en verduidelijken.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt het belang van professionalisering als logistiek medewerker.
- exploreert de mogelijkheden tot nascholing binnen de verschillende settings (H).
- exploreert vormings- en beroepsorganisaties (H).
- exploreert vakliteratuur binnen bepaalde beroepscontexten (H).
- verduidelijkt de actualiteit betreffende de beroepscontext (H).

- exploreert de mogelijkheid tot verder studeren.

Toelichting:

Duiding:

- Levenslang leren komt ook aan bod in PAV/MAVO. Het is belangrijk om afspraken te maken met de leraar PAV/MAVO. Het is in ieder geval belangrijk dat dit thema wordt behandeld vanuit het perspectief van de logistiekmedewerker.
- Verder studeren: Se-n-se richtingen Personenzorg, HBO5 Verpleegkunde, richtingen in het volwassenenonderwijs, Syntra, ...

REFLECTEREN

4.6 De eigen (competentie)groei in kaart brengen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- licht eigen kwaliteiten en evolutie toe (H).
- licht eigen aandachtspunten toe (H).

Wenken:

- werken met portfolio, groeiboekje, supervisiegesprekken,...

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Over het kwaliteitsbewust handelen reflecteren (AD1: 1.12)
- Over het eigen agogisch handelen en de eigen communicatie reflecteren binnen een kader om gedrag en sociale interacties te duiden (AD2: 2.9)
- Over het werken in een organisatie, in team, reflecteren (AD3: 3.5)
- Over het werken als logistiek medewerker reflecteren (C1:1.28; C2:2.17; C3:3.14; C4:4.10; C5: 5.7)

2.7.4 Wenken bij de Keuzemodules

In **Organisatiehulp** is C1 een **verplichte module**.

In **Organisatieassistentie** zijn scholen die leerlingen hebben die niet instromen vanuit Organisatiehulp verplicht om te werken rond C.

Voor alle leerlingen in **Organisatiehulp én voor leerlingen in Organisatie-assistentie** die niet instromen vanuit OH wordt van het pakket stage **minimaal 250 u stage** besteed aan stage in **ziekenhuizen en rusthuizen** (woonzorgcentra) in functie van het bereiken van de verplichte module (=competentie1): werken als logistiek assistent in ziekenhuizen en/of andere zorg- en opvanginstellingen (conform Ministerieel besluit van 25-05-2007).

De leerplandoelstellingen en/of onderliggende doelen in groen zijn een toevoeging voor en gelden voor de leerlingen van OA (omwille van het functioneren in complexe situaties).

Competentie 1:

Als logistiek assistent werken in ziekenhuizen en/of zorg- en opvanginstellingen.

Context: zie leerplan!

Werkplekieren/stage:

Minimaal 250 uur stage in ziekenhuizen en rusthuizen (WZC).

Wenken:

- In functie van de voorbereiding van de lestijd op school en van het stageschrift/stageopdrachten/activiteitenlijst,...is het belangrijk om als team zicht te hebben op welke taken de leerlingen op bepaalde stageplaatsen kunnen inoefenen en welke niet.
- Het is belangrijk dat leerlingen worden voorbereid op het uitvoeren van alle taken (**verdiepingsdoelen + combineren van taken in OA**). Het is dan ook belangrijk om op school te werken rond alle doelstellingen en hiervoor voldoende lestijd uit te trekken. Het werken met studiebezoeken, skillslab vanuit situatieschetsen, observatiemomenten, simulaties,..biedt hiertoe mogelijkheden.
- Leerlingen vanuit de 2^{de} graad hebben al een hele rugzak vol kennis vaardigheden en attitudes m.b.t. maaltijdzorg, linnenzorg en interieurzorg (kleinhuishouding). Het is belangrijk om leerlingen hierop te appelleren bij de uitwerking van deze competentie. Het is als leraar dan ook zinvol om de wenken en toelichtingen bij de leerplandoelstellingen uit het servicedocument 2 de graad (AD6, 7 en 8) te raadplegen.
- Het is aangewezen om bij de uitwerking van de competentie voldoende aandacht te besteden aan het eigene van de specifieke gebruikersgroepen/settings waarmee de logistiek assistent in contact komt.
- Leerlingen in OA leerden reeds van in OH als logistiek assistent functioneren in eenvoudige situaties. Het is bij de uitwerking van de verdiepingdoelen dan ook belangrijk om leerlingen te appelleren op de reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes.

Stage:

- Leerlingen (OH) of nieuwe zij-instromer (OA) lopen 250u stage in ziekenhuizen en zorginstellingen. Daarnaast kan het zinvol zijn dat leerlingen ook stage lopen binnen

verschillende andere settings waar ze tewerkgesteld kunnen worden: bv. kinderdagverblijven,...

Toelichting:

- In functie van de te bereiken competentie is het belangrijk om **integratie** te bewerkstelligen met de leerplandoelstellingen van **AD1 (kwaliteitsbewust handelen!), AD2, AD3 en AD4** (algemene module).
- Het takenpakket van de logistiek assistent kan variëren van de setting en/of de concrete organisatie waarbinnen de logistiek assistent is tewerkgesteld. De verschillen in taken tussen de sector van de woonzorg en de sector van de ziekenhuizen is weergegevens in het leerplan. Afhankelijk van de interne organisatie van de instelling/ziekenhuis zal een logistiek assistent enkele of meerdere taken uit het profiel uitvoeren. **Het kunnen combineren van alle taken op afdelingsniveau of het functioneren op specifieke diensten is eerder complex en dan ook weggelegd voor leerlingen in het specialisatiejaar.**
- Een logistiek assistent in zorg- en opvanginstellingen (C1) voert taken uit m.b.t. maaltijdzorg, linnenzorg en interieurzorg. Wanneer je kijkt naar de leerplandoelstellingen van de competenties C2, C3, C4 of C5, merk je dat men binnen die competenties van de logistiek medewerker een hoger beheersingsniveau verwacht op vlak van maaltijdzorg of linnenzorg of interieurzorg dan van de logistiek assistent (C1). Wanneer de school kiest voor een bepaalde optie, kunnen ze voor de welbepaalde inhoudelijke component (in casu maaltijdzorg, linnenzorg of interieurzorg) de leerplandoelstellingen voor die component in samenhang bereiken. Bv. De school kiest als optie: werken als logistiek medewerker in de voedingsdienst, dan biedt het geleerde m.b.t. maaltijdzorg een voldoende ruime basis om in het kader van C1 enkel te verwijzen naar de toepassing van het geleerde vanuit de functie logistiek assistent. De mogelijke samenhang/overlap tussen de leerplandoelen onder C1 met de leerplandoelstellingen van de andere competenties staat weergegeven in het leerplan.

Samenhang met vakken van de basisvorming (3^{de} graad) – voor OA zie AD1:

PAV:

- In functie van de leerlingen, de belangrijkste maatschappelijke voorzieningen, instellingen en mechanismen in de eigen regio verkennen en gebruiken (21).
- Reflecteren om de maatschappelijke weerbaarheid te verhogen (22):
 - o Zorg voor de gezondheid en de veiligheid van zichzelf en anderen.
- Aan de hand van voorbeelden weergeven dat erfelijke kenmerken van generatie op generatie worden overgedragen (23).
- Wetenschappelijk onderbouwde argumenten voor biologische evolutie geven aan de hand van aangeboden bronmateriaal (26).

Vermits de doelstellingen van PAV zijn gebaseerd op eindtermen, vind je dezelfde of gelijkaardige doelen eveneens in de leerplannen van de vakken Wiskunde, Nederlands, MAVO.

VISIE EN ORGANISATIE

1.1 De begrippen gezondheid en welzijn verduidelijken en toelichten.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt de begrippen gezondheid*, welzijn, welbevinden en licht ze toe.
- verduidelijkt de begrippen zelfzorg, mantelzorg en professionele zorg en licht ze toe.

Wenken:

- Bij het werken rond deze doelstelling linken met mensvisie (AD1:1.1)
- In relatie met doelstelling 1.4 biedt het werken rond deze doelstelling heel wat mogelijkheden om het eigene van de verschillende gebruikersgroepen te verkennen. Het is belangrijk om als logistiek assistent zicht te hebben op hoe hij/zij vanuit haar/zijn functie mee zorg kan dragen voor de gezondheid en het welzijn van de gebruikersgroepen (link met AD1 – 4).

Toelichting:

Beginsituatie

In de 2de graad leerden leerlingen de begrippen gezondheid en welzijn; zelfzorg, mantelzorg, professionele zorg; welbevinden; ziekte of aandoening verduidelijken en toelichten.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Agogisch handelen (AD2: 2.6-2.8): **OA**

1.2 De organisatie van de gezondheids-en welzijnszorg in Vlaanderen exploreren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- exploreert hoe de intra-* en extramurale* en transmurale* gezondheids- en welzijnszorg is georganiseerd.
- exploreert de werking van een zorginstelling/afdeling en verwerft inzicht in de structuur van een ziekenhuis/woonzorgcentrum, van verschillende departementen en afdeling.

Toelichting:

Duiding:

- **Besteed in het specialisatiejaar aandacht aan de specifieke diensten die aan bod komen tijdens stages in het specialisatiejaar.**

Wenken:

- Vertrek vanuit de leefwereld van de leerlingen. Waar en met wie zijn reeds in contact gekomen? In hoeverre kennen ze deze organisatie?
- Leerlingen zelf op zoek laten gaan naar initiatieven in de buurt. Kijken welke mogelijkheden er zijn naast de stageplaatsen waar leerlingen stagelopen. Bv. Sociale dienst, mutualiteit, OCMW, stadsbrochures.
- Werken rond organogrammen.
- Werken met een 'groeidocument' waarbij alle stageplaatsen, organisaties die bezocht of opgezocht worden een plaatsje krijgen (linken met AD4).
- Werken met studiebezoeken (of film, artikel,...).
- OH: Leerlingen appelleren op hun ervaringen in verband met participerende en

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Exploreren van verschillende beroepscontexten waarbinnen de logistiek medewerker kan werken (AD4:4.2) (OH)
- Kennismaken met verschillende vormen van beroepsuitoefening binnen de context van de directe zorg en met de vereisten om deze beroepsvormen uit te oefenen (AD4:4.3) (OH)
- Het (wetgevend)kader verduidelijken en aanwenden waarbinnen een logistiek medewerker functioneert. (AD4: 4.2) (OA)
- Verschillende beroepscontexten exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt (AD4:4.3) (OA)
- De taken en functies van andere (zorg- en welzijn)beroepen binnen de verschillende contexten van de logistiek medewerker exploreren (AD4:4.4) (OA)

1.3 Profiel en takenpakket van logistiek medewerker in zorginstellingen exploreren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- exploreert de taakafbakening ten aanzien van andere zorgberoepen.
- exploreert het takenpakket van de logistiek medewerker die specifieke activiteiten uitvoert zoals ondersteunend werken in de sterilisatiedienst, het mortuarium, de linnendienst, de recovery room, het operatiekwartier of die verbonden is aan een afdeling (V).
- exploreert het belang van het kwaliteitsbewust handelen als logistiek medewerker.

Wenken:

- Organiseer (waar mogelijk) een bezoek aan de verschillende operationele diensten binnen een zorginstelling waar logistiek assistenten worden ingezet of vanuit hun taak mee in contact komen: onderhoudsdienst, voedingsdienst, logistieke dienst,....
- Organiseer bezoeken aan de verschillende instellingen waar leerlingen stage lopen (woonzorgcentra, ziekenhuis,...) om zo verschillen in taken van de logistiek assistent op het spoor te komen.
- Laat leerlingen interviews afnemen van logistiek medewerkers. Geef leerlingen de kans om dit interview bv. In groepjes (link met AD3) samen en onder begeleiding voor te bereiden.
- Toelichting laten geven door iemand die het beroep uitoefent of iemand uit de beroepssector.
- Werken met beeldmateriaal kan bijdragen tot een betere beeldvorming van het beroep: vb. beroepenfilmpjes VDAB, websites: www.ikgaervoor.be of www.ikrolindezorg.be (afbakening met andere beroepen).
- In een aantal zorginstellingen wordt door middel van het werken met kwaliteitszorgsystemen getracht om de kwaliteit van hun werking te verbeteren en te borgen. Een kwaliteitszorgsysteem is een geheel van procedures en functies ter bevordering van kwaliteit. Wanneer de zorginstellingen waar de leerlingen stage lopen een dergelijk systeem hanteren, is het belangrijk om hier met leerlingen concreet rond te werken (in samenhang met AD1): vb. via een toelichting op de stageplaats of op school, werken met casussen of situatieschetsen, stageopdrachten,....

Toelichting:

Duiding:

- In woonzorgcentra krijgt de logistiek medewerker vaak andere benamingen: huismoeder, zorgassistent, polyvalent medewerker...
- Het is belangrijk om na te gaan welke namen (met bijhorend takenpakket) in de eigen regio gehanteerd worden.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Verschillende beroepscontexten exploreren waarbinnen de logistiek medewerker kan werken (AD4:4.2) (OH)

- Kennismaken met verschillende vormen van beroepsuitoefening binnen de context van de directe zorg en met de vereisten om deze beroepsvormen uit te oefenen (AD4:4.3) (OH)
- Binnen de grenzen van de eigen deskundigheid handelen (AD4:4.4) (OH)
- Het (wetgevend)kader verduidelijken en aanwenden waarbinnen een logistiek medewerker werkt. (AD4:4.3) (OA)
- Verschillende beroepscontexten exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt (AD4:4.3) (OA)
- De taken en functies van andere (zorg- en welzijns)beroepen binnen de verschillende contexten van de logistiek medewerker exploreren (AD4:4.4) (OA)

1.4 De wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van de gebruikers binnen de verschillende settings exploreren.

Toelichting:

Duiding:

- Settings: woonzorgcentra, ziekenhuizen, PVT, dagcentra,....

Wenken:

- Via actualiteit, artikels, filmmateriaal,...verschillende behoeften, mogelijkheden van gebruikers leren kennen.
- Casussen schetsen van diverse gebruikers en hun setting: via interview, via stage en stageopdrachten.

1.4 De wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van de gebruikers binnen de verschillende settings in kaart brengen (V).

Onderliggende doelen:

De leerling:

- brengt de wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van de gebruiker in kaart.
- brengt het maaltijdpatroon van de gebruiker in kaart.
- brengt het voedingspatroon van de gebruiker in kaart.

Wenken:

- Zie 1.3.
- Verband met ICF-schema toelichten en met voorbeelden illustreren (link met AD2: 2.6).

Toelichting:

Duiding:

- Settings: woonzorgcentra, ziekenhuizen, ziekenhuisafdeling, PVT, dagcentra,....

Beginsituatie:

- In de 3^{de} graad exploreerden de leerlingen de wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van de gebruikers binnen de verschillende settings.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar verwachten we dat de leerling zijn handelen afstemt op de gebruiker en zijn situatie. Het is daarom belangrijk dat de leerling wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen in kaart leert brengen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Agogisch handelen (AD2: 2.5-2.8) (OA)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten (AD4: 4.1) (OA)

1.5 Bij het ondersteunen van de gebruiker rekening houden met veel voorkomende problematieken op fysiek, psychisch, sociaal en existentieel of zingend vlak en met hun invloed op de gebruiker en zijn omgeving (V).

Onderliggende doelen:

De leerling:

- exploreert het omgaan met specifieke situaties in de zorg zoals gebruikers met dementie, gebruikers met een mentale of fysieke beperking, gebruikers met een specifieke zorgproblematiek, omgaan met ouderen, omgaan met gebruikers uit kwetsbare situaties, omgaan met etnisch-culturele minderheden.
- informeert zich over problematieken die een specifieke zorg van de logistiek medewerker vereisen.
- informeert zich over de gewoontes van gebruikers.
- informeert zich over hulpmiddelen die het welbevinden van gebruikers met een bepaalde problematiek verhogen.

Toelichting:

Duiding:

- Vanuit de maatschappelijke tendensen is het belangrijk om ook aandacht te besteden aan het omgaan met mensen met een psychische problematiek.

Wenken:

- www.pigmentinzorg.be (omgaan met etnisch-culturele minderheden)
- Werk met brochures van mutualiteiten, expertisecentra: bv. Brochures Federatie Palliatieve zorg Vlaanderen (www.palliatief.be), Similes, expertisenetwerk dementie.
- Bezoek aan dementiecafé, thuiszorgwinkel.
- Armoede: www.4wvg.vlaanderen.be/wvg/armoede (Vlaamse overheid), www.welzijnszorg.be
- Omgaan met mensen met een psychische problematiek: werken met sites als www.geestelijkgezondvlaanderen.be en www.oitalzogereageerd.be
- www.hulpmiddelenwijzer.nl: met deze website werken vanuit situatieschetsjes.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Rekening houden met de wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van de gebruikers binnen de verschillende settings (C1. 1.4) (OA)
- Agogisch handelen (AD2: 2.5 – 2.8) (OA)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten (AD4. 4.1) (OA)

DIENSTGERELATEERDE TAKEN TER ONDERSTEUNING VAN HET ZORGTEAM:

MAALTIJDEN

1.5 Vanuit een visie op evenwichtige voeding handelen. (1.6)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- werkt met een voedingsvoorlichtingsmodel.
- licht het belang van evenwichtige voeding toe.
- houdt rekening met het maaltijd- en voedingspatroon van de gebruiker en de bijhorende voedingsadviezen en –richtlijnen.
- licht informatie over het menu toe.

Toelichting:

Duiding:

- Scholen die kiezen voor het werken rond de competentie 'logistiek medewerker in de voedingsdienst' of de competentie 'logistiek medewerker indirecte zorg (kleinhuishouding) kunnen zich hier beperken tot het toepassen van de aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes binnen de context van de logistiek assistent in zorginstellingen.

Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen het begrip voedingsvoorlichting in zijn verschillende betekenissen verduidelijken en met ondersteuning van een voedingsvoorlichtingsmodel een maaltijd samenstellen en bereiden.

Wenken:

- Opbouw leerlijn: wat is evenwichtige voeding, wat is evenwichtige voeding voor de verschillende leeftijdsfasen, wat is evenwichtige voeding voor een specifieke gebruiker.....
- Werken met voedingsvoorlichtingsmodel dat is aangepast aan de doelgroep.
- Gebruik informatiemateriaal vanuit volgende sites:
 - o www.health.fgov.be
 - o www.vigez.be
 - o www.voedingsplan.be
 - o www.nice-info.be

- www.watetenwemorgen.be
- Vertaalslag maken naar leerlingen via afgeleide sites zoals:
 - www.mijnvoedingsplan.be
 - www.gezondheid.be
- Websites gerelateerd aan bepaalde merken van voedingsproducenten.

1.6 De afdelingskeuken ordelijk houden. (1.7)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- ruimt de kasten op en houdt voorraden bij.
- reinigt koelkasten.
- vult materialen en benodigdheden aan.
- licht procedures voor het reinigen van materialen en benodigdheden toe.
- gebruikt en reinigt materialen en benodigdheden.
- doet de vaat.

Wenken:

- Ter voorbereiding van stage: via studiebezoek leerlingen de taak van de logistiek medewerker in de afdelingskeuken op het spoor laten komen (afbakening ten aanzien van medewerkers onderhoudsdienst); werken met interviews.
- Gebruik maken van werkmodellen die worden gebruikt op stageplaatsen: instructiefiches, stappenplannen, hygiëneplannen...

Toelichting:

Duiding

- Scholen die kiezen voor het werken rond de competenties 'logistiek medewerker in de onderhoudsdienst' of 'logistiek medewerker in de indirecte zorg (kleinhuishouding)' kunnen zich beperken tot het toepassen van de daar aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes binnen de beroepscontext van de logistiek assistent in de zorginstellingen.

DIENSTGERELATEERDE TAKEN TER ONDERSTEUNING VAN HET ZORGTEAM:

INTERIEUR EN LINNEN

1.7 Voor de dagelijkse orde en netheid op de afdeling instaan en een aangename omgeving creëren. (1.8)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- houdt afdeling, (dienst)lokalen en kamers netjes.
- helpt bij het in orde brengen van een kamer voor een nieuwe gebruiker.
- vult de linnen- en verzorgingskar aan.
- reinigt hygiënisch en desinfecteren kamers en lokalen volgens richtlijnen.

Toelichting:Beginsituaties

- In de 2de graad leerden leerlingen 'vanuit de oriëntatie op materiaal/grondstof, toepassing en eigenschappen, opruimen, verluchten, reinigen en onderhouden van textiel, lokalen, keuken, leefruimten met behulp van technieken.' Ze verworven de nodige kennis, vaardigheden en attitudes onder directe begeleiding en werkten met ondersteuning van werkmodellen.

Duiding

- Wanneer de school werkt rond de competentie 'werken als logistiek medewerker in een onderhoudsdienst', kan men zich hier beperken tot het toepassen van de aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes binnen de beroepscontext van de logistiek assistent binnen zorginstellingen.
- Wanneer de school niet werkt rond de competentie 'werken als logistiek medewerker in een onderhoudsdienst', kan men in functie van de leerplandoelstelling 'exploreren van verschillende settings waarbinnen een logistiek medewerker werkt' (AD 4.2) in samenhang met deze doelstelling de setting van de onderhoudsdienst verder exploreren.

1.8 Materialen en benodigdheden wegbrengen, reinigen en onderhouden. (1.9)**Onderliggende doelen:**

De leerling:

- licht methodes toe voor het uitspoelen en/of steriliseren van medicatiepotjes, wasbekkens, bedpannen in een machine en past deze toe.
- reinigt en onderhoudt bedden en rolstoelen.
- vult de verzorgingskar aan.
- reinigt materialen en benodigdheden hygiënisch en desinfecteert volgens richtlijnen.

Wenken:

- Deze doelstelling vraagt altijd enige inspanning om opdrachten tot en met nazorg tot een goed einde te laten brengen. Tijdsbesteding in de planning hierbij niet onderschatten.
- Gebruik maken van werkmodellen die gehanteerd worden op stageplaatsen: instructiefiches, stappenplannen,....

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Zorg dragen voor het menselijk functioneren m.b.t. activiteiten (4.24)
- Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen (AD1)
- Binnen een welomschreven opdracht mondeling communiceren (AD2)
- Indirecte zorg plannen en organiseren (C2: 2.4; C5: 5.4)

- Vanuit de oriëntatie op materiaal/grondstof, toepassing, eigenschappen, opruimen en verluchten, reinigen en onderhouden van textiel, lokalen, keuken en leefruimten met behulp van technieken (C2: 2.10; C5:5.5)

1.9 Bedden opmaken en verschoneren. (1.10)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- maakt het bed op van een niet-bedlegerige gebruiker volgens richtlijnen.

Wenken:

- Het is belangrijk om voldoende oefenkansen te voorzien.
- Linken met algemeen deel: aandacht voor respectvol handelen, communiceren met gebruiker,...

Toelichting:

Beginsituaties

- In de 2de graad kwam het opmaken en verschoneren van bedden met ondersteuning van een werkmodel aan bod. Leerlingen leerden dit onder directe begeleiding en binnen de context van de eigen leefstijl. Het opmaken en verschoneren van ziekenhuisbedden kwam niet aan bod.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen (AD1)
- De wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruiker binnen de verschillende settings exploreren (C1: 1.4)
- Indirecte zorg plannen en organiseren (C2: 2.4; C5: 5.4)
- Bedden luchten, opmaken en verschoneren (C2: 2.11)

1.10 Voor periodiek klein onderhoud van toestellen instaan. (1.11)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- licht richtlijnen toe voor uitvoeren van klein onderhoud van benodigdheden zoals toestellen.
- verduidelijkt de werking van tilliften, rolstoelen, bedden en transportwagens.
- verduidelijkt materialen en benodigdheden voor klein onderhoud.
- voert klein onderhoud uit van tilliften, rolstoelen, bedden en transportwagens.

Wenken:

- Hulpmiddelen bijhalen via uitleendienst, thuiszorgwinkel of kennismaken en oefenen tijdens studiebezoeken, op stageplaats.

Toelichting:

Duiding

- In functie van de leerplandoelstelling 'exploreren van verschillende settings waarbinnen een logistiek medewerker kan werken' (AD4: 4.2), kan men in samenhang met deze doelstelling de meer technische settings waarbinnen een logistiek medewerker kan worden tewerkgesteld verder exploreren.

1.11 Wasgoed verzamelen, sorteren en verdelen. (1.12)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt interne procedures voor het wasgoed.
- verzamelt en sorteert vuil en besmet wasgoed en brengt het weg..
- sorteert en verdeelt proper linnen.
- controleert linnen op verlies en slijtage en voert indien nodig klein verstelwerk uit.
- maakt een inventaris op van linnen en producten.
- bedient een wasmachine en droogkast voor het wassen van beperkt persoonlijk linnen van gebruikers.
- vult de linnenkar aan.

Wenken:

- herhalen van kennis en vaardigheden die werden aangeleerd in de 2^{de} graad (zie beginsituatie). Laat leerlingen hierbij vertrekken vanuit reële situatieschetsen (gebaseerd op situaties op de stageplaatsen).
- 1^{ste} kennismaking met taken via een bezoek aan een linnendienst in WZC of ziekenhuis: verken ook de gehanteerde procedures, stappenplannen,... Bezoeken maken het mogelijk om verschillen in takenpakket en organisatie tussen settings te verkennen. Het is belangrijk om hier via de lestijd op school voldoende aandacht aan te besteden (samenhang AD1 + herhaling 2^{de} graad).
- Een aantal vaardigheden zullen enkel kunnen worden inge oefend op de stageplaats.

Toelichting:

Duiding

- Wanneer de school kiest voor het werken rond de competentie 'werken als logistiek medewerker in een linnendienst', kan men zich hier beperken tot het toepassen van de aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes binnen de beroepscontext van de logistiek assistent binnen zorginstellingen. (samenhang met C4:4.3; 4.4; 4.5 en 4.6).
- Wanneer de school niet werkt rond de competentie 'werken als logistiek medewerker in een linnendienst', kan men in functie van de leerplandoelstelling 'exploreren van verschillende settings waarbinnen een logistiek medewerker kan werken' (AD4:4.2) in samenhang met deze doelstelling de setting van de linnendienst verder exploreren.
- Wanneer de school werkt rond de competentie 'werken als logistiek medewerker in de indirecte zorg' is er samenhang met leerplandoelstellingen C2.11 en C2.15 en kan men zich hier beperken tot het toepassen van de aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes binnen

de beroepscontext van logistiek assistent binnen zorg-instellingen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht economisch handelen: stockbeheer (AD1:1.9)
- Bij de uitvoering van een opdracht economisch handelen en bijdragen tot het economisch handelen van de ander volgens de geldende richtlijnen (AD1:1.10) (CA)

1.12 Bij het decoratief en huiselijk inrichten van de gemeenschappelijke ruimten ondersteuning bieden. (1.13)

Onderliggende doelen:

- bevordert de gezelligheid en orde in een woonzorgcentrum.
- houdt rekening met de wensen, mogelijkheden en beperkingen van de gebruikers bij de keuze van materialen.
- stemt het handelen af op de wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruikers bij de keuze van materialen (V).

Wenken:

- Verschillende woontrends verkennen, vergelijken tussen verschillende leeftijdsfasen. Trendrapport 2011: ILIV "mijn thuis en ik" biedt mogelijkheden. (www.iliv.be)
- Wanneer rond deze doelstellingen stageopdrachten voor leerlingen worden geformuleerd, is het belangrijk dat hierover eerst afspraken worden gemaakt met stageplaats, animator.

Toelichting:

Beginsituatie

- In de 2^{de} graad leerden leerlingen een huiselijke sfeer creëren en hiervoor gebruik maken van materialen en benodigdheden (binnen de context van de eigen school of in functie van het participeren aan activiteiten met doelgroepen).

Duiding

- Wanneer de school werkt rond de competentie 'werken als logistiek medewerker in de indirecte zorg (kleinhuishouding) aanbiedt, kan men zich hier beperken tot het toepassen van kennis, vaardigheden en attitudes binnen de setting van de zorg- en opvanginstellingen. (samenhang met C2:2.14)

1.13 Materialen en documenten afhalen en wegbrengen. (1.14)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- haalt medicatie af in de apotheek.
- brengt door de verpleegkundigen of laboranten geïdentificeerde stalen naar het laboratorium.

- haalt (steriel) verzorgingsmateriaal en medische benodigdheden/toestellen af en brengt ze weg.

Wenken:

- Eerste kennismaking met taken via studiebezoek aan woonzorgcentrum, ziekenhuis (biedt mogelijkheden om verschillen in takenpakket tussen settings te verkennen).

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Uitvoeren van eenvoudige (organisatie gebonden) administratieve opdrachten (AD2: 2.5)

1.15 Het medisch-chirurgisch materiaal van een dienst ontvangen en opvolgdocumenten bijwerken (V).

Onderliggende doelen:

De leerling:

- haalt het geplande en te steriliseren materiaal en instrumentensets op in het operatiekwartier en in de verpleegeenheden.
- kijkt op de vooraf klaargemaakte lijsten na of de sets volledig zijn.
- verduidelijkt de ontsmettings-en/of sterilisatieprocedures van medisch-chirurgisch materiaal.
- verduidelijkt de verpakkingsprocedures van medisch-chirurgisch materiaal.
- sorteert het opgehaalde materiaal en tekortkomingen aan het te steriliseren materiaal aan de dienstverantwoordelijke of aan de betrokken personen (verpleegpersoneel of instrumentisten).
- spoelt het materiaal af en verwijdert het grof vuil in de daartoe bestemde zone.
- verduidelijkt het belang van de begrippen datum, partijnummer, autoclaafreferentie op de opvolgdocumenten.
- verpakt het te steriliseren materiaal, controleert de staat ervan, sorteert het en stelt de sets samen aan de hand van handleidingen.

Wenken:

- Eerste kennismaking via bezoek sterilisatiedienst (ziekenhuizen)., werken met websites en filmmateriaal: bv. Bedrijf Sterima (www.malysse-sterima.com) , www.zorgzaam.org, ...
- Exploreren hoe omgaan met steriliseren en gesteriliseerd materiaal in woonzorgcentrum verloopt.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht hygiënisch handelen en bijdragen aan het hygiënisch handelen van de ander volgens de geldende richtlijnen (AD1: 1.10) (OA)
- Uitvoeren van eenvoudige (organisatiegebonden) administratieve opdrachten (AD2: 2.5) (OA)

1.16 Een tijdige en correcte sterilisatie verzekeren (V).

Onderliggende doelen:

De leerling:

- werkt volgens de geldende procedures inzake ontsmetting en sterilisatie, veiligheid en milieu.
- laadt het materiaal zo efficiënt mogelijk in de industriële vaatwasmachine of autoclaven.
- ontvangt leveringen van sterilisatiemateriaal en plaatst deze op hun correcte plaats en signaleert tekorten aan de verantwoordelijke.
- registreert alle uitgevoerde sterilisatieactiviteiten.
- voert op een regelmatige basis testen uit om de correcte werking van de machines en het kwalitatieve verloop van het sterilisatieproces na te gaan.

Wenken:

- Werken met studiebezoek en gastspreker. filmmateriaal

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht bijdragen aan het milieubewust handelen volgens de geldende richtlijnen. (AD1: 1.6) (OA)
- Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen en bijdragen aan de veiligheid van de ander volgens de geldende richtlijnen (AD1: 1.7). (OA)
- Bij de uitvoering van een opdracht hygiënisch handelen en bijdragen tot het hygiënisch handelen van de ander volgens de geldende richtlijnen (AD1: 1.9) (OA)
- Uitvoeren van eenvoudige (organisatiegebonden) administratieve opdrachten (AD2:2.5) (OA)

1.17 De bestellingen van steriel materiaal voorbereiden en verdelen (V).

Onderliggende doelen:

De leerling:

- werkt volgens de geldende richtlijnen inzake ontsmetting en sterilisatie.
- laadt machines uit en maakt de gesteriliseerde sets of het materiaal klaar voor verzending naar het operatiekwartier of de verpleegeenheden.
- levert in dringende gevallen medische instrumenten uit steriele sets aan chirurgen en instrumentisten en stelt de set nadien opnieuw samen.
- drukt etiketten af voor de gesteriliseerde sets en voorziet de nieuwe sets van etiketten.

Wenken:

- Werken met studiebezoek en gastspreker.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen en bijdragen aan de veiligheid van de ander volgens de geldende richtlijnen (AD1:1.7) (OA)

- Bij de uitvoering van een opdracht hygiënisch handelen en bijdragen tot het hygiënisch handelen van de ander volgens de geldende richtlijnen (AD1: 1.9) (DA)
- Uitvoeren van eenvoudige (organisatiegebonden) administratieve opdrachten (AD2:2.5) (DA)

1.18 Binnenkomende interne post sorteren en verdelen (V).

Onderliggende doelen:

De leerling:

- brengt papieren dossiers, formulieren naar de diverse diensten, klasseert ze, bereidt dossiers voor en sluit ze af.
- verzamelt, klasseert en verdeelt post, dossiers, faxen, pakjes.
- stelt de stukken ter beschikking van de afdelingen.
- kopieert documenten.
- voert de bedelingsrondes uit.

Wenken:

- Werken met studiebezoek. Ter plaatse door gastspreker aandachtspunten voor logistiek assistent laten formuleren.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Uitvoeren van eenvoudige (organisatiegebonden) administratieve opdrachten (AD2:2.5) (DA)

GEBRUIKGERELATEERDE TAKEN TER ONDERSTEUNING VAN HET ZORGTEAM

(geen verzorgende of verpleegkundige handelingen)

1.14 Voor het maaltijdgebeuren zorgen. (1.19)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- haalt karren en transportwagens op en brengt ze weg.
- plaatst plateaus op de transportwagen.
- licht de werkwijze toe voor het verdelen, opdienen afruimen en afhalen van maaltijden en dranken.
- bereidt maaltijden voor.
- schenkt dranken in, verdeelt, bedeeft maaltijden en ruimt af.
- dekt de tafels en ruimt tafels af.
- werkt met toestellen voor koffie en thee.
- onderscheidt en respecteert verschillende diëten/voedingsrichtlijnen -en adviezen.

Wenken:

- Indien mogelijk bezoek brengen aan voedingsdienst van een voorziening.
- Rolmodellen in de school brengen.
- Als kennismaking leerlingen laten helpen bij het maaltijdgebeuren in het restaurant van een school, bedrijfsrestaurant, restaurant in dienstencentrum.

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 2de graad leerden leerlingen reeds onder directe begeleiding van de leraar gerechten, dranken en maaltijden presenteren en inschenken.

Duiding:

- Scholen die kiezen voor de het werken rond de competentie 'werken als logistiek medewerker in de voedingsdienst' of 'werken als logistiek medewerker in de indirecte zorg (kleinhuishouding)' kunnen het werken rond een aantal onderliggende doelen ook tijdens het werken rond die competenties aan bod laten komen. (C2:2.10)

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Eenvoudige (organisatiegebonden) administratieve opdrachten uitvoeren (2.5)
- Vlot en respectvol communiceren in een 1-1 relatie (AD2: 2.1)
- Agogisch handelen (AD2: 2.6-2.8) (OA)

1.15 Bij maaltijden hulp bieden. (1.20)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- stemt het handelen af op de wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruiker (V).
- beschermt de kledij van de gebruiker tegen morsen.
- helpt gebruikers zonder slikproblemen bij eten en drinken.
- onderscheidt en respecteert verschillende diëten/voedingsrichtlijnen en -adviezen.
- meldt onregelmatigheden zoals gebrek aan eetlust, onrust aan het verzorgende personeel (V).

Toelichting:

Specialisatiejaar:

- Aandacht besteden aan specifieke doelgroepen.

Wenken:

- Werken met situatieschetsen/probleemtaken (let op voor de afbakening t.a.v. verpleegkundige, wanneer een gebruiker slikproblemen heeft, is het niet de taak van de logistiek assistent om hulp te bieden bij maaltijden).
- Werken met ervaringsmomenten:
 - o Leerlingen elkaar eten laten geven (allerlei substanties, smaken) met verschillende materialen en benodigdheden, met aandacht voor houding en respectvol handelen.
- Aandacht voor handhygiëne.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- De wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van de gebruikers binnen de verschillende settings in kaart brengen (C1: 1.4) (OA)
- Vlot en respectvol communiceren in een 1-1 relatie (AD2: 2.1)
- Eenvoudige (organisatiegebonden) administratieve opdrachten uitvoeren (AD2:2.5).
- Agogisch handelen (AD2: 2.5 – 2.8) (OA)
- Vlot en respectvol communiceren in team (AD3:3.2)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten (AD4: 4.1) (OA)

1.16 De kamers ordelijk houden. (1.21)

Onderliggende doelen:

De leerling:

Ziekenhuizen en woonzorgcentra:

- stemt het handelen af op de wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruiker (V).

- bevordert de gezelligheid op kamers.
- houdt klein meubilair en kasten ordelijk.
- controleert en handhaaft de netheid na de maaltijd.
- zorgt voor planten en bloemen.
- ziet toe op versheid van fruit.
- ziet toe op aanwezigheid van dranken.

Ziekenhuizen:

- bewaart orde op kamers en ruimt op.
- draagt zorg voor bezittingen van gebruiker.

Woonzorgcentra:

- bewaart de orde op kamers en ruimt op ter aanvulling voor de zelfzorg en/of wanneer de gebruiker daar zelf niet toe in staat is.
- bevordert de gezelligheid op kamers.
- verzorgt klusjes voor de gebruiker.

Wenken:

- Vertrekken vanuit observaties van de specifieke stageplaatsen (bv. Stageopdracht) en deze via supervisie in de klas brengen.
- Met leerlingen werken rond het aandacht hebben en zorg dragen voor de wensen van de gebruiker.

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 2de graad leerden leerlingen onder directe begeleiding en met ondersteuning van werkmodellen vanuit de oriëntatie op materiaal/grondstof, toepassing, eigenschappen, opruimen en verluchten, reinigen en onderhouden van lokalen, keuken en leefruimten.

Duiding:

- Scholen die werken rond de competenties 'werken als logistiek medewerker in de onderhoudsdienst' of 'werken als logistiek medewerker in de indirecte zorg (kleinhuishouding)' kunnen het werken rond een aantal onderliggende doelen daar aan bod laten komen. (samenhang met C2:2.11; C2:2.15; C5:5.6)

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- De wensen, behoeften, noden en beperkingen van de gebruiker in kaart brengen (C1:1.4) (OA)
- Agogisch handelen (AD2: 2.5-2.8) (OA)

1.17 Noodsituaties herkennen en accuraat optreden. (1.22)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- roept medische of andere hulp in.
- verwittigt de verantwoordelijke volgens richtlijnen.
- handelt als eerstehulpverlener.
- handelt levensreddend.
- blijft rustig in noodsituaties.
- vermijdt besmetting.

Wenken:

- Op de website van het rode kruis Vlaanderen (www.rodekruis.be) vindt men tips i.v.m. hoe men de hulpdiensten best alarmeert, over het handelen in noodsituaties, over de inhoud van de eerstehulpkoffer, het gebruik van AED (automatische elektrische defibrillator) en Eerste Hulp tips bij:
 - amputatie, bewusteloosheid, blaren, bloedingen, brandwonden, diabetes, epilepsie, flauwte, hoofdletsels, huidwonden, insectensteek, kneuzingen en breuken, koortsstuipe, kortademigheid, onderkoeling, pijn op de borstkas, processierups, tekenbeet, vergiftiging, verstikking, wonden met een vreemd voorwerp. Alarmtekens kunnen zijn: iemand die valt, pijn in de borststreek, iemand die niet bij bewustzijn is, iemand snakt naar adem, iemand valt en schokt, pijn, koorts, rillingen, braken,....
- Leerlingen kunnen en mogen geen diagnose stellen. Zij moeten wel alarmtekens herkennen (observeren) en accuraat kunnen reageren.
- Het is belangrijk om:
 - o EHBO te trainen: blijven herhalen elk schooljaar.
 - o te werken met rollenspelen bv. In verband met hulp inroepen zijn onontbeerlijk (videoregistratie en nabespreken)
 - o de recente algemene richtlijnen van het rodekruis te volgen.

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 2de graad leerden leerlingen, onder directe begeleiding, in de context van de school noodsituaties herkennen en gepast reageren als burger, elementaire eerstehulpvaardigheden toepassen, hulpinstanties op een correcte wijze verwittigen en binnen de context van de school kleine zorgen toedienen (vingers/hand onder kraan houden na verbranding, kleine schaafwonden reinigen, ontsmetten ...).

Derde graad:

- In de 3de graad gaat het om noodsituaties herkennen binnen professionele situaties. Herhaling van eerstehulp- vaardigheden is belangrijk! Omwille van de professionele situatie is het belangrijk dat leerlingen weten dat ze een verantwoordelijke moeten verwittigen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen en bijdragen aan de veiligheid van de ander volgens de geldende richtlijnen (AD1: 1.7)

1.18 Het team helpen bij het hanteren, mobiliseren en verplaatsen van gebruikers met beperkte mobiliteitsproblemen. (1.23)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- **stemt het handelen af op de wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruiker.** (V)
- hanteert eenvoudige hulpmiddelen ter ondersteuning van lig- en zitcomfort van de gebruiker.
- licht technieken van transfers van lig naar zit en omgekeerd toe en voert ze uit.

Wenken:

- organiseer een workshop (bv. Met kinesist stageplaats, met leerlingen 7^{de} specialisatiejaar TBZ/zorgkundige) m.b.t. het inoefenen van vaardigheden met aandacht voor ergonomie (zonder betrekken van gebruikers) en m.b.t. het kennismaken met eenvoudige hulpmiddelen.

Samenhang van andere leerplandoelstellingen:

- De wensen en de behoeften, noden en beperkingen van de gebruiker in kaart brengen (C1: 1.4) (OA)
- Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen en bijdragen aan de veiligheid van de ander volgens de geldende richtlijnen (AD1: 1.7) (OA)
- Bij de uitvoering van een opdracht ergonomisch handelen en bijdragen aan het ergonomisch handelen van de ander volgens de geldende richtlijnen (AD1: 1.8) (OA)
- Agogisch handelen (AD2: 2.5-2.8) (OA)

1.19 Verzorgen van intern transport van gebruikers met de rolstoel, bed of te voet. (1.24)

Onderliggende doelen:

Ziekenhuizen en woonzorgcentra:

- **stemt het handelen af op de wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruiker**

(V).

- ontvangt de aanvraag van de verpleegkundige van de diensten en informeert zich over de wijze van vervoer.
- brengt gebruikers naar andere afdelingen.
- vervoert gebruikers in rolstoelen, een bed of een brancard of begeleidt hen te voet naar de toegewezen dienst.
- helpt bij het hanteren, mobiliseren en positioneren van gebruikers met beperkte mobiliteitsproblemen.
- ondersteunt gebruikers met beperkte mobiliteitsproblemen bij zitten, lopen en licht hiervoor technieken toe.
- lichten procedures toe voor het ondersteunen van gebruikers en let op een goede positionering van het lichaam.
- heeft aandacht voor de veiligheid van de gebruiker tijdens het transport.
- helpt de verpleegkundige en zorgkundige bij het intern transport van de gebruiker naar andere afdelingen binnen de instelling.
- verwittigt de verpleegkundige bij het ophalen en terugbrengen van gebruikers.
- voert tijdens het transport gesprekken met de gebruiker en stelt hem gerust.
- raadpleegt de verpleegkundige indien de gebruiker zich niet in de vereiste transportvoorwaarden bevindt.

Woonzorgcentra:

- raadpleegt en verduidelijkt gebruiksvorschriften van rolwagens, rolzetels en multipositiewagens.
 - begeleidt gebruikers tijdens een wandeling door de gangen of in de tuin.

Wenken:

- Voldoende oefenkansen voorzien tijdens de les op school (huur hiervoor bv. Rolstoelen via de mediotheek). Dit kan bv. Via een rolstoelparcours.
- Via stageopdrachten en/of studiebezoek de procedures voor en het eigene van het vervoer of begeleiden van gebruikers exploreren/observeren.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- De wensen, behoeften, noden en beperkingen van de gebruiker in kaart brengen (C1: 1.4) (OA)
- Bij de uitvoering van een opdracht veilig handelen en bijdragen aan de veiligheid van anderen volgens de geldende richtlijnen (AD1:1.7) (OA)
- Bij de uitvoering van een opdracht ergonomisch handelen en bijdragen aan het ergonomisch handelen van de ander volgens de geldende richtlijnen (AD1: 1.8) (OA)
- Agogisch handelen (AD2: 2.5-2.8) (OA)

1.20 Gebruikers motiveren om deel te nemen aan activiteiten en animatie. (1.25)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- stemt het handelen af op de wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruiker

(V)

- treedt motiverend en ondersteunend op bij het motiveren van gebruikers in een woonzorgcentrum.
- gaat hoffelijk om met gebruikers.
 - heeft oog voor sociale en huiselijke aspecten van het leefgebeuren.

Wenken:

- Werk met rollenspel aan de hand van bespreking casus (vanuit de leerlingen of aangestuurd door stagebegeleiding).

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- De wensen, behoeften, noden en beperkingen van de gebruiker in kaart brengen (C1: 1.4).
- Agogisch handelen (AD2: 2.5 -2.8)

1.21 Bij de voorbereiding van en tijdens activiteiten helpen. (1.26)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- werkt in het woonzorgcentrum samen met de animator, ergotherapeut en overlegt met hen.
- verwerft inzicht in het verloop van activiteiten.
- voert opdrachten uit ter voorbereiding van activiteiten.
- licht toe hoe de logistiek medewerker ondersteuning kan bieden tijdens activiteiten.
- staat in voor nazorg.
- brengt het lokaal in orde na een activiteit.

Wenken:

- Werken met rolmodellen (al dan niet in de klas/stageplaats).
- Merk op: de logistiek assistent organiseert zelf geen activiteiten en animatie, maar ondersteunt de persoon die instaat voor de organisatie.

Toelichting:

Duiding:

- Wat betreft het helpen bij activiteiten, werkt de logistiek assistent steeds op vraag, volgens de instructies en onder de begeleiding van een animator/ergotherapeute ...

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Kennismaken met verschillende vormen van beroepsuitoefening (directe en indirecte zorg) binnen de context van de directe zorg (AD4:4.3)
- De taken en functies van andere (zorg- en welzijns)beroepen binnen de verschillende contexten van de logistiek medewerker exploreren (AD4: 4.4) (OA)

WERKEN OP AFDELINGSNIVEAU

1.27 Gebruikgerelateerde en dienstgerelateerde taken op een afdeling combineren (V).

Onderliggende doelen:

De leerling:

- organiseert en plan de eigen werkzaamheden op de afdeling.
- combineert verschillende taken en voert deze uit.

Wenken:

- Werken met simulaties en situatieschetsen.

REFLECTEREN

1.22 Over het handelen als logistiek assistent in ziekenhuizen en/of zorg- en opvanginstellingen reflecteren. (1.28)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- Reflecteert over het eigen handelen en de beleving van de situatie(H).
- Verplaatst zich in het standpunt van de ander.
- Gaat na wat het effect van zijn/haar handelen op het gedrag van de ander is.
- Formuleert kwaliteiten en aandachtspunten (H).
- Stuurt onder begeleiding het eigen handelen bij (H).
- Stuurt onder het eigen handelen bij.

Wenken:

- Leerlingen reflectiemodellen aanreiken.
- Werken met kwaliteitenspel.
- Werken met portfolio, supervisie,...
- Werken rond ethisch reflecteren: Wat is goede zorg vanuit de beleving van de gebruiker? Geef ik de goede zorg (o.a. communiceren)? En geef ik die om de goede reden? Effect van perspectiefwissel?
- Nadenken over eigen ervaringen in het kader van menswaardigheid/respectvol handelen. Hebben we op een menswaardige, respectvolle manier gehandeld?

Toelichting:

Duiding:

- Het is belangrijk dat leerlingen niet enkel leren reflecteren op situaties en het handelen tijdens les- en klasgebeuren maar ook op situaties en op het handelen tijdens het werkplekleren.

Vanuit een reflectie op het eigen handelen, het formuleren van werkpunten leren leerlingen de samenhang zien met de cyclus van het methodisch handelen.

De leerplandoelstellingen en/of onderliggende doelen in groen zijn een toevoeging voor en gelden voor de leerlingen van OA (omwille van het functioneren in complexe situaties).

OPTIONEEL

Competentie 2:

Als logistiek medewerker werken in de indirecte zorg (kleinhuishouding).

Context: zie leerplan!

Maaltijdzorg: bereiden van maaltijden, gerechten, dagvoeding binnen de context van de dagelijkse keuken.

- Met aandacht voor **flesvoeding, fruit en groentepap(kinderen), dagelijkse gezonde maaltijden** met aandacht voor seizoensproducten (kinderen en volwassenen).

Algemene wenken:

- Belangrijk om te werken met simulatieoefeningen en situatieschetsen: nadruk op organiseren en combineren én steeds linken aan de wensen en behoeften van een gebruiker. Dit geeft de mogelijkheid om toepassingen te creëren m.b.t. specifieke doelgroepen en situaties.
- Omdat leerlingen vanuit de 2^{de} graad al een hele rugzak hebben i.v.m. C2 is het zinvol om de wenken en toelichting bij de leerplandoelstellingen uit het servicedocument 2^{de} graad (AD6, 7 en 8) te raadplegen.
- Vermits in Personenzorg het handelen vanuit een holistische mensvisie centraal staat, is het ook in het kader van maaltijdzorg belangrijk om respect te hebben voor de voedingsgewoonten van alle leerlingen. Anderzijds moeten leerlingen ook leren respect hebben voor de voedingsgewoonten van anderen. Het is zinvol om bij het begin van het schooljaar leerlingen schriftelijk te bevragen omtrent hun voedingsgewoonten en voedselvoorschriften (Zijn ze vegetarisch? Hebben ze een allergie? Hanteren ze religieuze voedselvoorschriften?). Vervolgens is het aangewezen om rond de resultaten van de bevraging met leerlingen in gesprek te gaan:

- Wil je aan je medeleerlingen uitleggen welke overtuiging je hebt of welke voedselvoorschriften je hanteert?
- Wil je aan je leerlingen uitleggen welke invloed jouw voedselallergie heeft op je leefstijl? (AD4)
- Hoe gaan we als toekomstige logistiek medewerker om met de wensen behoeften van de gebruiker...wanneer die indruisen tegen jouw overtuiging?
(belangrijk dat leerlingen leren dat ze als logistiek medewerker (huishoudhulp) moeten handelen volgens de richtlijnen of wensen van de gebruiker. Dit betekent dat ze zich tijdens de lessen niet mogen beroepen op hun eigen overtuiging of levensbeschouwing bij het bereiden van de maaltijd). Concreet: ook als vegetariër moet je als logistiek medewerker (huishoudhulp) vlees bakken voor de gebruiker wanneer hij dit wenst, dus ook tijdens de les bak je vlees. Of: ook als moslim moet je als logistiek medewerker (huishoudhulp) varkensvlees bereiden voor een gebruiker wanneer hij dit wenst, dus ook tijdens de les bereid je varkensvlees.
- Waarom is het belangrijk om wanneer je iets nog niet lust, toch te proeven van de maaltijd die je hebt bereid? Welke afspraken maken we hierover?
- Proeven is tijdens de maaltijdzorg een belangrijke fase in het beoordelen van het proces en het resultaat van de maaltijd. Hoe gaan we hiermee - in respect voor jouw levensovertuiging of voedingspatroon - tijdens de lessen mee om? Bijvoorbeeld:
 - Wanneer we vlees bereiden dat niet beantwoordt aan de voedselvoorschriften van jouw godsdienst, spreken we af dat je een medeleerling mag aanspreken om in jouw plaats te proeven.
 - Wanneer we iets bereiden dat niet in overeenstemming is met je overtuiging of waarvoor je allergisch bent, hoef je de bereiding achteraf niet mee op te eten. We spreken af dat je wel rustig mee aan tafel gaat.
 - ...

Merk op: We kunnen leerlingen moeilijk respect leren hebben voor de overtuiging van anderen, wanneer we hun overtuigingen niet zelf respecteren. We kunnen leerlingen met andere woorden **niet dwingen** om voedsel of een bereiding te proeven die niet in overeenstemming is met hun overtuiging of met hun voedselrichtlijnen.

Toelichting:

Beginsituatie

- In de 2de graad werden m.b.t. maaltijdzorg doelstellingen bereikt onder directe begeleiding van de leraar, binnen de context van de eenvoudige, dagelijkse keuken. Voor de setting van de gezinszorg blijft dit ook in de 3de graad een belangrijke context.
- In de 2de graad werken leerlingen onder directe begeleiding van de leraar en met ondersteuning van werkmodellen.

Derde graad (wanneer er werd gewerkt rond C2)

Maaltijdzorg: in de 3de graad kunnen de kennis, vaardigheden en attitudes worden verbreed naar de meer complexe dagelijkse keuken (gebruik van complexere bereidingswijzen).

In de 3de graad groeien naar meer zelfstandigheid (zelfstandig werkmodellen hanteren, routinehandelingen uitvoeren zonder werkmodellen) en in mate van verantwoordelijkheid (onder

verwijderd toezicht).

Bij het verlenen van indirecte zorg zijn het combineren van huishoudelijke taken en de organisatie van de indirecte zorg binnen een bepaald tijdsbestek belangrijke aandachtspunten.

Leerlingen leerden inzien dat in het zorg dragen voor indirecte zorg kwaliteitsbewust handelen en communicatie met de gebruiker en aandacht voor gezondheid noodzakelijk zijn.

Specialisatiejaar:

In het specialisatiejaar is het belangrijk leerlingen te appelleren op de reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes. In het specialisatiejaar gaan de deze kennis, vaardigheden en attitudes verdiepen en toepassen in complexe situaties.

In functie van de te bereiken competentie is het belangrijk om **integratie** te bewerkstelligen met de leerplandoelstellingen van **AD1 (kwaliteitsbewust handelen!), AD2, AD3 en AD4** (algemene module). Met nadruk op de **afstemming van de indirecte zorg op de gebruiker, zijn situatie en de dienst**. Hierbij is het belangrijk dat ze **flexibel en creatief leren omgaan met de mogelijkheden in een thuissituatie**.

Scholen die zowel werken rond de competentie 'werken als logistiek medewerker in de indirecte zorg (kleinhuishouding) als 'werken als logistiek medewerker in de onderhoudsdienst', kunnen een aantal onderliggende leerplandoelstellingen in samenhang aanbrengen en telkens toepassen op de verschillende settings.

VISIE

2.1 De plaats en betekenis (visie) van huishouding binnen verschillende settings duiden.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- exploreert de verschillen tussen kleinhuishouding en groothuishouding.
- exploreert de verschillen tussen professioneel reinigen en onderhouden in een kleinhuishoudelijke en groothuishoudelijke context.
- gaat na wie welke huishoudelijke taken op zich neemt binnen de setting van de kleinhuishouding.
- licht het belang van kleinhuishouding voor (de vertrouwensrelatie met) de gebruiker toe.

Wenken:

- Via de insteek van de beleving van de gebruiker (wensen, noden, behoeften) de waardering van huishouding benaderen. Voor bepaalde zorgvragers is indirecte zorg een fundamentele zorgvraag die niet onderschat mag worden.
- De visies van de verschillende diensten in de regio met betrekking tot indirecte zorg vergelijken via studiebezoek, getuigenissen, interview met verantwoordelijke: gelijkenissen en verschillen laten vaststellen, bespreken.....methodiek van intervisie hanteren
- Vertrouwensrelatie: voor- en nadelen, deontologische/ethische aspecten verkennen die nauw

samengaan met het specifieke van indirecte zorg.

- Stilstaan bij het aspect 'wat maakt van een huis een thuis?' en hoe dit via huishouding respectvol benaderen. (www.iliv.be: onderzoeksrapport).

Toelichting:

Duiding:

- Het exploreren van de verschillen tussen professioneel reinigen en onderhouden in een klein huishoudelijke en in een groothuishoudelijke context' is eveneens een aparte leerplandoelstelling onder competentie 'werken als logistiek medewerker in de onderhoudsdienst'.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten (AD4: 4.1). (OA)
- Verschillende beroepscontexten/settings exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt (AD4: 4.3) (OA)
- De taken en functies van andere (zorg- en welzijns)beroepen binnen de verschillende contexten van de logistiek medewerker exploreren (AD4: 4.4) (OA)

2.2 Profiel en takenpakket van logistiek medewerker exploreren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- exploreert het takenpakket met betrekking tot interieurzorg, linnenzorg en maaltijdzorg.
- exploreert de plaats en het belang van het kwaliteitsbewust handelen binnen het profiel.
- bakent het takenpakket van de huishoudhulp af en vergelijkt het met het takenpakket van de verzorgende/zorgkundige (V).

Wenken:

- indien mogelijk werken met bezoek aan verschillende diensten.
- Leerlingen – na hun stageperiode – hun dienst en zijn werking laten voorstellen aan elkaar.
- Vacaturefilm huishoudhulp van Familiehulp.
- www.praktijkregelsthuishoudzorg.nl – huishoudzorg
- Logistiek medewerkers in de kleinhuishouding uitnodigen naar school.
- Leerlingen logistiekmedewerkers in kleinhuishouding laten interviewen. Laat leerlingen dit interview in groepjes (link met AD3) en onder begeleiding voorbereiden.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Verschillende settings exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt (AD4:4.2)
- Kennismaken met verschillende vormen van beroepsuitoefening (directe en indirecte zorg) binnen de context van de directe zorg, binnen andere beroepscontexten van de logistiek medewerker en met de vereisten om deze beroepsvorm uit te oefenen (AD4:4.3)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten. (AD4: 4.1) (OA)
- Verschillende beroepscontexten/settings exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt. (AD4: 4.3) (OA)
- De taken en functies van andere (zorg- en welzijns)beroepen binnen de verschillende contexten van de logistiek medewerker exploreren (AD4: 4.4) (OA)

2.3 De wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van de gebruikers binnen de verschillende settings exploreren.

Wenken:

- Via actualiteit, artikels, filmpjes,...verschillende behoeften, mogelijkheden van gebruikers,... Leren kennen.
- Casussen schetsen van diverse gebruikers en hun settings: via interview, via werkplekleren/stage, en stage-opdrachten.
- Invloed van psychisch, sociaal, fysiek welbevinden (holistische mensvisie – persoonlijke factoren) en sociaal- economisch welbevinden (externe factoren)...op indirecte zorg met voorbeelden illustreren. In de 3^{de} graad kan men dit verbinden aan de holistische mensvisie. Werken met websites van indirecte zorgverleners (link met 4.2 , 4.3 en 7.2)
- Achtergrond voor de leraar:
 - o abonneren op nieuwsbrief Onderzoeksinstituut voor verbruikersorganisaties (www.oivo-crioc.org)
 - o www.iliv.be: kenniscentrum over: wat maakt van een huis een thuis – trendrapport

2.3 De wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van de gebruikers binnen de verschillende settings in kaart brengen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- brengt de wensen, behoeften, beperkingen* en mogelijkheden van de gebruiker in kaart.
- brengt het maaltijdpatroon* van de gebruiker in kaart.
- brengt het voedingspatroon* van de gebruiker in kaart.

Wenken

- Rekening houden met de voedingsadviezen/richtlijnen van de gebruiker dit kan via voorschrift van arts, diëtist.
- Werken met bestaande documenten van de gezinszorgdiensten
- Gebruik informatiemateriaal:
 - www.health.fgov.be
 - www.vigez.be
 - www.mijnvoedingsplan.be

www.nice-info.be

www.gezondheid.be

<http://www.eetexpert.be>

- In OA kan met een stap verder gaan dan in de 3^{de} graad en de link leggen met het ICF-schema (AD2: 2.6)
- Werken met situatieschetsen.

Toelichting:

Beginsituatie:

- In de 3^{de} graad exploreerden de leerlingen de wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van de gebruikers binnen verschillende settings.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar verwachten we dat de leerling zijn handelen afstemt op de gebruiker en zijn situatie.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Agogisch handelen (AD2: 2.5-2.8)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten (AD4: 4.1)

2.4 Bij het ondersteunen van de gebruiker rekening houden met veel voorkomende problematieken op fysiek, psychisch, sociaal en existentieel of zingend vlak en met hun invloed op de gebruiker en zijn omgeving (V).

Onderliggende doelen:

De leerling:

- exploreert het omgaan met specifieke situaties in de zorg zoals gebruikers met dementie, gebruikers met een mentale of fysieke beperking, gebruikers met een specifieke zorgproblematiek, omgaan met ouderen, omgaan met gebruikers uit kwetsbare situaties, met etnisch-culturele minderheden.
- informeert zich over problematieken die een specifieke zorg van de logistiek medewerker vereisen.
- informeert zich over de gewoontes van gebruikers.
- informeert zich over hulpmiddelen die het welbevinden van gebruikers met een bepaalde problematiek verhogen.

Wenken:

- Brochures van mutualiteit en ... organisaties raadplegen (vb vereniging voor diabetes, expertisenetwerk dementie, similes,...)
- Bezoek een thuiszorgwinkel.
- Gebruik van foto, filmmateriaal rond specifieke situaties.
- Er kan gewerkt worden met concrete casussen rond specifieke situaties.
- Werken met getuigenissen van mensen uit werkveld: diensten voor gezinszorg.
- Aandacht hebben voor maatschappelijke tendensen: bv. Omgaan met gebruikers met psychische problematiek: werken met sites zoals www.geestelijkgezondvlaanderen.be en www.ooitalzorgereageerd.be

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Agogisch handelen (AD2: 2.5-2.8) (OA)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten (AD4: 4.1) (OA)
- De wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van de gebruikers binnen de verschillende settings in kaart brengen. (C1: 1.4) (OA)

GEbruIKERGERELATEERDE TAKEN: PLANNEN/VOORBEREIDEN

2.4 Indirecte zorg plannen en organiseren. (2.5)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- stemt zijn zorg af op de wensen, behoeften en mogelijkheden, beperkingen van de gebruiker en zijn situatie (V).
- informeert zich i.v.m. wensen en behoeften van gebruiker/organisatie.
- gaat om met mogelijkheden en beperkingen zoals voorziene tijd, voorziene infrastructuur, budget in de thuissituatie van de gebruiker en/of organisatie.
- maakt een planning op voor de uit te voeren taken en combineert huishoudelijke taken: maaltijdzorg, linnenzorg en interieurzorg.
- gaat flexibel en creatief om met complexe en onverwachte situaties (V).
- noteert de ontbrekende voorraad voor de gebruiker (V).

Wenken:

- Werken met casussen/situatieschetsen met verschillende parameters en criteria vanuit realistische contexten.
- Werken met documentaires en informatiemateriaal uit tv-programma's als 'Sien en Maria', 'raad van Tante Kaat', 'het leven zoals het is...het OCMW', 'rekening in het rood'...
- Verschillende vormen van werkmodellen leren gebruiken afhankelijke van organisatie,...
- Bestaande plannings aanpassen aan nieuwe situaties.

- Gebruik van de Sinner-cirkel als methodiek om over alle aspecten die samengaan met indirecte zorg te reflecteren en ze toe te passen: probleemoplossend denken.
- Aandacht hebben voor en alert zijn voor mogelijke ongevallen in de privésfeer o.a. brandpreventie, valpreventie,... (samenhang met 1.6).

Toelichting:

Duiding:

- Naargelang de opdracht kan men differentiëren naar de gebruiker: kind, gezin, oudere gebruiker.

Derde graad:

- In de derde graad leren leerlingen onder directe begeleiding omgaan met nieuwe eenvoudige situaties (bv. Er is ander materiaal aanwezig dan men had verwacht, men krijgt de opdracht iets te bereiden wat men nog niet leerde klaarmaken ...).

Specialisatiejaren:

- In het specialisatiejaar is het belangrijk dat leerlingen creatief en flexibel leren omgaan met onverwachte situaties.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Agogisch handelen (AD2: 2.5-2.8) (OA)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten (AD4: 4.1) (OA)
- De wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van de gebruikers binnen de verschillende settings in kaart brengen (C1: 1.4) (OA)

2.5 De maaltijdzorg voor gebruikers plannen en voorbereiden. (2.6)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- stelt een maaltijd/gerecht/dagvoeding voor een gebruiker/gezin samen en stemt zijn handelen af op de wensen/behoeften én mogelijkheden en/of beperkingen van de gebruiker.
- maakt een weekplanning op voor maaltijdzorg en restverwerking (V).
- houdt rekening met het maaltijd- en voedingspatroon van de gebruiker en met de bijhorende voedingsadviezen en richtlijnen.
- zoekt informatie over de eigenschappen van een product (productkennis) in relatie tot het voedingspatroon van de gebruiker op (V).
- kiest een bereidingswijze, materialen en benodigdheden.

Wenken:

- Zoveel mogelijk lessen uitwerken in functie van specifieke situaties/contexten/gebruikers vb. via simulatiekaartjes,...(ICF-schema kan inspireren: zorgvrager (voedingspatroon en leefstijl), externe factoren (woon- en leefomgeving) ,...)
- Ook in particuliere settings de regels van de voedselveiligheid respecteren: brochure OIVO 'veilig

voedsel: hoe houden we het bij? ; brochures FAVV 'veilig voedsel: ook jij werkt er aan mee'; autocontrolelegids voor de kinderopvang (deel Goede Hygiëne praktijken). www.FAVV.be (beroepssectoren, autocontrole, autocontrolelegidsen).

- Gebruik maken van de informatie die terug te vinden zijn op de verpakkingen/ folders van voedingsproducten.

Toelichting:

Duiding:

- Naargelang de opdracht kan men differentiëren naar gebruikers.
- 'Eigenschappen van producten' in relatie tot voedingspatroon: vb. bevat een product gluten, dierlijke eiwitten, zout...? Het is belangrijk dat leerlingen vanuit de kennis over het voedingspatroon van de gebruiker zichzelf de gewoonte aanleren om zich te informeren omtrent producten die wensen te gebruiken en zo hun productkennis uitbreiden.
- Belangrijk dat leerlingen leren dat proeven (met aandacht voor alle sensorische aspecten zoals temperatuur, textuur, te uitgesproken smaak) belangrijk is in functie van de gebruiker: bv. Waarborgen van veiligheid van gebruiker (vb. te hoge temperatuur kan brandwonden veroorzaken, te scherpe pikante smaak,...)

Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen met ondersteuning van een voedingsvoorlichtingsmodel een maaltijd/gerecht (ontbijt, middagmaal, avondmaal, tussendoortje) voor een doelgroep (gezonde gebruikers) samenstellen.
- In de 2de graad leerden leerlingen de betekenis van een ingrediëntenlijst, de bereidingswijze, de houdbaarheidsdatum en de bewaarvoorschriften op een verpakking verduidelijken en toelichten. Ze leerden een passende bereidingswijze, materialen en benodigdheden kiezen en deze keuze toelichten.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Vanuit een visie op evenwichtige voeding handelen (C1:1.5; C1:1.6; C3:3.3)
- De wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruikers binnen de verschillende settings in kaart brengen (C2: 2.3)
- Bij het ondersteunen van de gebruiker rekening houden met veel voorkomende problematieken op fysiek, psychisch, sociaal en existentieel of zingevend vlak en met hun invloed op de gebruiker en zijn omgeving (C2: 2.4) (OA)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten (AD4: 4.1) (OA)

2.6 Interieur- en linnenzorg plannen en voorbereiden.(2.7)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- plant en bereidt de zorg voor vanuit de oriëntatie op vuil en vuilheidsgraad, materiaal/grondstof, toepassing en eigenschappen.
- houdt hierbij rekening met de factoren van het reinigingsproces.
 - kiest een gepast reinigings- en/of onderhoudsysteem, gepaste reinigings- en/of onderhoudsproducten, een gepaste tijd en temperatuur.

Wenken:

- Zoveel mogelijk lessen uitwerken in functie van specifieke situaties/contexten/gebruikers vb. via simulatiekaartjes,....
- Zich baseren op professionele schoonmaaktechnieken en eigentijdse schoonmaak in de kleinhuishouding.
- Gebruik van de Sinner-cirkel als methodiek om over aspecten die samengaan met indirecte zorg te reflecteren en ze toe te passen: probleemoplossend denken.

Toelichting:Beginsituatie

- Ook in de 2de graad vertrokken leerlingen bij het plannen en voorbereiden van de zorg vanuit de oriëntatie op materiaal/grondstof, toepassing en eigenschappen. Het lezen van de gegevens op een etiket was hierbij een belangrijke doelstelling.
- Leerlingen leerden al heel wat begrippen m.b.t. reinigen en onderhouden in de klein huishoudelijke context: onderhouden, reinigen/schoonmaken, frequentie van zorgvraag, esthetisch reinigen, hygiënisch reinigen,... en maakten ze kennis met de groothuishouding.
- Leerlingen leerden het belang van de factoren van het reinigingsproces verduidelijken en een zorg plannen en uitvoeren rekening houdend met de factoren, dus ook de keuze voor passende reinigings- en onderhoudsproducten, benodigde hoeveelheden van een product meten en indien nodig oplossen; de keuze voor een gepast reinigings- en onderhoud systeem voor droog, klamvochtig of nat reinigen, voor handwas of machinewas ...; kiezen voor een gepaste temperatuur en gepaste (inwerk)tijd ...In functie van linnenzorg leerden leerlingen kiezen voor een gepaste nazorg en wasgoed sorteren.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- De wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruikers binnen de verschillende settings in kaart brengen (C2:2.3)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten (AD4: 4.1)
(OA)

BOODSCHAPPEN**2.7 Boodschappen/aankopen doen voor een gebruiker op basis van een met hem of haar besproken lijstje. (2.8)****Onderliggende doelen:**

De leerling:

- bespreekt de nodige aankopen met de gebruiker en maakt een lijstje.
- doet boodschappen volgens afspraken.
- verantwoordt de aankopen.

Wenken:

- Gebruik van websites van warenhuizen.
- Betalingswijzen exploreren.
- Korte termijn voorraad nakijken en bespreken.

Toelichting:Duiding

- Het betreft niet enkel boodschappen m.b.t. voedingswaren, maar ook andere aankopen op vraag van de gebruiker (tijdschriften, stopwol ...).
- Afspraken: wensen, behoeften, betalingswijze...

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen (AD1): fifo, prijs/kwaliteit
- De wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van de gebruiker binnen de verschillende settings exploreren (C2: 2.3)
- Binnen een welomschreven opdracht mondeling communiceren (AD2)
- De wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van gebruikers binnen de verschillende settings in kaart brengen (C2: 2.3) (OA)
- Agogisch handelen (AD2: 2.5-2.8) (OA)

GEBRUIKGERELATEERDE TAKEN: UITVOEREN**2.8 Gerechten voor gebruikers/medeleerlingen bereiden en bewaren. (2.9)****Onderliggende doelen:**

De leerling:

- past verschillende bereidingswijzen toe.
- combineert de maaltijdzorg met de uitvoering van andere huishoudelijke taken.
- stemt de zorg af op de wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruiker (V).

Wenken:

- Aanpassen aan gebruikers: bepaalde bereidingswijzen en gerechten zijn verbonden aan bepaalde generaties vb. inmaak, gebruik van ingrediënten uit de moestuin, gebruik van hogedrukpan, bereiden in de microgolfoven, in de wok, in stoomtoestellen..., gebruik van halffabrikaten, afgewerkte producten, specifieke kruiden en smaakmakers... Dergelijke technieken kunnen eventueel via demonstratie aangeboden worden.
- Richtlijnen rond voedselveiligheid in acht nemen (samenhang met doelstelling 1.7): scheiding van vuil en proper, nat en droog, warm en koud, tijd en ruimte.

Toelichting:Beginsituatie:

- In de 2^{de} graad leerden leerlingen met ondersteuning van een werkmodel eenvoudige gerechten voor medeleerlingen en doelgroep bereiden. Ze leerden hiertoe eenvoudige technieken en bereidingswijzen toepassen; werken met klein huishoudelijke toestellen, de benodigde hoeveelheden van een product afwegen, meten en schatten, alsook een bereiding bewaren.

Derde graad:

- Het is belangrijk om in samenhang met pav/wiskunde rekenvaardigheden in te oefenen in functie van het herleiden van hoeveelheden, maten en gewichten.
- Bereidingswijzen kunnen worden gecatalogeerd onder: rauwe verwerking, garen in vocht, garen in

vet en in combinatie.

Specialisatiejaar:

- **Afstemmen van de zorg op de gebruiker en zijn situatie.**
- In functie van het zorg dragen voor de gebruiker is het belangrijk dat leerlingen leren dat proeven belangrijk is (met aandacht voor alle sensorische aspecten zoals temperatuur, textuur, te uitgesproken smaken,...) opdat de veiligheid van de gebruiker gewaarborgd is (voorbeeld: te hoge temperatuur kan brandwonden veroorzaken, te scherpe pikante smaak,...).

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen (AD1)
- Binnen een welomschreven opdracht communiceren (AD2)
- De wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van de gebruiker binnen de verschillende settings exploreren (C2:2.3)
- Handelen vanuit een visie op evenwichtige voeding (C1:1.5; **C1: 1.6**; C3:3.3)
- Bij het ondersteunen van de gebruiker rekening houden met veel voorkomende problematieken op fysiek, psychisch, sociaal en existentieel of zingevend vlak met hun invloed op de gebruiker en zijn omgeving (C2:2.4) (**OA**)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten (AD4: 4.1) (**OA**)

2.9 Gerechten, dranken en maaltijden presenteren, inschenken, aanbieden. (2.10)

Wenken:

- Simulatie via rollenspel of gebruik van filmmateriaal om hulp bij de maaltijd in verschillende situaties aan te leren.
- Werken rond het belang van samen maaltijd/koffie nemen en hierbij ook werken rond het 'hoe': bv. zitten op gelijke hoogte, tijd nemen en geven ...
- Leerlingen leren alert te zijn voor en inspirerend te handelen bij problematieken zoals dehydratie (uitdroging), ondervoeding,... zeker bij alleenwonende waar gevaar voor vereenzaming en zelfverwaarlozing het grootst is.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen (AD1)
- Binnen een welomschreven opdracht mondeling communiceren (AD2)
- De wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van de gebruiker binnen de verschillende settings exploreren (C2: 2.3)
- In leefruimten een huiselijke sfeer creëren en hiervoor gebruik maken van materialen en benodigdheden (C2:2.13)
- De wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruikers binnen de verschillende settings in kaart brengen (C2: 2.3) (**OA**)
- Bij het ondersteunen van de gebruiker rekening houden met veel voorkomende problematieken op fysiek, psychisch, sociaal en existentieel of zingevend vlak en met hun invloed op de gebruiker en zijn omgeving (C2: 2.4) (**OA**)
- Agogisch handelen (AD2: 2.5-2.8) (**OA**)

2.10 Ondersteunen bij activiteiten van het dagelijks leven. (2.11)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- maakt afspraken over de ondersteuning bij activiteiten van het dagelijks leven van de gebruiker.

- onthaalt een bezoeker en kondigt hem aan bij de gastheer/gastvrouw.
- maakt afspraken over de opvang en begeleiding van schoolgaande kinderen bij hun dagelijkse activiteiten.

Toelichting:

Duiding:

- Afspraken betreffende dagelijkse activiteiten: maaltijden/vieruurtjes, traject huis-school, uitstapjes,..

Wenken:

- Werken met situatieschetsen en rollenspelen (link met AD2).

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- De wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van gebruikers binnen de verschillende settings in kaart brengen (C2:2.3)
- Bij het ondersteunen van de gebruiker rekening houden met veel voorkomende problematieken op fysiek, psychisch, sociaal en existentieel of zingend vlak en met hun invloed op de gebruiker en zijn omgeving (C2: 2.4) (OA)
- Agogisch handelen (C2: 2.6-2.8) (OA)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten (AD4: 4.1) (OA)

2.11 Vanuit de oriëntatie op materiaal/grondstof, toepassing, eigenschappen, opruimen, verluchten, reinigen en onderhouden van textiel, lokalen, keuken, leefruimten, buitenruimte; materialen en benodigdheden met behulp van technieken. (2.12)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- houdt bij het reinigen en onderhouden rekening met vuil en vuilheidsgraad, de zorgvraag/zorgfrequentie, de factoren in het reinigings- en/of onderhoudsproces.
- maakt gebruik van de correcte techniek die eigen is aan het gekozen reinigings- en of onderhoud systeem.
- combineert de interieurzorg en de linnenzorg met andere huishoudelijke taken.
- stemt de zorg af op de wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruiker en zijn situatie (V).

Wenken:

- DVD: chemische warboel (Arteveldehogeschool)
- Site met tips en tricks om de gebruiker zoveel mogelijk te betrekken bij het huishouden: voorbeeld: www.medicinfo.nl – huishouden.

Toelichting:

Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen – rekening houdend met zorgvraag en zorgfrequentie, vuil en vuilheidsgraad en met de factoren in het reinigings- en/of onderhoud proces – reinigingssystemen voor nat en droog reinigen correct hanteren en onderhouden; reinigings- en onderhoud systemen voor interieur en sanitair correct hanteren en onderhouden, werken met een stofzuiger, wasgoed wassen en schoeisel reinigen. Ze maakten ook kennis met hygiënisch reinigen en kleurencodes.
- In de 2de graad leerden leerlingen aandacht besteden aan interieurzorg en linnenzorg onder directe begeleiding van de leraar en met ondersteuning van werkmodellen.

Derde graad

- Wanneer een school kiest om te werken rond de competenties 'werken als logistiek medewerker in een onderhoudsdienst' of 'werken als logistiek medewerker in de linnendienst' kan men zich hier beperken tot het toepassen van de aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes binnen de beroepscontext van de logistiek medewerker in de indirecte zorg (met aandacht voor het combineren van huishoudelijke taken).
- Het is belangrijk om in samenhang met pav/wiskunde rekenvaardigheden in te oefenen in functie van het herleiden van hoeveelheden, maten en gewichten.

Specialisatiejaar:

- Wanneer een school in de 3^{de} graad koos of in het specialisatiejaar kiest om te werken rond de competenties 'werken als logistiek medewerker in een onderhoudsdienst' of 'werken als logistiek medewerker in de linnendienst' kan men zich hier beperken tot het toepassen van de aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes binnen de beroepscontext van de logistiek medewerker in de indirecte zorg (met aandacht voor het combineren van huishoudelijke taken).
- Afstemmen van de zorg op de gebruiker en zijn situatie: aandacht voor het flexibel en creatief inspelen op de mogelijkheden van de thuissituatie, aandacht voor extreem vuile situaties,.....

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- De wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruikers binnen de verschillende settings in kaart brengen (C2: 2.3) (OA)

2.12 Bedden luchten, opmaken en verschoneren. (2.13)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- combineert het opmaken en verschoneren van bedden met andere huishoudelijke taken.

Toelichting:

Duiding:

- In de verplichte module (C1 – 3^{de} graad) leerden leerlingen (ziekenhuis)bedden opmaken en verschoneren. Het is voldoende de reeds verworven kennis, vaardigheden en attitudes toe te passen binnen de setting van de gezinszorg, enz. Doelstelling kwam ook reeds aan bod in 2de graad (onder directe begeleiding van leraar, met ondersteuning van een werkmodel).

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen (AD1)
- De wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruiker binnen de verschillende settings exploreren (C2: 2.3)
- Indirecte zorg plannen en organiseren (C2:2.4)

2.13 Voor planten en kleine huisdieren zorg dragen. (2.14)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- maakt kennis met de zorg voor planten en kleine huisdieren.
- draagt zorg voor bloemen en planten.

- maakt afspraken over de verzorging van dieren.

Wenken:

- Verschil maken tussen zorg dragen en intact houden voor de omgeving van de zorgvrager die mogelijks over planten en huisdieren beschikt. Wat niet bedoeld wordt is de directe zorgverlening aan dieren.
- Gebruik van PBM's zoals handschoenen!

Toelichting:Duiding:

- In functie van de leerplandoelstelling 'exploreren van verschillende settings waarbinnen een logistiek medewerker kan werken' (AD4:4.2) kan men in samenhang met deze doelstelling de setting van de tuincentra ed. verder exploreren.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen (AD1)
- De wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruiker binnen de verschillende settings exploreren (C2: 2.3)
- Indirecte zorg plannen en organiseren (C2: 2.4)

2.14 Een huiselijke sfeer in leefruimten creëren en hiervoor gebruik maken van materialen en benodigdheden. (2.15)**Onderliggende doelen:**

De leerling:

- combineert het creëren van sfeer met andere huishoudelijke taken.
- **stemt de zorg af op de wensen en behoeften van de gebruiker (V).**

Wenken:

- Creatieve vrouwelijke handvaardigheidstechnieken zijn verworven tot hobbyïsme en worden volgens trends door bepaalde generaties als waardevolle tijdsbesteding ervaren. Het aanleren van deze vaardigheden moet beperkt worden tot die technieken die onderdeel zijn van of bijdrage tot sfeerschepping.
- Ook doe-het-zelf-technieken i.v.m. interieurzorg moeten beperkt worden tot het zorgdragen voor sfeerschepping.

Toelichting:Beginsituatie

- Deze doelstelling kwam ook aan bod in de 2de graad (binnen de context van de eigen school of in functie van het participeren aan activiteiten met doelgroepen).

Derde graad

- In de 3de graad is het belangrijk dat men vertrekt vanuit de noden of vragen van de setting/gebruiker.
- Deze doelstelling kan worden bereikt in samenhang met de doelstellingen 'ordelijk houden van kamers' (C1:1.17) en 'ondersteuning bieden bij decoratief en huiselijk inrichten van de gemeenschappelijke ruimten' (C1:1.13) uit de module 'werken als logistiek assistent in

zorginstellingen’.

Specialisatiejaar:

- In het specialisatiejaar is het belangrijk dat men vertrekt vanuit de noden of vragen van de setting/gebruiker.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen (AD1)
- De wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruiker binnen de verschillende settings exploreren (C2:2.3)
- Indirecte zorg plannen en organiseren (C2: 2.4)
- Gerechten, dranken en maaltijden presenteren, inschenken, aanbieden. (C2:2.9)

GEBRUIKERGERELATEERDE TAKEN: NAZORG

2.15 Zorg dragen voor de nazorg m.b.t de indirecte zorg. (2.16)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- doet de vaat en ruimt op.
- hangt wasgoed op.
- strijkt wasgoed.
- maakt wasgoed kastklaar.
- doet klein verstellwerk.
- ruimt de gebruikte benodigdheden op en ziet toe op productvoorraad.
- informeert de gebruiker over schade aan het meubilair en de benodigdheden/apparaten.
- combineert taken m.b.t. nazorg met andere huishoudelijke taken.

Wenken:

- Tips en tricks met aandacht voor ergonomie: voorbeeld: www.praktijkregelsthuishzorg.nl – huishoudzorg.
- Filmpjes en info: <http://infotalia.com/nld/wonen/huishouden>

Toelichting:

Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen aandacht besteden aan nazorg onder directe begeleiding van de leraar en met ondersteuning van werkmodellen.

Derde graad

- Bij het aanbieden van competentie ‘werken als logistiek medewerker in een linnendienst’ kan men zich hier m.b.t. linnen beperken tot het toepassen van de aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes binnen de beroepscontext van de logistiek medewerker in de indirecte zorg.
- Wanneer de school niet werkt rond de competentie ‘werken als logistiek medewerker in een linnendienst’, kan men in functie van de leerplandoelstelling ‘exploreren van verschillende settings waarbinnen een logistiek medewerker kan werken’ (AD4:4.2) in samenhang met deze

doelstelling de setting van de linnendienst verder exploreren.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Binnen een welomschreven opdracht kwaliteitsbewust handelen (AD1)
- De wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van de gebruiker binnen de verschillende settings exploreren (C2: 2.3)
- Vanuit een visie op kwaliteitsbewust handelen indirecte zorg plannen en organiseren. (AD1)
- De wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de gebruikers binnen de verschillende settings in kaart brengen (C2: 2.3) (DA)

REFLECTEREN

2.16 Over het eigen handelen als logistiek medewerker in de indirecte zorg reflecteren. (2.17)

Onderliggende doelen:

De leerling:

- reflecteert over het eigen handelen en over de beleving van de situatie (H).
- verplaatst zich in het standpunt van de ander.
- gaat na wat het effect van zijn/haar handelen op het gedrag van de ander is.
- formuleert kwaliteiten en aandachtspunten (H).
- stuurt onder begeleiding het eigen handelen bij (H).
- stuurt het eigen handelen bij.

Wenken:

- Leerlingen reflectiemodellen aanreiken.
- Werken met kwaliteitenspel.
- Werken met portfolio, supervisie,...
- Werken rond ethisch reflecteren: Wat is goede zorg vanuit de beleving van de gebruiker? Geef ik de goede zorg? En geef ik die om de goede reden? Effect van perspectiefwissel?
- Nadenken over eigen ervaringen in het kader van menswaardigheid/respectvol handelen. Hebben we op een menswaardige, respectvolle manier gehandeld?

Toelichting:

Derde graad

Het is belangrijk dat leerlingen niet enkel leren reflecteren op situaties en het eigen handelen tijdens les- en klasgebeuren maar ook op situaties en op het eigen handelen tijdens het werkplekleren.

Vanuit een reflectie op het eigen handelen, het formuleren van werkpunten leren leerlingen de samenhang zien met de cyclus van het methodisch handelen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht methodische handelen (AD1:1.3)

OPTIONEEL:

Competentie 3:

Als logistiek medewerker werken in de voedingsdienst.

Context: zie leerplan!

Toelichting:

- In functie van de te bereiken competentie is het belangrijk om **integratie** te bewerkstelligen met de leerplandoelstellingen van **AD1 (kwaliteitsbewust handelen!), AD2, AD3 en AD4** (algemene module).
- Hierbij is het belangrijk om het handelen **af te stemmen** op de gebruiker/organisatie en de situatie.(OA)

De leerplandoelstellingen en/of onderliggende doelen in groen zijn een toevoeging voor en gelden voor de leerlingen van OA (omwille van het functioneren in complexe situaties).

VISIE EN ORGANISATIE

3.1 Settings waarbinnen een logistiek medewerker in de voedingsdienst kan worden tewerkgesteld exploreren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- Exploreert de settings waarbinnen de logistiek medewerker in de voedingsdienst kan worden tewerkgesteld.
- Exploreert de eigenheid van de setting van de voedingsdienst.
- Exploreert de werkomstandigheden binnen de setting van de voedingsdienst.

Wenken:

- exploreren van de eigenheid, organisatie van voedingsdiensten (in verschillende settings).
- Vele ziekenhuizen en woonzorgcentra zetten informatie over de werking van hun voedingsdienst online.
- www.oivo-crioc.org consumentenorganisatie die regelmatig de laatste trends ook op gebied van voeding opvolgt.
- www.testaankoop.be rubriek voeding:
 - <http://prezi.com/bukjwb6jtrhb/organisatie-van-de-voedingsdienst/#>
 - <http://www.voedingscentrum.nl>

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Verschillende settings exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt (AD4: 4.2)
- Kennismaken met verschillende vormen van beroepsuitoefening (directe en indirecte zorg) binnen de context van de directe zorg, binnen andere beroepscontexten van de logistiek medewerker en met de vereisten om deze beroepsvorm uit te oefenen (AD4: 4.3).
- Verschillende beroepscontexten/settings exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt. (AD4: 4.3) (OA)
- De taken en functies van andere (zorg- en welzijns)beroepen binnen de verschillende contexten van de logistiek medewerker exploreren. (AD4: 4.4) (OA)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten. (AD4: 4.1) (OA)

3.2 Profiel en takenpakket van de logistiek medewerker exploreren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- bakent het takenpakket van de logistiek medewerker in de voedingsdienst af t.a.v. het takenpakket van de keukenmedewerker of polyvalent medewerker in restaurants.
- exploreert het belang van kwaliteitsbewust handelen binnen het profiel en takenpakket van de logistiek medewerker in de voedingsdienst.

Wenken:

- taakomschrijving van logistiek medewerkers in de voedingsdienst bevragen op verschillende stageplaatsen/settings
- takenpakket bevragen bij werknemers voedingsdienst.
- vacatures voor medewerkers voedingsdienst consulteren evt. via www.vdab.be
- www.horecabrugge.be - publicatie: 'Horeca - zo klaar als een klontje'. Maakt horeca-personeel, ongeacht hun moedertaal, vertrouwd met meest voorkomende ingrediënten, materialen en begrippen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Verschillende settings exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt (AD4: 4.2)
- Kennismaken met verschillende vormen van beroepsuitoefening (directe en indirecte zorg) binnen de context van de directe zorg, binnen andere beroepscontexten van de logistiek medewerker en met de vereisten om deze beroepsvorm uit te oefenen (AD4: 4.3)
- Verschillende beroepscontexten/settings exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt. (AD4: 4.3) (OA)
- De taken en functies van andere (zorg- en welzijns)beroepen binnen de verschillende contexten van de logistiek medewerker exploreren. (AD4: 4.4) (OA)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten. (AD4: 4.1) (OA)

3.3 Vanuit een visie op evenwichtige voeding handelen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- werkt met een voedingsvoorlichtingsmodel.
- licht het belang van evenwichtige voeding toe.

- verduidelijkt en licht productinformatie toe in functie van het bereiden en bewaren.
- gebruikt een voedingsvoorlichtingsmodel bij de beoordeling van de dagelijkse menuplanning.

Wenken:

- Leerlingen werken met voedingsvoorlichtingsmodel (tijdens lessen) – krijgen opdrachten om concreet te werken met dit model.
- Vergelijken van aangeboden voeding op verschillende stageplaatsen.
- Gebruik informatiemateriaal:

www.health.fgov.be

www.vigez.be

www.mijnvoedingsplan.be

www.nice-info.be

www.gezondheid.be

<http://www.eetexpert.be>

<http://www.gezondheidenwetenschap.be>

<http://www.datvoeltbeter.be> ontdek hoe evenwichtige voeding gezond en lekker is. Nieuwe campagne van VI. minister van Volksgezondheid. Een gloednieuwe, speelse website vol leuke en interessante informatie over gezonde voeding en lichaamsbeweging.

- Boeken:
- De actieve voedingsdriehoek auteur: VANHAUWAERT ERIKA uitg. Acco
- Bewust eten. Kiezen, kopen en klaarmaken
auteurs: NEVEN LOES, VANHAUWAERT ERIKA, MORREN KRISTA uitg. Acco

Toelichting:

Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen het begrip voedingsvoorlichting in zijn verschillende betekenissen verduidelijken en met ondersteuning van een voedingsvoorlichtingsmodel een maaltijd samenstellen en bereiden.

Derde graad

- Het handelen vanuit een visie op evenwichtige voeding is een taak voor de logistiek assistent in zorginstellingen (C1:1.5). Scholen die werken rond de competentie 'werken als logistiek medewerker in de voedingsdienst' kunnen er voor kiezen om deze leerplandoelstelling binnen de keuzemodule grondig uit te werken. Leerlingen kunnen de verworven kennis, vaardigheden en attitudes vervolgens binnen de module logistiek assistent in zorginstellingen toepassen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Agogisch handelen (AD2: 2.5-2.8) (OA)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten (AD4: 4.1) (OA)

- De wensen, behoeften, beperkingen en mogelijkheden van de gebruikers binnen de verschillende settings in kaart brengen (C1: 1.4) (OA)
- Vanuit een visie op evenwichtige voeding handelen (C1: 1.6)

3.4 Vanuit een visie op voedselveiligheid/voedselhygiëne handelen volgens de geldende richtlijnen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- handelt volgens de principes van de voedselveiligheid zijnde scheiden van nat en droog, warm en koud, vuil en proper, tijd en ruimte.
- verkent de HACCP-reglementering en verduidelijkt begrippen als autocontrole en traceerbaarheid.
- leeft preventiemaatregelen en hygiënemaatregelen na.
- voorkomt gevaren bij maaltijdbereiding en -distributie.
- houdt rekening met kritische punten bij organisatie van keukenactiviteiten.

Wenken:

- Aan de hand van checklist de HACCP-reglementering observeren op stageplaatsen
- Probleemgestuurde opdrachten aanbieden (met bijv. duidelijke fouten tegen hygiënevoorschriften)
- Zich baseren op de goedgekeurde autocontrole gidsen voor voedselveiligheid in verschillende settings: www.favv.be
 - Gids voor de autocontrole in de grootkeukens en verzorgingsinstellingen
 - Gids voor de autocontrole in de detailhandel in algemene voedingswaren
 - Autocontrole gids voor de voedselveiligheid in de opvang van baby's en peuters
- www.vliegingdesoep.be educatie over voedselhygiëne vanuit het www.ipv.be
- www.voedingsinfo.org | Eet veilig - spel waarbij je de onveilige situatie in verschillende prenten moet detecteren.

Toelichting:

Duiding

- Binnen AD1 leren alle leerlingen rekening houden met de basisprincipes van de voedselhygiëne en aandachtspunten (gevaren, kritische punten) toelichten. Wanneer er wordt gewerkt rond deze competentie is het belangrijk dat leerlingen een stap verder gaan in de leerlijn: rekening houden met HACCP-reglementering en basisprincipes toepassen binnen de context van de voedingsdienst: gevaren voorkomen, rekening houden met kritische punten ...

Samenhang met andere leerplandoelstellingen

- Bij de uitvoering van een opdracht hygiënisch handelen (AD1:1.7)

DIENTGERELATEERDE TAKEN: MAGAZIJN/WINKELPAND/VERBRUIKZAAL

3.5 Voor magazijn/winkelpand/verbruiksruimte zorg dragen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- controleert de temperatuur, vochtigheidsgraad, verluchting.
- ruimt op, ordent en schikt.
- reinigt het winkelpand, de verbruiksruimte en maakt het magazijn schoon.
- draagt zorg voor sfeer en presentatie in winkelpand/verbruiksruimte.

Wenken:

- Werken met instructiefiches.
- Zich baseren op informatie uit de autocontroleguides www.favv.be

Toelichting:

Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen 'vanuit de oriëntatie op materiaal/grondstof, toepassing en eigenschappen, opruimen, verluchten, reinigen en onderhouden van textiel, lokalen, keuken, leefruimten met behulp van technieken.' Ze verworven de nodige kennis, vaardigheden en attitudes onder directe begeleiding en werkten met ondersteuning van werkmodellen.

Derde graad

- Binnen de module logistiek assistent in zorginstellingen, komen onderliggende vaardigheden aan bod binnen de doelstellingen 'ordelijk houden van kamers' (C1:1.17) en 'instaan voor dagelijkse orde en netheid op de afdeling en voor het creëren van een aangename omgeving' (C1:1.8). Deze leerplandoelstellingen kunnen dus in samenhang verwezenlijkt worden.
- Wanneer de school kiest voor het werken rond de competenties 'werken als logistiek medewerker in een onderhoudsdienst' of 'werken als logistiek medewerker in de indirecte zorg' kan men zich hier beperken tot het toepassen van de aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes binnen de beroepscontext van de logistiek medewerker in de voedingsdienst.
- Wanneer de school niet werkt rond de competentie 'werken als logistiek medewerker in een onderhoudsdienst', kan men in functie van de leerplandoelstelling 'exploreren van verschillende settings waarbinnen een logistiek medewerker kan werken' (4.2) in samenhang met deze doelstelling de setting van de onderhoudsdienst verder exploreren.

Sfeer en presentatie:

Beginsituatie

- Deze doelstelling kwam ook aan bod in de 2de graad (binnen de context van de eigen school of in functie van het participeren aan activiteiten met doelgroepen).

Derde graad

- In de 3de graad is het belangrijk dat men vertrekt vanuit de noden of vragen van de

setting/gebruiker.

- Deze doelstelling kan worden bereikt in samenhang met de doelstellingen 'ordelijk houden van kamers' (C1,1.17) en 'ondersteuning bieden bij decoratief en huiselijk inrichten van de gemeenschappelijke ruimten' (C1,1.13) uit de module 'werken als logistiek assistent in zorginstellingen'.

Specialisatiejaar:

- Het is belangrijk dat men de zorg afstemt op de setting/gebruiker en de situatie.

3.6 Ontvangen en stockeren van voedingsproducten.

Onderliggende doelen:

De leerling:

Magazijn:

- controleert leveringen volgens criteria.
- licht de bewaaromstandigheden van (voedings)producten toe.
- controleert de bewaaromstandigheden voor voedingsproducten.
- gebruikt de koel- en vriesruimte verantwoord.
- stockeert en sorteert voedingsproducten volgens gegevens op verpakkingen.

Winkelpand::

- prijst voedingsproducten, stapelt ze correct, vult ze aan en etaleert ze.
- beoordeelt de kwaliteit van voedingsproducten volgens criteria.

Wenken:

- Magazijn bezoeken – observeren van het ontvangen en stockeren van voedingsproducten.
- Werken instructiefiches.
- Zich baseren op informatie uit de autocontrolegidsen www.favv.be.

Toelichting:

Duiding:

- Criteria leveringen: overeenstemming bestelling, verpakking, etikettering, data, sensorische kwaliteit, hygiënische omstandigheden ...
- Bewaaromstandigheden: temperatuur, vochtigheidsgraad, lichtinval, luchttoevoer ...

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht economisch handelen (AD1:1.9), (AD1: 1.10 – OA)
- Eenvoudige administratieve verrichtingen uitvoeren (AD2:2.5)

3.7 Tafeltextiel/tafelaankleding reinigen en gebruiksklaar maken.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- werkt met diverse materialen/grondstoffen.
- past de tafelaankleding aan diverse gelegenheden aan.

Wenken:

- Werken met instructiefiches en met de leerlingen oefenen om ze te leren hanteren.

Toelichting:

Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen 'vanuit de oriëntatie op materiaal/grondstof, toepassing en eigenschappen, opruimen, verluchten, reinigen en onderhouden van textiel, lokalen, keuken, leefruimten met behulp van technieken.' Ze verworven de nodige kennis, vaardigheden en attitudes onder directe begeleiding en werkten met ondersteuning van werkmodellen.

Derde graad/specialisatiejaar:

- Wanneer de school kiest (3^{de} graad) voor het werken rond de competenties 'werken als logistiek medewerker in een linnendienst' of 'werken als logistiek medewerker in de indirecte zorg', kan men zich hier beperken tot het toepassen van de aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes binnen de beroepscontext van de logistiek medewerker in de voedingsdienst.
- Wanneer de school niet werkt rond de competentie 'werken als logistiek medewerker in een linnendienst', kan men in functie van de leerplandoelstelling 'exploreren van verschillende settings waarbinnen een logistiek medewerker kan werken' (AD4:4.3) in samenhang met deze doelstelling de setting van de linnendienst verder exploreren.

3.8 Tafels dekken.

Wenken:

- verschillende contexten verwerken in (geïntegreerde) opdrachten.
- Filmmateriaal online tafeldekken in verschillende settings: raadplegen en analyseren vanuit verschillende standpunten: service, budget, personeels- en arbeidsbeleid i.f.v. bediening-zelfbediening, schikking, benodigdheden, hygiëne...

3.9 Voor de nazorg in de keuken en verbruiksruimte instaan.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- ruimt af.
- doet de vaat (manueel en machinaal).
- reinigt en ontsmet materialen, benodigdheden en vloeren.
- staat in voor orde en afvalverwijdering.

Toelichting:

Duiding:

- Manuele vaatwas: vuil verwijderen, temperatuur waswater controleren, naspoelen, afdrogen, gebruiken van keukendoeken, bergen van de vaat.
- Reinigen en ontsmetten: keuze en dosering van producten, keuze en gebruik van materialen en benodigdheden, uitvoeren van reinigings- en ontsmettingsproces.

Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen 'vanuit de oriëntatie op materiaal/grondstof, toepassing en eigenschappen, opruimen, verluchten, reinigen en onderhouden van textiel, lokalen, keuken, leefruimten met behulp van technieken.' Ze verworven de nodige kennis, vaardigheden en attitudes onder directe begeleiding en werkten met ondersteuning van werkmodellen.

Derde graad

- In de 3^{de} graad kwam deze doelstelling aan bod binnen de competenties 'werken als logistiek medewerker in een onderhoudsdienst' of 'werken als logistiek medewerker in de indirecte zorg'.

Specialisatiejaar:

- Wanneer de school werkte rond de competenties 'werken als logistiek medewerker in een onderhoudsdienst' of 'werken als logistiek medewerker in de indirecte zorg', kan men zich hier beperken tot het toepassen van de aangeleerde kennis, vaardigheden en attitudes binnen de beroepscontext van de logistiek medewerker in de voedingsdienst.
- Zich baseren op informatie uit de autocontroleguides www.favv.be

DIENSTGERELATEERDE TAKEN: VOEDSELBEHANDELING EN NAZORG

3.10 Voedingsproducten, materialen en benodigdheden klaarzetten.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- verduidelijkt gegevens op verpakkingen van materialen en voedingsproducten.
- gaat de sensorische kwaliteit van voedingsproducten na.
- maakt technische voorzieningen en benodigdheden zoals apparaten operationeel.
- zet materialen - waaronder voedingsproducten – klaar en houdt hierbij rekening met werkpostschikking.
- leeft hygiënevoorschriften na.

Wenken:

- Lessen uitwerken in functie van situaties/contexten/gebruikers via probleemgestuurde opdrachten.

- Zich baseren op informatie uit de autocontroleguides www.favv.be
- Via gebruikershandleidingen en veiligheidsfiches werking toestellen analyseren

3.11 Voedingsproducten behandelen bij niet-gastronomische maaltijdproductie.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- gebruikt aangepaste methode wat betreft voorbereiden, portioneren, schikken en dressereren.
- schenkt en presenteert dranken.

Wenken:

- Lessen uitwerken in functie van situaties/contexten/gebruikers via probleemgestuurde opdrachten.
- Informatie over voedingsproducten uitgebreid te vinden:
 - o www.vlam.be
 - o www.velt.be
 - o www.evavzw.be
 - o www.voedingscentrum.nl
 - o www.etenschappen.be
 - o www.watetenwemorgen.be
 - o www.miummm.be
- achtergrondinformatie leerkracht: Boek: N. van Kaathoven, Voeding en diëten in de verzorging, kwal.niv.3

Toelichting:

Duiding:

Niet gastronomische maaltijdproductie: ontbijt en brunchgerechten, lunchgerechten, soepen, koude en warme (deel)bereidingen), salades, nagerechten, buffetgerechten.

Derde graad/specialisatiejaar:

- In de module 'werken als logistiek assistent in zorginstellingen' en onderliggend aan de competentie 'werken als logistiek medewerker in de indirecte zorg (kleinhuishouding)' werd o.a. aandacht besteed aan de wensen mogelijkheden, behoeften en beperkingen van gebruikers m.b.t. aangepaste voeding (flesvoeding, lepelvoeding, vaste voeding ...). In het kader van het bereiken van deze doelstelling kan het zinvol de verworven kennis, vaardigheden en attitudes hier toe te passen binnen de context van de voedingsdienst of de doelstellingen in samenhang te realiseren.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Agogisch handelen (AD2: 2.5 – 2.8) (OA)

GEBUIKGERELATEERDE TAKEN

3.12 Voor gebruikers zorg dragen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- staat in voor het onthalen, doorverwijzen, begeleiden en wegwijs maken van gebruikers.
- ondersteunt gebruikers bij bestellingen.
- zet bestellingen klaar.

Wenken:

- Lessen uitwerken in functie van situaties/contexten/gebruikers via probleemgestuurde opdrachten.
- Werken met simulaties en rollenspelen (link met AD2).

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Eenvoudige (organisatiegebonden) administratieve opdrachten uitvoeren (AD2: 2.5)
- Agogisch handelen (AD2: 2.6-2.8) (OA)

3.13 Maaltijden bedienen en verstrekken.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- schenkt en serveert dranken.
- reikt gerechten aan.
- bedient aan een buffet.

Wenken:

- Lessen uitwerken in functie van situaties/contexten/gebruikers via probleemgestuurde opdrachten.
- Zich baseren op informatie uit de autocontroleguides www.favv.be

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Zorg dragen voor maaltijdgebeuren (C1:1.15)
- Hulp bieden bij maaltijden (C1:1.16)

REFLECTEREN

3.14 Over het handelen als logistiek medewerker in een voedingsdienst reflecteren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- reflecteert over het eigen handelen en de beleving van de situatie (H).
- verplaatst zich in het standpunt van de ander.
- gaat na wat het effect van zijn/haar handelen op het gedrag van de ander is.
- stuurt het eigen handelen onder begeleiding bij (H).
- stuurt het eigen handelen bij.

Wenken:

- Leerlingen reflectiemodellen aanreiken.
- Werken met kwaliteitenspel.
- Werken met portfolio, supervisie,...

Toelichting:

Duiding:

- Het is belangrijk dat leerlingen niet enkel leren reflecteren op situaties en het eigen handelen tijdens les- en klasgebeuren maar ook op situaties en op het eigen handelen tijdens het werkplekleren.
- Vanuit een reflectie op het eigen handelen, het formuleren van werkpunten leren leerlingen de samenhang zien met de cyclus van het methodisch handelen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht methodische handelen (AD1:1.4)

OPTIONEEL:

Competentie 4:

Als logistiek medewerker in de linnendienst.

Context: zie leerplan!

Toelichting:

- In functie van de te bereiken competentie is het belangrijk om **integratie** te bewerkstelligen met de leer- plandoelstellingen van **AD1 (kwaliteitsbewust handelen!), AD2, AD3 en AD4** (algemene module).
- Hierbij is het belangrijk om het handelen af te stemmen op de gebruiker/organisatie en de situatie.

VISIE EN ORGANISATIE

4.1 Settings exploreren waarbinnen de logistiek medewerker in de linnendienst werkt.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- exploreert de eigenheid van de setting van de linnendienst.
- exploreert de organisatie van de setting.
- exploreert de werkomstandigheden van de logistiek medewerker in de linnendienst.

Wenken:

- Exploreren van linnendienst ZH en/of woonzorgcentrum, revalidatiecentra, kinderdagverblijven (groepsopvang), van strijkateliers (werking met dienstencheques), middelgrote wasserijen,...

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Exploreren van verschillende settings waarbinnen een logistiek medewerker kan werken (AD4:4.2)
- Kennismaken met verschillende vormen van beroepsuitoefening (directe en indirecte zorg) binnen de context van de directe zorg, binnen andere beroepscontexten van de logistiek medewerker en met de vereisten om deze beroepsvorm uit te oefenen (AD4 4.3)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten. (AD4: 4.1) (OA)
- Verschillende beroepscontexten/settings exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt (AD4: 4.3) (OA)
- De taken en functies van andere (zorg- en welzijns)beroepen binnen de verschillende contexten van de logistiek medewerker exploreren (AD4: 4.4) (OA)

4.2 Profiel en takenpakket van de logistiek medewerker exploreren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- exploreert het profiel en takenpakket van de logistiek medewerker binnen de verschillende settings.
- exploreert het belang van kwaliteitsbewust handelen binnen het profiel en het takenpakket van de logistiek medewerker.

Wenken:

- Exploreer takenpakket stoomstrijkster, bediener tunnelfinisher,... (werken met interviews of taakomschrijvingen vragen tijdens studiebezoeken).
- Brochure: aanbevelingen inzake behandeling van het linnen van verzorgingsinstellingen-hoge gezondheidsraad- www.health.fgov.be

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Verschillende settings exploreren waarbinnen een logistiek medewerker kan werken (AD4:4.2)
- Kennismaken met verschillende vormen van beroepsuitoefening (directe en indirecte zorg) binnen de context van de directe zorg, binnen andere beroepscontexten van de logistiek medewerker en met de vereisten om deze beroepsvorm uit te oefenen (AD4:4.3).
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten. (AD4: 4.1) (OA)
- Verschillende beroepscontexten/settings exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt (AD4: 4.3) (OA)
- De taken en functies van andere (zorg- en welzijns)beroepen binnen de verschillende contexten van de logistiek medewerker exploreren (AD4: 4.4) (OA)

DIENTGERELATEERDE TAKEN

4.3 Linnen (wasgoed, strijkgoed) verzamelen, sorteren en controleren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- herkent, benoemt en onderscheidt textielmaterialen.
- herkent, benoemen en onderscheidt weefsels.
- licht onderhoudsetikettering toe (H).
- verzamelt en sorteert linnen vanuit de oriëntatie op materiaal/grondstof (samenstelling), toepassing en eigenschappen.
- houdt rekening met vuil en vuilheidsgraad.
- sorteert en controleert linnen volgens richtlijnen en maakt hiervoor gebruik van de gepaste techniek. Controleren:

Wenken:

- Lessen uitwerken in functie van specifieke situaties/contexten/gebruikers door simulatiekaartjes.
- Tip: DVD Chemische warboel (Arteveldehogeschool).
- <http://www.etitex.be/documentatie.htm>

Toelichting:Duiding:

- Sorteren: samenstelling, kleur, type, onderhoud, enz.
- Controleren: op aanwezigheid volgens planning, markeringen, vlekken, beschadigingen, vouwkwiteit, magere vlekken verwijderen met stoom, enz.

Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen wasgoed sorteren (binnen de context van de kleinhuishouding), soorten vuil benoemen en onderscheiden, materialen herkennen en benoemen, linnenzorg plannen en voorbereiden (factoren van het reinigingsproces verduidelijken en zorg plannen en uitvoeren rekening houdend met de factoren, dus ook de keuze voor reinigingsproducten, benodigde hoeveelheden meten en indien nodig oplossen, de keuze voor gepaste reinigings- en/of onderhoud systemen; kiezen voor gepaste tijd, gepaste temperatuur)...onder directe begeleiding van de leraar en met ondersteuning van werkmodellen.
- In de 3^{de} graad leerden ze als logistiek assistent in zorginstellingen 'wasgoed, verzamelen, sorteren en verdelen (C1:1.12).

4.4 Machine(straat)/installatie/apparatuur afstellen en bedienen.**Onderliggende doelen:**

De leerling:

- werkt met benodigdheden eigen aan de setting.
- werkt volgens bedrijfseigen procedures.
- werkt vanuit de oriëntatie op materiaal/grondstof, toepassing en eigenschappen
- houdt rekening met de factoren van het reinigingsproces (parameters - Sinnercirkel)
- gebruiker materialen en benodigdheden correct.
- reageert op storingen.

Wenken:

- Met verschillende types van apparatuur werken.
- Bedieningspanelen vergelijken.

Toelichting:Duiding:

- Benodigdheden: strijkapparatuur (stoomstrijkijzer, strijktafel, broekenpers, body, enz.), tunnelfinisher, mangel, machinestraat of installatie, enz.

Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen 'vanuit de oriëntatie op materiaal/grondstof, toepassing en eigenschappen, opruimen, verluchten, reinigen en onderhouden van textiel, lokalen, keuken, leefruimten met behulp van technieken.' Ze verworven de nodige kennis, vaardigheden en attitudes onder directe begeleiding en werkten met ondersteuning van werkmodellen.

4.5 Linnen drogen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- droogt linnen vanuit de oriëntatie op materiaal/grondstof, toepassing en eigenschappen.
- houdt rekening met de factoren van het reinigingsproces
- maakt gebruik van de correcte techniek eigen aan het gekozen reinigings- en/of onderhoudssysteem

Wenken:

- Werken van verschillende droogtechnieken toepassen.
- Bedieningspanelen vergelijken.

Toelichting:

Duiding:

- Droogtechnieken: wol plat drogen, gebruik droogkast, enz.

Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen aandacht besteden aan nazorg (binnen de context van de kleinhuishouding) onder directe begeleiding van de leraar en met ondersteuning van werkmodellen: wasgoed ophangen, wasgoed drogen.

4.6 Linnen strijken.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- strijkt linnen volgens bedrijfseigen procedures.
- strijkt linnen vanuit de oriëntatie op materiaal/grondstof, toepassing en eigenschappen.
- houdt rekening met de factoren van het reinigingsproces

- maakt gebruik van de correcte techniek eigen aan het gekozen systeem in functie van het creëren of behouden van vormen of van het verwijderen van kreuken.
- verwijdert overgebleven condens uit stoomstrijkijzer.

Toelichting:

Duiding:

- Technieken zoals bevochtigen van strijkgoed, gebruik maken van luchtcirculatie in strijktafel...

Beginsituatie:

- In de 2^{de} en 3^{de} graad (indien de school werkte rond C2) leerden leerlingen strijken binnen de context van de kleinhuishouding.

Wenken:

- Gespecialiseerde strijkapparatuur bedienen.
- Studiebezoek aan strijkwinkel.

4.7 Linnen afwerken.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- hangt (H), vouwt (H), verstelt (H), sorteert en stapelt linnen volgens bedrijfseigen procedures en technieken.

Toelichting:

Duiding:

- Mogelijke richtlijnen: vouwen met behulp van vouwvorm en eventueel verstevigingskarton aanbrengen; sorteren van gestreken goed per klant of per artikel in/op de voorziene plaats; sorteren van afgewerkte stukken in pakketten volgens opgegeven aantal; vermijden van het creëren van valse plooiën.

Beginsituatie

- In de 2de en 3^{de} graad leerden (indien de school werkte rond C2) leerlingen aandacht besteden aan nazorg (binnen de context van de kleinhuishouding) onder directe begeleiding van de leraar en met ondersteuning van werkmodellen: wasgoed strijken, wasgoed kastklaar maken, klein verstelwerk uitvoeren.

4.8 Linnen verdelen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- staat in voor verpakken, groeperen en verdelen van linnen volgens bedrijfseigen procedures.

GEBRUIKERGERELATEERDE TAKEN

4.9 Met klantenrichtlijnen rekening houden.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- vult klantenfiches in en controleert ze.

Wenken:

- Werken met fiches van verschillende settings/stageplaatsen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Eenvoudige (organisatiegebonden) administratieve opdrachten uitvoeren (2.5)
- Agogisch handelen (AD2: 2.6 – 2.8) (OA)

REFLECTEREN

4.10 Over het handelen als logistiek medewerker in een linnendienst reflecteren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- reflecteert over het eigen handelen en de over de beleving van de situatie (H).
- verplaatst zich in het standpunt van de ander.
- gaat na wat het effect van zijn/haar handelen op het gedrag van de ander is.
- formuleert kwaliteiten en aandachtspunten (H).
- stuurt onder begeleiding het eigen handelen bij (H).
- stuurt het eigen handelen bij.

Wenken:

- Leerlingen reflectiemodellen aanreiken.
- Werken met kwaliteitenspel.
- Werken met portfolio, supervisie,...

Toelichting:Duiding:

- Het is belangrijk dat leerlingen niet enkel leren reflecteren op situaties en het eigen handelen tijdens les- en klasgebeuren maar ook op situaties en op het eigen handelen tijdens het werkplekleren.
- Vanuit een reflectie op het eigen handelen, het formuleren van werkpunten leren leerlingen de samenhang zien met de cyclus van het methodisch handelen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht methodische handelen (AD1:1.4)

OPTIONEEL:

Competentie 5:

Als logistiek medewerker werken in de onderhoudsdienst.

Context: zie leerplan!

Werkplekleren/stage:

- Alvorens leerlingen op stage gaan, volgen ze best de opleiding 'Professionele schoonmaaktechnieken' bij de VDAB (via RTC). Het volgen van deze opleiding is uiteraard onvoldoende om de competentie te bereiken. Leerlingen moeten hun kennis, vaardigheden en attitudes inzetten, verder inoefenen en verdiepen tijdens de lessen op school en op stage, alvorens ze de competentie kunnen bereiken. Het verwerven van snelheid in het werken, wordt bij uitstek op stage ingeoeffend.

Toelichting:

- In functie van de te bereiken competentie is het belangrijk om **integratie** te bewerkstelligen met de leerplan-doelstellingen van **AD1 (kwaliteitsbewust handelen!), AD2, AD3** en **AD4** (algemene module).
Hierbij is het belangrijk om het handelen af te stemmen op de gebruiker/organisatie en de situatie.
- Scholen die werken rond de competenties 'werken als logistiek medewerker in de indirecte zorg (kleinhuishouding) en 'werken als logistiek medewerker in de onderhoudsdienst', kunnen een aantal onderliggende leerplandoelstellingen in samenhang aanbrengen en telkens toepassen op de verschillende settings.

VISIE

5.1 Settings exploreren waarbinnen de logistiek medewerker in de onderhoudsdienst werkt.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- exploreert de eigenheid van verschillende onderhoudsdiensten en hun setting.
- exploreert de organisatie van de onderhoudsdienst.
- exploreert de werkomstandigheden van de logistiek medewerker in de onderhoudsdienst.

Wenken:

- Via de insteek van de beleving van de gebruiker (wensen, noden, behoeften) de waardering van onderhoud benaderen. Voor bepaalde gebruikers/settings is indirecte zorg, waaronder schoonmaak, een fundamentele zorgvraag die niet onderschat mag worden.
- De visies van de verschillende interne en externe diensten in de regio met betrekking tot indirecte zorg vergelijken: gelijkenissen en verschillen laten vaststellen, bespreken,...
- Vertrouwensrelatie: voor- en nadelen, deontologische/ethische aspecten verkennen die nauw samengaan met het specifieke van indirecte zorg, schoonmaak in een onderhoudsdienst.
- Via de website www.rolindezorg.be, kan u beroepenfilmpjes, getuigenissen maar de beroepenfiche

'schoonmaker van lokalen en grote ruimtes', alsook de beroepenfiche 'poetshulp in gezondheids- en welzijnszorg' terugvinden. Deze profielen bieden ondersteuning voor het ontwikkelen van een stageactiviteitenlijst.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Verschillende settings exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt (AD4: 4.2)
- Kennismaken met verschillende vormen van beroepsuitoefening (directe en indirecte zorg) binnen de context van de directe zorg, binnen andere beroepscontexten van de logistiek medewerker en met de vereisten om deze beroepsvorm uit te oefenen (AD4: 4.3)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten (AD4: 4.1) (OA)
- Verschillende beroepscontexten/settings exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt (AD4: 4.3) (OA)
- De taken en functie van andere (zorg- en welzijns)beroepen binnen de verschillende contexten van de logistiek medewerker exploreren (AD4:4.4) (OA)

5.2 Profiel en takenpakket van de logistiek medewerker exploreren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- bakent het profiel en takenpakket van de logistiek medewerker af ten aanzien van het takenpakket van de logistiek assistent in zorginstellingen.
- exploreert het belang van het kwaliteitsbewust handelen binnen het profiel en takenpakket van de logistiek medewerker.

Wenken:

- Gegevens van verschillende diensten vergelijken.
- Kennismaken met werknemers van schoonmaakdienst.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Exploreren van verschillende settings waarbinnen een logistiek medewerker kan werken (AD4: 4.2)
- Kennismaken met verschillende vormen van beroepsuitoefening (directe en indirecte zorg) binnen de context van de directe zorg, binnen andere beroepscontexten van de logistiek medewerker en met de vereisten om deze beroepsvorm uit te oefenen (AD4: 4.3)
- Maatschappelijke tendensen en uitdagingen voor de logistiek medewerker verduidelijken en toelichten (AD4: 4.1) (OA)
- Verschillende beroepscontexten/settings exploreren waarbinnen een logistiek medewerker werkt (AD4: 4.3) (OA)
- De taken en functie van andere (zorg- en welzijns)beroepen binnen de verschillende contexten van de logistiek medewerker exploreren (AD4:4.4) (OA)

5.3 Verschillen tussen professioneel reinigen en onderhouden in een klein huishoudelijke context en in een groothuishoudelijke context exploreren.

Toelichting:

Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen al heel wat begrippen m.b.t. reinigen en onderhouden in de klein huishoudelijke context: onderhouden, reinigen/schoonmaken, frequentie van zorgvraag, esthetisch reinigen, hygiënisch reinigen, enz. en maakten ze kennis met de groothuishouding.

Derde graad/specialisatiejaar:

- Deze doelstelling maakt deel uit van doelstelling C2::2.1 onderliggend aan de competentie 'werken als logistiek medewerker in de indirecte zorg'.

DIENSTGERELATEERDE TAKEN: ORGANISEREN EN PLANNEN

5.4 Het reinigen en onderhouden organiseren en plannen.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- organiseert het werk volgens de wensen en richtlijnen van de gebruiker/organisatie.
- herkent en onderscheidt verschillende materialen/grondstoffen die voorkomen in professionele settings.
- legt verbanden tussen de te reinigen materialen/grondstoffen, toepassing, eigenschappen, vuil en vuilheidsgraad en de keuze voor onderhoudsproduct en onderhoudssystemen (H).
- maakt een planning op in functie van de te voorziene taak en de te voorziene tijd.
- informeert zich m.b.t. de mogelijkheden en beperkingen in de voorziening/organisatie.
- plant de zorg volgens de principes 'van hoog naar laag', 'van proper naar vuil', vanuit de oriëntatie materiaal/grondstof, toepassing, eigenschappen en vuil en vuilheidsgraad (H).
- houdt rekening met de factoren van het reinigingsproces (H).
- kiest een gepast reinigings- en/of onderhoudsysteem, gepaste reinigings- en/of onderhoudsproducten, een gepaste tijd en een gepaste temperatuur (H).
- gaat flexibel om met nieuwe situaties.

Wenken:

- Bron: Industriële schoonmaak. Vormingskit van de schoonmakers van de Europese Unie (Leonardo Da Vinci Programma).
- Werken met casussen/situatieschetsen met verschillende parameters en criteria vanuit realistische contexten.
- Verschillende werkmodellen leren gebruiken afhankelijk van de organisatie,...
- Bestaande plannen aanpassen aan nieuwe situaties.

Toelichting:

Beginsituatie

- In de 2de graad leerden leerlingen (binnen de context van de kleinhuishouding) bij het plannen en voorbereiden van een zorg vertrekken vanuit de oriëntatie op materiaal/grondstof, eigenschappen, toepassing. Het lezen van gegevens op een etiket was hierbij een belangrijke doelstelling. Ze leerden het belang van de factoren van het reinigingsproces verduidelijken en een zorg plannen en uitvoeren rekening houdend met de factoren, dus ook de keuze voor passende reinigings- en onderhoudsproducten, benodigde hoeveelheden van een product meten en indien nodig oplossen; de keuze voor een gepast reinigings- en/of onderhoudsysteem voor droog, klamvochtig of nat reinigen; kiezen voor een gepaste

temperatuur, tijd,... Ze maakten ook reeds kennis met kleurencodes.

Derde graad/specialisatiejaar:

- In de 3de graad of het specialisatiejaar is het belangrijk de kennis, vaardigheden en attitudes van de leerlingen te verdiepen en te verbreden naar de context van de groothuishouding.

DIENSTGERELATEERDE TAKEN: UITVOEREN

5.5 Lokalen en (leef)ruimten opruimen, verluchten, reinigen en onderhouden.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- werkt volgens bedrijfseigen procedures en richtlijnen.
- houdt bij de uitvoering rekening met de organisatie van de zorg.
- oriënteert zich bij de uitvoering op afwerkmaterialen en oppervlakten, vuil en vuilheidsgraad.
- houdt rekening met de factoren in het reinigings- en/of onderhoudsproces.
- maakt gebruik van de correcte techniek eigen aan het gekozen reinigings- of onderhoudsysteem
- gebruikt en onderhoudt materialen en benodigdheden.
- volgt de productvoorraad op, stelt de nodige bevoorrading vast, geeft bestellingen door of meldt tekorten.

Wenken:

- Voldoende tijd inbouwen om te oefenen tijdens de lestijd op school, via stage,...

Toelichting:

Duiding:

- Organisatie van de zorg: ruimte/toepassing, zorgvraag/zorgfrequentie, tijdsbestek...
- Bedrijfseigen procedures en richtlijnen: onderhoudsplannen, kleurencodes, procedures voor reinigen of desinfecteren van specifieke ruimtes of toepassingen zoals sanitair, ziekenhuiskamer,...
- Reinigings- en/of onderhoudssystemen: stof- en waterzuigers, eenschijfmachine, mechanische veegmachine, schrobzuigmachine, hogedrukreiniger, materiaalwagen,...

Derde graad/specialisatiejaar:

- Het is belangrijk de kennis, vaardigheden en attitudes die leerlingen verworven hebben binnen de context van de kleinhuishouding (2de graad: onder directe begeleiding en met ondersteuning van werkmodellen en/of onderliggend aan de competentie 'werken als logistiek medewerker in indirecte zorg) te verdiepen en te verbreden naar de context van de groothuishouding.

GEBUIKGERELATEERDE TAKEN

5.6 Volgens de wensen en richtlijnen van de gebruiker werken.

Wenken:

- Via bevraging een checklist opmaken met de wensen en de richtlijnen van de gebruiker.
- Deze checklist kan achteraf gebruikt worden om de tevredenheid na te gaan.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Agogisch handelen (AD2: 2.5-2.8) (OA)

REFLECTEREN

5.7 Over het handelen als logistiek medewerker in een onderhoudsdienst reflecteren.

Onderliggende doelen:

De leerling:

- reflecteert over het eigen handelen en de beleving van de situatie (H).
- verplaatst zich in het standpunt van de ander.
- gaat na wat het effect van zijn/haar handelen op het gedrag van de ander is.
- formuleert kwaliteiten en aandachtspunten (H).
- stuurt onder begeleiding het eigen handelen bij (H).
- stuurt het eigen handelen bij.

Wenken:

- Leerlingen reflectiemodellen aanreiken.
- Werken met kwaliteitenspel.
- Werken met portfolio, supervisie,...

Toelichting:

Het is belangrijk dat leerlingen niet enkel leren reflecteren op situaties en het eigen handelen tijdens les- en klasgebeuren maar ook op situaties en op het eigen handelen tijdens het werkplekleren.

Vanuit een reflectie op het eigen handelen, het formuleren van werkpunten leren leerlingen de samenhang zien met de cyclus van het methodisch handelen.

Samenhang met andere leerplandoelstellingen:

- Bij de uitvoering van een opdracht methodische handelen (AD1:1.4)

Overzicht bronnen/websites:

Algemeen	Officiële sites	Toelichting
www.serv.be	Socio-economische raad van Vlaanderen	Beroepscompetentieprofielen
www.health.fgov.be/eportal www.iph.fgov.be	De federale overheidsdienst (FOD) Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu	Overkoepeling van wetenschappelijke instellingen die aan beleidsondersteunend onderzoek of adviesverlening doen. <ul style="list-style-type: none"> • CODA, Centrum voor Onderzoek in Diergeneeskunde en Agrochemie • WIV, Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid • HGR, Hoge Gezondheidsraad
www.favv.be	Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen	Wetgeving en adviezen rond voedselveiligheid
www.zorg-en-gezondheid.be	Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid	Het agentschap ondersteunt en reglementeert een waaier aan zorg- en gezondheidsinitiatieven: van zuiver drinkwater tot gezonde voeding, van kanker tot infectieziekten en van preventieve organisaties tot palliatieve zorginstellingen. Nieuwsbrief!
www.kindengezin.be	Kind en Gezin is een agentschap van de Vlaamse overheid.	Het agentschap heeft als opdracht om actief bij te dragen tot het welzijn van jonge kinderen en hun gezinnen door dienstverlening op de beleidsvelden preventieve gezinsondersteuning,

		kinderopvang en adoptie. Veel bruikbaar (beeld)materiaal voor gebruik in de klas en als achtergrondinfo voor de leraar.
www.vigez.be	Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie	VIGEZ levert strategieën, advies, methodieken bij implementatie en opleiding aan gezondheidswerkers en professionals. Bv. Alles over de actieve voedingsdriehoek, gezondheidsdoelstellingen,...
Interieur		
www.handhygienedesmains.be	Afgeleide site FOD over handhygiëne	Schitterende filmpjes, ppts, en campagnemateriaal over 'u bent in goede handen'.
www.beswic.be/nl/sector/cleaning	Belgian Safe Work Information Center (BeSWIC) Afgeleide site van Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg i.f.v. wet op welzijn	Onderzoek, campagnes, risico- en veiligheidsfiches,...zeer veel materiaal naar veiligheid en preventie. Cfr. <u>Veiligheids- en gezondheidsfiche voor het schoonmaken bij particulieren 08-12-2011</u> <u>Cfr. Chemische producten: bescherm jezelf</u>
www.absugbn.be	Algemene Belgische Schoonmaak- en Ontsmettingsunie) is de Belgische federatie van de schoonmaaksector.	Allerlei publicaties en filmmateriaal.
www.dienstencheques-rva.be/	Systeem waarbij de Belgische federale overheid activiteiten van huishoudelijke hulp voor een gedeelte financiert.	Het dienstencheque-systeem, dat voor de RVA werd ontwikkeld, promoot de ontwikkeling van buurtdiensten en -banen: het kan hier zowel gaan om huishoudhulp als om begeleid transport van personen met verminderde mobiliteit.

www.iliv.be	Kenniscentrum over belang van thuis.	Trend-rapport 2011: mijn thuis en ik.
www.hfdv.be/	Hoofden Facilitaire Dienst van Verzorgingsinstellingen	
www.p-i.be	Prevent Interim	Fiches voor functies, werkpost, risico-analyse, instructies, ... zeer visueel. Voor arbeidskrachten in allerlei sectoren zoals voeding, schoonmaak,...
www.poetsadvies.nl/schoonmaken		Schoonmaken, schoonmaakproducten, schoonmaaktips, vlekengids en schoonmaaktest
www.livios.be		Portalsite over alles i.v.m. bouwen en inrichten
www.milieukoopwijzer.be/schoonmaak/index.php	Door Bond Beter Leefmilieu in samenwerking met het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie.	De Milieukoopwijzer is een helder, toegankelijk en onafhankelijk instrument dat een hulp kan zijn voor iedereen die milieuverantwoord wil aankopen.
www.infotalia.com/nld/wonen/vlekkengids.asp		
www.nvz.nl www.isditproductveilig.nl/	initiatief van de NVZ (Nederlandse Vereniging van Zeepfabrikanten) in samenwerking met Milieu Centraal en IVAM B.V.	veiligheid van was- en reinigingsmiddelen
	Commerciële sites	

Op basis van merken en producenten van schoonmaakmiddelen en materialen voor interieur		
Op basis van schoonmaakfirma's	ISS,....	
Linnen	Officiële sites	Toelichting
www.etitex.be	De nationale vereniging voor textiel etikettering	bevorderen van een systeem van etiketteren voor het onderhoud van textielwaren op mondiaal niveau, gebaseerd op beschermde symbolen.
www.health.belgium.be/.../8075_Ziekenhuislinnen_2005_NL_44964... www.health.fgov.be/.../10914483.pdf	De Federale overheidsdienst (FOD) Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu < gezondheidszorg	Aanbevelingen inzake behandeling van het linnen van verzorgingsinstellingen.
www.detic.be www.washright.com	Is de Belgisch-Luxemburgse vereniging van de producenten en verdelers van zepen, cosmetica, wasmiddelen, onderhoudsproducten, hygiëne en toiletartikelen, kleefstoffen, aanverwante producten en uitrusting.	Adviezen i.v.m. duurzame ontwikkeling
http://www.fbt-online.be/	De Federatie van de Belgische Textielverzorging vzw	federale, overkoepelende beroepsvereniging textielverzorging, tips voor het onderhoud van textiel of belangrijke sectorinformatie.
www.nvz.nl www.isditproductveilig.nl/	Nederlandse Vereniging van Zeepfabrikanten	veiligheid van was- en reinigingsmiddelen cfr. Educatieve informatie "Een kind kan de was doen"

	Commerciële sites	
www.texeler.nl/woolmark.php	Woolmark Company	Het Woolmark keurmerk is wereldwijd bekend. Woolmark geeft dealers en consumenten een op en top kwaliteitsgarantie. Producten voorzien van het logo voldoen aan de strenge eisen van het onafhankelijke instituut. Texelwool® mag het unieke Woolmark label voeren. Het geeft u een waarborg voor de hoogste kwaliteit en betrouwbaarheid.
Op basis van wasproducten, producenten van wasmiddelen, van textiele grondstoffen,...		
Voeding		
www.nubel.be	Nutriënten België Nubel beheert de nutritionele, wetenschappelijke informatie over de voedingsmiddelen die in het normale Belgische voedingspatroon voorkomen.	- Alles over de voedingsmiddelentabel, met praktische gids - Nubel Voedingsplanner is gebaseerd op de Nubel merknamedatabank: meer dan 3600 courante voedingsmiddelen die op de Belgische markt verkrijgbaar zijn.
www.mijnvoedingsplan.be www.voeding-gezondheid.be	Afgeleide sites: FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen, Leefmilieu	Nationaal voedings- en gezondheidsplan met alle informatie naar doelgroepen 0-3jaar; 3-12jaar; 12-18jaar; allen; 60+
www.nice-info.be	Nutrition Information Center	Tijdschrift Nutrines Nieuwsbrief!!! Informatie over voeding en gezondheid

		Verwen je botten, dans sterk (Nice calcimatics)
www.ond.vlaanderen.be/voedselveiligheid in scholen	Departement onderwijs	Alle richtlijnen van toepassing i.v.m. voeding op school
www.gezondheidstest.be vig.kanker.be/ Mijn actieve voedingsdriehoek	Afgeleide sites van VIGEZ	Test zelf hoe gezond je eet: mijn actieve voedingsdriehoek, vet, zuivel, fruit, groente, vezel, vocht, gewicht, beweeg
www.mijnflandria.be www.start2eat.be	Afgeleide sites van VLAM/Flandria – lekker van bij ons	Informatie over lekker van bij ons, recepten, gezonde voeding, voedingsplan, taboes en misverstanden,...
www.ikkantegeneenstootje.be	Afgeleide site van VLAM	Informatie over melk, test je BMI en je calciumname
www.ipv.be	Initiatieven voor Professionele Vorming van de Voedingsnijverheid. Opleidingsadviseur van de voedingsindustrie	opleidingscentrum van en voor de voedingsindustrie, vorming en begeleiding. Informatie voor scholen, leerlingen,...
www.fevia.be www.voedingsinfo.org www.fedis.be	Federatie van de Voedingsindustrie Federatie voor distributieondernemingen	
www.oivo-crioc.org/NL/ www.oivo.be	Onderzoeks- en informatiecentrum van de verbruikersorganisaties	Nieuwsbrief: zeer waardevol! technische hulp verstrekken aan de verbruikersorganisaties, de consumptiefunctie valoriseren en de bescherming van de

www.bewustverbruiken.be	Netwerk Bewust Verbruiken	consumenten bevorderen". Werkt aan de vertegenwoordiging van de consumenten in de commissies en werkgroepen, zowel op het federale, communautaire en gewestelijke als op het Europese niveau.
http://nl.move-eat.be/	Afgeleide site van OIVO over eten, bewegen en evenwicht nastreven	Opgedeeld in <ul style="list-style-type: none"> - Ken je lichaam - Kies je voedingsproducten - Kook zelf - Bewegen - Informeer je - Vragen
www.vlam.be www.vilt.be www.ilvo.vlaanderen.be www.vlaanderen.be/landbouw www.velt.be	Vlaams Informatiecentrum over Land- en Tuinbouw Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek Vereniging voor Ecologische Leef- en Teeltwijze	
www.vegetarisme.be/educatief	EVA vzw (Ethisch Vegetarisch Alternatief) wil zoveel mogelijk mensen verleiden om meer vegetarisch te eten.	Ze doet dat met degelijke informatie, fantastische recepten, smakelijke activiteiten, deze website, veggieplannen, kooklessen, workshops, het driemaandelijkse EVA Magazine en nog vele andere publicaties.
www.pime.be	Provinciaal Instituut voor Milieu Educatie	
	Educatieve sites	
www.watetenwemorgen.be	Informatieve website die een inzicht biedt in de complexe verhoudingen tussen landbouw,	informatie en inspiratie voor leraren

	<p>voeding en consument. Met voeding als invalshoek wordt de aandacht gevestigd op de productie, verwerking en consumptie van levensmiddelen.</p> <p>Meerdere partners en de overheid steunen deze site.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Groenten en fruit</u> • <u>Europa</u> • <u>Gezonde voeding</u> • <u>Zuivel</u> • <u>Vlees, vis en vervangers</u> <p>De lessenspakketten die op deze website aangeboden worden, informeren jongeren over onze eetgewoonten en laten hen kennismaken met de landbouw- en voedingssector.</p>
www.etenvarkensbananen.be	Samenwerkingsverband Katho, KUL, KHK,...	Voedingsproductie, genetica, duurzaamheid, biodiversiteit,....
www.etschappen.be	Samenwerkingsverband Hogescholen Gent en West-Vlaanderen	<p>wetenschappen en wetenschappelijke technieken achter bepaalde voedingsmiddelen (kaas, wijn, brood, chocolade en bier) op een creatieve en originele manier naar voor te brengen, via de leefwereld van de jongeren, op een interactieve manier voorgesteld:</p> <p>kaas, wijn, brood, bier en chocolade</p>
www.weidepoort.be www.plattelandsklassen.be www.linkeveld.be www.voetenoptafel.be www.jcweb.be www.pienternet.be	<p>Samenwerkingsverbanden tussen landbouw en voeding</p> <p>KHLeuven Departement Gezondheidszorg en Technologie</p> <p>JCW: Jeugd, Cultuur en Wetenschap vzw</p> <p><u>POM</u>, de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij</p>	Educatieve dossiers en leerkrachtenbundels, excursies,...

	Antwerpen	
Op basis van gezondheids-informatie-verstrekkers	Sensibiliseringssites van mutualiteiten, kind en gezin, ...	
Op basis van merknamen....	Producentensites met allerlei informatie over voedingsproducten	
Op basis van recepten, bereidingswijzen, media,....	Receptensites vanuit allerlei commerciële instellingen	
Zorg en welzijn		Toelichting
www.rodekruis.be	Site van het Rode Kruis.	Eerstehulp-richtlijnen, opleidingen, beeldmateriaal,...
www.gezondheid.be	De gezondheidssite voor Vlaanderen (gericht op ruim publiek – wetenschappelijk onderbouwd)	Artikels in bevattelijke taal.
www.vbjk.be	Vlaams expertise centrum voor opvoeding en Kinderopvang.	Interessante en bruikbare publicaties, vorming, ondersteunt Kiddo,...
www.vcok.be	Vormingscentrum opvoeding en kinderopvang.	Interessante nascholingen voor leraren in verband met kinderopvang.
www.voca.be	Voca Training en consult	Interessante nascholingen voor leraren in verband met ouderenzorg
www.ikgaervoor.be en www.ikgaervoor.be/pro	Site ter promotie van zorgberoepen (Vlaamse overheid)	Ikgaervoor.be is de site voor het ruime publiek. Via ikgaervoor.be/pro is het mogelijk om affiches, filmpjes,...te downloaden, kalenderactiviteiten ed.

		toe te voegen...
www.vivosocialprofit.be	Vlaams Instituut voor Vorming in de Socialprofit.	Beroepenfiches, competentieprofielen (vanuit de sectoren,...) – linken met ikgaervoor.be
www.competentiebeleid.be	Competentiewoordenboek voor kortgeschoolden.	Kan inspirerend zijn, wel niet letterlijk over te nemen.
www.cego.be	Centrum voor Ervaringsgericht Onderwijs	Interessante nascholingsmogelijkheden en publicatie (o.a. relatiewijzer, ZiKo,...)
www.spelinfo.be	Centrum voor informatieve spelen, Leuven	
www.kbs-frb.be	Koning Boudewijnstichting	Interessante publicaties en projecten rond gezondheid,...
Mutualiteiten:		
www.cm.be www.gezondweb.be ; www.socmut.be www.liberalemutualiteit.be www.vnz.be www.mloz.be	Christelijke mutualiteit Socialistische mutualiteiten Liberale mutualiteit Vlaams en neutraal ziekenfonds Onafhankelijke ziekenfondsen	
Gezondheidsbevordering		
www.fireforum.be	Portaalsite voor brandveiligheid	
www.antigifcentrum.be		

www.brandwondencentrum.be	Belgische BrandwondenStichting	een interactief preventieprogramma ontwikkeld waarin de belangrijkste aspecten van brand- en brandwondenpreventie vervat liggen.
www.dementie.be Afgeleide sites: www.onthoumens.be	Expertisecentrum dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra.	Bevat o.a. een interessante webapplicatie m.b.t. het omgaan met dementen.
www.sensoa.be	Vlaams expertisecentrum voor seksuele gezondheid.	Nieuwsbrief!!! Informatie voor jongeren en volwassenen, materiaal en acties voor een aantal kwetsbare groepen met specifieke problemen op het vlak van seksuele gezondheid + verdedigt de seksuele rechten
www.valpreventie.be	Expertisecentrum Valpreventie Vlaanderen	
www.decubitus.be	Uitgever: Tom Defloor (prof. Universiteit Gent)	Belgische Evidence – based preventierichtlijnen en onderzoek rond decubitus.
www.idewe.be www.mensura.be	Externe Diensten voor Preventie en Bescherming op het werk	Bruikbare brochures voor het werken in de klas bv. Ergonomie,...
www.noknok.be	< Vlaams Instituut voor Gezondheids promotie en Ziektepreventie	Site rond 'geestelijke gezondheid' – gericht op jongeren

www.zorganderstv.be	Anders vzw (non-profitorganisatie die neutraal is in het zorglandschap.	Site van de vzw Anders die goede praktijken van zorg op maat een gezicht wil geven: o.a. interessante filmpjes.
Tijdschriften/reeksen		
Weliswaar www.weliswaar.be	Welzijns – en gezondheidsmagazine voor Vlaanderen (ondersteund door Vlaamse overheid)	Zowel tijdschrift als website bevatten zeer bruikbare artikels voor de klaspraktijk, geeft overzicht van actuele publicaties, websites,... Tijdschrift is gratis aan te vragen.
Organisaties/beroepsfederaties/ werkgeversorganisaties		-
www.gezinsbond.be	Gezinsbond	o.a. Brieven aan jonge ouders.
www.zorgnetvlaanderen.be	Zorgnet Vlaanderen	Werkgeversorganisatie o.a. voor instellingen voor ouderenzorg, ziekenhuizen, geestelijke gezondheidszorg,...

3 Organisatorisch kader

3.1 Organisatorisch kader Organisatiehulp

1 Algemene wenken in functie van organisatie en implementatie van het leerplan

Het leerplan Organisatiehulp 3^{de} graad bso is een geïntegreerd leerplan. Dit geeft scholen de mogelijkheid om een eigen organisatiemodel uit te werken in functie van de implementatie van het leerplan. Alvorens een model aan te reiken, formuleren we een aantal aandachtspunten/mogelijkheden/wenken in functie van het uitwerken van een eigen model.

1.1 Lessentabel

- Minimaal dient men 20u van het lestijdenpakket te voorzien. We bevelen aan om bijkomend complementaire uren te besteden aan specifiek gedeelte. Deze extra uren kan men of besteden aan de lestijd op school (bij voorkeur voor geïntegreerd werken) of aan stage.
- Men kan andere keuzes maken in het 5^{de} dan in 6^{de} jaar. Bv. uitwerken verplichte module in 5^{de} jaar, uitwerken keuzemodule in het 6^{de} jaar.
- Het algemene deel (AD1, AD2, AD3 en AD4) en de verplichte specifieke module (C1) bedraagt +/- 60% van de te voorziene tijd voor het specifiek gedeelte (lessen + stage, waarvan min. 250u stage in WZC en ziekenhuis).
- De keuzemodule omvat +/-40% van de te voorziene tijd voor het specifiek gedeelte (lessen + stage en lessen in andere opleidingscentra). Binnen de keuzemodule kiest de school voor één van 8 mogelijke opties (zie 1.7 structuur van de studierichting).
- Min. 10 wekelijkse lestijden worden besteed aan het bereiken van de algemene doelstellingen in relatie tot de competenties via lessen op school. Er wordt hierbij gestreefd naar een zo groot mogelijke integratie tussen de verschillende AD's.
- Min. 10 wekelijkse lestijden worden besteed aan het bereiken van de algemene doelstellingen in relatie tot de competenties via stage (al dan niet in combinatie met lessen in andere opleidingscentra), waarvan 250u stage in functie van C1.

1.2 Team

- Keuze voor een multidisciplinair team.
- Overleg met het hele lerarenteam is aangewezen.
- Aanbevolen dat stagebegeleiders ook les geven en omgekeerd.
- Het is aangewezen dat gestructureerd overleg wordt voorzien.
- Het lerarenteam wordt aangestuurd door een teamcoördinator.
- Er is gestructureerd overleg tussen teamcoördinatoren 2^{de}, 3^{de} graad en specialisatiejaar.

1.3 Wenken t.a.v. uitwerking en/of keuze voor organisatiemodel voor de school:

- De keuze voor een bepaald organisatiemodel bepaalt de ontwikkeling van leerlijnen.
- Dit betekent ook dat men het aantal uren per week – naar gelang het organisatiemodel dat men uitwerkt op de school - kan verrekenen op jaarbasis of op basis van de graad:
 - o Zo kan men er bv. voor kiezen om tijdens het eerste semester van het 5^{de} jaar, meer uren te besteden aan het algemeen deel in relatie tot C1 dan tijdens de andere semesters.
 - o Men kan er voor kiezen om in het vijfde jaar meer uren te besteden aan de verplichte module C1 dan aan de keuzemodule en vervolgens in het zesde jaar te opteren voor het omgekeerde.
- Bij de uitwerking van een organisatiemodel is het belangrijk om voldoende tijd en ruimte te voorzien voor integratie (cyclisch gebeuren met aandacht voor transfer). Wanneer we spreken over integratie bedoelen we daar zowel de integratie tussen les en stage als de integratie tussen de verschillende algemene doelstellingen onderling mee.

De mogelijkheden van het team, infrastructuur en de visie op leren en integratie, ...bepalen de keuze voor een bepaald organisatiemodel en dus ook voor de wijze waarop tijd en ruimte wordt voorzien voor integratie:

- o Bij de keuze voor thematisch/projectmatig werken is integratie groot (koppeling LPD uit verschillende AD's/competenties aan thema's/clusters/projecten; thema wordt gedragen door het team.
- o Bij de keuze voor het eerder componentgebonden werken, dient de integratie opgenomen te worden door de individuele leraar.
- o Mengvormen zijn mogelijk.
- o We adviseren om het algemeen deel (AD1 – 4) geïntegreerd uit te werken, in relatie tot de competenties (specifieke module en keuzemodule).
- Ongeacht de competentie die de school aanbiedt, moet er tijdens de lestijd op school voldoende tijd worden besteed aan de het werken rond de onderliggende leerplandoelstellingen en moeten leerlingen voldoende stage lopen om hen de kans te bieden te competenties te bereiken. De verhouding lestijd op school – tijd voor stage kan wel per competentie variëren.
- Wanneer een school ervoor opteert om voor leerlingen het minimum van het aantal stage-uren in te richten in functie van C1 (250u of 4 weken op jaarbasis); dient men **min. 8u** van de lestijd op school te besteden aan de relatie met AD1-4 met C1 (in functie van 60%). Het overige deel van de lestijd kan dan besteed worden aan de keuzemodule (40%).
Alternatief: wanneer men leerlingen meer dan 250u stage laat lopen in functie van C1 kan men verhoudingsgewijs meer leerplandoelstellingen via stage laten bereiken en kan men meer lestijd op school aan de keuzemodule besteden.
- Wanneer een school kiest voor opties 5 tot 8 of wanneer een school er voor kiest om leerlingen via stage of lessen in andere opleidingscentra andere sectoren te laten verkennen dan deze van de keuzemodule (via AD4:4.2) adviseren we om **min. 22u** te besteden aan het specifiek gedeelte.

- We adviseren om voldoende tijd en ruimte te maken voor het werken rond de algemene doelstellingen AD2 en 3 in relatie tot respectvolhanden (AD1). (min. 2u)
- We adviseren om min. 0,5u te besteden aan AD4. Wanneer de school kiest om specifieke ruimte te voorzien voor geïntegreerd werken, kan men door middel van project of seminarie rond deze algemene doelstelling werken.
- We adviseren om de doelstellingen m.b.t. AD1 in samenhang met de competentie uit te werken.
- Scholen die ervoor opteren om in kader van AD4 leerlingen via stage andere sectoren te laten verkennen, moeten binnen het lestijdenpakket op school voldoende ruimte en tijd besteden ter voorbereiding van deze stagecontexten: best besteed men in dit geval meer dan 20u aan het specifiek gedeelte
- In functie van het bereiken de leerplandoelstellingen van C5, is het ter voorbereiding van stage noodzakelijk dat leerlingen de opleiding 'professionele schoonmaaktechnieken volgen' (VDAB-RTC). Enkel het volgen van de opleiding is niet voldoende voor het bereiken van de competentie. Scholen die niet kozen voor optie 3, 5 of 8 kunnen leerlingen de opleiding wel laten volgen in het kader van AD4: 4.2. Wanneer men slechts 20u voor het specifiek gedeelte inricht is dit echter niet aan te raden.
- Om leerlingen voldoende leerkanalen te bieden adviseren we blokstages. Bovendien adviseren we om leerlingen min. 2 weken op 1 bepaalde stageplaats te laten stagelopen.
- Aangezien het vak organisatiehulp is opgenomen in het specifiek gedeelte, kan het vak niet meer worden opgenomen als complementair vak. De school zou er voor kunnen kiezen om het aantal uren OH in het specifiek gedeelte uit te breiden van min. 20 naar bv. 22u (zie punt 2.2). Reglementair hanteert u voor alle leerlingen het leerplan van de 20u OH. We adviseren dus om u binnen de keuzemodules te houden aan de opties die worden aangegeven in het leerplan. De school kan tijdens de extra uren wel uitbreidingsdoelstellingen of verdiepingsopdrachten voorzien. Consequentie is wel dat het complementair gedeelte dat je wil besteden aan andere vakken naast het specifiek gedeelte kleiner wordt.
- Het uitwerken van een gezamenlijke jaarplanning (voor het team) is noodzakelijk.

2 Mogelijke ordeningskaders

De vertaling van een pedagogisch kader in de praktijk kan uitnodigen tot het creëren van een bepaald organisatorisch kader. De concrete invulling is vaak sterk afhankelijk van de concrete schoolcontext.

We stellen een mogelijk ordeningskader voor en geven weer welke variaties mogelijk zijn.

De voorgestelde ordeningskaders zijn een inspiratiebron voor de school.

2.1 De school kiest om 20u van het lestijdenpakket te besteden aan het specifiek gedeelte:

- Keuzemodule: Binnen 20u is de keuze voor optie 1 tot en met 4 een haalbare kaart.
- Verplichte module C1 in samenhang met algemeen deel (AD1 – 4) + Keuzemodule:

Lestijd op school (10u):

Je kan er als school voor kiezen om het organisatiemodel uit te werken volgens de structuur van het leerplan (aparte ruimte voor module logistiek assistent (C1) uitgewerkt volgens inhoudelijke structuur van het leerplan + ruimte voor de keuzemodule (= *mogelijkheid 1*). Of je kan er voor kiezen om de keuzemodules en de verplichte module als een geheel uit te werken en de doelen te clusteren volgens inhoudelijke componenten (= *mogelijkheid 2*).

Mogelijkheid 1: uurverdeling volgens structuur leerplan

Geïntegreerd werken/project/seminarie	0 tot min. 1u	
Verplichte module: logistiek assistent in zorg en opvanginstellingen (C1):		
Merk op: indien leerlingen slechts 250u stage lopen in kader van C1, dient men min. 8u van de lestijd op school te besteden aan C1 (in relatie tot algemeen deel).		
Visie en organisatie + reflecteren (C1)	Min. 0,5u	Wanneer de school er voor opteert om specifieke ruimte te voorzien voor geïntegreerd werken , kan men beide onderdelen van het leerplan binnen deze ruimte aan bod laten komen. Men dient hiervoor dan min. 1u te voorzien.
AD4	Min. 0,5u	
AD 2-3 + AD1: 1.3	O of 2u (zie ook gebruikergerelateerde taken)	
Dienstgerelateerde taken ter ondersteuning van het zorgteam: maaltijden, interieur en linnen + AD1	Min. 2,5u	
Gebruikergerelateerde taken + AD1	Min. 2u OF min. 4u (met integratie van AD2 en 3)	
Keuzemodule	Min. 2u	

Mogelijkheid 2: uurverdeling volgens inhoudelijke componenten (C1) (dienstgerelateerd in combinatie met gebruikergerelateerd.)

Geïntegreerd werken/project/seminarie	0 tot min. 1u	
Verplichte module: logistiek assistent in zorg en opvanginstellingen (C1):		
Merk op: indien leerlingen slechts 250u stage lopen in kader van C1, dient men min. 8u van		

de lestijd op school te besteden aan C1 (in relatie tot algemeen deel).		
Visie en organisatie + reflecteren (C1)	Min. 0,5u	Wanneer de school er voor opteert om specifieke ruimte te voorzien voor geïntegreerd werken , kan men beide onderdelen van het leerplan binnen deze ruimte aan bod laten komen. Men dient hiervoor dan min. 1u te voorzien.
AD4	Min. 0,5u	
AD2-3 + AD1: 1.3	0 of 2u (zie ook taken met betrekking tot gezondheid en welzijn)	
Taken m.b.t. maaltijden: LPD C1: 1.5, 1.14, (1.15) + AD1	Min. 0,5u	
Taken m.b.t. linnen en interieur: LPD C1: 1.6, 1.7, 1.8 (1.9), 1.10, 1.11, 1.12, 1.16, (1.21) + AD1	Min. 2u	
Taken m.b.t. gezondheid en welzijn: LPD C1: (1.9), 1.13, (1.15), 1.17, 1.18, 1.19, 1.20, (1.21) + AD1	Min. 2u OF Min. 4u (met integratie van AD2 en AD3)	
Keuzemodule*	Min. 2u	

(* Keuzemodule kan ook in samenhang met C1 worden verwezenlijkt (zie algemene wenken bij leerplandoelstellingen):

- LPD C2 kunnen worden gekoppeld aan taken m.b.t. maaltijden, linnen en interieuzorg.
- LPD C3 kunnen worden gekoppeld aan taken m.b.t. maaltijden.
- LPD C4 of C5 kunnen worden gekoppeld aan taken m.b.t. linnen en interieur.

-> Omdat men in dit geval voor het uitwerken van het organisatiemodel de voorziene tijd voor de specifiek verplichte module en de keuzemodule samen denkt en herclustert, dient men er bij de uitwerking wel op toe te zien dat men voldoende aandacht besteedt aan de taken en de context van de logistiek assistent in ziekenhuizen en zorg en opvanginstellingen. (zie algemene wenken)

Mogelijkheden voor stage (uitgaande van 10 weken stage op jaarbasis – 10u):

Stage C1	Min. 4 weken	Stage in zowel ziekenhuis als WZC (min. 2 weken per setting: setting kan variëren)
----------	--------------	--

		tussen 5 en 6: vb. 4 weken in WZC in 5 en 4 weken in ZH in 6 – vanuit pedagogisch oogpunt is deze laatste optie aan te raden)
Stage in kader van keuzemodule	Min. 4 weken	

Alternatief: Binnen 1 schooljaar zijn alle of is een groter deel van de stageweken gekoppeld aan C1 en in het andere schooljaar aan de keuzemodule (heeft voordeel dat leerling gedurende een langere periode stage kan lopen binnen 1 setting).

Merk op: binnen een pakket van 20u is het geen haalbare kaart om leerlingen stage te laten lopen in functie van AD4: 4.2.

2.2 School kiest om min. 22u van het lestijdenpakket te besteden aan het specifiek gedeelte:

- School kan er voor opteren om de extra uren te besteden aan lestijd op school of aan stage (kan variëren tussen 5 en 6): minimale uren uit 2.1 gelden ook in dit geval. Voor de keuzemodule geldt dan de mogelijkheid om te opteren voor een combinatie van competenties (optie 5 tot en met 8). Dus binnen de keuzemodule besteedt men dan min. 2u aan elke competentie.

OF

- School kan ervoor opteren om leerlingen binnen de ruimte voor het geïntegreerd werken of in het kader van AD4 leerlingen te laten werken rond projecten of ze stage laten lopen in het kader van doelstelling AD4: 4.2

OF

- School kan ervoor opteren om te kiezen voor optie 1 t.e.m.4 en meer uren te voorzien voor onderdelen/clusters naar keuze.
- Mogelijkheden voor stage (uitgaande van 10 weken op jaarbasis):

Stage C1	Min. 4 weken	Stage in zowel ziekenhuis als WZC (min. 2 weken per setting: setting kan variëren tussen 5 en 6: vb. 4 weken in WZC in 5 en 4 weken in ZH in 6 – vanuit pedagogisch oogpunt is deze laatste optie aan te raden)
Keuzemodule: stage m.b.t. C2 of C3 of C4	Min. 3 weken	

Keuzemodule: stage m.b.t. C4 of C5	Min. 3 weken	
Of Stage in kader van AD4: doel 4.2	0 tot meerdere weken	Alternatief: bv. binnen de specifieke ruimte voor geïntegreerd werken of in kader van AD4 werken met projecten/thema's.

3.2 Organisatorisch kader leerplan Organisatie-assistentie

1 Algemene wenken in functie van organisatie en implementatie van het leerplan

Het leerplan Organisatie-assistentie bso is een geïntegreerd leerplan. Dit geeft scholen de mogelijkheid om een eigen organisatiemodel uit te werken in functie van de implementatie van het leerplan. Alvorens een model aan te reiken, formuleren we een aantal aandachtspunten/mogelijkheden/wenken in functie van het uitwerken van een eigen model.

1.1 Lessentabel

- Minimaal dient men 20u van het lestijdenpakket te voorzien. We bevelen aan om bijkomend complementaire uren te besteden aan specifiek gedeelte. Deze extra uren kan men of besteden aan de lestijd op school (bij voorkeur voor geïntegreerd werken) of aan stage.
- Wanneer de school een instroom heeft van leerlingen die niet uit Organisatiehulp komen, is men verplicht de module logistiek in zorginstellingen (C1) aan te bieden. De nieuwe instromers doen 250u stage in functie van C1.

1.2 Team

- Keuze voor een multidisciplinair team.
- Overleg met het hele lerarenteam is aangewezen.
- Aanbevolen dat stagebegeleiders ook les geven en omgekeerd.
- Het is aangewezen dat gestructureerd overleg wordt voorzien.
- Het lerarenteam wordt aangestuurd door een teamcoördinator.
- Er is gestructureerd overleg tussen teamcoördinatoren 2^{de}, 3^{de} graad en specialisatiejaren.

1.3 Wenken t.a.v. uitwerking en/of keuze voor organisatiemodel voor de school:

- De keuze voor een bepaald organisatiemodel bepaalt de ontwikkeling van leerlijnen.
- Dit betekent ook dat men het aantal uren per week – naar gelang het organisatiemodel dat men uitwerkt op de school - kan verrekenen op jaarbasis.
- Bij de uitwerking van een organisatiemodel is het belangrijk om voldoende tijd en ruimte te voorzien voor integratie (cyclisch gebeuren met aandacht voor transfer). Wanneer we spreken over integratie bedoelen we daar zowel de integratie tussen les en stage als de integratie tussen de verschillende algemene doelstellingen onderling mee.

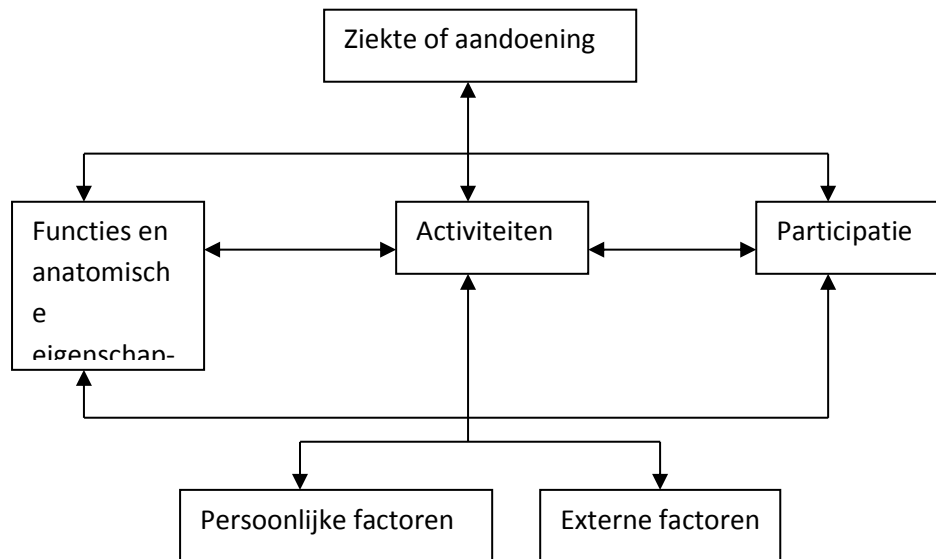
De mogelijkheden van het team, infrastructuur en de visie op leren en integratie, ...bepalen de keuze voor een bepaald organisatiemodel en dus ook voor de wijze waarop tijd en ruimte wordt voorzien voor integratie:

- Bij de keuze voor thematisch/projectmatig werken is integratie groot (koppeling LPD uit verschillende AD's/competenties aan thema's/clusters/projecten; thema wordt gedragen door het team.
 - Bij de keuze voor het eerder componentgebonden werken, dient de integratie opgenomen te worden door de individuele leraar.
 - Mengvormen zijn mogelijk.
- Ongeacht de competentie die de school aanbiedt, moet er tijdens de lestijd op school voldoende tijd worden besteed aan de het werken rond de onderliggende leerplandoelstellingen en moeten leerlingen voldoende stage lopen om hen de kans te bieden te competenties te bereiken. De verhouding lestijd op school – tijd voor stage kan wel per competentie variëren.
 - We adviseren om de helft van de lestijd op school (min. 5u) te besteden aan doelstellingen AD1 – AD4 (waarvan min. 2u voor AD2) en de helft van de lestijd op school aan de competentie(s). Daarnaast lopen leerlingen min. 10u stage (wekelijkse lestijden).
 - Om leerlingen voldoende leerkansen te bieden adviseren we blokstages. Bovendien adviseren we om leerlingen min. 2 weken op 1 bepaalde stageplaats te laten stagelopen.
 - Het uitwerken van een gezamenlijke jaarplanning (voor het team) is noodzakelijk.

BIJLAGE: Theoretische achtergrond bij ICF - schema

Gezondheid is een toestand van volledig fysiek, sociaal en mentaal welbevinden. Gezondheid is geen doel op zich maar een middel om individuen te helpen hun mogelijkheden te realiseren! (WHO)

We baseerden ons voor de uitwerking van de doelstellingen (leerplannen bso) o.a. op het ICF-schema (Internationale Classificatie van het menselijk functioneren – World Health Organisation) Dit schema helpt om de huidige bij de WHO gangbare opvattingen over de wisselwerking tussen de verschillende componenten in beeld te brengen. (vgl. WHO/RIVM,2002,p.19)²⁴



²⁴ Els Albersnagel, Ype van der Brug, Diagnosen, interventies en resultaten, Wolters-Noordhoff (2007), p. 50

“De ICF is een voorbeeld van een multidisciplinaire classificatie en biedt een gestandaardiseerd begrippenapparaat voor de beschrijving van het menselijk functioneren en de problemen die daarin kunnen optreden. Bovendien bevordert dit begrippenapparaat een eenduidig taalgebruik binnen een multidisciplinair team (artsen, verpleegkundigen, zorgkundigen, paramedici,...).

Met behulp van de ICF kan het **menselijk functioneren** worden beschreven vanuit drie verschillende perspectieven:

- 1 het perspectief van het menselijk organisme
- 2 het perspectief van het menselijk handelen
- 3 het perspectief van de mens als deelnemer aan het maatschappelijk leven.

Het eerste perspectief is uitgewerkt in twee afzonderlijke classificaties, de classificatie van de *functies* van het organisme en de classificatie van de anatomische eigenschappen. Het tweede en derde perspectief zijn uitgewerkt in de classificatie van *activiteiten* en *participatie*. De ICF ordent op systematische wijze verschillende domeinen betreffende aspecten van het menselijk functioneren die verband kunnen houden met een gezondheidsprobleem.

De term ‘menselijk functioneren’ in de titel verwijst naar functies, anatomische eigenschappen, activiteiten en participatie. Door de neutrale formulering kunnen dus met de ICF positieve aspecten van het menselijk functioneren worden beschreven. Dit is zinvol omdat het in de hulpverlening ook belangrijk is om vast te leggen wat iemands sterke kanten zijn. Slechts met een totaalbeeld van het afwijkende/zwakke en het ongestoorde/sterke is een bruikbare prognose te bepalen en wordt het helder waarop men met verrichtingen en interventies kan inspelen. Omdat het belangrijk is om kernbegrippen duidelijk af te bakenen, zijn de definities uit de ICF opgenomen. (zie tabel hieronder)

Bij problemen met het menselijk functioneren komt de term ‘functioneringsprobleem’ in beeld. Functioneringsproblemen verwijzen naar stoornissen (zoals pijn, kortademigheid,...), beperkingen (zoals moeite met eten, drinken, wassen en kleden) en participatieproblemen (werkloosheid, sociaal isolement).

Daarnaast bevat de ICF een lijst met externe factoren (klimaat, geluid, sociale normen) en worden *persoonlijke factoren* genoemd (zoals leeftijd, geslacht, levensstijl) die van invloed kunnen zijn op functies, anatomische eigenschappen, activiteiten en participatie.

Wanneer we teruggaan naar het schema hierboven, kunnen we dit lezen als een model van het menselijk functioneren. Het model dient als volgt geïnterpreteerd te worden: het menselijk functioneren wordt gezien in het licht van een wisselwerking, een complexe relatie tussen een aandoening of ziekte enerzijds, en de externe en persoonlijke factoren anderzijds. De wisselwerking tussen al deze aspecten heeft een dynamisch karakter: interventies op één aspect of factor kunnen in beginsel veranderingen teweeg brengen in andere daaraan gerelateerde aspecten of factoren. De interacties zijn specifiek en staan niet in een voorspelbare één-op-één-relatie tot elkaar. De interactie vindt plaats in beide richtingen: de aanwezigheid van functioneringsproblemen kan van invloed zijn op een aandoening of een ziekte. Vaak lijkt het redelijk een beperking te vooronderstellen op grond van

één of meer stoornissen, of een participatieprobleem op grond van één of meer beperkingen. Het is echter van belang de gegevens betreffende deze constructen onafhankelijk van elkaar te verzamelen en vervolgens mogelijke relaties en causale verbanden te onderzoeken. Voor een volledige beschrijving van het functioneren zijn alle componenten van belang.

In het schema zijn ook de externe en persoonlijke factoren opgenomen om te tonen dat ook zij van invloed zijn op iemands gezondheidstoestand en de mate van iemands functioneren bepalen.”²⁵

ICF-definities:

In het kader van de gezondheid zijn de volgende definities van toepassing (WHO):

Functies: fysiologische en mentale eigenschappen van het menselijk organisme

Anatomische eigenschappen: positie, aanwezigheid, vorm en continuïteit van onderdelen van het menselijk lichaam. Tot de onderdelen van het menselijk organisme worden gerekend lichaamsdelen, orgaanstelsels, organen en onderdelen van organen.

Stoornissen: afwijkingen in of verlies van functies of anatomische eigenschappen.

Activiteiten: onderdelen van iemands handelen.

Beperkingen: moeilijkheden die iemand heeft met het uitvoeren van activiteiten.

²⁵ Els Albersnagel, Ype van der Brug, Diagnosen, interventies en resultaten, Wolters-Noordhoff (2007), p.48 -51

